T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 24

54 üncü Birleşim

24 . 12 . 1985 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	5
II. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	6
A) Geçen tutanak hakkında konuşmalar	6
1. — Kars Milletvekili Ömer Kuşhan'ın, Başkanlık makamı ile ilgili beyanlarına ilişkin, geçen tutanak hakkında konuşması.	6
B) Gündem Dışı Konuşmalar	6
1. — İzmir Milletvekili Vural Arıkan'ın, enflasyon konusunda gündem dışı konuşması.	6:8
C) Gensoru, Genel Görüşme, Meclis Soruşturması ve Meclis Araştırması Önergeleri.	8
1. — Kahramanmaraş Milletvekili Alâeddin Kısakürek ve 51 arkadaşının; Başak Şirketler Grubundan alacaklı olan bankaların alacaklarının garanti altına alınması için emir vererek Anadolu Bankasını ve dolayısıyla Hazineyi zarara uğratmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında Anayasanın 100 üncü maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/331)	8:9
Ç) Tezkereler ve Önergeler	9
1. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın (6/525) numaralı sözlü sorusunu geri aldığına dair önergesi (4/177)	9:10
2. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun (6/411), (6/413), (6/426), (6/432) ve (6/433) numaralı sözlü sorularını geri aldığına dair önergesi (4/176)	10
3. — 23.12.1985 tarihli «Gelen Kâğıtlar»da yer alan 390 sıra sayılı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına ve 391 sıra sayılı, 5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun tasarılarının, İçtüzüğün 53 üncü maddesine göre, 48 saat geçmeden gündeme alınması hakkında Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı tezkeresi.	10

Sayfa

D) Danışma Kurulu Önerileri *10*

a) Siyasî parti grubu teklifleri *10*

1. — Gelen Kâğıtlardan gündeme alınan ve gündemdeki kanun tasarı ve tekliflerinin sıralarının yeniden düzenlenmesine; gündemde 6 ncı sıraya kadar yer alacak tasarı ve tekliflerin görüşülme sürelerine dair ANAP Grubu önerisi. 10:12

III. — SEÇİMLER 12

1. — Plan ve Bütçe Komisyonunda açık bulunan bir üyelik için seçim (4/178) 12

IV. — SORULAR VE CEVAPLAR 12,97

A) Sözlü Sorular ve Cevapları *12*

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «Yıldızlar Savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü sorusu ve Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün cevabı (6/503) 12:14

2. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, DESİYAB'ın ortak olduğu işçi şirketlerinin durumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/504) 14

3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Adana - İncirlik Ortak Savunma Tesislerinde meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/505) 14

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Katma Değer Vergisinin fiyatlar üzerindeki etkisine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/506) 14

5. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507) 14

6. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Hükümet üyelerinin dış ülkelere yaptığı gezilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/508) 14

7. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, son yurt dışı seyahatlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/509) 14

8. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, yurdumuzda yatırım yapacak A.B.D.'li işadamlarının can ve mal güvenliklerini sağlamak üzere bir anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/511) 15

9. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, bazı firma ve kuruluşların ertelenen ve yatırılmayan vergi borçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/513) 15

10. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, dış ülkelere yapılan gezilerin sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/411) 15

11. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul İli Haliç sahillerinde istimlak edilen arsaların bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/413) 15

12. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, haklarındaki sıkıyönetim kararları kaldırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/514) 15

13. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, güvenlik soruşturmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/515) 15

14. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Suudi Arabistan Hükümetinin Hatay doğumlu vatandaşlarımıza uyguladığı vize engellemesine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/424) 15

15. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, uygulamaya konulan yatırım projelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/426) 15

16. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son A.B.D. seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518) 15

17. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul, Ankara ve İzmir belediyelerine atanan üst düzey yöneticilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/432) 15

18. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, hükümetin para politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/433) 15

19. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, banker ve bankerzedelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/434) 15

20. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Akaryakıt Tüketim Fonundan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına ayrılan

Sayfa

paya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/519) 15:16

21. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, tütün ve sigaradan Devlet tekelinin kaldırılacağına dair beyanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/437) 16

22. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır Şehir Merkezi ile Dicle Üniversitesi arasındaki yolun kısaltılmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/453) 16

23. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Çorum İline bağlanması düşünülen yeni demiryoluna ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/456) 16

24. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, ıslah edilen yerli cins inek ve koyunlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471) 16

25. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, tahmil ve tahliye için İskenderun Limanına yanaşan bazı yük gemilerine öncelik tanındığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/473) 16

26. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, besi hayvanlarının sayısına ve besicilere kullandırılan krediye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/475) 16

27. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, salgın hayvan hastalıklarına karşı alınan önlemlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/476) 16

28. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, mahsulünü piyasa fiyatına satan çiftçilerin taban fiyatı üzerinden fatura düzenlemeye mecbur bırakıldığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/477) 16:17

29. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, yurt dışından ithal edilen tohumlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/478) 17

30. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'ini, Sivas İlindeki Deliktaş Tüneli inşaatının iptal edilme nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/479) 17

Sayfa

31. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'ta yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/480) 17

32. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara İlindeki Sıhhiye - Tandoğan yolu projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/485) 17

33. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara'daki belediyelerin yol yapım ve tamir çalışmalarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/486) 17

34. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Yükseköğretim Kurulu'nun sorumluluğuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/488) 17

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, dış ülkelerdeki bölücü ve yıkıcı faaliyetlere karşı Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünce alınan tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/489) 17

36. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, gençlerin işsizlik sorununa karşı alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/492) 17

37. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, zeytin sineği ile mücadeleye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/493) 17:18

38. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, müteahhitlere ve kamulaştırma nedeniyle taşınmaz mal sahiplerine yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/494) 18

39. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enflasyonun durdurulamayış nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/495) 18

40. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Yunanistan, Bulgaristan ve A.B.D. ile ülkemiz arasındaki bazı sorunlara ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/496) 18

41. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, bazı şirketlere uygulanan müeyyidelerin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca kaldırılma nedenine ilişkin Devlet Ba-

Sayfa

kanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/500) 18

42. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karakolundaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501) 18

43. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, Sıkıyönetim Kanunu gereğince haklarında dava açılan işçi ve memurlardan beraat edenlerin görevlerine iade edilmemesinin nedenlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/502) 18:19

44. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, İstanbul - Gaziosmanpaşa İlçesi Merkez Mahallesinde belediyece istimlak edilen sahaya ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/520) 19

45. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Muğla Emniyet Müdürlüğünde bir vatandaşımıza işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/521) 19

46. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Almanya'da öğrenci olan ve pasaportunu kaybeden bir vatandaşımıza yeniden pasaport verilmemesinin nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/522) 19

47. — Edirne Milletvekili Seyit Hüsamettin Konuksever'in, Manyas Gölünden kanal açarak yapılan sulamaya ve sonuçlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/523) 19

48. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Tarım - İş Sendikası Şube Başkanının, Diyarbakır Bölge Ziraî Araştırma Enstitüsü Müessese Müdürü tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/524) 19

49. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın, bir kamu görevlisinin laiklik aleyhinde konuşma yaptığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/525) 19

50. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Zonguldak Kömür Üretim Bölgesindeki işçi ve üretim açığına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/526) 19

51. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, Banaz Orman Bölge Şefine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/528) 19

52. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kadın memurlara ve bazı sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/529) 19

53. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, üreticilerin kredi sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/530) 19:20

54. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İline götürülecek olan ulaşım ve iletişim hizmetlerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/531) 20

55. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İli köylerine götürülecek olan hizmetlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/532) 20

56. — Manisa Milletvekili İsmet Turhangil'in, Manisa İline yeni bir PTT binası yapılıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/533) 20

57. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, Kuşadası - Davutlar Bucağına müfettiş gönderilmeyiş nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/534) 20

58. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, işyerlerindeki kurşun zehirlenmesi olaylarına ilişkin sözlü sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli'nin cevabı (6/535) 20:21

59. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, dizel motor ithaline ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/536) 21

60. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, Best Sigara Fabrikasında işlenecek tütünlerin üretimine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/537) 21

61. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Çorum - Osmancık karayolunun trafiğe açılmasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/538) 21:22

62. — Kayseri Milletvekili Muzaffer Yıldırım'ın, Kayseri İlinin hava kirliliği için alınacak tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/539) 22

Sayfa

63. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, bazı ürünlerin 1974 - 1985 yıllarındaki taban fiyatlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/540) 22

B) Yazılı Sorular ve Cevapları 97

1. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Bursa - Mustafakemalpaşa İlçesi Tepecik Kasabasındaki Hazine arazilerine ilişkin Başbakandan sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in yazılı cevabı (7/783) 97:99

V. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER 22,24

1. — 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkranın Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/733) (S. Sayısı : 390) 22,24:62

2. — 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/731) (S. Sayısı : 391) 62:96

VI. — USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER 22

1. — Tasarı ve tekliflerin Başkanlıkça ilgili komisyonlara havalesi hakkında. 22:24

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açıldı.

Birinci Oturum

Gündemin «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» bölümünün 8 inci sırasındaki 384 sıra sayılı tasarı ve tekliflerin 1 inci sıraya, 5 inci sıradaki 331 sıra sayılı tekliflerin 2 nci sıraya, 9 uncu sıradaki 385 sıra sayılı teklifin 3 üncü sıraya alınmasına; diğer kanun tasarı ve teklifleri sırasında buna göre teselsül ettirilmesine ve Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına 26 Aralık 1985 Perşembe gününden başlamak üzere 8 gün ara verilmesine dair Danışma Kurulu önerisi kabul edildi.

1986 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanun Tasarıları ile 1984 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanun Tasarılarının (1/718, 1/719; 3/870, 1/708; 3/871, 1/709) (S. Sayıları; 361, 360, 381, 382) Tümleri üzerindeki görüşmelere bir süre devam olundu.

Birleşime 13.20'de ara verildi.

Başkan
Başkanvekili
Özer Gürbüz

Kâtip Üye
Adıyaman
Arif Ağaoğlu

Kâtip Üye
Kayseri
Mehmet Üner

İkinci Oturum

1986 Malî Yılı Bütçe (1/718) (S. Sayısı : 361),

1986 Malî Yılı Katma İdareler Bütçe (1/719) (S. Sayısı : 360),

1984 Malî Yılı Kesinhesap (3/870, 1/708) (S. Sayısı : 381) ve

1984 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap (3/871, 1/709) (S. Sayısı : 382);

Kanunu tasarıları, tümleri üzerindeki görüşmeler tamamlanarak, açık oya sunuldu ve oyların ayrımı sonucunda kabul edilerek kanunlaştıkları açıklandı.

24 Aralık 1985 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere Birleşime saat 19.45'te son verildi.

Başkan
Necmettin Karaduman

Kâtip Üye
Samsun
Süleyman Yağcıoğlu

Kâtip Üye
Adıyaman
Arif Ağaoğlu

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Sabahattin Eryurt

KÂTİP ÜYELER : Mehmet Üner (Kayseri), Arif Ağaoğlu (Adıyaman)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 54 üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayımız vardır; görüşmelere başlıyoruz.

II. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GEÇEN TUTANAK HAKKINDA KONUŞMALAR

1. — Kars Milletvekili Ömer Kuşhan'ın Başkanlık makamı ile ilgili beyanlarına ilişkin, geçen tutanak hakkında konuşması

BAŞKAN — Gündem dışı, iki arkadaşımız söz istemişlerdir; şimdi kendilerine söz veriyorum.

Buyurun Sayın Ömer Kuşhan. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Kuşhan, konuşma süreniz 5 dakikadır.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; eskilerin çok güzel bir sözü vardır, «Beşer hatadan münezzeh değildir» diye. Parlamento geleneğinin çok güzel bir imkânı da vardır; kişi eğer sürçülisan etmiş ise, bu mukaddes kürsüde yaptığı hatayı, yine bu mukaddes kürsüde tashih etmesi icap eder.

Sayın milletvekilleri, geçenlerde burada yaptığım bir konuşmada, hepimizin beraber yaşadığımız ve sizleri son derece üzdüğü gibi, beni de üzen bir olayı dile getirirken söylemiş olduğum bir cümlede kastetmiş olduğum makamla, burada ifade edilen makamın birbirine intibak etmediğini -tutanakları tetkik ettiğimde- gördüğüm için bugün Sayın Başkanlık Divanından söz talebinde bulundum. Lütfettiler, bana söz verdiler; o gün yanlış anlaşılan o ifademi düzeltmek üzere kürsüde ve huzurunuzdayım.

Değerli milletvekilleri, benim o gün konuşmam esnasında kastettiğim makam, elbetteki Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık makamı idi; fakat kastettiğim kişi, kastettiğim görevli, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı değil, o anda birleşimi yöneten değerli Başkan yardımcımız idi. Onu tashih etmek ve tutanaklara geçirmek için söz aldım.

Sayın milletvekilleri, ayrıca bir konuyu da arz etmek istiyorum. İnsan, demek ki, zaman zaman, hissiyatına ve bazı şeylerin tesirine kapılarak, yapmaması gereken şeyleri de yapıyor. Müsaade ederseniz onu da şu şekilde izah edeyim. O gün yaptığım konuşmada, son derece yüksek sesle, hatta bağırırcasına Genel Kurula hitap ettiğim için, değerli arkadaşlarım bana sonradan üzüntülerini ifade ettiler, ben de katıldım üzüntülerine. Onun için, Sayın Genel Kuruldan, o gün sesimi çok yükselttiğim için özür diliyorum.

Hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

B) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — İzmir Milletvekili Vural Arıkan'ın, enflasyon konusunda gündem dışı konuşması

BAŞKAN — İkinci olarak, Sayın Vural Arıkan, enflasyonla ilgili gündem dışı söz istemişlerdir.

Buyurun Sayın Arıkan. (Alkışlar)

Sayın Arıkan, konuşma süreniz 5 dakikadır efendim.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 15 gün süren bütçe müzakerelerinde ortaya bazı gerçekler çıktı; izin verirseniz, bu gerçekler üzerinde kısaca duracağım.

Sayın Başbakanımız, bütçe müzakerelerinin başladığı ilk günde 3,5 saatlik bir konuşma yaptı, dün de 1 saati aşkın bir konuşma yaptı; dikkatle izledim, ülkenin her meselesine değinmiş olmasına rağmen, Sayın Başbakanımız, ilk konuşmasında iki cümleyle enflasyona değindi; dün de, enflasyon üzerinde durmaktan özenle kaçındı. O yüzden, bu 5 dakikalık süre içerisinde ortaya çıkan gerçekleri bu yönden belirlemek istiyorum.

1983 yılından bu yana, üçüncü bütçe tamamlandı, dördüncüsü yapılıyor, kabul edildi. Şu bütçeleri tet-

kik ettiğimiz zaman, enflasyonu önleme bakımından en iyi performans gösteren bütçenin 1983 yılı bütçesi olduğu anlaşılıyor, hem de kısmî olarak seçim ekonomisi metotlarını kullanmasına rağmen. Neden? Hedef, yüzde 25 olarak tespit edilmiş; gerçekleşme - bundan bir süre önce yine huzurlarınızda ifade ettiğim gibi - yüzde 30,6'da kalmıştır. 1984 yılında bu yüzde 52 olmuştur; 1985 yılında yüzde 40'ı aşkındır, kesin rakamları yakında ortaya çıkar.

Halbuki, Sayın Başbakanımız, şimdiye kadar yaptığı bütün basın toplantılarında, «İcraatın İçinden» programlarında, hatta seçim beyannamelerinde ve kamuoyuna yaptığı bütün açıklamalarında, beyanlarında, enflasyonun kısa zamanda tekli rakamlara indirileceğini ifade etmişler idi.

Bunun bir delili daha var; dikkat buyurmuşsunuzdur, iktidar olunduğunda ilk getirilen, alınan önlemlerden birisi de, mevduata verilecek faiz nispetinin tespitidir. Hatırlayınız, ilk 3 ayına en yüksek nispet verilmiştir, ikinci 6 ayına biraz daha düşük nispet tanınmıştır, 1 yıllığa en düşük verilmiştir. Neden; çünkü anlayış, enflasyon düştüğü sürece faizlerin de düşürülmesi ilkesidir. Bu inanç olduğu için de, bu yapılmıştır; fakat bu çok kısa zamanda fark edilmiş olmasına rağmen, bu politikanın değiştirilebilmesi için 1,5 yıllık bir zaman beklemek mecburiyetinde kalınmıştır. Öyle anlaşılıyor ki, enflasyon konusunda, Sayın Başbakanımız ringe havluyu atmış bulunmaktadır. (Bağımsızlar sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — O sizin görüşünüz.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Görüşmelerin ortaya koyduğu ikinci bir gerçek daha var; o da, dün, Sayın Maliye ve Gümrük Bakanımızın son konuşmasında ortaya attığı bir denklem : Bir eşitlik verdi Sayın Maliye ve Gümrük Bakanımız; KİT'ler hakkında konuşurlarken «Biz zam yapma heveslisi değiliz, ama bizim kullandığımız yöntem şudur : Maliyetler artı kâr eşittir satış bedeli» dediler.

Türkiye'de KİT mamullerinin maliyetlerinin düşebilmesi, aşağı çekilebilmesi mümkün değildir. Neden mümkün değildir; rasyonel çalışıp çalışmadıkları zaten araştırılmıyor; iç girdiler bakımından sürekli enflasyonist temayülün bulunması, dış girdiler bakımından Türk Lirasının dolar karşısındaki paritesinin sürekli kaybolması maliyeti artırıcı bir unsur olarak görülür. Demek oluyor ki, şu denkleme göre, bundan sonra da, KİT'lerde sürekli zamlar olacak, yani zam spirali (helezonu) ekonomiye hâkimdir. Bu tip model, gelir modelidir; yoksa istihsal kapasitesini artırıcı bir model değildir. Bu konuda kısaca beyanda bulunmak istiyorum.

Hep biliyoruz ki, yatırımların iki veçhesi vardır; birincisi, gelir yaratma veçhesi; ikinci veçhesi, istihsal kapasitesi yaratma veçhesidir. Konjonktürel durgunlukta, özellikle gelişmiş ekonomilerde gelir meselesine önem verilebilir; ama gelişmekte olan ülkelerde, yatırımların istihsal kapasitesini artırıcı niteliğinden vazgeçilemez, hatta millî gelirin büyüyebilmesi için de yatırımların öncelikli olarak bu noktada toplanması lazım gelir.

Maliye ve Gümrük Bakanı, hükümet adına yapmış olduğu bu konuşmada, bu denklemle KİT'leri Türk serbest piyasasına hâkim monopollerin durumuna getirdiğini de ifade etmiş olmaktadır. Bugün, Planlama Teşkilatımızın yaptığı araştırmalara göre, ekonomik hayattaki işletmeler oligarşik bir yapıya sahiptir. İşte bu denklemle, KİT'ler de bu niteliği kazanmış bulunmaktadır. Bu da, enflasyonu teşvik edici bir unsur halindedir; hükümetin üzerinde durmaması, bu bakımdan yanlıştır.

İhracat politikasını alınız... Türkiye'de kimse ihracat politikasının karşısına çıkmaz; ama ihracat politikası da geliri artırıcı bir teşviktir. Yani, hükümet, daima geliri büyütmeye çalışıyor. Bunu sürekli olarak sıralayabilmek de mümkündür; meselâ 1985/1 sayılı Tebliğde birtakım afların getirilmiş olması dolasıyla hükümet gene de geliri etkileyici bir politikayı izlediğini kabul etmiş olmaktadır. Oysa bu politika, dün de sözü edildiği gibi, bir yandan Anayasamızın 166, 167 nci maddelerinde getirilen ilkelere, diğer yandan da Ortak Pazarın benimsemiş olduğu ekonomik politikaya aykırıdır. Şöyle arz edeyim : 167 nci madde, para piyasasının, bankalar piyasasının, mal piyasasının, hizmetler piyasasının denetimini ister. Niçin? Bu gibi tekellerin hâkim olamaması için. Ortak Pazarın politikası da budur, sosyal liberalizmdir.

Bu bütçe konuşmalarının, görüşmelerinin enflasyon bakımından ortaya çıkardığı bir konu daha vardır; o da, bankacılık sektörünün üzerinde durulmamasıdır. Bugün, ne muhalefetimiz, ne de hükümet kanadımız bankacılık sistemi üzerinde durmamıştır. Bugün kabul edilen şudur : Bankaların maliyeti kimilerine göre yüzde 33, kimilerine göre de yüzde 28'dir. İşletme bazında kredinin maliyeti yüzde 99'dur. Şimdi yüzde 33 veya yüzde 28 maliyetli bir imkânı, siz yüzde 99 ile plase edemezsiniz, alakalı talep etmez.

Bu yüzdendir ki, Türkiye'de bankalar, sürekli, devlet tahvili, Hazine bonosu, gelir ortaklığı senetlerini alır. Hükümetin, enflasyonu etkileyen bu konu üzerindeki görüşünü açıkça getirmesi ve onu yönlendirmesi gerekirdi. Kanımca, eğer bankalar devlet tahvili almaktan yasaklanır ise, Hazine bonolarına yatırımdan yasaklanır ise, gelir ortaklıkları senetlerini almaktan yasaklanır ise, serbest piyasaya plasman yapabilmek için, serbest rekabet koşulları içerisine gireceklerdir. O yüzden, hükümete şunu hatırlatmak istiyorum : Unutmamalıdırlar ki, en gayri adil vergi, enflasyondur.

Saygılar sunarım. (SHP, MDP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — Bütçe bitti, bütçe dün bitti Sayın Arıkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

C) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1. — Kahramanmaraş Milletvekili Alâeddin Kısakürek ve 51 arkadaşının; Başak Şirketler Grubundan alacaklı olan bankaların alacaklarının garanti altına alınması için emir vererek Andolu Bankasını ve dolayısıyla Hazineyi zarara uğratmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında Anayasanın 100 üncü maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/331)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Bir Meclis Soruşturması önergesi vardır; önerge bastırılıp sayın üyelere dağıtılmıştır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu'nun bakanlığı sırasında, bakanlık görevleriyle ilgili işlerden dolayı cezaî sorumluluğu gerektirdiği iddia edilen bazı fiilleri hakkındaki evrak, Başbakanlığın 16.7.1985 tarih ve 19-321-12630 sayılı yazıları ekinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı da, konuya ilişkin Adalet Bakanlığı ve Başbakanlık tezkerelerini, Başkanlık sunuşu olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 3.12.1985 tarihli ve 36 ncı Birleşiminde Genel Kurulun bilgisine sunmuştur.

Bilgiye sunma işleminden sonra; milletvekillerinin tetkikine açılan söz konusu evrak ile Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonunun 1982 yılı denetim raporu ve Komisyon tutanakları üzerinde yaptığımız incelemeler sonucunda :

Başak Şirketler Grubunun Ağustos 1982'de iflasın eşiğine geldiği, Başak Şirketler Grubundan alacaklı olan bankaların, gruptan alacaklarının tahsili hususunda müşterek toplantılar tertip ettikleri ve Anadolu Bankasının Başak Şirketler Grubuna ortak olması hususunda bir formülü destekleme kararı aldıkları, bu karar üzerine bu konuda Maliye Bakanlığı nezdinde destek aramaya başladıkları, Anadolu Bankası ile Başak Şirketler Grubu arasında 21.2.1983 tarihinde yapılan ön protokolden anlaşılmıştır. Bu protokol ile Başak Şirketler Grubunun Anadolu Bankasına olan 4 464 459 607 Türk Liralık borcunun vadesinin ertelendiği ve Anadolu Bankasının, Başak Şirketler Grubundan alacağı bulunan diğer bankalarla anlaşmaya zorlandığı görülmüştür.

Anadolu Bankası ile Başak Şirketler Grubundan alacaklı on banka arasında imzalanan 9.3.1983 tarihli protokol ile de;

— Diğer bankaların Başak Şirketler Grubundan olan 6 274 673 319 Türk Liralık alacaklarının Anadolu Bankası tarafından üstlenildiği,

— Diğer bankaların Başak Şirketler Grubuna verdiği 715 000 000 Türk Liralık taze para için, Anadolu Bankasınca bu bankalara teminat mektubu verildiği,

Görülmüştür.

Bu operasyonlarla ilgili olarak önceden Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulunca alınmış bir karar olmadığı ve Maliye eski Bakanının inisiyatifi ile operasyonun gerçekleştirildiği, bilahara Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kuruluna bilgi verildiği anlaşılmıştır.

Bu protokoller neticesinde, iflasın eşiğine gelmiş Başak Şirketler Grubundan alacaklı olan bankaların alacaklarını, garanti altına alarak Anadolu Bankası ve dolayısıyla Hazinenin zarara sokulduğu görülmüştür.

Anadolu Bankası tarafından gerçekleştirilen ve Anadolu Bankasının 6,9 milyar Türk Lirası zararına sebep olan operasyon, Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu'nun emri ve bilgisi tahtında yapılmış olmakla, adı geçen eski Bakanın görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine uyduğu kanaatine varılmıştır.

Adnan Başer Kafaoğlu'nun Maliye eski Bakanı olarak, zor durumdaki Başak Şirketler Grubunu kurtarmak için Anadolu Bankasının giriştiği operasyo-

na muvafakat etmesiyle ilgili ne Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu kararı, ne de Bakanlar Kurulu kararı bulunmadığı nedenleriyle, Anayasamızın geçici 15 inci maddesindeki sorumsuzluk hükmünden yararlanmasının söz konusu olmadığı hususu da göz önünde bulundurularak, Anayasanın 100 üncü maddesi gereğince Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasını arz ve talep ederiz.

19 . 12 . 1985

Alaeddin Kısakürek Kahramanmaraş	Mustafa Balcılar Eskişehir
Mehmet Onur Kahramanmaraş	Şükrü Yürür Ordu
Muzaffer Arıcı Denizli	Atilla Sın Muş
Mümtaz Güler Uşak	İsmail Üğdül Edirne
Nihat Türker Afyon	Ahmet Ekici Kütahya
Nabi Poyraz Ordu	Yaşar Albayrak İstanbul
Hüseyin Aydın Arvasi Van	Ali Babaoğlu Nevşehir
Hasan Fecri Alpaslan Ağrı	İlhan Aras Erzurum
Abdullah Cengiz Dağyar Antalya	Mehmet Topaç Uşak
Recep Kaya Bilecik	Fahri Şahin Malatya
Necip Oğuzhan Artukoğlu Burdur	Fahir Sabuniş Bursa
İbrahim Fevzi Yaman Isparta	Hüseyin Barlas Doğu Ankara
Kemal İğrek Bursa	Hüseyin Şen Artvin
Hayrettin Elmas İstanbul	İsmet Oktay Eskişehir
Abdullah Altıntaş Afyon	Mustafa Çakaloğlu Antalya
Mehmet Memduh Gökçen Bursa	Ziya Ercan Konya
Engin Cansızoğlu Zonguldak	Abdurrahman Bozkır Konya
Ahmet Şevket Gedik Adana	Mehmet Sezai Pekuslu Ankara
Göksel Kalaycıoğlu Ankara	Talat Zengin Malatya
Şaban Küçükoğlu Kastamonu	Mehmet Özdemir Elazığ
Altınok Esen Konya	Kadir Demir Konya
Ali Topçuoğlu Kahramanmaraş	Metin Gürdere Tokat
Birsel Sönmez Niğde	Musa Öğün Kars
Fatma Mihriban Erden Isparta	Nevzat Bıyıklı Artvin
İhsan Nuri Topkaya Ordu	R, Ercüment Konukman İstanbul
Selahattin Taflıoğlu Yozgat	Hakkı Artukarslan Bingöl

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Değerli arkadaşlarım, Anayasanın 100 üncü maddesine göre en geç bir ay içinde olmak üzere, görüşme günü Danışma Kurulunca tespit edilerek, Genel Kurulun oylarına sunulacaktır.

Arz ederim.

Ç) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın (6/525) numaralı sözlü sorusunu geri aldığına dair önergesi (4/177)

BAŞKAN — Bazı sözlü soruların geri verilmesine dair önergeler vardır, onları okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin «Sözlü sorular» bölümünde 49 uncu sırada bulunan «Bir kamu görevlisinin laiklik aleyhinde konuşma yaptığına» ilişkin devlet bakanından sözlü soru önergemi ilgili kamu görevlisi ile yaptığım görüşme sonucu geri çekiyorum.

Gereğini arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

24.12.1985

Sabri Irmak

Konya

BAŞKAN — Soru önergesi geri verilmiştir.

2. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun (6/411), (6/413), (6/426), (6/432) ve (6/433) numaralı sözlü sorularını geri aldığına dair önergesi (4/176)

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin «Sözlü sorular» kısmının 10, 11, 15, 17 ve 18 inci sıralarında 6/411, 413, 426, 432 ve 433 esas numaraları ile yer alan ve Sayın Başbakan tarafından cevaplandırılmasını talep ettiğim, 14.8.1985, 19.8.1985 ve 19.9.1985 tarihlerini taşıyan sözlü soru önergelerim bugüne kadar cevaplanmadığından ve sorularımın güncelliği kalmadığından geri alıyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

24.12.1985
Sabit Batumlu
İstanbul

BAŞKAN — Sözlü soru önergeleri geri verilmiştir.

3. — 23.12.1985 tarihli «Gelen Kâğıtlar» da yer alan 390 sıra sayılı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına ve 391 sıra sayılı, 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 sayılı kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, bu kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarılarının, İçtüzüğün 53 üncü maddesine göre, 48 saat geçmeden gündeme alınması hakkında Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı tezkeresi

BAŞKAN — Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının İçtüzüğün 53 üncü maddesine göre verilmiş bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

23.12.1985 tarihli Gelen Kâğıtlarda yayınlanan ve basılıp dağıtılmış bulunan 390 sıra sayılı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçeci Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair ve 391 sıra sayılı, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 sayılı kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, bu kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun tasarılarının, geniş bir kitleyi ilgilendirmesi nedeniyle ve bir an evvel kanunlaşmasında yarar umulduğundan İçtüzüğün 53 üncü maddesine göre 48 saat geçmeden gündeme alınması komisyonumuzca kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Gereğini arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Cengiz Tuncer
Plan ve Bütçe Komisyonu
Başkanı

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunacağım : Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Teşekkür ederim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, bu karar ekseriyetle alınmıştır; lütfen zabıtlara geçsin, çünkü yazılmamış.

D) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

a) Siyasî Parti Grubu Teklifleri

1. — Gelen kâğıtlardan gündeme alınan ve gündemdeki kanun tasarı ve tekliflerinin sıralarının yeniden düzenlenmesine; gündemde 6 ncı sıraya kadar yer alacak tasarı ve tekliflerin görüşülme sürelerine dair ANAP Grubu önerisi

BAŞKAN — Anavatan Partisi Grubunun, İçtüzüğün 19 uncu maddesinin son fıkrasına göre verilmiş, iki hususu kapsayan bir önergesi vardır; okutup oylarınıza sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 24.12.1985 tarihinde yaptığı toplantıda, siyasî parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerilerinin, İçtüzüğün 19 uncu maddesinin son fıkrası uyarınca, Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Pertev Aşçıoğlu
Grup Başkanvekili

Öneriler :

1. 23.12.1985 tarihli «Gelen Kâğıtlar»da yayınlanan ve gündeme alınması kabul edilen 390 sıra sayılı, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının,

Gündemin 1 inci sırasında, 391 sıra sayılı, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu İle Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının, gündemin 2 nci sırasında yer alması ve görüşülmelerine bugünkü birleşimde başlanılması, diğer kanun tasarı ve

tekliflerinin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi önerilmiştir.

2. 24.12.1985 Salı günkü (Bugünkü) çalışma süresinin saat 24.00'e kadar uzatılması ve gündemin 6 ncı sırasına kadar olan kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesinin, 25.12.1985 Çarşamba günü çalışma süresi içerisinde bitirilememesi halinde, bu tasarı ve tekliflerin görüşülmelerinin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Gerekçesi yok Sayın Başkan, gerekçesi izah edilecek mi?

BAŞKAN — Kanunların önemi ve bir an evvel, süratle çıkarılması esbabını gerekçe olarak belirtmişlerdir efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Oktay, önergenin lehinde mi, aleyhinde mi efendim?

M SEYFİ OKTAY (Ankara) — Önergenin aleyhinde Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Oktay, aleyhte.

M SEYFİ OKTAY (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzüntü ile belirtmek istiyorum ki, yüce Meclis yine bir oldu bitti ile karşı karşıya getirilmek durumundadır. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Müsaade edin efendim, müsaade edin, hatibe müdahale etmeyin lütfen.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) — Dün yüce Mecliste Danışma Kurulunun bir önerisi oylandı; bu öneri, tatil süresini ve tatile kadar da yüce Meclisin gündemini saptamıştı.

Değerli milletvekilleri, demokrasilerde uzlaşmanın ne derecede önemli olduğunu, zaman zaman, Anavatan Partili milletvekili arkadaşlarımız da vurgulamaktadırlar. Yüce Meclisteki dün oylanan Danışma Kurulu kararı, bir uzlaşmanın ürünüdür. Bugün bu önerge ile, üzerinde uzlaşma sağlanan ve yüce Meclisin tasvibi ile oluşan karar, maalesef, oy çoğunluğuna dayanılarak ortadan kaldırılmak isteniyor. Bu, uzlaşmaz bir tutum değil midir? Bu, uzlaşmayı hiçe saymak demek değil midir? (ANAP sıralarından «Değildir» sesleri)

BAŞKAN — Müsaade edin efendim... Sizden sual sormuyor ki, kendisi ifade ediyor, lütfen, rica ediyorum sevgili arkadaşlarım, cevap vermeye başlarsanız bu işleri yürütemeyiz.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) — Demokrasilerde oy çoğunluğu esas unsurdur; ancak onun işlevinde bazı demokratik niteliklerin de bulunması gerekir. Bu, çağdaş demokrasinin yadsınmaz bir gereğidir.

Oy çoğunluğunun kullanılışı demokratik içerikten yoksun ise, o oy çoğunluğunun, bir anlamda, âdeta kaba kuvvete dönüşmesi, kaba kuvvetten âdeta farksız hale gelmesi, olası bir sonuçtur. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, nedir bu acelecilik; yangından mal mı kaçırıyorsunuz? Alelacele görüşülmesi istenilen bu yasalar, çeşitli toplum katmanlarının önemli sosyal haklarına ilişkindir. Bu konularda, bu toplum katmanlarının görüşleri nelerdir? Bunlar kamuoyunda tartışılmalıdır, irdelenmelidir; olgunlaştırılarak karar haline getirilmelidir. Toplumu, katılan toplum düzeyine yükseltmekten neden kaçıyorsunuz? Demokrasinin şekli kuralları yanında, özüne ve içeriğine de neden değer vermiyorsunuz? Bu davranışlar, toplum ile zıtlaşma sonucunu doğurmaz mı? Beklentileri, kararlara yansımayan toplumlar, anarşiyi, terörizmi zorlamaz mı, sakıncalı odakların doğmasına neden olmaz mı; toplum, huzursuzluğa itilmez mi?

Yüce Meclis, hükümetin otomatik karar mekanizması değildir arkadaşlarım. Artık, buna müsaade etmemeliyiz. (SHP sıralarından alkışlar)

Yüce Meclisin üstünlüğünü korumak ve kollamak her milletvekilinin aslî görevidir. Bu önergeyi oybirliğiyle yüce Meclis reddetmelidir.

Meclise saygılar sunarım efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Oktay.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Önergenin her iki maddesini yeniden okutup, ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) — Sayın Başkan, konuşmaktan vazgeçtim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önergeyi yeniden okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 24.12.1985 tarihinde yaptığı toplantıda, siyasî parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerilerini, İçtüzüğün 19 uncu maddesinin son fıkrası uyarınca, Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Pertev Aşçıoğlu
Grup Başkanvekili

Öneriler :

1. 23.12.1985 tarihli «Gelen Kâğıtlar» da yayınlanan ve gündeme alınması kabul edilen 390 sıra sayılı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa iki ek, iki Geçici Madde eklenmesine ve bir fıkrasının yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının, gündemin 1 inci sırasında, 391 sıra sayılı, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bu kanuna ek 1239, 1425 sayılı kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının, gündemin 2 nci sırasında yer alması ve görüşülmelerine bugünkü birleşimde başlanılması, diğer kanun tasarı ve tekliflerinin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi önerilmiştir.

BAŞKAN — Bu hususu oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergenin 2 nci maddesini okutuyorum.

2. 24.12.1985 Salı günkü (Bugünkü) çalışma süresinin saat 24.00'e kadar uzatılması ve gündemin 6 ncı sırasına kadar olan kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesinin 25.12.1985 Çarşamba günü çalışma süresi içerisinde bitirilememesi halinde, bu tasarı ve tekliflerin görüşülmelerinin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN — Bu hususu oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III. — SEÇİMLER

1. — Plan ve Bütçe Komisyonunda açık bulunan bir üyelik için seçim (4/178)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, Plan ve Bütçe Komisyonunda açık bulunan ve Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubunca Denizli Milletvekili Sayın İsmail Şengün aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «Yıldızlar Savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü sorusu ve Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün cevabı (6/503)

BAŞKAN — Sözlü sorulara geçiyoruz.

1 inci sırada, İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «Yıldızlar Savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Sayın Başbakandan sözlü soru önergesi var.

Sayın Fikri Sağlar?.. Buradalar.

Sayın Başbakan veya cevap verecek ilgili bakan?. Buradalar.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan Turgut Özal tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Durmuş Fikri Sağlar
İçel

1. A.B.D.'nin, «Yıldızlar savaşı» diye adlandırılan stratejik savunma girişimi (SDI) adlı projesine katkıda bulunmak için hükümetinize çağrı yaptığı doğru mudur?

2. Türkiye'nin bu çağrıya verdiği cevap, Millî Savunma Bakanı Sayın Zeki Yavuztürk'ün açıkladığı gibi olumlu mudur?

3. Böyle bir projeye katılmayı Türkiye; hangi politik güç ve teknolojik verileri ile karar vermiştir? Bu projede Türkiye'nin amacı, rolü ve yükümlülüğü nedir?

4. Harcanan milyarlar insan mutluluğu ve refahı için değil, insanlığın insan tarafından yok edilmesi için tek yol olan nükleer savaş tehlikesini artıracağına göre, bu tehlikeyi gören dünya milletleri nezdinde Türkiye'nin politikası ne olacaktır?

Ülkemiz ve insanlarımız için böylesine önemli bir kararın Türkiye Büyük Millet Meclisinin düşüncelerini öğrenmeden ABD'ne yaptığınız ziyaretiniz esnasında ABD'ne verildiği söylenen tavizlerden biri olarak kabul edebilir miyiz?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

Sayın Bakan, süreniz 10 dakikadır efendim, hatırlatıyorum.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI ZEKİ YAVUZTÜRK (Elazığ) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın. Başbakanımızın cevaplandırmasını istediği yıldızlar savaşı ile ilgili soru önergesinin, bakanlığımızı ilgilendirmesi nedeniyle tarafımdan cevaplandırılması uygun görülmüştür.

Konu, bildiğiniz gibi, 25 Mart 1985 tarihinde Lüksemburg'ta yapılan Nükleer Planlama Toplantısında, Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanının, diğer NATO üyesi savunma bakanlarına vermiş olduğu bir mektupla gündeme gelmiştir. Mektup ana hatlarıyla şöyledir: Stratejik savunma insiyatifi adı altında Amerika Birleşik Devletlerinde bir araştırma paketi başlatılmaktadır. Bu konu, savunma sektörünün birçok dallarını ihtiva etmektedir. Konu ile, gerek ülke olarak, gerek ülkenizdeki özel firmalar olarak ve gerekse araştırma enstitüleri olarak ilgilenirseniz, biz bu konuda aydınlatıcı seminerler yapıyoruz, yetkilileriniz bu seminerlere gelebilirler, ilgili firmalarınız -yahut da devletten devlete anlaşmalarla- bu konuda payınıza düşen araştırma konusunu yapabilirsiniz; ana hatlarıyla konu budur.

Her ne kadar «Yıldızlar savaşı» adıyla anılsa dahi, konu genellikle, adından da anlaşıldığı gibi, bir savunma insiyatifini kapsamaktadır. Yalnız uzayda değil, uzayla ilgili yahut diğer stratejik konuları ihtiva eden, tüm bir araştırmalar manzumesini ihtiva etmektedir.

Biz konuyu, gerek bundan önce basına yapmış olduğumuz açıklamalarda, gerekse Plan ve Bütçe Komisyonunda bakanlığımız bütçesi görüşülürken yapmış olduğum açıklamada ve gerekse geçenlerde yüce heyetinize takdim ettiğimiz, bakanlık bütçesi görüşülürken yapmış olduğumuz açıklamada, konunun bir araştırmalar manzumesi olduğunu, 21 inci asrın tüm araştırmalarını ihtiva eden bir konu olduğunu, dolayısıyla ülkemizde de bu sahada yetişmiş elemanlar bulunduğunu, araştırma enstitülerimiz bulunduğunu, özel sektörde, bu konunun kendi paylarına düşecek işleri yapabilecek kabiliyette ve kapasitede firmaların oluştuğunu ve böylece, 21 inci yüzyılın bu araştırmasının dışında kalmayacağımızı arz etmiştim.

Hükümet olarak konuyla ilgili görüşümüz bu istikamettedir. Kaldı ki, teklifi yapan ülke, bir devletten devlete anlaşma talep etmemektedir, firmaların ilgilenmesini istemektedir. Geçenlerde basından da takip ettiğimiz gibi, hepinizin de takip ettiğiniz gibi, İngiltere Hükümeti, hükümetten hükümete anlaşma yaparak konuya girmiş bulunmaktadır.

Bazı arkadaşlarımızın, «Uzayın silahlandırılması» adı altında beyanlarını bu yüce Meclisimizde duyduk. Aslında konu, bugüne kadar öğrendiklerimiz muvacehesinde, uzayın silahlandırılması konusu değildir. Konu, tamamen bir inisiyatif meselesidir; dolayısıyla, bir savunma sistemidir ve bu savunma sisteminde yapılacak birçok araştırmaları kapsamaktadır. Dolayısıyla, 21 inci asrın bu araştırmalar manzumesini ihtiva eden bu program dışında kalmayı düşünmedik; Türkiyemizde de yetişmiş elemanlar vardır, araştırma enstitülerimiz vardır, konuya girebilirler dedik ve basına yapmış olduğumuz açıklama da bu istikamette olmuştur.

Bunun dışında, konunun politik olarak değerlendirilmesi halen bir açıklığa kavuşturulmamıştır. NATO'ya dahil üyelerin konuyla ilgili çeşitli görüşleri vardır, İngiltere, Batı Almanya gibi büyük NATO üyesi ülkelerin görüşleri vardır; mesela, İngiltere, bizzat devletten devlete anlaşmayla girmeyi düşünürken; Almanların, daha ziyade firmalarının girmesini desteklediklerini izliyoruz.

Konu bugünlerde bu safhadadır; biz ciddiyetle takip ediyoruz; gelişmeleri yine yüce Meclise arz etmekte her zaman fayda görürüz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Açıklama yapacak mısınız Sayın Sağlar?

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

Sayın Sağlar, süreniz 5 dakika, hatırlatırım.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; mayıs ayında verdiğim bu soru önergesine 7 ay sonra cevap almaktan dolayı gerçekten mutluluk duyuyorum; 7 ay geçmesine rağmen hükümetin, şu anda sayın bakanın ağzından, bu konuyla ilgili net bir düşünceye sahip olmadığını görmekten dolayı da üzüntü duyuyorum.

Bütün dünyanın konusu olan, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri başkanlarının zirve toplantısında ele alınan «Yıldız Savaşları» adı altındaki stratejik silahlanma projesi, aslında bir silahlanma projesidir; bildiğimiz, takip ettiğimiz kadarıyla, her iki süper gücün kendini nükleer silahlardan korumak için uza-

yı silahlandırması projesidir. Böyle bir projenin içerisinde Türkiye'nin ne şekilde yer alacağı halen hükümet tarafından net bir şekilde ortaya konmamıştır. Bu, bir teknolojik kulüp değildir; bu, doğrudan doğruya silahlanmaya yönelik bir kuruluştur, bir projedir.

Yalnız, bu arada, 7 aylık süre içerisinde hükümetin, başta Fransa'nın öncülük ettiği, Avrupada kurulan EUREKA'ya girdiğini gözledik; sayın bakan da bunu iletti̇ler. Ancak, biz, EUREKA'ya girmemize, Avrupa toplulukları içerisinde yer almamıza bir yerde katılıyoruz; fakat Birleşik Amerika'yla olan ilişkilerimizi bir türlü anlayamıyoruz.

Kaldıki, yapılan bir istatistiğe göre Türkiye, her 10 bin kişiden ancak 3 tane bilim adamına sahip iken; yani toplam 7 bin bilim adamına sahip iken, araştırma için bütçesinden sadece 30 milyar Türk Lirası ayırmış iken, diğer ülkeler bütçelerinde trilyonlar ayırmış iken ve bilim adamları sayısı bizden çok daha fazla iken, bizde bir tek lazer fizikçisinin bulunmamasına karşın, böyle bir teknolojik araştırma projesinin içerisinde nasıl yer alacağız, ben yine buna da hayret ediyorum.

Sayın milletvekilleri, bu, doğrudan doğruya bir silahlanma projesidir; yani insanlığın yok edilmesi için, süper güçlerin birbirlerine karşı kendilerini koruyabilmesi için, iç politikalarında istikrarı sağlayabilmek için, politik bir düzenle, kendilerini koruma adı altında yapılmış bir silahlanma projesidir. Böyle bir projenin içerisinde yer almamızdan dolayı, özellikle nükleer savaş projesinin içerisinde yer almamızdan dolayı yahut yer alacağımızdan dolayı da bundan doğacak sonuçları kuşkuyla karşılıyorum. Çünkü, bugün gerçekten dünya üzerinde bir buçuk milyar insan sağlık olanaklarından mahrum iken, 2 milyar insan içme suyuna sahip değilken, 1 milyon insan açlık ve yoksullukla karşı karşıya iken, 400 milyon insan eksik ve az beslenirken, 800 milyon yetişkin, okuma yazma bilmez iken, 250 milyon insan, okul çağındaki çocuklar okula gidemez iken, 600 milyon işsiz var iken, bu kadar büyük rakamların, silahlanma adı altında harcanmasına biz karşı çıkmaktayız. Hele hele insanlığın kökünü kazıyacak olan nükleer silahlanmaya tamamen karşıyız.

Bu görüşler doğrultusunda sayın bakandan ve hükümetten daha net bilgilerle Türkiye Büyük Millet Meclisini aydınlatmasını diler, saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sağlar.

Soru cevaplandırılmıştır.

2. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, DESİYAP'ın ortak olduğu işçi şirketlerinin durumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/504)

BAŞKAN — 2 nci sırada Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Ertuğrul Gökgün?.. Buradalar.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Adana - İncirlik Ortak Savunma Tesislerinde meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin Başbakandan sözlü soru önerges (6/505)

BAŞKAN — 3 üncü sırada, Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Cüneyt Canver?... Buradalar.

Sayın Başbakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Katma Değer Vergisinin fiyatlar üzerindeki etkisine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/506)

BAŞKAN — 4 üncü sırada, Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Cüneyt Canver?.. Buradalar.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

5. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507)

6. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Hükümet üyelerinin dış ülkelere yaptığı gezilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/508)

BAŞKAN — 5 ve 6 ncı sırada İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Sayın Başbakandan sözlü soruları var.

İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

7. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, son yurt dışı seyahatlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/509)

BAŞKAN — 7 nci sırada, Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Ertuğrul Gökgün?.. Buradalar.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

8. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, yurdumuzda yatırım yapacak A.B.D.'li işadamlarının can ve mal güvenliklerini sağlamak üzere bir anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/511)

BAŞKAN — 8 inci sırada, İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

9. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, bazı firma ve kuruluşların ertelenen ve yatırılmayan vergi borçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/513)

BAŞKAN — 9 uncu sırada İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Sayın Bşabakandan sözlü sorusu var.

İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

10. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, dış ülkelere yapılan gezilerin sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/411)

11. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul İli Haliç sahillerinde istimlak edilen arsaların bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/413)

BAŞKAN — 10 ve 11 inci sıradaki sözlü sorular geri alınmıştır.

12. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, haklarındaki sıkıyönetim kararları kaldırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/514)

BAŞKAN — 12 nci sırada, Sinop Milletvekili Sayın Barış Can'ın, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Barış Can? Yok.

Sayın Başbakan?. Yok.

Soru ertelenmiştir.

ERTUĞRUL GÖKGÜN (Aydın) — Biraz evvel Sayın Başbakan burada idi. (ANAP sıralarından «Beklemek zorunda değil» sesleri)

BAŞKAN — Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

13. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, güvenlik soruşturmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/515)

BAŞKAN — 13 üncü sırada, Sinop Milletvekili Barış Can'ın, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Barış Can? Yoklar.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

14. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Suudi Arabistan Hükümetinin Hatay doğumlu vatandaşlarımıza uyguladığı vize engellemesine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/424)

BAŞKAN — 14 üncü sırada, Adana Milletvekili Sayın Cüneyt Canver'in, Sayın Dışişleri Bakanından sözlü sorusu var.

Sayın Canver?.. Buradalar.

Sayın Dışişleri Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

15. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, uygulamaya konulan yatırım projelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/426)

BAŞKAN — 15 inci sıradaki sözlü soru geri alınmıştır.

16. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son ABD seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518)

BAŞKAN — 16 ncı sırada, İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

17. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul, Ankara ve İzmir belediyelerine atanan üst düzey yöneticilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/432)

BAŞKAN — 17 nci sıradaki sözlü soru geri alınmıştır.

18. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, Hükümetin para politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/433)

BAŞKAN — 18 inci sıradaki sözlü soru geri alınmıştır.

19. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, banker ve bankerzedelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/434)

BAŞKAN — 19 uncu sırada, İstanbul Milletvekili Sayın Hüseyin Avni Güler'in, banker ve bankerzedelere ilişkin Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Hüseyin Avni Güler?. Buradalar.

Sayın Başbakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

20. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Akaryakıt Tüketim Fonundan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına ayrılan paya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/519)

BAŞKAN — 20 inci sırada, İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

21. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, tütün ve sigaradan Devlet tekelinin kaldırılacağına dair beyanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/437)

BAŞKAN — 21 inci sırada, Diyarbakır Milletvekili Sayın Mahmud Altunakar'ın, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Altunakar? Buradalar.

Sayın Başbakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

22. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır Şehir Merkezi ile Dicle Üniversitesi arasındaki yolun kısaltılmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/453)

BAŞKAN — 22 nci sırada, Diyarbakır Milletvekili Sayın Kadir Narin'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu var.

Sayın Kadir Narin?.. Buradalar.

Sayın Başbakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

KADİR NARİN (Diyarbakır) — Başbakan burada; Sayın Başbakan şimdi dışarıya çıktı.

BAŞKAN — Efendim, biliyorsunuz salonda olması lazım.

KADİR NARİN (Diyarbakır) — O zaman Meclisten kaçıyor. Böyle Başbakan olmaz; Meclisten kaçamaz.

BAŞKAN — Efendim, Meclis içinde bulunmayan kimsenin nerede olduğunu takip benim vazifem değildir. Ben, Meclis içinde ararım, Meclis içinde bulunmuyorsa yok derim. Siz söylersiniz, zaten zabıtlara geçti.

KADİR NARİN (Diyarbakır) — Sayın Başkan, Sayın Başbakan Meclisten kaçıyor. Savunmayın Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Savunma değil, mecburuz bunları belirtmeye, ben Başkan olarak bunları belirtmeye mecburum. Evet, bana ait vazifeden bahsediyorsunuz ama...

23. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in Çorum İline bağlanması düşünülen yeni demiryoluna ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/456)

BAŞKAN — 23 üncü sırada, Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ali Ayhan Çetin?. Yok.

Sayın Ulaştırma Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

24. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, ıslah edilen yerli cins inek ve koyunlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471)

BAŞKAN — 24 üncü sırada Aydın Milletvekili Sayın Ertuğrul Gökgün'ün, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ertuğrul Gökgün?. Burada.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

25. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, tahmil ve tahliye için İskenderun Limanına yanaşan bazı yük gemilerine öncelik tanındığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/473)

BAŞKAN — 25 inci sırada, Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, tahmil ve tahliye için İskenderun Limanına yanaşan bazı yük gemilerine öncelik tanındığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Abdurrahman Demirtaş? Yok.

Sayın Ulaştırma Bakanı Yok.

Soru ertelenmiştir.

26. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, besi hayvanlarının sayısına ve besicilere kullandırılan krediye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/475)

BAŞKAN — 26 ncı sırada, Aydın Milletvekili Sayın Ertuğrul Gökgün'ün, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ertuğrul Gökgün?. Burada.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

27. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, salgın hayvan hastalıklarına karşı alınan önlemlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/476)

BAŞKAN — 27 nci sırada, Aydın Milletvekili Sayın Ertuğrul Gökgün'ün, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ertuğrul Gökgün?. Burada.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

28. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, mahsulünü piyasa fiyatına satan çiftçilerin taban fiyatı üzerinden fatura düzenlemeye mecbur bırakıldığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/477)

BAŞKAN — 28 inci sırada, Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Sayın Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Murat Sökmenoğlu? Burada..

Sayın Maliye ve Gümrük Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

29. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, yurt dışından ithal edilen tohumlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/478)

BAŞKAN — 29 uncu sırada, Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, Tarım Orman ve Köyişler Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ertuğrul Gökgün? Burada.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

30. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Sivas İlindeki Deliktaş Tüneli inşaatının iptal edilme nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/479)

BAŞKAN — 30 uncu sırada, Çorum Milletvekili Sayın Ali Ayhan Çetin'in, Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ali Ayhan Çetin? Yok.

Sayın Bayındırlık ve İskân Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

31. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakan sözlü soru önergesi (6/480)

BAŞKAN — 31 inci sırada, Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mehmet Turan Bayezit'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu vardır.

Sayın Bayezit? Burada.

Sayın Başbakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

32. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara İlindeki Sıhhiye - Tandoğan yolu projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/485)

BAŞKAN — 32 nci sırada, Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun, Sayın İçişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Hilmi Nalbantoğlu? Burada.

Sayın İçişleri Bakanı? Yok.

Görevlendirdiği bir bakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

33. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara'daki belediyelerin yol yapım ve tamir çalışmalarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/486)

BAŞKAN — 33 üncü sırada, Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun, Sayın İçişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Nalbantoğlu? Burada.

Sayın İçişleri Bakanı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

34. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Yükseköğretim Kurulu'nun sorumluluğuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/488)

BAŞKAN — 34 üncü sırada, Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Sayın Başbakandan sözlü sorusu vardır.

Sayın Mustafa Murat Sökmenoğlu? Burada.

Sayın Başbakan? Yok.

Soru ertelenmiştir.

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, dış ülkelerdeki bölücü ve yıkıcı faaliyetlere karşı Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünce alınan tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/489)

BAŞKAN — 35 inci sırada, Hatay Milletvekili Sayın Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Devlet Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Mustafa Murat Sökmenoğlu?.. Burada.

Sayın Devlet Bakanı?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

36. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, gençlerin işsizlik sorununa karşı alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/492)

BAŞKAN — 36 ncı sırada, İzmir Milletvekili Hüsevin Aydemir'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu vardır.

Savın Hüseyin Aydemir?.. Burada.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

37. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, zeytin sineği ile mücadeleye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/493)

BAŞKAN — 37 nci sırada, Hatay Milletvekili Sayın Abdurrahman Demirtaş'ın, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Demirtaş?.. Burada.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

38. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, müteahhitlere ve kamulaştırma nedeniyle taşınmaz mal sahiplerine yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/494)

BAŞKAN — 38 inci sırada, Konya Milletvekili Sayın Salim Erel'in, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Salim Erel?.. Burada.

Sayın Bakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika, bir dakika, lütfen...

39. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enflasyonun durdurulamayış nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/495)

BAŞKAN — 39 uncu sırada, Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enflasyonun durdurulamayış nedenine ilişkin Başbakandan sözlü sorusu vardır.

Sayın Nalbantoğlu?.. Burada.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkanım, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, ne usulü?

SALİM EREL (Konya) — İçtüzüğün 97 nci maddesiyle ilgili olarak söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

SALİM EREL (Konya) — İçtüzüğün «Sözlü soruların gündeme alınması» ile ilgili 97 nci maddesinde şöyle denilmektedir : «Hükümet bir sözlü veya yazılı sorunun cevabını, kamu yararı sebebiyle veya gereken bilgilerin derlenebilmesi için bir ayı geçmemek üzere geciktirebilir; bu takdirde Meclis Başkanlığına bilgi verilir.»

Benim şu anda Meclise sunmuş olduğum sözlü sorum 1 ayı çok geçkin bir süreden beri gündemde bulunmaktadır.

Bu konuda yüksek Başkanlığınıza hükümet tarafından bilgi verilmiş midir?

BAŞKAN — Yazılı sorularda bilgi verme işlemi yapılıyor; sözlü sorularda bir bilgi bize intikal etmedi Sayın Salim Erel. Sorularda, Başkanlığın da yapacağı bir şey yok.

SALİM EREL (Konya) — Saniyen, bir milletvekili 2 oturumda bulunmadığı takdirde sözlü sorusu düşüyor; fakat hükümet temsilcisi sayın bakanlar gelmiyor; bulunmadıkları takdirde...

BAŞKAN — Efendim, bunu İçtüzük değişikliğinde hep beraber nazarı itibara alırız Sayın Salim Erel. Şimdiki İçtüzüğümüz böyle...

Evet, sorulara devam ediyoruz.

40. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Yunanistan, Bulgaristan ve A.B.D. ile ülkemiz arasındaki bazı sorunlara ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/496)

BAŞKAN — 40 ıncı sırada, Adana Milletvekili Sayın Cüneyt Canver'in, Sayın Dışişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Canver?.. Yok.

Sayın Dışişleri Bakanı?.. Yok.

Ertelenmiştir.

41. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, bazı şirketlere uygulanan müeyyidelerin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca kaldırılma nedenine ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/500)

BAŞKAN — 41 inci sırada, Edirne Milletvekili Sayın Türkân Turgut Arıkan'ın, Devlet Bakanı ve Sayın Başbakan Yardımcısından sorusu bulunmaktadır.

Sayın Arıkan?... Buradalar.

Sayın Başbakan Yardımcısı?... Yok. Görevlendirdiği sayın bakan?... Yok.

Ertelenmiştir.

42. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karakolundaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501)

BAŞKAN — 42 nci sırada, Adana Milletvekili Sayın Cüneyt Canver'in, Sayın İçişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Cüneyt Canver?... Yok.

Sayın İçişleri Bakanı?... Yok.

Ertelenmiştir.

43. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, Sıkıyönetim Kanunu gereğince haklarında dava açılan işçi ve memurlardan beraat edenlerin görevlerine iade edilmemesinin nedenlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/502)

BAŞKAN — 43 üncü sırada, Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, sıkıyönetimle ilgili Sayın Başbakandan sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Mehmet Sait Erol?... Yok.

Sayın Başbakan?... Yok.

Ertelenmiştir.

44. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, İstanbul - Gaziosmanpaşa İlçesi Merkez Mahallesinde Belediyece istimlak edilen sahaya ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/520)

BAŞKAN — 44 üncü sırada, İstanbul Milletvekili Sayın İmren Aykut'un, Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın İmren Aykut?... Buradalar.

Sayın Bayındırlık ve İskân Bakanı?... Yoklar.

Ertelenmiştir.

45. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Muğla Emniyet Müdürlüğünde bir vatandaşımıza işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/521)

BAŞKAN — 45 inci sırada, Konya Milletvekili Sayın Salim Erel'in, Sayın İçişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Erel?... Buradalar.

Sayın İçişleri Bakanı?... Yok.

Ertelenmiştir.

46. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Almanya'da öğrenci olan ve pasaportunu kaybeden bir vatandaşımıza yeniden pasaport verilmemesinin nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/522)

BAŞKAN — 46 ncı sırada, İstanbul Milletvekili Sayın Feridun Şakir Öğünç'ün, İçişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Feridun Şakir Öğünç?... Buradalar.

Sayın İçişleri Bakanı?... Yok.

Ertelenmiştir.

47. — Edirne Milletvekili Seyit Hüsamettin Konuksever'in, Manyas Gölünden kanal açarak yapılan sulamaya ve sonuçlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/523)

BAŞKAN — 47 nci sırada, Edirne Milletvekili Sayın Seyit Hüsamettin Konuksever'in, Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Seyit Hüsamettin Konuksever?... Buradalar.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı?... Yok.

Ertelenmiştir.

48. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Tarım - İş Sendikası Şube Başkanının, Diyarbakır Bölge Ziraî Araştırma Enstitüsü Müessese Müdürü tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/524)

BAŞKAN — 48 inci sırada, Diyarbakır Milletvekili Sayın Kadir Narin'in, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Kadir Narin?... Buradalar.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı?... Yok.

Ertelenmiştir.

49. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın, bir kamu görevlisinin laiklik aleyhinde konuşma yaptığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/525)

BAŞKAN — 49 uncu sırada bulunan, Konya Milletvekili Sayın Sabri Irmak'ın, Sayın Devlet Bakanından sözlü sorusu geri alınmıştır.

50. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Zonguldak Kömür Üretim Bölgesindeki işçi ve üretim açığına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/526)

BAŞKAN — 50 nci sırada, Manisa Milletvekili Sayın Abdullah Çakırefe'nin Devlet Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Abdullah Çakırefe?... Buradalar.

Sayın Devlet Bakanı?... Yoklar.

Ertelenmiştir.

51. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, Banaz Orman Bölge Şefine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/528)

BAŞKAN — 51 inci sırada, Uşak Milletvekili Sayın Yusuf Demir'in, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Yusuf Demir?... Yok.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı?... Yok.

Ertelenmiştir.

52. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kadın memurlara ve bazı sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/529)

BAŞKAN — 52 nci sırada, Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun, Sayın Başbakandan sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Nalbantoğlu?... Buradalar.

Sayın Başbakan?... Yok.

Ertelenmiştir.

53. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, üreticilerin kredi sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/530)

BAŞKAN — 53 üncü sırada, Balıkesir Milletvekili Sayın Davut Abacıgil'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Abacıgil?... Buradalar.

Sayın Başbakan?... Yok.

Ertelenmiştir.

54. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İline götürülecek olan ulaşım ve iletişim hizmetlerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/531)

BAŞKAN — 54 üncü sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Vecihi Ataklı'nın, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Vecihi Ataklı?... Buradalar.

Sayın Ulaştırma Bakanı?... Yoklar.

Ertelenmiştir.

55. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İli köylerine götürelecek olan hizmetlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/532)

BAŞKAN — 55 inci sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Vecihi Ataklı'nın, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın Vecihi Ataklı?... Buradalar.

Sayın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı?... Yoklar.

Ertelenmiştir.

56. — Manisa Milletvekili İsmet Turhangil'in, Manisa İline yeni bir PTT binası yapılıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/533)

BAŞKAN — 56 ncı sırada, Manisa Milletvekili Sayın İsmet Turhangil'in, Sayın Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu bulunmaktadır.

Sayın İsmet Turhangil?... Burada.

Cevap verecek sayın bakan?... Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

57. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, Kuşadası - Davutlar Bucağına müfettiş gönderilmeyiş nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/534)

BAŞKAN — 57 nci sırada, Aydın Milletvekili Sayın Ertuğrul Gökgün'ün, İçişleri Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Gökgün?... Burada.

Cevap verecek bakan?... Yok.

Soru ertelenmiştir.

58. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, işyerlerindeki kurşun zehirlenmesi olaylarına ilişkin sözlü sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli'nin cevabı (6/535)

BAŞKAN — 58 inci sırada, İstanbul Milletvekili Sayın İmren Aykut'un Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Aykut?... Burada.

Cevap verecek sayın bakan?... Burada.

Sözlü soru önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından sözlü cevaplandırılmasına delaletleriniz için arz ederim.

Saygılarımla.

İmren Aykut

İstanbul

Soru 1. İşyerlerinde kurşun zehirlenmesi olaylarının ciddî boyutlara ulaştığı bilinmektedir. Bu konuda Bakanlığın aldığı veya almayı düşündüğü tedbirler nelerdir?

BAŞKAN — Sayın Bakan, buyurun efendim; süreniz 10 dakikadır.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli milletvekilleri; Sayın İmren Aykut Hanımefendinin sözlü sorusuna cevap vermek için huzurunuzdayım.

Sayın Başkan, kurşun ve bileşikleri, yaklaşık 2 000 yıldan beri insanlar tarafından çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Günümüzde ise, kurşunun kullanım alanının giderek artması sonucu meslek hastalığına ve ölümlere yol açması dikkati çekmiş ve bu konuda detaylı çalışmaların gereği ortaya çıkmıştır.

Dünyada çalışma şartlarını düzenleyici yönde alınan medikoteknik tedbirler sonucu, kurşunun yol açtığı meslek hastalığı ve ölüm sayısı, eskiye oranla çok azalmıştır. Ancak bu konu, memleketimizde hâlâ birinci derecede önemini korumaktadır. 1984 yılında Sosyal Sigortalar Kurumu kayıtlarına geçmiş, mesleği gereği hasta olan 599 vakadan 255'ine kurşun ve tozlarının sebep olduğu belirtilmiştir. Bu rakamlar, ülkemizdeki durumu bütünüyle yansıtmaktan çok uzak olmakla beraber, konunun önemini göstermesi bakımından ilginçtir.

Kurşun bileşikleri ve alaşımlarının pek çok iş kolunda yaygın bir kullanım alanı bulunmaktadır. Bugün kurşun ve bileşiklerinden etkilenmenin en belirgin olduğu işkolları arasında; kurşun madenciliği, metalurji, akü üretimi, tipo matbaacılığı sayılabilir. Ancak, çeşitli işkolları, kurşun zehirlenmesi açısından aynı derecede önem taşımazlar.

Endüstride etkilenmelere yol açan inorganik kurşun bileşikleri, vücuda başlıca sindirim ve solunum yoluyla girer. Organik kurşunun vücuda girişi ise, deri yoluyla olmaktadır. Solunum yoluyla vücuda giren kurşun, absorbsiyon düzeyi parçacığının büyüklüğüne, kimyasal yapısına ve işçinin solunum kapasitesine bağlıdır. Sindirim sistemi yoluyla girişi ise, kurşun tozlarının yutulması sonucu olur.

Organizmanın kurşundan etkilenmesi, etkilenmenin derecesi, kişinin bünyesiyle yakından ilgilidir. Dolayısıyla toksin etkiler ufak değişikliklerden kalıcı bozukluklara kadar gidebilir. Hemotopoetik sistem, sinir sistemi, renal sistem ve gastrointestinal sistem üzerinde toksik etkiler görülebilir.

Kurşun zehirlenmesinin önlenmesi veya en az düzeye indirilmesi, kurşunla çalışan işyerlerinde alınacak teknik önlemler ile birlikte, işçilerin eğitilmeleri ve kendilerine verilen kişisel koruyucu malzemelerin kullanılmasıyla mümkün olabilir. Anlaşılacağı üzere, kurşun ve bileşiklerinin çalışanlar üzerindeki etkilerinin fazla olması ve bu etkilerin, gerek işveren, gerekse işçi tarafından bilinmemesi; ayrıca daha önce bahsettiğimiz gibi, kurşun zehirlenmesinin ülkemizde hâlâ meslek hastalıklarında birinci derecede önemli olması nedeniyle, 1985 yılı Şubat ayında, Bakanlığımızın birimi olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Enstitüsü tarafından bu konuda bir araştırma başlatılmıştır. Araştırma gereği, kurşunla çalışan ve etkilenmenin en büyük boyutlarda olduğu düşünülen akü imalat, tamir, montaj ve matbaa işkollarında; Ankara İlinde akü ve matbaa, İzmir ve Adana'da ise akü işkolunda birinci aşama çalışmaları, Eylül 1985 tarihinde sonuçlandırılmıştır.

Bu işyerlerinde çalışan işçilerden alınan kan numunelerindeki kurşun miktarlarının tespiti laboratuvarlarımızda, atomik absorbsiyon spektrofotometresi ile eritrosit protoporfirin IX miktarları ise fluorometrik yöntemle yapılmaktadır. Ayrıca, bazı işyerlerinde iş ortamındaki kurşun miktarını belirlemek üzere, hava numuneleri de alınmıştır. Yapılan tespitlerde işçilerin yüzde 7,4'ünde sınırda kurşun zehirlenmesi olayının mevcut olduğu; ama çalışanların yüzde 39,5'inin yüksek oranda zehirlenmeye maruz kaldığı görülmüştür. Bu işçiler içinde sigortasız çalışanların mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Önce, kurşun zehirlenmesine maruz kalan işçileri tedavi ettik ve ediyoruz. Sigortasız işçi çalıştıran işyerlerini sigorta müfettişleri vasıtasıyla takibe aldık ve gereğini yapıyoruz Zehirlenme olaylarının görüldüğü bu işyerlerinde alınabilecek makul ve zaruri tedbirleri belirledik. Bunları, iş güvenliği müfettişlerimiz, bundan sonraki teftişlerinde sürekli takip edeceklerdir. Bastırdığımız küçük; ama fonksiyonel bir broşürü de kurşunla çalışan yerlerdeki işçilerimize dağıtıyoruz.

Değerli Başkan, muhterem milletvekilleri; bakanlığımızın yürüttüğü ve hiç duyulmayan; ama işçilerimizin sağlığı açısından gerçekten önemli olan, ülkemizde yıllardır ihmal edilmiş; fakat bakanlığımızın ise geliştirmek için yoğun gayret sarf ettiği bir konuda, kısa bir takdim yapmak fırsatını bana verdiklerinden dolayı, önce İstanbul Milletvekili Sayın İmren Aykut Hanımefendiye ve yüce Meclise saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Aykut, açıklama yapmak istiyor musunuz efendim?

İMREN AYKUT (İstanbul) — Teşekkür ederim, Sayın bakanın cevabını tatminkâr buldum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Soru cevaplandırılmıştır.

59. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, dizel motor ithaline ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/536)

BAŞKAN — 59 uncu sırada, Kayseri Milletvekili Sayın Mehmet Üner'in, Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Mehmet Üner?.. Buradalar.

Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanı?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

60. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, Best Sigara Fabrikasında işlenecek tütünlerin üretimine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/537)

BAŞKAN — 60 ıncı sırada, Hatay Milletvekili Sayın Abdurrahman Demirtaş'ın, Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Abdurrahman Demirtaş?.. Yok.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

61. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Çorum - Osmancık karayolunun trafiğe açılmasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/538)

BAŞKAN — 61 inci sırada, Çorum Milletvekili Sayın Ali Ayhan Çetin'in, Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Ali Ayhan Çetin?.. Buradalar..

Sayın Bayındırlık ve İskân Bakanı?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

62. — Kayseri Milletvekili Muzaffer Yıldırım'ın, Kayseri ilinin hava kirliliği için alınacak tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/539)

BAŞKAN — 62 nci sırada, Kayseri Milletvekili Sayın Muzaffer Yıldırım'ın, Devlet Bakanından sözlü sorusu vardır.

Sayın Muzaffer Yıldırım?.. Yok.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

63. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, bazı ürünlerin 1974 - 1985 yıllarındaki taban fiyatlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/540)

BAŞKAN — 63 üncü sırada, Uşak Milletvekili Sayın Yusuf Demir'in, Sayın Başbakandan sözlü sorusu vardır.

Sayın Yusuf Demir?.. Yok.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

V. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/733) (S. Sayısı : 390) (1)

BAŞKAN — Gündemin, «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmına geçiyoruz.

Alınan karar gereğince, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşülmesine başlıyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini alsınlar lütfen.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar.

Komisyon raporunun okunup okunmamasını oylarınıza sunuyorum...

VI. — USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1. — Tasarı ve tekliflerin Başkanlıkça ilgili komisyonlara havalesi hakkında.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Sayın Başkan, raporun okunmasından önce, konunun, bu komisyonda görüşülüp görüşülemeyeceğine dair söz istiyorum.

BAŞKAN — Anlayamadım efendim.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Bu raporun, komisyonda ne şekilde ele alınacağına dair usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Usul hakkında, lehte mi, aleyhte mi söz istiyorsunuz efendim?

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Aleyhte Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; daha sonra, 386,387 ve 388 sıra sayılı yasa tasarılarıyla, yine 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu ilgilendiren ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa tabi çalışanların sosyal sigortalılıklarını ilgilendiren hususları mütalaa edeceğiz; şimdi ise bu 390 sıra sayılı Kanun Tasarısının müzakeresine başlayacağız. Ancak, şu hususu görüyoruz: 390 sıra sayılı bu yasa tasarısı, Başkanlık tarafından sadece Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş ve bu tasarı Plan ve Bütçe Komisyonundan buraya gelmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu esas komisyonlardan birisidir; elbetteki oraya da gidecektir. Yalnız, şimdiye kadar olduğu gibi, esas komisyon olan Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun asıl görevi, sosyal içerikli kanun tasarılarını mütalaa ve müzakere etmektir. Dolayısıyla, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu ilgilendiren hususların, esas komisyon olarak Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun görevleri arasında olması gerekirken, Başkanlıkça bu tasarının, neden Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmeyip, doğrudan doğruya Plan ve Bütçe Komisyonuna havalesiyle iktifa edildiğini bir türlü anlayamadık.

Değerli arkadaşlarım, şu Meclisin açıldığı günden beri, hepimizin üzerinde herhalde, büyük ihtiyaç duyduğumuz içtüzüğümüzü bir türlü tanzim edememiş olmamızın mütemadiyen üzüntüsünü çeki-

(1) *390 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.*

yoruz ve şimdiye kadar çıkan birçok münakaşalar, zannediyorum ki, bu usulümüzü tam manasıyla tespit edemediğimizden ve şimdiye kadar iki yıl içerisinde bunu yerine getiremediğimizden bu sebepsiz çatışmalara mahal vermektedir.

Şimdi, bunun bir örneğini daha bu komisyonun çalışmasında görüyoruz. Esas komisyon olarak Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun görevi gerekirken, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu ilgilendiren bu tasarı, neden Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmedi de, diğer bütün tasarılarda olduğu gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından getirildi?

Aynı şekilde, 391 sıra sayılı, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı da Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş ve huzurunuza gelecektir. O yasa da, sosyal içerikli olmak itibariyle, Emekli Sandığına taalluk eden birtakım konularda, tamamıyla kişilerin zatî hukukuna taalluk eden birtakım hükümleri meydana getirmektedir; neden acaba bu yasa tasarısı da, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonundan geçmemiştir? Bu, aynı zamanda, İçtüzüğün de Başkanlık tarafından ihlalidir.

387 sıra sayılı bir tasarı var elimizde; o da geçecek; fakat ona bakıyoruz, sadece Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonundan geçiyor, Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmiyor. Aslına bakarsak, belki bunun aslında Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmesi lazım. Çünkü, 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumunun Teşkilatını ve çalışmasını ilgilendiren bir kanun olması itibariyle, o kanunda, genel müdürlüğe, kurumca 10 milyon liradan fazla olmak üzere aktedilecek sözleşmeler ve yapılacak işler hususunda karar vermek yetkisini ve bunun da Bakanlar Kurulunca 10 misline kadar artırılması yetkisini bir maddeyle veriyoruz. Asıl budur Plan ve Bütçe Komisyonundan geçecek olan madde. Çünkü, sözleşmeler ve yapılacak işlerin malî bünyeleri hakkında, eğer Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşü alınmayacaksa, dolayısıyla Sayıştayın da murakabesine tabi olmayan böyle bir kurumda, buna Plan ve Bütçe Komisyonu görüşünü vermeyecekse, o zaman her iki esas komisyon da görevini yapmamış olmaktadır.

Bu itibarla, şimdi müzakeresine başlayacağımız 390 sıra sayılı Kanun Tasarısının, usul noksanlığı sebebiyle, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna havalesini takdirlerinize sunuyor ve bunu teklif ediyorum.

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Evet, teşekkür ederim efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Komisyon olarak söz istiyoruz.

BAŞKAN — Komisyon söz istiyor; lehte mi efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Cevap mahiyetinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Cevap vereceksiniz.

Sayın Tuncer, cevap mahiyetinde olmaz, lehinde veya aleyhinde konuşacaksınız.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Konuşmacının aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Evet, görüşün aleyhinde, yapılan işin lehinde buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Teşekkür ederim Sayın Başkan,

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde komisyonlar çalışırken, İçtüzüğe uymak mecburiyetindedirler; bunlardan Plan ve Bütçe Komisyonu da, aynı şekilde İçtüzüğe uymak durumundadır. Bugün, Meclisimizin gündemine gelen 506 sayılı Yasa ile 5434 sayılı Yasa, 22 Aralık Pazar günü Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür. Bu görüşme ve şekilde olmuştur; izninizle bunu açıklamak istiyorum.

İçtüzüğümüzün 74 üncü maddesini aynen okuyorum : «Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları bütün bakanlarca imzalanmış olarak ve gerekçesi ile birlikte Meclis Başkanlığına sunulur.

Gerekçede tasarının tümü ve maddeleri hakkında bilgiler, kaldırılması veya eklenmesi istenilen hükümlerin neler olduğu ve neden kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerekli görüldüğü açıkça gösterilmek lazımdır.

Başkan, gelen tasarıları ilgili komisyonlara doğrudan doğruya havale eder ve bunu tutanak dergisine ve ilan tahtasına yazdırır.

Bu havaleye bir milletvekili itiraz etmek isterse oturumun başında söz alır.»

İçtüzüğün 74 üncü maddesine göre Meclis Başkanlığı bu 2 yasayı da (ki, şu anda söz konusu olan 506 sayılı Yasadır) direkt olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale etmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu, kendisine havale edilen bu yasa tasarısını görüşmüştür. Burada bir usulsüzlük yoktur.

Ayrıca, İçtüzüğün 35 inci maddesi, «Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak tasarı veya teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir.

Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, tasarı veya teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir» demektedir ve devam ediyor; o kısmını okumuyorum.

Değerli arkadaşlarım, pazar günü saat 10.00'da açılan görüşmede, Sosyaldemokrat Halkçı Partiye mensup bir değerli üye arkadaşımız itirazını yapmıştır, önergesini vermiştir, önerge komisyonda görüşülmüştür, oylanmıştır ve reddedilmişir.

Ayrıca, aynı gün, genel kurulun ilk oturumunda, yine iki milletvekili arkadaşımız bu konuda müracaatta bulunmuşlar ve öğlenden sonraki oturumda genel kurul bu konudaki mütalaasını açıkça bildirmiştir. Tutanaklardan aldığım şekliyle okuyorum :

«BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, sabahki oturumun başında iki sayın arkadaşımız 20.12.1985 tarihli gelen evraklarda yayınlanan tasarılardan ikisinin, Plan ve Bütçe Komisyonuna Başkanlıkça yapılan havalelerine itirazda bulunmuşlardır. Konu, Başkanlıkça tetkik edilmiş ve tasarılar dikkatlice tekrar incelenmiş ve havalelerin isabetli olduğu tespit edilmiştir. Kaldı ki, İçtüzüğün 35 inci maddesine göre, havalesi istenen komisyonca da istemde bulunulabileceği gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu da başka bir komisyondan görüş alma imkânına sahiptir.

Bu nedenle, Başkanlıkça yapılan havalelerde herhangi bir usulsüzlük yoktur.

Bilgilerinize sunulur.»

Değerli arkadaşlarım, bu pazar günü Plan ve Bütçe Komisyonunun iki tasarı üzerinde yapmış olduğu görüşmeler usulüne uygundur.

Saygı ile arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tuncer.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Bir sual sorabilir miyim Sayın Başkan?

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Sayın Başkan, bir sual sorabilir miyim?

BAŞKAN — Bu arada soru olmaz efendim; usul hakkında konuştunuz ve aleyhinde de cevap verdiler.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Plan ve Bütçe Komisyonunun izahat istediği belli değil efendim.

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, şimdi yapılan konuşma ve açıklamalara göre ve Başkanlıkça da bu mevzularda yapılan tetkiklerde, usulsüzlük bulunmadığı daha önce de açıklanmış bulunmaktadır. Kaldı ki, 35 inci maddenin açıklığı karşısında da, Başkanlıkça yapılan muamelelerde bir usulsüzlük yoktur; onun için devam ediyorum.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Bir usulsüzlük değil de, noksanlık var Sayın Başkan.

V. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa iki Ek, iki Geçici Madde eklenmesine ve bir fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına dair Kanun tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/733) (S. Sayısı : 390)

BAŞKAN — Komisyon raporunun okunup okunmamasını oylarınıza sunuyorum : Okunmasını isteyenler... Okunmamasını isteyenler... Komisyon raporunun okunmasına gerek görülmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen arkadaşlarımın adlarını okuyacağım.

Parti grupları adına : Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Talât Sargın, Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın İmren Aykut, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Abdullah Çakırefe.

Şahısları adına söz isteyen arkadaşlarımız : Sayın Turan Bayezit, Sayın İhsan Tombuş, Sayın Ayhan Fırat, Sayın Alpaslan Pehlivanlı, Sayın Sururi Baykal.

Başka söz isteyen?.. Yok.

Şimdi sıra ile söz vereceğim. Önce, Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Talât Sargın, buyurun efendim.

Sayın Sargın, süreniz 20 dakikadır, hatırlatırım efendim.

ANAP GRUBU ADINA TALÂT SARGIN (Tokat) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişikliğine ilişkin tasarı üzerinde, Anavatan Partisi Grubu adına sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlarım.

Hükümet programının uygulanması ile ilgili olarak, tedaviye yönelik acı bir reçete, bugün huzurunuza gelmiş bulunmaktadır. Bu husus, daha evvel yüce Meclisçe kabul edilen Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da bulunmakta idi. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planının temel hedeflerinde ve stratejisinde ve ayrıca sosyal güvenlikle ilgili 11 inci bölümde, 1985 - 1989 yılları arasında yaş hadlerinin artırılacağı belirtilmiş idi.

Sosyal güvenlikle ilgili yaş hadlerinin dünyadaki uygulamalarını şöyle bir tahlil etmek isterim. Bu tahlile baktığımız zaman, dünyada 13 ülkede emeklilik yaşının 65 olduğunu, 10 ülkede 60 olduğunu, 2 ülkede 55 olduğunu; sadece Uruguay'da 30 yıl fiilî çalışmadan sonra 50 yıl olduğunu görmekteyiz. Amerika'da emeklilik yaşı kadınlar ve erkekler için 65; sosyalist ülkelerde ise, örneğin Bulgaristan'da kadınlar için 55, erkekler için 60, Rusya'da kadınlar için 55 ve erkekler için 60 yaş olduğunu görüyoruz. Diğer bütün Avrupa ülkelerinde, kuzeye gittikçe bu miktarın yükseldiğini, güneye indikçe bir parça düştüğünü görüyoruz. Yalnız ve yalnız bizim ülkemizde emeklilik yaşının çok düşük düzeyde olduğunu görmekteyiz.

Emeklilik yaşlarının düşük olması ve bundan dolayı emekliye ayrılma miktarının genç elemanlarda daha çok miktarlara baliğ olması; ki bizde 35 ila 45 yaş arasında emekli olan miktar, genel emekli olanlara nispetle yüzde 40 civarındadır, bu rakam oldukça yüksektir; bu husus, elbetteki sosyal güvenlik programlarının uygulanmasında finansal önemi artırmaktadır. Bu, bütün dünyada da böyledir.

Sayın milletvekilleri, bildiğiniz üzere, erken emeklilik, bir zamanlar bu Mecliste de tartışma konusu olmuş ve hatta buna, istihdam sorununa bir çare olarak bakılmıştır. Uygulamanın sonucunda görülmüştür ki, erken emeklilik, istihdam sorununa çare getirmemiştir. Erken emekli olan tecrübeli kişiler, iş hayatına atılan genç işgücüne rakip olmuştur ve bu arada genç emekli işçiler arasında emekli miktarı çoğaldığı için, emekli maaşları da bir yan ödemeye dönüşmüştür.

Bu şekilde, emekli işçi miktarı veya emekli çalışan miktarı arttığında, gerçekten yaşlı emekli olan, yalnız ve yalnız emekli maaşına ihtiyaç gösteren kişilerin yaşam şartlarının güçleşeceği hepinizin takdiridir.

Yine, bilindiği üzere, bu Mecliste sosyal güvenlik yasalarıyla ilgili bir hayli değişik uygulamalar olmuştur. 1949 yılında emeklilik yaşı 60'la başlarken, bu, zaman içinde azaltılmıştır ve de bir borçlanma yasası gelmiştir. Hepinizin hatırlayacağı üzere, 1 yaşından itibaren, 3 yaşından itibaren borçlanılarak emekli olma imkânları sağlanmıştır; 3 yaşında mankenliğe başladığını iddia eden kişiler ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda, emeklilik müessesesi, nevema tefessüh etmiştir; çünkü, sosyal güvenlik kavramının ve anlayışının dışına çıkılmıştır. Sosyal güvenlik kavramı, nimet - külfet dengesini içermektedir. Bu dengeden ayrıldığınız takdirde, bu kuruma, bu kuruluşa ve bu statüye «Sosyal güvenlik» diyemezsiniz.

Borçlanma, bildiğiniz üzere, sosyal güvenliğin geç götürüldüğü kesimlere getirilir. Sosyal güvenlik geç götürülmüşse, burada şahısların günahı yoktur. Bu kesimlere borçlanma hakkı tanınarak, devletin bu güvenliği geç götürmesi hususu, ancak telâfi edilebilir. Bu borçlanmaların sonucu ve bu tip uygulamaların sonucu, Türkiye'de sosyal güvenlik kuruluşları, kendi kendine yeterli, kapitülazasyon sisteminin tabiî olarak uygulanmasını sağlayamamış ve sonuca erişememiştir. Bugün gördüğümüz faciadır. Sosyal güvenlik kurumları, kapitülizasyon sisteminden, reperküsyon (répes evssion) sistemine kendiliğinden geçmiştir; yani bugün, aldığını dağıtır durumdadır.

İnsanların, sosyal güvenlikten yararlanacağı yaşlara gelince; elbetteki sosyal güvenlik normlarını tespit ederken, bilimsel kriterlere riayet etmek gerekir. Bizde, yaşam koşullarında iyileşmeye paralel olarak, özellikle sağlıklı yaşam koşullarının gelişmesine paralel olarak, ortalama yaşama seviyesi ve ortalama ömür de artmıştır. Yapılan araştırmalara göre, 1980 - 1985 yılları arasında ortalama ömrün 63 olduğu belirlenmiştir. Bunun, önümüzdeki yıllarda, yani 1985 - 1990 yılları arasında 65'e çıkacağı sevindirici bir vakıadır. Ayrıca, ortalama ömrün istatistiklerine baktığımız zaman, kırsal kesimde bu miktarın düşük olduğunu, sosyal sigortalılar arasında da bu miktarın yüksek olduğunu müşahede etmekteyiz. Tabiî, bu, ortalama ömrün yükselmesi de, bizi sevindirici bir husustur. Elbetteki sosyal güvenlik kav-

ramı içerisinde, çalışanların, yaşlılıklarında, emekli, yaşlılık ve malullük aylığı veya yaşlılık aylığı almak suretiyle rahat geçirecekleri bir dönemin olması da arzulanır. Bu, tüm çalışanların da arzusudur. Bu, öyle bir denge olmalıdır ki, sosyal güvenlik kuruluşlarını maddî müzayaka içine düşürmemelidir ve hatta aktüaryal dengesini bozmadan hesap edilmelidir. Dünyadaki uygulamalara baktığımız zaman bu, 9 ila 13, 15, 17 yıl arasında değişmektedir. Bizim gibi, az gelişmiş ülkelerde de, bu, azamîsinden, uygulananın azamîsinden daha fazlası istenilmemelidir.

Sayın milletvekilleri, bugün Türkiye'de 2 aktif sigortalıya, takriben 1 pasif sigortalı düşmektedir. Bir başka istatistiğe göre, 100 aktif sigortalıdan 18,42'si pasif sigortalı durumuna gelmektedir. Reperküsyon (répercvssion) sistemi de bu şekliyle, uygulamada açık verecektir ve elbette, sosyal güvenlik sağlamak devletin görevi olduğu için, nihayet bu aktüaryal dengenin bozukluğu devam ettiğinde, devlet hazinesinden destek alma zarureti sağlanacaktır.

Sayın milletvekilleri, devlet hazinesinden destek sağlamak doğaldır. Rizikoya maruz olan kişilere, riziko karşılığı prim alınmamışsa, sosyal güvenlik götürülmemişse, sosyal devlet ilkesinden hareketle, devlet yardımı yapılması doğaldır. Ancak rizikoya maruz kalmadan yapılan iş, lütuftur; bunu hiçbir sistemin içinde bulmak mümkün değildir.

Genel olarak ifade etmek istediğimizde görmekteyiz ki; tüm dünyada emeklilik yaşları, bu incelemeler ışığında, daha da yükseltilmiştir ve tüm bilimsel çalışmaların sonucunda insan ömrü vasatisi arttıkça, emeklilik yaşları da yukarı çekilmektedir.

Uluslararası Çalışma Teşkilatında da bu, konu edilmiştir; Uluslararası Çalışma Teşkilatı da bunu gözardı etmemiştir ve incelemiştir. Onu incelediğimiz zaman, Uluslararası Çalışma Teşkilatının önerisi, yasalarla veya mevzuatla 65 yaşla sınırlandırılmalıdır, daha üstüne çıkılmamalıdır, diye tavsiye etmektedir. Yine, Uluslararası Çalışma Teşkilatının bir başka önerisi de, «Emeklilik yaşı olarak tespit edilen miktar, 15 yaş ile, bu miktar arasındaki denge, emeklilik yaşı olarak sınırlandırılanın üstüne çıkan kısım yüzde 10'u geçmemelidir» diye önermektedir.

Elbetteki, bunların hepsi bazı tahlillerin sonucunda vücuda gelmiş ve sonuçlanmıştır. Biz, ülkemizde bazı konuları, bazı kavramları, acı reçeteler bile olsa, uygulamaya ve bunların müspet sonuçlarını almaya mecburuz. İşte, bunun en belirgin örneğini, erken emekliliğin, istihdamı çözmediğini görmekle görürüz. Bunu, bir alternatif gibi inip çıkmak yerine, gelişmiş ülkelerdeki daha bilinçli uygulanan ülkelerdeki örnekleri ve bizim ülkemizin de bazı şartlarını dikkate alarak ortaya çıkartmak zorundayız.

Bu tasarı, emeklilik yaşlarını, -tabir caizse- bir yumuşak çıkışla yukarı doğru almaktadır; ta 1990'ı dahi hedef göstermiştir. Biz, sosyal güvenlik kavramlarının ve sosyal güvenlik kuruluşlarının tek başına ayakta durmasını istediğimiz takdirde, bu bilimsel kriterlerin dışında kalamayız; bunları er geç uygulamak durumundayız ve buna da riayet etmek zorundayız; hatta ekonomik ve sosyal güvenlik politikalarımızın tercihlerinde dahi bundan sapmamak gerekir. Bu sapışlar, mutlaka programı yanıltacak ve bu güvenlik kuruluşlarını er geç zor duruma düşürecektir.

Netice : Gerek dünyada, gerek bizde, gerek yaş hadlerinde, gerek doğmatik olarak, hangi yönde tahlil edersek edelim, sosyal güvenlik kavramı içerisinde konuyu mütalaa ettiğimiz takdirde, bizde, emeklilik yaşlarının düşük olduğunu görmekteyiz ve gerçekte bu da, işçilerimize de bir şey sağlamamıştır; bir yan ödeme almaktan öte bir şey sağlamamıştır.

Ttekrar şunu önemle vurgulamak istiyorum : Emeklilik yaşları yükseltilmeli, emeklilik maaşları, emekli olanların yaşam seviyesini sağlayıcı düzeye yükseltilmelidir. Bu, sosyal güvenlik kuruluşlarının finansal sorununun çözümüne de bu şekilde yardımcı olacaktır. Aksi takdirde, «mütekait» dediğimiz, Türkçesi, sandalyeye bağlı kalmış kişilerin, yani bir başka yerde çalışmaktan mahrum olan yaşlanmış kişilerin -ki yaşlanmak, bildiğiniz üzere, kişilerin ihtiyarında değildir, Allah ömür verirse herkesin başına gelecektir- rahat geçimini sağlayıcı, asgarî düzeyde geçimini sağlayıcı bir emekli maaşına kavuşmaları olanağı kalmayacaktır. Bu, elbetteki bilimsel bir sosyal güvenlik kavramının oluşmasıyla giderilebilir. Aksi takdirde, sosyal güvenlik kuruluşları mutlaka ve mutlaka aktüaryal dengesinde açık verecek ve bu aktüaryal dengeyi devlet, hazinesinden kapatmak zorunda kalacaktır. O zaman, sosyal devlet ilkesinin uygulanma olasılığı da, başka açılardan değiştirilmiş olacaktır.

Netice : Bu arz ettiğim tahliller sonucunda, Anavatan Partisi Grubu olarak biz, bu tasarının ülkemiz için hayırlı olacağına, işçilerimiz için hayırlı ola-

cağına, istikbalimiz için iyi olacağına inanarak, müspet oy vereceğiz.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sargın.

Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın İmren Aykut, buyurun efendim. (MDP sıralarından alkışlar)

Sayın Aykut, süreniz 20 dakikadır efendim.

MDP GRUBU ADINA İMREN AYKUT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu anda, işçilerin emeklilik yaşını yükseltmeyi düzenleyen bir kanun tasarısını yıldırım hızıyla Meclisten geçirmek üzereyiz. Bu tasarının, bu kadar süratli bir biçimde geçirilmek istenmesinin sebebini bir türlü anlayamadık ve çeşitli yönleriyle de yadırgadık. Ayrıca, bu tasarı, tamamen sosyal içerikli bir kanun tasarısı olmasına rağmen, doğrudan doğruya Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilmesine birçok arkadaşım olumsuz görüş bildirdiler; ben de aynı görüşü paylaşmaktayım. Eğer, ileri sürülen, İçtüzüğün 35 inci maddesini buna esas' alırsak, o takdirde, bütün asıl komisyonları bertaraf edip, talî komisyonlarla Meclisi çalıştırmak durumuyla karşı karşıya gelmiş olacağız.

Tasarı, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş, hatta Sosyal İşler Komisyonundan görüş dahi alınmamıştır. Halbuki, tasarının içeriğine baktığımızda, bunun doğrudan doğruya emeklilik yaş haddini yükseltmeye yönelik olduğunu görürüz. Bunun diğer bir başka mahiyeti olmadığına göre, gerçekten Sosyal İşler Komisyonunun bundan sonraki görevlerinin ne olacağını da merak edeceğiz.

Tasarının, bu kadar hızlı bir biçimde kanunlaştırılmak istenmesi, aslında kamuoyunda, çıkacak bu kanun üzerinde de kuşkuları bertaraf edemeyecektir; çünkü, neden bu kadar hızlı görüşülmek istendiğini kamuoyu anlayamayacaktır ve «Altında ne yatıyor, kıdem tazminatı filan meseleleri mi var acaba?» diye, işçiler sürekli olarak bu konuda kuşkulu olacaklar ve bugün gösterdikleri tepkiye devam edeceklerdir. Bizim, bu kanun tasarısına karşı olduğumuz noktalardan bir tanesi budur. Diğer husus ise, kazanılmış hakların bertaraf edilmesi hususudur.

Tasarı Meclise ilk sevk edildiğinde, aslında daha geniş çapta, kazanılmış hakları bertaraf ediyordu. Komisyonda, bir önergenin kabulüyle, 15 yıl hizmeti olanlar için kazanılmış haklar korundu; ancak 15 yıldan daha az hizmeti olanlar için kazanılmış haklar korunamadı. İşte bu nedenledir ki, tasarıya olumsuz kanaat beslemekte devam ettik.

Sayın milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, hukuk devleti olmanın en önemli ve vazgeçilmez unsurlarından birisi de, kazanılmış hakların korunmasıdır; bunun için, hukukta, kanunların makable şamil olmayacağı ilkesi vardır. Bu ilkenin, bu tasarıyla çiğnendiği kanaatini taşıyoruz.

Hükümetin, sosyal güvenlik kurumlarını korumaya ve onları çok sağlıklı bir finansal yapıya kavuşturmaya yönelik teşebbüslerini gönülden destekliyoruz. Ancak, Sosyal Sigortalar Kurumunun finansal darboğazlarının nedeni, hiçbir suretle emeklilik yaşının düşük olması değildir. İşte, bu biçimdeki bir yaklaşımın yanlış olduğu kanaatindeyiz. Gerçekler ortadadır; bugün Sosyal Sigortalar Kurumunun - ki, birkaç gün önce de, yine bu kürsüden ifade etmiştik - işverenlerden 140 milyar lira alacağı vardır; 237 milyar lira da, çok düşük faizle, devlet tahvillerinde ve bankalarda durmaktadır. Bunların rantabl bir şey olmadığını ifade etmiştik. Eğer Sosyal Sigortalar Kurumu, fonlarını daha iyi değerlendirir, alacaklarını daha muntazam bir şekilde tahsil ederse, aslında, emeklilik yaşına göz dikmek veyahutta her vesileyle prim oranlarını yükseltmek yoluna başvurmaya gerek kalmayacaktır. Bu tasarının Meclise sevkinde, Türkiye'de emeklilik yaşının çok düşük olduğu esas gerekçe olarak gösterilmektedir; yani gerekçede, Türkiye'nin bir erken emekliler ülkesi olduğu iddiası yer almaktadır. Şimdi; bu iddiadaki haklılık derecesi ne orandadır; bir de bu noktaya göz atacağım.

Biz üç ananoktada, bu iddiada haklılık olmadığı kanaatini taşıyoruz. Birincisi, Türkiye'de haftalık çalışma saatleri toplamı 45 saattir ki, örnek verilen Batı ülkelerinin pek çoğunda, hatta hiçbirisinde 45 saat değildir. Diğer taraftan, bizde yıllık ücretli izinler, yani işçinin senede bir kez belirli sürelerle dinlenmesini sağlayan ücretli izinler daha kısa sürelidir. Böyle olmasına rağmen, Türkiye'de işçi - bu bir gerçektir - yıllık ücretli iznini kullanmaz, kullanamaz; çünkü gelire ihtiyacı vardır - yasalara aykırı olmasına rağmen, kendi işyerinde çalışmaya devam eder ve yıllık ücretli iznini kullanıyormuş gibi gösterilerek, kendisine bu süreye ait bir ek ücret verilir yahut da kendi işyerinde çalışmadığı halde, dışarıda bir yerde çalışır; ama her halûkârda, dinlenmek üzere herhangi bir tatil yerine gitmez; bu da, Türkiye'nin bir gerçeğidir. Gitmez değil, aslında gidemez; zira, gelir düzeyi, onun

bir yerde belirli sürelerle tatil yapmasına imkân vermez.

İkinci husus, ölüm yaşı konusudur. Biraz önce Sayın Sargın, ölüm yaşının bizde bir hayli yükseldiğini söyledi. Ben bu görüşe katılamıyorum. Aslında ölüm yaşı, büyük şehirlerde, gelir düzeyi daha iyi olan ailelerde ve kişilerde belki yükselmiş olabilir; ama Türkiye genelinde ölüm yaşının, gerçekten emeklilik yaş haddini yükseltmeyi gerektirecek kadar yükseldiği kanaatinde değiliz.

Yine, katılamadığımız bir diğer husus şudur : Batı ülkelerinde ücretler yüksektir, yaşam ve iş şartları iyidir; böyle güvenli ve iyi şartlarda yaşayan ve çalışan insanların da, elbetteki yıpranma süreleri uzundur. Daha geç ve daha ileri yaşlarda yıpranacak kişilerin de, tabiatıyla daha ileri yaşlarda emekli olmaları doğaldır.

Bizim, bu Kanun tasarısına karşı olmamıza sebep olan bir diğer gerçek de şudur : Türkiye'de, gerçekten genç yaşta emekli olma eğilimi son derece kuvvetlidir. Bunun sebebi nedir? Türkiye'de ücretler çok düşüktür ve enflasyonun uzun yıllardan beri hep yüksek düzeylerde seyretmesi, ücretlilerin, çalışırken aldığı ücreti dahi fevkalade anlamsız hale getirmiştir. Böylece, değil çalışanların, emeklilerin satınalma gücü düşmemiş; âdeta hiç kalmamıştır. Bugün tabandan emekli olan bir işçi emeklisinin eline 19 894 lira geçmektedir. Bir düşününüz; buna 12 919 lira olan sosyal yardımı da ilave ettiğinizde, demek ki tabandan emekli olan bir işçinin eline geçecek para 32 556 lira olmaktadır. Şimdi, bu rakam nedir? 25 yıl çalışmış ve yıpranmış bir insana, rahat ve huzur içinde üç, beş sene geçirebilmesi için ödediğimiz paradır bu. Dönüp, asgarî ücrete bakalım; sıfır kıdemle işe başlayan bir işçiye, tamamen vasıfsız bir işçiye verdiğimiz para ile eşdeğerdir bu, arkadaşlar. Şimdi, 25 yıl yıpranmış bir insan çıkarıyorsunuz, bir de işçi alıyorsunuz ve ikisine aynı parayı veriyorsunuz... Bu, aslında fevkalade çarpıcı ve dikkat çekici bir çelişkidir. İşte, bu şartlar, emekli maaşını, bizim işçimizin gözünde bir yan gelir haline getirmiştir. İşçi, bir an önce emekli olmayı ve başka bir yerde de bir iş tutarak, emekli maaşını bir yan gelir olarak kullanmak suretiyle hayat mücadelesini sürdürmeyi düşünmektedir ve bu nedenledir ki, emekli olmaya fazla hevesli olmaktadır. Biz, eğer erken emeklilikleri önlemek istiyor isek, emeklilik yaşını, yasal olarak aşağılara çekme çabası göstereceğimize, işçilerin gelir seviyesini yükseltir, normal yaşayabilecekleri bir kazanca kavuşturur ve onların emekli olma arzusunu bu suretle önlemiş oluruz.

Bu izah ettiğim nedenlerle, yasa hakkında olumsuz olduğumuzu ifade eder, saygılar sunarım. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aykut.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Abdullah Çakırefe, buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Çakırefe, süreniz 20 dakikadır.

SHP GRUBU ADINA ABDULLAH ÇAKIREFE (Manisa) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yeni yıla girerken sigortalıları, işçileri ve tüm çalışanların ailelerini huzur içinde götürmek, sosyal devlet anlayışıyla, hükümetlerin aslî görevleri olmalıdır.

Hükümetin getirdiği 506 sayılı Yasadaki değişikliğin neticelerini bugün yurdun her yerinde sigortalılar ve işçiler, görüşmektedirler. Bu Yasa, meydana gelen rahatsızlığı gidermezse, emin olun, üretim düşer, ekonomi zarar görür. Zorla kabul ettirilen bazı haksızlıklar, hiçbir meseleyi halletmez. Huzursuzluğu körükler; bilhassa suskunluk içerisindeki rahatsızlıkların sosyal patlaması tehlikeli olur. Müktesep hakların yok olması, sosyal hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu kadar, insanlığa, örf ve âdetlerimize de ters düşmektedir. İstismara müsait olan bu Yasa, anarşiye de prim verir. Onun için, işçilerin rahatsızlığını giderici şekle getirilmesi için bu Yasanın geri alınmasında fayda görüyorum. Sosyal devlet, tüm vatandaşları sosyal güvenliğe kavuşturmak mecburiyetindedir. Çünkü, Türk halkı her zaman devletine güvenir ve ona bağlıdır.

Türk sosyal kuruluşların, sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Sandığı, Bağ-Kur, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve diğer bütün kuruluş ve sandıkların Sosyal Güvenlik Bakanlığında toplanması lazımdır. Devletin de katkısıyla, sosyal güvence, Türkiye'de yerini almalıdır.

Zaman zaman yaş hadlerinde, Japonya, Almanya ve Avrupa ülkeleri emsal gösterilmektedir. Çok yanlış ve talihsiz bir örnektir. Japonya'daki, Avrupa'daki ücretler, sosyal güvence ve koşulları Türkiye'de tatbik edilsin, tartışma ortadan kalkar, mesele kalmaz. Öyle ise, memlekette evvela ücrette ve sosyal güvenlikte, sosyal güvenceyi sağlamanız gerekir. Bugünkü ücretle ve bugünkü sosyal anlayışla hiçbir yere varamazsınız. O halde, o imkânlar olmadığına ve

olmayacağına göre, kendi şartlarımızı düzenlemeliyiz.

«Genç emekliler diyarı» deniliyor. Bir ara, mahkeme kararlarıyla bazı yanlışlıklar olmuştur. Genç emeklilik de abartılıyor. 40 yaşının altında emekli sayısı bugün 320'ye yakındır; 320'dir yahut 320'nin üzerindedir.

Her zaman «Kurum batıyor» derler; 30 yıldır bu sözler söylenir. Ben 25 - 26 yıl Sosyal Sigortalar Kurumunun Genel Kurullarında delege olarak bulundum; hep aynı sözler söylenmiştir; ama Allaha bin şükür kurum dimdik ayaktadır ve ayakta da kalacaktır.

Asgarî ücretlerin tespitinde ve toplu sözleşmelerde, yine bu gibi sözler, «İşyerleri kapanacaktır, batacaktır» lafları vardı; fakat aksine, neticede işyeri çoğalmış, bu yüzden batan ve kapanan yer olmamıştır. Bunu, 1964 - 1980 yılları arasındaki serbest, hür sendikacılık alanındaki toplu sözleşme düzeninde görmek de mümkün değildir; ama 1980 yılından sonra, Sayın Özal'ın tablosunda, kapanan, batan işyerlerini görüyoruz. Atını istediği gibi oynattığı halde; şirket kurtarma operasyonlarına da rastlıyoruz. Öyle ise, Sayın Özal'ın sisteminde bozukluk vardır.

Yıllardan beri geçmiş hükümetler, sigorta gelirlerini yedek bütçe olarak kullanmışlardır ve halen de kullanılmaktadır. Dara düşen belediyeler de bu sigortadan yardım görmüşlerdir.

Sigorta, işverenlerden alacağı primleri derhal almalıdır. Sigorta, 235,7 milyar lira devlet tahvilini, öncelikle düşük tahvilden kurtarmalıdır. «Batıyor» denilen sigortanın bugün bankalarda 106 milyar lira borcu vardır. («Alacağı vardır» sesleri).

Bankalarda nakit parası vardır. («Borcu vardır dediniz» sesleri).

Öyle mi dedim? Affedersiniz, alacağı vardır.

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) — Daha ne dediğini bilmiyor.

BAŞKAN — Söz kesmeyelim, rica ederim.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Kaçak işçiye mutlaka çare bulmak lazımdır. Türkiye'de çok büyük miktarda kaçak işçi vardır. Emin olun, bunların üzerine gidilirse, iyi denge sağlamak suretiyle sigorta sancıları da giderilmiş olacaktır.

Hür sendikacılık varsa, müdahalesiz toplu sözleşme varsa, grev hakkı varsa, demokrasi de vardır. Bunların olmadığı ülkelerin idareleri bellidir.

Dünyada en büyük varlık insandır. Allah, «Benden sonra insanoğlu var» demiştir. İnsanlara, çalışanlara değer vermeyenlerin, hiç kimseden saygınlık beklemeye de hakları yoktur.

Bugün memleketimizdeki en büyük sorun, işsizliktir. Bunun yanında, emeklilerden, sıkıntı içerisinde olup, çaresiz kalanlardan, dilenenler var, intihar edenler var, çoluk çocuğunu terk edenler var, sürünen ve aklını oynatanlar var. Bunları görmemezlikten gelerek, işsizliğe daha büyük boyutlar katacak olan bu yasa, Türk - İş'in, istekleri doğrultusunda düzenlenmelidir. İlkokulu bitirmiş, 18 yaşından gün almamış olanlara, işyerlerinde kontenjanlardan birtakım işler bulmak lazımdır.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) — Türk - İş'le ne alakası var?

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Biz, Türk - İş'i tanırız, Türk - İşde bizi tanır, biz o okuldan mezun olduk, Türk - İş'e büyük saygınlık göstermemiz hepimizin görevidir. (Alkışlar).

Samimî söylüyorum, toplu sözleşmelerle bunları biz yaptık. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunda, zamanında, toplu sözleşmelerle, ilkokulu bitirip, ortaokulu okuyamayanları veya neticede okuyamayanları, çırak olarak buralara imtihanla aldık. Her sene, 3 - 4 bin kişilik bir işletmeye, 150 - 200 kişilik bu kontenjanla çocuklar aldık ve cidden gidin bakın köprü başlarında bugün bu işletmeleri ayakta tutan bu insanlardır. Öyleyse, böyle işletmelerde nasıl bir hükümlü yahut da sakatlar kontenjanı varsa, genç çocukları da sokaklardan kurtarıp, buralarda birer iş imkânı bulmamız çok doğru olacaktır ve enerji dolu bu genç kuşaklardan da istifade etme imkânımız sağlanmış olacaktır.

1980'den önceki olayları işçilere, sendikalara, hele hele Türk işçi kuruluşlarının en büyüğü olan Türk - İş'e yüklemek, büyük haksızlık ve insafsızlık olur. Bu olayları esas yapanlar ve yaptıranlar perde arkasında kalmışlardır. Türk - İş, imkânlarını en iyi şekilde kullanarak, daima iyiniyetle, cumhuriyete, Atatürk ilkelerine ve bu ilkeler doğrultusunda yasalara saygılı, sokağa prim vermeden bugüne memleketseverlik içerisinde gelmiştir. Yalan mı? («Doğru» sesleri ve alkışlar).

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) — Bunların Türk - İş ile ne alakası vardır?

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Onun ilgisi var, onun üyeleri, sancı oradan geliyor.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) — Türk - İş adına nasıl konuşma yaparsın?

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) —. Bugün Türk - İş büyük bir sıkıntı içerisindedir, işçiler büyük bir sıkıntı içerisindedir; taleplerine kulak vermek lazımdır. Türk - İş'in işçilerinin sıkıntılarının mutlaka giderilmesi lazım gelir ve bunun nedenlerinin ortadan kaldırılması hükümetlere düşer ve hükümetlerle diyalog yapmaya düşer.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) — Türk - İş'i biz karşımıza mı alıyoruz ki, böyle konuşuyorsun?

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Demokrasilerde mutlaka çare vardır; Sayın Özal diyalogdan kaçmamalı, yükü bakanlara bırakmamalıdır. Sayın Özal, istesin, emin olun bugün Türk - İş ile bu meseleleri bitirir. Emin olun bitirir; çıkarsın diğer arkadaşlarını devreden, istesin, derhal bitirir, buna inancımız sonsuzdur. Sayın Özal, eski işverenlik duygusundan arınmalı, Başbakan olarak ağırlığını bu işe koymalıdır.

Değerli arkadaşlarım, «İcraatın İçinden» programını devamlı takip ediyoruz. Bu programın bence her gün olması lazımdır; bunu samimî söylüyorum, ben memnun kalırım; ama Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı bunu duymasın; çünkü enerji tasarrufu olacaktır; bu program ekrana çıktıkça, artık vatandaşlar televizyonlarını kapamaya başladılar. (SHP sıralarından alkışlar).

Burada, bilhassa iktidarda olan bazı milletvekili arkadaşlarım zaman zaman muhalefet yapmaya özeniyorlar. Buraya milletvekilleri çıkıyor, bakanlar çıkıyor, muhalefet yapmak istiyorlar...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) — Yok muhalefet de, onun için.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Doğru, öyle geliyor size.

Sayın Başbakan çıkıyor; burada muhalefet yapma özentisinde. Biliyor musunuz bu ne demektir?

LEYLA YENİAY KÖSEOĞLU (İstanbul) — Alternatif veriyoruz.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Alternatif değil, çünkü hükümete gelmenin pişmanlığını duyuyorsunuz. (ANAP sıralarından gürültüler).

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — O senin fikrin.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Öyle, hükümet olmanın, iktidar olmanın pişmanlığını duyuyorsunuz. Samimî söylüyorum, çünkü «Bu işi beceremiyoruz, muhalefet olalım» diyorsunuz; inşallah, Allah sizin o muhalefet günlerinizi de bize gösterir. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar).

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) — Muhalefet yok da, onun için... Alternatif veriyoruz.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Neyse... Şimdi bakıyorum da, bugünlerde ayağa kalkan yok; Sayın Başbakan buradayken, gözüne girmek için ayağa kalkanlar vardı; acaba bakan mı olmak istiyorlar gibi geliyordu bana; ama Allah'a bin şükür, bugün onları görmedim.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Çakırefe, sen bakan olursun.

BAŞKAN — Devam edin efendim.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Devamla) — Biz, bu nedenlerle, bu yasaya kırmızı oy vereceğiz, daha doğrusu ret oyu vereceğiz.

Grubum adına hepinize saygılar sunar, teşekkür ederim. (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çakırefe.

Sayın Bakan, söz istemiştiniz, buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar).

Sayın Bakan, süreniz 20 dakikadır, hatırlatırım efendim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; bu önemli kanunu görüşürken, sözlerime bu Yüce Mecliste okunarak kabul edilen hükümet programımızın 46 ncı sayfasından bir paragraf okuyarak başlayacağım. «Sosyal güvenlik ve sosyal yardım politikamız, çalışmamayı teşvik edici değil; muhtaçların korunmalarına, gelişmelerine, yaralı hale gelmelerine yönelik olacaktır.» Pek tabiîdir ki, ben de bakan olarak çalışmalarımda, kabul edilen hükümetimizin bu programını rehber alarak başladım.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; emeklilik konusu, toplumu da, kişileri de yakından ilgilendiren, çocuklarımızın geleceğini etkileyen, insanın en fazla desteğe muhtaç olduğu, yaşlılık döneminin güvencesi olan temel müesseselerimizden biridir. Bu sebeple de bu konuda yapılacak her türlü değişiklik, siyasî iktidarların kolayca el atamayacakları bir alanı teşkil eder; ama siyasî iktidarların bir başka mecburiyeti de, sosyal bünyede, ekonomide, toplumun geleceğini etkileyen konularda; cesur, adil ve ihtiyaçlara uygun düzenlemeler yapma sorumluluğudur, yapabilme sorumluluğudur.

Hiçbir kanunda yazılı olmasa da, bu kabil ve geleceği müspet yönde etkileyebilecek kalıcı çözümler, siyasî iktidarların namus borcudur. Özal Hükümeti için, gelecekte ne denirse densin, doğruluğuna inandığı, köklü kalıcı tedbirleri alamadığı söylenemeyecektir. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) İşte, önümüzdeki konulardan birisi de budur sayın milletvekilleri.

Yukarıda «Adil ve ihtiyaçlara uygun düzenlemeler» dedim; bunu biraz açmak istiyorum. Bağ - Kurlular 50 - 55 yaşında emekli oluyorlar, kanunun çıkış tarihi 1972; memurlar, bugün için 45 - 50 yaşında, komisyonda kabul edilen şekli ile 50 - 55 yaşında emekli oluyorlar, kanunun çıkış tarihi 1983 (2698 sayılı Yasa) sigortalılar ancak - 50 - 55 yaşında emekli olabiliyorlardı, kanunun tarihi 1964; hatta, 1949 yılında, kuruluş kanununda, esasta yine yaş faktörü vardır.

1964 yılından sonra, 1969'da, 1186 sayılı Kanunla bir değişiklik yapılmıştır. Ne olmuştur bu memlekette, kıtlık mı vardır, bir salgın hastalık mı çıkmıştır veya ortalama ömür süresi çok aşağılara mı düşmüştür? Hiçbirisi değil muhterem milletvekilleri; ama bir genel seçim vardır ve işte bu genel seçim atmosferi içerisinde 1186 sayılı Kanun çıkartılıp, yaş sınırını 38'e, 43'e kadar indirebilme olanağı getirilmiştir.

Şimdi, samimiyetle ve insafınıza sığınarak sormak istiyorum: Bu yapıda hangi adaletten bahsedebiliyoruz? Esnaf ve sanatkârlarımızın, memurlarımızın, yıllarca sahip çıkılmayan çiftçimizin ve köylümüzün sesi çıkmıyor; «Sigortalıları da makul sınırlara getirelim» teklifi karşısında ise, esasa dayanmayan itirazlar öne sürülüyor.

«İhtiyaçlara uygun» tabirini de kullandım, bunu da açıklamak istiyorum. «Sosyal Sigortalar Kurumu güç durumda, batıyor ve batacak» sözleri gündemde, hem de Sayın Çakırefe'nin söylediği gibi, yıllardan beri gündemde.

Muhterem milletvekilleri, size bu konuda sorumlu bakan olarak arz edeyim. 1986 yılı bütçesi henüz bana tasdike gelmedi; ama yapılan çalışmalardan biliyorum, 900 milyarı aşacak olan bir kurum kolay kolay batmaz. Önümüzdeki iki üç yılı, yani seçimlere kadar olan süreyi de rahat rahat geçiririz, hatta politik yatırımlar dahi yapabiliriz; bu bizim elimizde; ama, çok değil beş sene sonra, Çalışma ve Sosyal Bakanı ve Sosyal Sigortalar Kurumu ilgilileri, bize sadece beddua ederler; zira, o günün tedbirleri, ağır ve ezici karakterde olur. Arkamızda bir yıkıntı değil, mamur bir müessese bırakmak istediğimiz için aklî tedbirleri bugünden almayı görev biliyoruz.

Pekâlâ bunu bugün yapmayalım, 1988 yılında yapmayalım ve 1990 yılında yine yapmayalım; ne zaman yapacağız ve kim yapacak? Bu sorunun da cevabını vermek zorundayız. İşte Anavatan iktidarı olarak, biz yapacağız, diyoruz. Keşke 1983'de yapılabilseydi, keşke 1984'ün ilk başlarında yapılabilseydi. O zaman «Geriye gidiyor» dediğiniz yaşlar, iki sene daha öne çekilmiş olurdu ve işçimiz açısından vakit kazanmış olurduk.

Alacağımız tedbirlerle işçimiz için neler yapmak ve işçimize neler getirmek istediğimizi arz edeyim: Sigortalılara daha yüksek standartta sağlık hizmeti sunmayı planladık. Emeklilerimize bugün verdiğimiz 30 bin, 40 bin ve 50 bin lirayı artırmak istiyoruz; bunun yolunu da açtık. İşçi emeklilerine de çalışma hakkını, memur ve Bağ - Kur emeklileri gibi, tanımak istiyoruz. Bununla ilgili 63 üncü maddeyi, Sayın Feridun Şakir Öğünç günlerdir söylüyor ve komisyonda da söylediler. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Yine, Sayın Başbakanımızın direktifleriyle ve yaptıkları muhtelif konuşmalarında, altını çizerek söylediği şekliyle, hazırlığımızı yaptık. Onu da arz etmek istiyorum.

Biliyorsunuz, konut kredilerini durdurduk; ama Toplu Konut Fonundan kredi alacak sigortalılarımıza, eğer hazır paraları ve hiç evleri yoksa, «Önödemelerine yardımcı olmak üzere, peşinatı onlar adına SSK olarak biz yatıralım» diyoruz ve bu konuda hazırlıklarımız bitiyor. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Bunun için, yalnız bu sene bütçemizde 5, devam eden yatırımlar için de 7,5 milyar liralık olmak üzere, konut kredisi için 12,5 milyar lira ayırdık; bir de bize, «Konut kredisini kaldırdınız» diyorlar.

Emeklilerin, maaşlarının yanı sıra, sosyal yardımlarını da artırmak istiyoruz. Biliyorsunuz, yayınladığımız kanun gücünde bir kararname ile bunun ilk örneğini de verdik ve öyle ümit ediyorum ki, düşündüğümüz bu tedbirleri akılcı olarak alabildiğimiz süre içerisinde, Sosyal Sigortalar Kurumunun aktuaryal dengesini de dikkate alarak, önümüzdeki yıllarda bu fark da sıfırlanacaktır.

Yarım kalmış inşaatları süratle tamamlamak, ihtiyaç olan yörelerde - politik amaçlı demiyorum - sağ-

lık tesislerini tevsi etmek ve hatta gerekiyorsa yenilerini açmak istiyoruz. Bunlar için Sosyal Sigortalar Kurumunda çeşitli tedbirler aldık ve alıyoruz. İşte bu tasarılar da getirdiğimiz tedbirlerden birisidir, rehabilitasyon programının bir bölümüdür. İhtiyaçların ve şartların empoze ettiği adil, cesur ve ihtiyaçlara uygun bir yasal düzenlemedir.

Sayın milletvekilleri, 1984 yılı verilerine göre emekli olan sigortalıların yüzde 40'ı genç yaşta emekli olmaktadır. Buna Sosyal Sigortalar Kurumunun malî durumu tahammül edemeyecek; ne sigortalılara, ne de emeklilere daha kaliteli ve tatminkâr hizmet arzı mümkün olamayacaktır. Bu sebeple, kalıcı tedbirlere ihtiyacımız vardır. Adil olmak için, sigortalılar gibi, esnaf ve sanatkârımızı, memurları, çiftçi ve köylümüzü de 38 - 43 yaşında emekli etmeyi düşünebilecek hesaptan anlayan bir kişi olabileceğini düşünemiyorum.

Deniyor ki, «Sosyal Sigortalar Kurumunu kurtarmak istiyorsanız, alacaklarınızı tahsil edin.» Muhterem milletvekilleri, bütçe konuşmalarında ve muhtelif vesilelerle bu kürsüye çıktığımda ve komisyonlarda Sosyal Sigortalar Kurumunun alacakları konusunda kesin ve net rakamlar verdim, zabıtlara geçti; ama nedense ısrarla abartılmış, yanlış rakamlar telaffuz edilmekte devam ediliyor.

Bir kere daha arz etmek istiyorum, yuvarlak hesap 100 milyar alacağımız var. Göreve geldiğimizde 106 milyardı, biz bu rakamı düşürdük, indirdik bugün 96 milyar liradır, daha süratle de küçülecektir. Neden? Çünkü, hiçbir devirde olmadığı kadar ciddiyetle takip ediyoruz. 6183 sayılı Kanuna paralel olarak yaptığımız değişiklikle gecikme zamlarını yüzde 75'e çıkardık, artık kimse ucuz finans olarak kullanamıyor ve bugün yüzde 92'ye varan prim tahsilat oranımız vardır.

Arz ettim, önümüzdeki yıl bütçemiz 900 milyar lira. Geçen yıl sadece hastanelere 77 milyar lira harcadık, önümüzdeki yıl 100 milyarı geçeceğini tahmin ediyoruz. Her ay emeklilere - geçen ayki rakamı söylüyorum - 34 küsur milyar lira ödüyoruz, ocak ayından itibaren her ay 46 milyar lira ödeyeceğiz. Şimdi, bütün bu rakamlar içerisinde alacaklarımızı düşününüz, 100 milyar, bizim iki aylık ödentimizdir.

Alacağımıza şahiniz, 1 kuruş da olsa, 100 milyar da olsa, kurumun menfaatlerini gözetmek bakımından alacağımıza şahiniz; ama alacağız derken, işyerlerinin kapanmasını, işçimizin kapının önüne bırakılmasını istemiyoruz, çünkü biz işçiden yanayız. (ANAP sıralarından alkışlar)

Bir şey daha arz etmek istiyorum muhterem milletvekilleri, bizim iktidarımız kısa vadeli düşünmeye alışık değildir; 2 ay, 2 yıl bize yetmez, en az 5 yılı, 10 yılı planlamak gibi bir âdetimiz, iyi bir alışkanlığımız vardır ve işte bir örneğini yine bugün huzurunuza getirdik.

Muhterem milletvekilleri, «İşverenlerin kıdem tazminatı yönünden yüklerini hafifletmek ve işverenleri kurtarmak için yaş konusu gündeme getirilmiştir» deniyor. İnsaf ediniz, tam tersine bir olay vardır; çalışma süresi uzarsa, - bu gayet matematik bir ifade - kıdem tazminatının yükü kendiliğinden artar, azalmaz. Yine Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun bir araştırmasına göre, kıdem tazminatı konusunda ekonomideki toplam yük 2,1 trilyondur. Bizim bakanlıkta kendi imkânlarımızla yaptığımız hesaplamalara göre 3 ila 3,5 trilyondur. Geçen her toplusözleşme iş dönemi, artan katsayı bu yükü de elbette büyütür. İşçi, emekli olduğu gün Sosyal Sigortalar Kurumundan alacağı belge ile tazminatını talep eder ve alır. Bakan olarak ifade ediyorum, biz bu belgeyi vermeye hazırız. Kıdem tazminatını almakta bir yasal sakınca yoktur.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Kanun buna engel.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Bunun en büyük takipçisi biz olacağız, bunu ifade ediyorum yüce Meclisin huzurunda.

Siyasî iktidar olarak işçinin, memurun tazminatını, ikramiyesini almamasına tahammül edemeyiz. Aksi halde, oylarımızı size devrederiz ki, buna da hiç niyetimiz yok. (ANAP sıralarından alkışlar)

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Zaten devraldık.

KENAN NURİ NEHROZOĞLU (Mardin) — O iş bitti.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, kurumun tahvil alacakları konusunda, yine bugün dağıtılan bir bildiride ve bu kürsüde 238,5 milyar lira rakamı ifade edildi, kesin ve net olarak bir defa daha arz ediyorum, kurumun tahvil alacakları 147 milyar liradır. 86 milyarı Devlet Yatırım Bankasında, 61 milyarı Hazinededir. Tahvillere ait itfa bedelleriyle faizleri de tahsil edilmektedir ve ilk defa da iktidarımız döneminde portföyümüze bu tahviller gelmiştir ve yine ilk defa iktidarımız döneminde bunların

tahvilleri de net olarak tahsil edilmektedir; ancak tahviller bir vadeye bağlı olduğundan, vadelerinin dolmasını da beklemek mecburiyetindeyiz.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Kaç faizli bunlar?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Yüzde 30 faizli efendim. Biliyorsunuz zaten siz onu; bizden önce alınmış efendim, biz almadık; onu da biliyorsunuz.

KADİR NARİN (Diyarbakır) — Onu da değiştirin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, emeklilik yaşı ülkeden ülkeye farklılık arz etmektedir. Kara Avrupasında, Federal Almanya'da kadın ve erkek sigortalılar 65 yaş, Benelux ülkelerinden Lüxemburg'da kadın ve erkekler için 67 yaş. Hep yukarılardan misal veriyorsunuz, dediler; biraz da aşağılardan verelim : Afrika ülkelerinden Libya'da kadınlarda 60, erkeklerde 65 yaş; Suudî Arabistan'da kadın ve erkekler için 60 yaş; Kuveyt'te 50 yaş. Daha birçok rakam verebilirim; tek tek okumuyorum vaktinizi almamak için ve diğer gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde de yaş sınırı bu seviyededir. Ülkemizde ise, şu anda yürürlükte olan kanunî mevzuatta bu yaş kadınlar için 38, erkekler için 43'tür.

Muhterem milletvekilleri, başka rakamlar vermeye devam edelim; haftalık çalışma saatlerinden bir rakam vereyim. Türkiye'de 40 - 45, Almanya'da 40,5 - 43, Belçika'da 33,5 - 40, Danimarka'da 33,5 - 40, Fransa'da 39 - 39,3, Hollanda'da 40 - 48, İngiltere'de 40 - 40,7, İrlanda'da 40 - 48, İtalya'da 40 - 48.

Yaşlılık aylığı ödeme süreleri; Türkiye'de 19,4, yani 19 yıl 4 ay yaşlılık aylığı ödüyoruz; Avusturya'da 11,7, Belçika'da 12 yıl, Kıbrıs'ta 13 yıl 9 ay, Fransa'da 13,1, Federal Almanya'da 13 yıl, İrlanda'da 8 yıl 8 ay, Hollanda'da 13 yıl 9 ay, Norveç'te 12,9, İsveç'te 14 yıl, İngiltere'de 12,8; en yüksek süre bizde.

Ülkelere göre çalışma sürelerini arz edeyim; Türkiye'de 20 - 25 yıl, Almanya'da 45 - 50 yıl, Belçika'da 50 yıl, Danimarka'da 50 - 52 yıl, Fransa'da 45 yıl, Hollanda'da 50 yıl, İngiltere'de 45 - 50 yıl, İrlanda'da 50 yıl, İtalya'da 40 yıl.

Muhterem milletvekilleri, «yaşama umudu» diye rakamlar da var. O söylediğimiz 63 yaş hikâyesi sıfır yaşındaki gruplar içindir. Yaş grupları yükseldikçe, o rakamlar da kendiliğinden yükselir.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Bir de ücretleri okuyun lütfen.

BAŞKAN — Sayın Bakan, süreniz azaldı, ona göre lütfen...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Sayın Başkanım, müsaadenize sığmıyorum, çünkü çok önemli konuda bilgi vermek zorundayım yüce Meclise.

BAŞKAN — Yalnız süreniz azaldı, hatırlatıyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Gayret edeceğim efendim zamanında bitirmeye.

Bakınız, bu umut, 40 - 44 yaş grubuna geldiğinde + 34 yıl daha artıyor Türkiye'de, 50 - 54 yaş grubuna geldiğinde + 25 yıl daha artıyor, 60 - 64'de 17, 70 - 74'de 12, 80 ve üstünde 7 yıl daha artıyor. Bir de deniyor ki, «emekli maaşını bağladıktan iki sene sonra işçi vefat ediyor.» Yok böyle bir şey, rakamları çarptırmayalım.

Muhterem milletvekilleri, ortalama emekli aylıkları ödeme sürelerini arz ettim - vaktin darlığı nedeniyle bazı rakamları geçmek istiyorum - ama bir iki rakam daha vermek istiyorum. Sosyal Sigortalar Kurumundan 1982 - 1984 yıllarında 39 ve 49 yaş grupları arasında emekli olan işçi sayısı 334 bin kişidir.

Sayın milletvekilleri, hemen ifade etmeliyim ki, hükümetimiz tarafından hazırlanan tasarıyla eski kanunlarda öngörülen yaş sınırı, 1 Ocak 1990 tarihinde ilk defa işe girecekler için öngörülmüş, ayrıca kadın ve erkek tefriki de yapılmıştır. Bu bilgiler ışığında, heyetinize sunulan tasarı ile işçilerimizin emekliliklerine ilişkin yapılan düzenlemede, 15 yıl ve daha fazla sigortalılık süresi bulunanların mevcut uygulama ile bağları koparılmamış ve mevcut hukukî durumları aynen muhafaza edilmiştir.

2. 10 ile 15 yıl sigortalılık süresi bulunanların ise, diğer şartları değişmemekle birlikte, emeklilik yaşı kadınlarda 41, erkeklerde 46 yaşına çekilmiştir.

3. 5 ila 10 yıllık sigortalılık süresi bulunanlarda, diğer şartlar mahfuz tutulmak suretiyle, emeklilik yaşı kadınlarda 43, erkeklerde 48 yaşına çekilmiştir.

5 yıl ve daha az sigortalılık süresi bulunanların, diğer şartları mahfuz tutulmak suretiyle, emeklilik yaşı kadınlarda 45, erkeklerde de 50 yaş sınırına getirilmiştir.

Ülkemizin değişen ekonomik ve sosyal şartları yanında, kurumun aktuaryasının sağlam kaynaklara dayandırılmasıyla, emekli üyelerine daha büyük imkânların sağlanması amaçlanmıştır. Kısmen yukarıya çekilen emekli yaş sınırının, yukarıda arz ettiğim diğer

dünya emeklileri hizmet yılı ortalamasının da çok altında bulunduğu gerçeğini takdirlerinize arz ediyorum.

Diğer yandan, basın ve basım işleriyle iştigal edenlerin, uygulanmakta olan 2098 sayılı Kanunla verilen haklarda, özellikle itibarî hizmet yılında hiçbir değişiklik yapılmamış, yılda 12 ay çalışmanın 15 ay olarak muhafazasına itina gösterilmiştir. Bu çerçevede basın ve basım işlerinde çalışanlara tasarı ile yeni bir hak tanınarak emekli yaş sınırından toplam 3 yılın dikkate alınmaması, başka bir ifadeyle, emekli olacakları yaştan 3 yılı düşülerek belirtilen meslekte çalışanlara rüçhan hakkı verilmiştir.

BAŞKAN — Sayın Bakan, süreniz doldu, toparlayınız lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

Tasarı ile getirilen diğer bir değişiklik, kanunun yürürlük tarihi ile 31 Aralık 1989 tarihleri arasında ilk defa sigortalı olarak işe girecekler, kadınlarda 50, erkeklerde 55 yaş sınırına tabi olacaklardır. 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren ilk defa sigortalı olarak işe gireceklerin yaş sınırları, kadınlarda 55, erkeklerde 60 olarak belirlenmiştir.

Sayın milletvekilleri, geçmiş bütün iktidarlar gibi, biz de politikayı ve seçmeni düşünüyor ve elbetteki oy kaygısı taşıyoruz; ama bir farklılığımız var. Uzun vadede de olsa, kurumlarda, toplumun hayrına olan kararları almakta tereddüt etmiyoruz. Güçlü bir SSK, sigortalılara daha iyi hizmet sunacaktır. Sigortalılar bu hizmetleri istemiyorlar mı? İstiyorlar. Memurlara, Bağ-Kur'lulara, çiftçi ve köylümüze soruyorum; kendileri 50 - 55 yaşında emekli olabilirken, sigortalıların 43 yaşında emekli olmasına razılar mı? Hatta bizzat sigortalılar erken emekli olup, çok az bir para ile yetinmeye razılar mı? Hiç sanmıyorum. Üstelik emekliliği yaklaşmış, arada bir de olsa emekliliği düşünen gruplar, 15 yıldan fazla hizmeti olanların durumunda hiçbir değişiklik yapmadık, gerçek manada bunların haklarına dokunmadık. 5 yıllık, 10 - 12 yıllık sigortalı zaten emekliliğini düşünmüyor. Dolayısıyla müktesep hak ihlalinden bahsedilemez kanaatindeyim. Bu haklara elbette biz de saygılıyız; ama bu hakkı sınırsız bir şekilde düşünürseniz, sosyal bünye ile alakalı hiçbir kanunu çıkaramazsınız, her şey bu müktesep hak duvarına çarpar.

Sözlerimin sonunda iki rapordan bahsetmek istiyorum. Bizim çalışma hayatımızda sık sık ILO kararlarına uymamız gerektiği, uyulması gerektiği muhtelif kişilerce ifade edilir. Bakınız 1979 ve 1972 tarihlerinde, birisi sendikal çevrelerce çok iyi bilinen Zelenka Raporu diye geçen, diğeri de yine bu çevrelerce çok iyi bilinen ve Loowe Raporu diye geçen iki rapordan küçük bir paragraf okuyacağım. Bu ismini saydığım kişiler, Uluslararası Çalışma Teşkilatınca, Türk Hükümetinin talebi üzerine ülkemize gönderilmişler ve birer inceleme yapmışlardır. Zelenka, raporunda şöyle söylüyor : «506 sayılı Kanunun 1186 sayılı Kanunla değiştirilen 60 ıncı maddenin (A) bölümünün (a) bendindeki hiçbir yaş şartı aranmaksızın, yaşlılık aylığı hakkını tanıyan hükmün kaldırılması. Aylığa hak kazanmak için 1964 tarih ve 506 sayılı Kanunda saptanmış olan erkekler için 60, kadınlar için 55 yaş sınırlarına yeniden dönülmesi».

1979 tarihli, Loowe Raporu ise, «Sosyal Sigortalar Kurumundaki yaşlılık sebebiyle emekli olma yaşı, (ILO) sosyal güvenlik en az standartları anlaşması. No. : 102/1'de öngörülen yaştan daha aşağıdadır. Bu anlaşmaya göre, emeklilik için 65 yaş kabul edilebilir. Sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sosyal güvenlik planlarındaki müşterek emeklilik yaşının mukayesesinde de, Sosyal Sigortalar Kurumunun emeklilik yaşı oldukça düşüktür» diyor.

Muhterem milletvekilleri, bunları ben söylemiyorum; Türk hükümetlerinin resmî davetlisi olarak ülkemize gelen ve dünya çapında aktuarya uzmanı olan kişilerin raporlarından alınmış satırları sizlere arz etmeye çalıştım. İşinize geldiği zamai (ILO) prensipleri diyeceksiniz, işinize gelmediği zaman (ILO) prensiplerinden vazgeçeceksiniz, işte bunun adına çifte standart denir.

Bu memleketin yalnız bugününü ve yarınını değil, daha uzun geleceğini de planlamaya ve önümüze konan engelleri aşmaya azmettik.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — O ilkelere taraftar mısınız Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Hiçbir politik çıkar ve hesap düşünmeden, memleketin geleceğini sağlam temeller üzerine oturtmaya mecburuz ve biz de siyasî iktidar olarak, hükümet olarak bunu yapıyoruz. Doğru bildiğimizi yapmaya da devam edeceğiz.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) — Siz yaptınız zaten.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) — Yüce Meclise engin saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, soru sormak istiyorum.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Sorulara daha sonra sıra gelecek efendim.

Şahısları adına söz alan üyelerden Sayın Turan Bayezit, buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türk sosyal güvenlik yaşamına ve Türk sosyal güvenlik tarihine, taşıdığı kara mürekkepli satırlarıyla işçinin yanında olmayan bir zihniyeti simgeleyerek geçecek şu tasarı üzerinde, 10 dakikalık hakkımı, ivediliğine inanmadığım için, sonuna kadar kullanacağımı vurgulayarak, yüce Heyete saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, bu tasarının ivediliği, zamanlaması ve esas komisyonu mevzuunda, fikirlerimi kısaca izah etmek istiyorum. Ne gerekçesinde ve ne de metninde - biraz sonra açıklayacağım gibi - işverenin kıdem tazminatlarını bir süre daha kullanması konusu dışında, şu tasarının ivediliğini gerektirecek hiçbir husus yoktur. (SHP sıralarından alkışlar)

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) — Öncelik yok, ivedilik var.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Öncelik ve ivedilik...

İkinci konu, yine bu mevzuda, hem tasarının içeriğinde ve hem de ivediliğinde, Anavatan iktidarının hesap - kitabı bir tarafa bırakıp edebiyat yapma zorunluluğuna güvendiğini, ona sarıldığını şu müzakereler sırasında da gördük arkadaşlar. Hatta gördük ki, Ziya Paşa merhumu rahmetle yadettirecek kadar şecaat arz edildi, «Biz politik yatırım da yapabiliriz kurumun parasıyla» diye, bunu da kısa bir satırbaşı olarak vurgulamak istiyorum.

Bu tasarının zamanlaması da çok önemlidir arkadaşlar. Hiçbir acelesi olmayan bu tasarı, Emekli Sandığı Kanununda tadilat yapan tasarıyla birlikte yüce Meclise getirilmiştir. Hükümetin esas amacı ve maksadı, bu tasarının 2 nci çerçeve maddesi içinde yer alan 1 inci geçici maddeyi yüksek Meclise kabul ettirmektir. Diğer maddeler zaten vitrin maddedir. Kısaca izah edeceğim. Emekli Sandığı Kanununda değişiklik yapan kanunu da getirmiş, birlikte müzakere ettirmektedir. Bunun değerlendirmesini yüce Heyetin takdirine sunmak istiyorum; ancak biz, Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak, bu oyunu göz ardı etmediğimizi, gördüğümüzü, yakaladığımızı ve buna alet olmayacağımızı vurguluyoruz arkadaşlar. (SHP sıralarından alkışlar)

AYHAN UYSAL (Çanakkale) — Aferin size, aferin...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Sayın Başkan, bu tasarının esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu değildir, bu tasarının esas komisyonu Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonudur; ancak bu konudaki itirazımız çoğunluğun oylarıyla reddedilmiştir. Siz bu tasarıyı Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunda incelemezseniz, hangi tasarıyı inceleyeceksiniz sayın arkadaşlarım? Plan ve Bütçe Komisyonunda misal verdim, «inceleyeceksiniz» dedim. Örneğin Ordu Tayınat ve Yem Kanununun tadili şekliyle bir tasarı gelse, Ordunun mekkâre birliklerinde kullanılan katırların yemlerinin artırılması bahis konusu olsa, onu mu Sosyal İşler Komisyonuna göndereceksiniz? (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Hükümetin, bu tasarıyı, gerek Meclis Başkanlığının, gerekse komisyonun niye sevk etmediğini gündeme getirip, komisyonda bunun müzakeresini yaparken, «Orada da oy çokluğu bizde; sevk etsek ne kaybederdik, oradan da aynı şekilde gelirdi» denildi. İşte bu zihniyet, bu Mecliste, bu Meclisin çoğunluğunu teşkil eden gruba; bu zihniyet, o grubu sevk ve idare eden Sayın Başbakana hâkim olduğu sürece, sağlıklı yasaların çıktığına Türk Ulusunun inanmaması gerekir arkadaşlar. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, tasarının 1 inci maddesi bir vitrin meddedir, bir mostralık maddedir; arz ettim, asıl amaç bu değildir. Deniyor ki - sayın bakan burada da açıkladılar - «Ortalama yaş şudur, işçi yaşı şudur, Avrupa'nın falan memleketinde budur, burada da budur; biz ileriyi düşünüyoruz. Bir hükümet, özellikle sosyal güvenlik konusunda bir düzenleme yaptığı takdirde, eğer memleketini düşünüyorsa, eğer kendi çıkarını düşünmüyorsa uzun vadeli düşünmesi gerekir; biz de bunun için yaptık.»

Sayın bakana soruyorum, bunu yapın, takdir ediyoruz; ama sizin elinizde Altıncı Beş Yıllık Plan dilimini değerlendirecek ekonomik ve sosyal doneler var mıdır? (ANAP sıralarından «Var var» sesleri) Demin burada, siz, uluslararası bir teşekkülün raporunu okudunuz sayın bakan, siz bu yaş haddini kabul ederken - 1990'da geçerli dahi olsa - Türk üniver-

siteleriyle temas ederek görüşlerini aldınız mı, Türk işçi sendikalarıyla temas edip görüşünü aldınız mı, hatta ve hatta Türk işveren sendikalarıyla temas edip, görüşünü aldınız mı; (SHP sıralarından «Onu aldılar, evet» sesleri) aldınızsa, onların raporlarını niye burada okumadınız, bize niçin Türk teşekküllerinin raporunu okumuyorsunuz?

İnanmıyoruz buradaki samimiyetinize; siz - demin de arz ettiğim gibi - bu maddeyi, ileride ne olur ne olmaz düşüncesini bir yana bırakarak, sadece 2 nci maddenin geçici 1 inci maddesinin bir kamuflajı olarak getirdiniz.

Muhterem arkadaşlarım, dediğim gibi, tasarının gerekçesi tatminkâr değil; çalışma süreleri, çalışma yaşları bakımından Avrupa ile bizi kıyaslıyorlar; hakikaten bir an gurur duyuyoruz, demek ki, Türk işçisi Avrupa ile kıyaslanacak bir seviyeye gelmiş. «İşçiden yana olduğunu» söyleyen bakanın ve hükümetin bu görüşünü takdirle karşılamamak elimizde değil; ama soruyorum arkadaşlar, psikolojik yaşlanma vardır; Türk işçisinin psikolojik yaşlanmasıyla Alman işçisinin, Hollanda işçisinin psikolojik yaşlanması aynı mıdır?

Bir Türk kadın işçi, sabahın saat 6'sında kalkar, namazını kılar, bütün görevlerini yerine getirir; çoluğuna çocuğuna yemeğini yedirir, kocasını besler, işlerini yapar, koşa koşa otobüs durağına gider; binebilirse, yarım saatte otobüse biner ve bir psikolojik çarpıntı içerisinde işine başlar.

İş şartları da meydandadır; bizdeki sosyal güvenlik, bütün o şartlar da meydandadır. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Dinleyelim lütfen, dinleyelim efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Siz bu şekilde çalışan bir Türk işçisiyle, kadın olsun erkek olsun, bunlarla bugünkü Avrupa düzeyini mukayese etmeyi hangi vicdanla telif edersiniz, hangi vicdana sığdırırsınız? (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, tasarının en önemli maddesi, arz ettiğim gibi, 2 nci maddenin geçici 1 inci maddesi. Bu madde müktesep hakları - ihlali bir yana bırakın arkadaşlar - gasp etmektedir, (SHP sıralarından alkışlar) hükümet bu tasarısıyla, işçinin müktesep hakkını gasp etmiştir; eğer yüksek Meclis bu tasarıyı kanunlaştırırsa işçinin müktesep haklarını göz ardı etmiş olacaktır. Bunun özellikle değerlendirilmesini rica ediyorum.

Müktesep hak nedir arkadaşlar? Müktesep hak bazı toplumlarda vardır; gelişmiş toplumlarda vardır. Müktesep hak bazı kafalarda vardır; gelişmiş kafalarda vardır (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) ve müktesep hak, hukukun bazı erdemleri gibi herkesin kabullenemeyeceği, altını çiziyorum, kabullenemeyeceği bir olgudur; ama müktesep hak, burada gasp edilmektedir arkadaşlar.

Gerek Sayın Başbakan gerekse sayın ANAP sözcüsü yumuşak inişten bahsettiler. Yani «İşçiyi biz birdenbire kafasının üstüne düşürmedik de falan üzerine düşürdük» dediler. Nasıl düşürürseniz düşürün işçinin müktesep hakkını almış oluyorsunuz muhterem arkadaşlar.

Müktesep hak öyle ulvî bir kavramdır ki, müktesep hakkın çiğnendiği bir toplumda, hukuku bir yana bırakın arkadaşlar, devletin varlığını dahi iddia edemezsiniz. Aşiretlerde dahi müktesep hakka saygı vardır. İşte siz, şu maddelerle müktesep hakkı çiğnediğiniz takdirde, hukuka bağlı devlet düzenine gösterdiğiniz saygının ölçüsünü ortaya koymuş oluyorsunuz.

Sayın Başkanım, bu tasarı niçin getirildi, onu arz etmek istiyorum. İki durum arasında, yani bugünkü hukukî sistemle tasarının getirdiği sistem arasında bir mukayese yapmak istemiyorum; bunu herkes biliyor ve zamanımı bununla doldurmak istemedim; ama şunu bilsinler ki, (B) fıkrasına bağlı (a) bendindeki durumda, yani 10 - 15 yılı içeren durumda, kadın ve erkeği 3 yıl fazla çalıştırma vardır; (b) bendindeki durumda, 5 - 10 yıl arasında, 5 yıl fazla çalıştırma vardır; (c) bendindeki durumda 7 yıl fazla çalıştırma vardır; bu konuda sadece bunu vurgulamak istiyorum; zamanımın azlığı nedeniyle maddenin diğer hususlarını irdelemek istemiyorum.

«Sayın Başkan, bu tasarı niçin getirildi?» demiştim; tabiî emeklilik ertelenecek. Emeklilik ertelenince, tabiî kıdem tazminatının ödenmesi ertelenecek. «İşçi fazla çalışacak, fazla çalışınca fazla kıdem tazminatı alacak» gibi laflara karnımız tok; işçinin ne kadar çalışınca ne kadar aldığını biliyoruz. Ertelenecek, ertelenince o kıdem tazminatı, bugün hükümetin ekonomik çıkmazlarında bir simit olarak kullanılacak; hem işveren kullanacak ve hem de piyasaya çıkmamış olması nedeniyle, istihlake yönelmemiş olması nedeniyle, bundan hükümet de faydalanacak. Asıl amaç budur. İşçinin yanında olduğunu söyleyen hükümetin asıl amacı budur.

Bu tasarı, sıkıla sıkıla bütün suyu alınan bir limon kabuğu gibi fırlatılan işçinin, bugün o kabuğun içinde kalan birkaç damla usaresini dahi almaktadır. O usare ile ki, o işçi, çocuklarıyla, ailesiyle ve nihayet insan olarak kendisiyle başbaşa birkaç yıllık hayatını sürdürecektir. Bu tasarı bunu da almaktadır; ama bunu yadırgamadık arkadaşlarım. Neden yadırgamadık? Çünkü bu hükümet, kalkınmanın binektaşı olarak çalışanları görmektedir. Biliyorsunuz, binektaşı, bir ata binmek için üzerine çıktığınız taştır. İşte bu hükümetin kalkınmasında binektaşı; Türk işçisidir, Türk esnafıdır, Türk çiftçisidir, Türk memurudur. (SHP sıralarından alkışlar) Niçin bunlardır? Dün konuşuldu burada, «katsayıyı yükseltelim» dedik, yüzde 40'ın üstünde, yüzde 50'ye tırmanan bir enflasyon içerisinde yüzde 32 - 33 zammı zor verdiniz.

MUSTAFA UĞUR ENER (Kütahya) — Kime selam?..

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Hepinize sesleniyorum.

BAŞKAN — Lütfen konuşmayı kesmeyin.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Bu nedenle, bu hükümetten bunun dışında bir şey zaten bekleyemedik.

Yine bir şey bekleyemedik, zaten daha başka bir şey bekleyemezdik. Her zaman söylüyorum, tekrar etmeye mecburum, bir deyim var, onun tersini söyleyeceğim; «Bir adama 40 gün deli dersen deli olur» derler, biliyorsunuz. Ben de şöyle diyeceğim : Yapılan bir yanlıştan, hatadan döndürmek için, bir şeyi 40 kere tekrarlarsanız, belki bazı zihinlerde o yer eder de, o hatayı işlemezler, dönerler diye bir daha tekrarlıyorum.

BAŞKAN — Sayın Bayezit, lütfen toparlayınız efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Bitti Sayın Başkanım, müsamahanızı suiistimal etmeyeceğim.

Anayasamızın 54 üncü maddesi, «Grev hakkı ve lokavt» kenar başlığını taşır. Bu madde metnine göre, işçiler «grev hakkına» sahiptirler bu hakkın kullanılmasının ve işverenin lokavta başvurmasının şekilleri yazılıdır, yani Anayasaya göre hak olan, grevdir; lokavt hak değildir, bir işlemdir.

Geliyoruz, Özal Hükümetinin, Anavatan Partisi programından esinlenerek yazılan hükümet programına...

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — O sarı program zaten.

MEHMET BUDAK (Kırşehir) — Sayın Başkan, vakti bitti.

BAŞKAN — Müsaade edin efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — ...Hükümet programı; madde 53 :

«Sendika kurma, toplusözleşme grev ve lokavt hakkı»; yani Anavatan iktidarına göre, Anayasanın hak saymadığı bir eylem olan «lokavt» bir haktır arkadaşlar. (SHP sıralarından alkışlar)

Bu zihniyetten başka bir şey beklenemez.

Sayın Başkan, sözlerimi bitirirken şunu özellikle vurgulamak istiyorum : Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunda, «Sosyal Sigortalar emeklilerinin çalıştırılması konusunda hazırlık yapılması için emir verdim» dediler; ben de «Sabah şerifler hayır olsun sayın bakan; 2,5 senedir bu emri niçin vermediniz?» dedim; şimdi aynı şeyi tekrarlıyorum ve bu kanun tasarısının - nasıl olsa oylanacak ve geçecek; belli - bugün müzakere edileceğini bizler bilmezken, bürokratlar biliyordu; sabahleyin Meclisi doldurmuşlardı. Zaten belli; oya ve parmağa güvenen bir iktidar; bu kanun çıkacak, Türk işçisine hayırlı olsun diyemeyeceğim; ama Özal iktidarına hayırlı olsun diyeceğim arkadaşlarım.

Hepinize saygılar sunuyorum ve konuşmamla ilişkisi olmayan bir cümle ile - konuşmamla bağlantı yapılmamasını rica ederek - sözlerimi bitirmek istiyorum; «Kuzgun yumurtasından kanarya çıkmasını bekleyemezsiniz.» (SHP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

Sayın İhsan Tombuş, buyurun efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) — Sayın Başkan, İçtüzüğün 62 nci maddesinin son fıkrasına göre, söz hakkını Alpaslan Pehlivanlı'ya veriyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Pehlivanlı, süreniz 10 dakikadır. (ANAP sıralarından alkışlar)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununda değişiklik yapan tasarı ile ilgili olarak, şahsî görüşlerimi belirtmek üzere, huzurunuza gelmiş bulunuyorum; hepinize en derin saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

Görüşülmekte olan tasarı hakkında, aleyhteki konuşmaları dinledik. Aleyhte konuşan arkadaşlarımız, kusura bakmasınlar, tamamen sübjektif mütalaalarla, görüşlerle, objektif hiçbir gerekçe göstermeksizin, kanun tasarısının aleyhinde olduklarını belirttiler. Bu görüşlerin, bu konuşmaların bazıları - kusura bakmasınlar - Yüce Meclisten ziyade tribünlere yönelikti; onları da takdirlerinize sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — İşçiden ekmek yedin....

BAŞKAN — Lütfen müdahale etmeyin efendim.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Değerli arkadaşlar, biz yediğimiz ekmeği inkâr edenlerden değiliz; ama hayatında işçi eli sıkmamış, fabrika görmemiş, işçi ekmeği yememiş kimselerin de burada işçi savunuculuğu yapmalarını da yine takdirlerinize sunuyorum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Ben 30 sene işçi hakkı savundum; sen kısa pantolonla gezerken, ben işçi haklarının savunuculuğunu yapıyordum.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Değerli milletvekilleri, kuruluşundan günümüze kadar, Sosyal Sigortalar Kurumu, ülkemizin en büyük kuruluşlarından birisidir. Kurumun, bir tek kuruş devlet desteği olmadan - hatta zaman zaman devlete destek olarak - tamamen işçilerin ödediği primlerle, yüklendiği görevi, inkâr etmek, görmemezlikten gelmek, kuruma karşı haksızlık olur. Dünyada çok az örneğini görebileceğimiz Sosyal Sigortalar Kurumu uygulaması, ülkemizde bugüne kadar başarılı bir şekilde hizmet vermiştir. Gelecekte de, inşallah, aynı başarılı hizmetlerini yürütmeye devam edecektir.

Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulundan geçip Meclis Başkanlığımıza intikal eden kanun değişikliği tasarısı, gerek yanlış anlama ve anlaşılmalarla ve gerekse malum çevrelerin tahriki ile toplumda birtakım huzursuzluklara sebebiyet verebilecek mahiyette sayılabilirdi. Bu konuda, Sayın Başbakanımıza endişelerimizi anlattıktan sonra, Sayın Başbakanımızın «Kazanılmış haklara dokunulamaz» konusundaki hassasiyeti, toplumun endişelerini izale etmiş ve kazanılmış haklar muhafaza edilmiştir. Bu anlayışından dolayı, Sayın Başbakana, huzurlarınızda teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

İşte bu noktada, bütün konuşmacıların söylediği, diyalog ve müktesep hak konusuna da değinmek istiyorum değerli arkadaşlarım.

Elbetteki, bizde yüzde yüz diyalogdan yanayız; ama diyalog tek taraflı olmaz, beyanatlarla, basın yoluyla diyalog olmaz. Önce toplanacaksınız, talep edeceksiniz, adına «zirve» deyip geleceksiniz; kapıdan çıkınca «zirva» olarak ilan edeceksiniz; kendinize yakın olmayan milletvekillerini holding milletvekili olarak ilan edeceksiniz, ondan sonra diyalogsuzluktan bahsedeceksiniz. Böyle saçma şey olmaz saygıdeğer arkadaşlar. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, müktesep hak konusuna gelince, - doğru söylüyorlar - diyorlar ki; «10 ila 15 yaş arasında»; ama hiç kimse, 15 yaşın üzerindekilere dokunulmadığından bahsetmiyor burada; çünkü o nasıl olsa alındı, çantada keklik...

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — 15 yaş mı?...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Sayın Şengün, sigortalılık konusundaki 10 ila 15 yaşı kastediyorum.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — «Yıl» kardeşim, yıl; «Yaş» değil.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Ben, sigortalılık yaşını kastediyorum; sigortalılıktan, si-Sigortadan, işçiden anlamadığınız için, «sigorta yaşı» nedir onu da bilmiyorsunuz. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sen ne zaman işçi oldun?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — 10-15 yaş arasında, gerçekten, 18 yaşında başlama esasına göre 3 yıl kayıp vardır; ama değerli arkadaşlarım, madem o kadar istatistiklere meraklısınız, o kadar çok istatistiklere bakıyorsunuz, bir açın bakın istatistiklere ki, Türkiye'de sigortalılığa başlama yaşı ortalama olarak kaçtır? Eğer hatam varsa sayın bakanım düzeltsin; 22 ila 23'tür. Yani, sigortalılığa 18 yaşında başladığınız esasına göre, elbetteki 3 yıl kaybınız var; ama ortalama yaşı aldığınız zaman yani 22 yaşında başlarsınız bir kaybınız yoktur değerli arkadaşlar. 21 yaşında sigortalılığa başlayanın, 46 yaşında emekli olacağı esasına göre kaybı yoktur; çünkü 25 yılını ancak o zaman doldurur. Bu nasıl müktesep hak kaybıdır?

KADİR NARİN (Diyarbakır) — 22 nereden geliyor? 18 varken, niye 22 oluyor?

BAŞKAN — Müsaade edin efendim...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) —Sayın Narin, müsaade eder dinlerseniz ona da geleceğim.

10 ila 15 yaş arasında durum yukarıda anlattığım gibi.

5 ila 10 yaş arasında da 5 yıl kayıp olduğu iddia ediliyor; ortalama sigortalılığa başlama yaşı gene 22 olduğuna göre, sadece 1 yıl kayıp vardır. O da ne zaman?.. Bugün 10 yıllık sigortalı olan kişi 15

yıl sonra emekliliğini dolduracağına göre, yani 25 yılını dolduracağına göre, 1999 yılında 1 yıl kaybı olmuş olacaktır.

İşte, konuların bu kadar istismar edilmesi bizi bu «sene» hesaplarını konuşmaya getiriyor.

Değerli milletvekilleri, yüce Meclisin kabul ettiği ve yürürlüğe konan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında sosyal güvenlikle ilgili ilke ve politikalar belirlenmiştir. Bu ilke ve politikalara baktığımızda, devletimizin önümüzdeki 5 yılda sosyal güvenlik hususunda ne yapacağı açıkça görülmektedir. Bu bakımdan, meseleyi, bir bardak suda fırtına koparmadan, aklımızı öne, hislerimizi arkaya koyarak değerlendirmek zorundayız.

Bugün ülkemizde, 5 milyon 683 bin kişi sosyal güvenlik şemsiyesi altına girme imkânına kavuşmuştur. Demek ki, halen nüfusumuzun yüzde 10'u sosyal güvenlik hakkına ferden sahip değildir. Demek ki, cumhuriyet döneminde önemli bir yeri olan bu Meclisin değerli üyelerinin bu hususa kafa yormaları gerekir. 1985 Türkiyesinde nüfusun halen yüzde 90'ı ferden sosyal güvenlik hakkına sahip değilse, bu Meclisin buna çare bulması gerekir.

5 milyon 683 bin sosyal güvenlik şanslısının 2 milyon 530 bin kişisi Sosyal Sigortalar Kurumunun bünyesindedir. Aktif sigortalı nüfusun yüzde 44,51'i Sosyal Sigortalar Kurumuna, diğer kısımları Emekli Sandığı, Bağ - Kur ve özel sigorta kurumlarına bağlıdırlar. 1986 yılında ise, kuruma bağlı sigortalı sayısının 2 milyon 630 bini geçeceği tahmin edilmektedir ki, bu da genel sigortalılık sistemi içerisinde, oran olarak yüzde 46,2'ye baliğ olmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun bugün yüklendiği sağlık hizmetleri, nüfusumuzun çok önemli bir kısmını kapsamaktadır. Aktif sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kişilerle beraber, 13 milyon 850 bin kişi kurumun sağlık tesislerinden yararlanmaktadır. Bu, genel nüfusumuzun yüzde 26'sı demektir.

İşte, Sosyal Sigortalar Kurumu ve muhterem yöneticileri böyle bir yükün altındadırlar. Bu hizmetin büyüklüğü mutlak tartışılmaz ve emeği geçenlere ancak teşekkür edilir.

Değerli milletvekilleri, bu kadar büyük bir kuruluş ve bu kadar önemli bir hizmet, tabiî ki, ekonomik güçle yerine getirilir. Sosyal Sigortalar Kurumu halen ekonomik düzlüğe güçle yerine getirilir. Sosyal Sigortalar Kurumu halen ekonomik düzlüğe çıkabilmiş değildir. Yıllarca yalnız lafının edildiği, hatta işçi kökenli bakanların da gelip geçtiği günlerde bile, Sosyal Sigortalar Kurumunun prim alacaklarında uygulanan faiz oranlarının yükseltilmesi düşünülmemiş, işverenin ucuz kredi kullanması imkânı sağlanmıştır. Anavatan Partisi ve yüce Meclis, bu hususu halletmiş ve sigorta prim alacaklarında uygulanacak faiz oranı, en yüksek faiz oranı seviyesine çıkartılmıştır. Bu hizmeti dahi görmeyen ve takdir etmeyen zihniyetlerin, kafalarındaki çarpıklıkları, hiçbir hizmet düzeltemez; fakat Anavatan Partisi, her sıkıntıya çare bulmuştur ve bulmaya devam edecektir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sosyal Sigortalar Kurumunu, sıkıntıdan kurtarmadan, çalışanlara ve emeklilere, yarınlarına huzurla bakma imkânı sağlamak mümkün değildir. 1985 yılında, kurum toplam geliri, 639 milyar 734 milyon liradır. Sigortalı giderleri ise, 404 milyar 800 milyon liradır; yani 1985 gelirinin yüzde 63,29'u sigortalı gideri olarak tekrar geriye iade edilmiştir. 1986 yılında, bu oranın yüzde 64'e ulaşacağı tahmin ediliyor.

Dünyanın hiçbir ülkesinde bu çarpıklık mevcut değildir. Böyle sigortacılık anlayışı yanlıştır, bu hergün iflasa doğru atılan bir adımdır.

Zaman zaman sigortalı prim yüzdesini artırarak, yanlışlığın yükünü sigortalıya fatura etmek de çare değildir. Bugün, Sosyal Sigortalar Kurumunda işçi prim oranı, asgarî yüzde 34,5 seviyesindedir. Prim oranını yükselterek - yani, işin kolayına kaçarak - işçiye yeni bir yük getirmeyi de düşünmek mümkün olamaz. Öyleyse, kurumun kendi içinde organize edilip, endişe duyulan kurum durumundan çıkartılıp, geleceğine umutla bakılacak bir kurum haline getirilmesi gerekir.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgemde, nüfusun büyük bir kısmını işçi aileleri teşkil etmektedir. O itibarla, her gün onlarla beraberim, iç içeyim, ailemden yüzlerce insan ekmeğini işçilikle kazanmaktadır. işçi sofrasında yemek yiyen, ekmek yiyen bir arkadaşınızım. Hayatında işçi eli sıkmamış, fabrika görmemiş, iş kazası ıstırabını çekmemişlerden değilim; içinden geldiğim insanların durumlarını, birçok insanlardan çok daha iyi bildiğimi takdir etmenizi rica ediyorum.

Maksat, genç ve aç emekli ordusu teşkil ettirmek midir, yoksa, Anayasanın emrettiği mutlu toplumu yaratmak mı olması gerekir?

BAŞKAN — Sayın Pehlivanlı, toparlayın lütfen.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Bugün, hiçbir emekli işçi, aldığı emekli maaşıyla geçinememektedir. Sokakta dilenen emeklileri, başkalarının himayesine muhtaç emeklileri, her gün, Sayın Çakırefe, ben de görüyorum. Bu insanları, genç yaşta sokağa atmak gerçekten şart mı? Emekli insanın, daha fazla bakıma, daha fazla gıdaya ihtiyacı vardır. Kanaatim odur ki, normal zamandan biraz geç emekli; fakat sokakta dilenmeyen, başkasına muhtaç olmayan emekli toplumu yaratmak, toplumda emekliliği suç olmaktan çıkarmak; aksine, emekliye, toplumda saygınlık kazandırmak gerekir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Kırıkkale'den her gün birçok emekli işçi arkadaşımız yanımıza gelir, geçinemediğinden bahseder, emekliliğini iptal ettirip, işine geri dönmekten bahseder; düne kadar tezgâh tutan, üretim yapan, teknolojinin en ufak toleransını gergef gibi işleyerek üretime katan yüzlerce el, bugün emekli olmuş, pazar yerlerinde marul satmakta, yumurta satmakta, pazarda başkasının yükünü taşımaktadır.

Geçmişte emek tacirlerini çok gördük değerli arkadaşlarım. Gelin el ele verelim, önce sigortalının durumunu sonra da emeklinin durumunu düzeltmeye gayret edelim.

BAŞKAN — Sayın Pehlivanlı, süreniz doldu, toparlayın lütfen efendim.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Anavatan Partililer olarak, emeğin kutsallığına inancımız tamdır. Genç ve aç emekli değil; karnı tok, başı dik, toplumda saygınlık kazanmış emekliler istiyoruz ve emekliler arasında eşitlik ana hedefimizdir.

Türk insanına hizmetin kutsallığını idrak eden Anavatan mensupları olarak, her hususta olduğu gibi, bu kanun değişikliğinde de, doğru ne ise, o yapılacaktır diyoruz ve mutlaka yapacağız.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Maaş artışı kanunu mu bu, maaşları mı artırıyorsunuz?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Başkalarının iddia ettiği gibi, toplumu huzursuz kılmak için değil, toplumda sağlanan huzur ve güveni devam ettirmek, tezgah başında alın terini akıtarak, ülke kalkınmasında alın terini harç yapan insanları, geçmişte olduğu gibi, istismarcıların elinde oyuncak ve istismar malzemesi yapmamak için çare arıyor, tedbirler getiriyoruz.

Bu tedbirlerle, elindeki malzemeleri alınan ve tek başlarına bırakılan istismarcılar, son çırpınışlarını yapıyorlar. Türk toplumunun ayrılmaz bir parçası olan Türk çalışanlarının gerçek temsilcisi başkaları değil, mutlaka Anavatan Partisi olacaktır.

BAŞKAN — Sayın Pehlivanlı, toparlayın lütfen.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) — Bu istismarcı ve ne yaptıklarını kendileri de bilmeyenler, işçilerle, Anavatan Partililerin arasına giremezler; onlar gölge etmesinler; emeklilerimiz de, işçilerimiz de, onlardan, başka ihsan istemiyorlar. (ANAP sıralarından alkışlar)

Bütün sosyal içerikli kanunları çıkarttığı gibi, işçinin, emeklinin derdine esas olacak kanunları da çıkartmak inşallah Anavatan Partisine nasip olacaktır.

Hepinize en derin saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Pehlivanlı.

Sayın milletvekilleri, soru sormak isteyen milletvekilleri arkadaşlarımız lütfen isimlerini yazdırsınlar.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Sayın Başkan, bize söz vermeyecek misiniz? Önceden yazılı talebimiz vardı.

BAŞKAN — Hayır efendim, İçtüzüğümüzün 73 üncü maddesi sarihtir; 2 kişi konuştu, başka söz hakkımız yoktur efendim.

Şimdi soru sormak için müracaat edenlerin isimlerini okuyorum: Sayın İsmail Şengün, Sayın Baykal, Sayın Öney, Sayın Sarıoğlu.

Başkaca soru sormak isteyen var mı efendim? Yok.

Soru sorma kayıt işlemi bitmiştir.

Sayın Şengün, buyurun sorunuzu sorun efendim.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, bu müzakereler sırasında, kürsüde sık sık ortaya atılan bir sorunun cevabı, herhalde hükümeti de ilgilendirilmediği için, verilememiştir. Bunun cevabını kim verecek bilemiyorum. Soru şu idi: Bu tasarı, önce Sosyal İşler Komisyonuna gitmeli idi; daha sonra Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmeli idi. Niçin önce Sosyal İşler Komisyonuna gitmemiştir? Bunun cevabını kim verecek Sayın Başkan?

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — Bütçe ve Plan Komisyonu Başkanı cevap verdi.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, bu kadar önemli bir kanun tasarısını, kısa yoldan, kısa sürede konuşmanın sakıncalarına işaret etmek için bu suali tekrar sordum.

İkinci sualim : Sayın Bakan «İşçi Sigortalıları Kurumu batmaz bizim bütçemiz 934 milyar» dediler;

ama biraz önce konuşan değerli arkadaşım, «Adım, adım iflasa gidiyor» buyurdular. Şimdi ben bu çelişkinin cevabını kimden isteyeyim?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Başbakandan iste.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, sayın bakan, Zelenka Raporundan bahsettiler. 1969 yılında, sosyal güvenlikle ilgili kanundan sonra, uluslararası bir üstat olarak takdim ettiler ve dediler ki, «Türkiye'de işçi yaşı mutlaka bir tahdide uğramalıdır.» Bu üstat, bu görüşü ortaya koymuş.

Şimdi sormak istiyorum: Acaba, aynı Zelenka, işçi haklarının geriye gitmesi konusunda, bugüne kadar bütün dünyada hiçbir zaman, hiçbir ülkede geriye gitmemiş; kazanılmış hakların ihlali bu Meclisteki konuşulup kanunlaştığı takdirde acaba ne buyururdu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, buyurun efendim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, birinci sorunun cevabını sayın komisyon başkanı oturumun başında vermişlerdi.

BAŞKAN — Efendim, Başkanlık da görüşünü bildirdi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — İkinci soruyu cevaplıyorum:

Biz, Sosyal Sigortalar Kurumunun aktuarya açığını söyledik, bugünkü bütçesini söyledik ve konuşmamızda da şunu ifade ettik; «Eğer aktuarya hesapları iyi yapılmazsa, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planının sonunda 600 milyar liralık açık verir» Batmaktan maksat budur, arkadaşlarımız da bunu ifade ettiler; ben de bakan olarak bütün konuşmalarımda bunu ifade ettim; ama bir gerçeği daha vurguladım, «Battı, batıyor hikâyesiyle işçilerimizi mutazarrır etmeyiniz» dedim, bunu vurgulamak istedim.

Sayın Şengün'ün üçüncü sorusunun muhatabı, herhalde Sayın Zelenka; ben diğelim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Baykal, buyurun efendim.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Sayın Başkanım, Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız demin yaptığı konuşmada uluslararası ilkelerden, uluslararası kurallardan; bizim katıldığımız, imzamızla söz verdiğimiz ve bir türlü riayet etmediğimiz, o sözüne sadık kalmadığımız sözleşmelerin birisinden bahsettiler, hatta verilmiş bir özel rapordan söz ettiler ve ayrıca ILO ilkelerinden bahsederek çifte standart kullandığımızı ifade ettiler.

Sayın bakana sormak istiyorum: Uluslararası Çalışma Teşkilatınca kabul edilmiş bulunan bütün sözleşme ve tavsiye kararlarını, bugüne kadar hükümetimizin katıldığı ve katılmadığı tavsiye kararlarını kabul etmeye hazır mısınız?

Avrupa'daki hakları, bu tasarı için gerekçe göstermişsiniz, Geliniz, Avrupa'da işçilere ve Avrupalının bizim işçilerimize orada tanıdığı hakların aynısını Türkiye'deki işçilerimize uluslararası kurallara riayet ederek uygulayalım, buna razı mısınız? (ANAP sıralarından «Ne alakası var»? sesleri) Bunun için ne buyurursunuz?

BAŞKAN — Müsaade edin, müsaade edin, sorunun cevabını siz vermeyeceksiniz, lütfen.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Çifte standart, asıl çifte standart, Türkiye'ye gelmiş bir profesörün indî beyanları ya da burada takdim buyurdukları bir raporcuğa dayanmak mıdır, yoksa Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün kurallarını ele alarak, bunları tümüyle kabul veya reddediyor musunuz demek midir? Biz, o hakların, ne bir azına, ne bir fazlasına razıyız... (ANAP sıralarından gürültüler).

BAŞKAN — Lütfen sorunuzu sorunuz.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — «Sayın Başkan, İşçiler kendilerine güveniyorlarsa grev yapsınlar» demişlerdi. Ben de diyorum ki, sayın hükümet kendine güveniyorsa, programında bahsettiği gibi, sosyal adaletten yana olduğunu ilan ediyorsa, buyursun Avrupa'da işçilere tanınan hakların aynısını tanısın; ne azını, ne fazlasını; Buna razı mıdırlar?

Arz ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, yüce Meclise muhtelif konuşmalarında arz ettim, bir defa daha hatırlatayım.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) toplantılarında 1983 yılında, biz iktidara gelmeden önce ülkemiz kara listede idi. 1984 yılında bizi hiç muaheze etmediler. 1985 yılındaki görüşmelerde, bütün insiyatifi elimizde bulundurduk. Almanya gibi bir ülkeyi tenkit ettikleri halde, Türkiye'ye en ufak tenkitte bulunmadılar. Bu birincisi.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Hesaba almamışlardır.

BAŞKAN — Müsaade edin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — İkinci konu: Soruyu soran arkadaşım gayet iyi bilirler ki, Uluslararası Çalışma Teşkilatının aldığı bütün kararları, ülkeler aynen kabul eder diye bir karar, bir kaide yoktur. Aksine, ILO Anayasasına göre, «Bu sözleşmelerin ve kararların hepsi, millî mevzuatlarına uygulanarak kullanılır» der. Bunu da kendileri gayet iyi biliyorlar.

Ben de kendilerine bir şey daha hatırlatayım; bu ateşli sorusu sırasında acaba Batı Avrupa ülkelerini mi kastetti, sosyalist bloku mu kastetti? (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (SHP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) — Çok şık, harikasın. (SHP sıralarından «Ayıp, ayıp» sesleri)

KADİR NARİN (Diyarbakır) — Utan be, ayıp bakan olacaksın.

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sözünü geri alsın. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika, bir dakika...

Değerli arkadaşlarım, gürültüyle hiçbir yere gidemeyiz. Bir fikir söylenir, karşılığı söylenir.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Cevap hakkı verin.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) — İnsaf yahu, insaf. Cumhuriyete yazık, koca cumhuriyete yazık.

BAŞKAN — Müsaade ediniz, bir fikir söyleniyor, karşılığında başka bir fikir söyleniyor. Reaksiyonunuz sıra kapaklarına vurarak olmasın; lütfen fikir seviyesinde olsun, çok rica ederim. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

TALAT ZENGİN (Malatya) — Fikir olmayan yerde anarşi olur.

KADİR NARİN (Diyarbakır) — Türk işçisine saygısızlık yapamaz.

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, şimdi sayın bakan, şu şekilde, «sosyalist devletleri mi örnek alıyorsunuz?» deseydi ki, «Arap devletlerini mi örnek alıyorsunuz?» deseydi ki, «Amerika'yı mı örnek alıyorsunuz?» deseydi ki şimal memleketlerini mi örnek alıyorsunuz?» Acaba ne fark görecektiniz, ben bilemiyorum.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Sizde öğrenirsiniz.

BAŞKAN — Sayın bakan, lütfen tasrih ediniz.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Sözünü geri alsın. (ANAP ve SHP sıralarından karşılıklı gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika müsaade ediniz.

Sayın Bakan, lütfen tasrih ediniz. Yani, bu sözleri küçültücü bir manada mı kullandınız, yoksa herhangi bir devleti kastederek mi ifade ettiniz? Lütfen açıklayınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, bu yüce çatı altında hiçbir milletvekilinin küçültücü manada bir ifade...

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Küçültemezsin ki, sen kimsin ki? (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Hangi milletvekilini küçülteceksin?

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) — Bakanlığı küçültürsün sen ancak.

BAŞKAN — Bir dakika efendim...

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Küçültmek ne demek; bizi küçültebilir mi o?

İLHAN AKÜZÜM (Kars) — Ayıp be...

BAŞKAN — Bir dakika efendim, gürültüyle bir yere gidemeyiz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Küçültücü manada bir ifade kullanmadım, kullanmam da; ama şunu belirtmek isterim ki, ILO'da bütün ülkelerin temsilciler vardır, bütün ülkelerin de, ILO içerisinde kalmış olmalarına rağmen, kendi millî mevzuatları içerisinde uyguladıkları kaideler vardır; bunu kastettim.

BAKAN — Arkadaşlar, mesele kalmamıştır, tavzih edilmiştir.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) — Bakalım böyle kıvıra kıvıra nereye kadar gideceksiniz?

İHSAN NURİ TOPKAYA (Ordu) — Saygılı olun.

BAŞKAN — Sayın Öney, buyurun sorunuzu sorun efendim. (Gürültüler)

Muhterem arkadaşlarım, bir hususu belirteyim, çok rica ederim, biz bir kanun yapıyoruz. Bu kanun üzerindeki müzakereleri usullere, kanunlara ve İçtüzüğe uygun yürütmek ve bitirmek mecburiyetindeyiz; parlamentonun asıl vazifesi budur. Gürültüyle, şamatayla, kavga edercesine hareketlerle bir yere varamayız. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Kaldıki, biliyorsunuz, ben bu hususlarda hassasiyet gösteren bir kardeşinizim. Hepinizin iltifatına,

saygısına mazharım. Çok teşekkür ederim; ama İçtüzük hükümlerini de uygularken, hiç kimseyi düşünmeden uygularım; onu da arz ediyorum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri alkışlar)

Buyurun efendim.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Yalnız, bana söz verdikten sonra, uzun bir süre söz Riyaset Divanına geçti, bunu hazırlatmak isterim.

BAŞKAN — Öyle oldu efendim, mecburdum, çünkü gürültüyü kesmek için başka çare yoktu. (Gürültüler)

Rica ederim müdahale etmeyin.

Buyurun hanımefendi.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Sayın Başkan, ben söz istedim; cevaplandıracaktım. Bana bir soru sordular, cevaplandırmak istiyorum.

BAŞKAN — Bırakın... Biliyorsunuz soru'u cevaplı müzakere olmaz Sayın Sururi Baykal.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Sorularını geri alsınlar.

BAŞKAN — Sayın Öney'e söz verdim efendim, şimdi sizi konuşturamam; lütfen...

İLHAN AKÜZÜM (Kars) — Ayıp ayıp... (Gürültüler)

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Bana bir soru sordular.

BAŞKAN — Sayın Baykal, lütfen karşılıklı konuşmayın.

Buyurun hanımefendi.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkanım, birkaç dakika önce cereyan eden hadiselerden sonra soru sormak ne kadar anlamlı olacak, doğrusu kestiremiyorum. Ben aslında, sorunun, uygar bir Meclis tartışması usulü olduğu kanısını taşıyorum;... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Müsaade edin lütfen.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Fakat böyle gelişmediği izlenimini edinip, üzüntü duyduğumu belirtmek isterim. (ANAP sıralarından gürültüler)

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Meclis uygar değil mi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) — Bize hakaret tir bu.

BAŞKAN — Efendim, rica ederim; değerlendirmesini öyle yapıyor.

Buyurun efendim.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Uygarca dinlemeye karar verdiklerine göre, sorularıma başlayacağım Sayın Başkan. (SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

İSMAİL SARUHAN (Ankara) — Sayın Başkan...

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Müsaade edin efendim, müsaade edin, müdahale etmeyin. (ANAP sıralarından gürültüler)

Muhterem arkadaşlarım, müdahale ede ede çığırından çıkarıyoruz; bu, karşılıklı; bir taraflı değil; çok rica ederim.

VECİHİ ATAKLI (Şanlıurfa) — Bakanlar çıkarıyor efendim. bakanlar.

BAŞKAN — Sual soracaklar; sayın bakan cevap verecek; sizin müdahale hakkınız yok efendim; lütfen konuşmayı kesmeyiniz.

ADALET BAKANI NECAT ELDEM (Mardin) — Sayın Başkan, hanımevendinin duruşuna dikkat edin lütfen; dayanarak ve bacak bacak üstüne atarak duruyor.

BAŞKAN — Efendim, rahatsız olabilirler, ayağı ağrıyabilir, onun takdiri kendine ait.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Başka bir şey kalmadı değil mi,

KADİR NARİN (Diyarbakır) — Bakan olacaksınız, sen kendi oturuşuna bak.

SALİM EREL (Konya) — Sayın bakan, siz de kafanızı düzeltin.

BAŞKAN — Lütfen müdahale etmeyin efendim. (SHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, müdahale etmek mecburiyetinde kalacağım. Bir kere daha uyarıyorum. Uyarma, biliyorsunuz, disiplin cezasıdır.

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) — Sayın bakandan başlayın efendim.

BAŞKAN — Lütfen... Kimden başlayacağımı ben bilirim; kimseden akıl sormaya ihtiyacım yok.

Buyurun efendim.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın bakana iki tane sorum var.

Birinci sorum : Konuşmaları esnasında, «Biz bu kanunu çıkarmakla, bir defa, emekli olmuş işçilerimize daha fazla para vermenin peşindeyiz. Örneğin, bir Konut Fonundan yararlanmak için yatırımları gereken peşinatı kurum olarak biz ödemek çabasındayız. Bütün bunları sağlamanın yolunu arıyoruz» dediler. Yalnız, bu arada, benim şahsen çok önemsediğim bir konuyu dile getirdiler; işçiler emekli olduktan sonra da kendilerine çalışma imkânının verilmesi

konusunu, 63 üncü madde diye sözünü ettiler. Ben, işçi emeklilerine çalışma imkânının hazırlandığı yolunda nasıl bir gayret sarf edildiği, bu çalışmaların hangi noktaya geldiği ve ne zaman böyle bir olanağın somut olarak sağlanabileceğini öğrenmek istiyorum; birinci sorum budur.

İkinci sorum : Sayın bakan, Hollanda, Almanya ve birtakım ülkelerde emekli olma yaşını verdiler ve de bu ülkelerde emekli aylığı almaya ilişkin bir ortalama süre söylediler; bazı hatırladıklarım var, Hollanda'da yaklaşık 60 yaşında emeklilik, Almanya'da yaklaşık 60 yaşında emeklilik olduğunu söylediler.

GÖKSEL KALAYCIOĞLU (Ankara) — 65.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — 65 ve örneğin, Hollanda'da ortalama 14 yıl emekli maaşı ödendiğini söylediler, Almanya'da ortalama 13 yıl emekli maaşı ödendiğini söylediler. Bu hesap, bizi Almanya'da ortalama yaşın 78, Hollanda'da ortalama yaşın 74 olduğuna götürüyor. Eğer bir insan 60 yaşında emekli oluyorsa ve ortalama 14 yıl emekli maaşı alıyorsa, yaşamı 74 yaşına kadar sürüyor demektir.

Türkiye'de ise, bugünkü mevzuatta, sayın bakan dediler ki, «19,5 yıla yakın emekli maaşı ödüyoruz.»

Bugün Türkiye'de emekli olmada sınır aşağı yukarı 43 - 44 yaş olduğuna göre ve 19 yıl emekli maaşı ödendiğine göre, demek ki Türkiye'de ortalama yaş 62'dir. Şimdi sayın bakan şu noktada lütfen bir yorum yapabilirler mi: Getirmekte oldukları kanunla, emekli yaşını 55'e, sonra da 60'a çıkartmaktadırlar; o halde, Türkiye'de ölüm yaşı 62 olduğuna göre, bu kişilere son 6-7 yıl, daha sonraki aşamada da ancak 3 yıl emekli maaşı ödenecek demektir; kendi verdikleri hesaba göre bu sonuç çıkmaktadır; bu konuda nasıl bir yorumları vardır, öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, Sayın Öney, yanılmıyorsam sorduğu birinci soruda, İşçi emeklilerinin de çalıştırılması konusunda yapılan işlemlerin ne aşamaya geldiğini sordular.

Bakanlığımın elemanlarına gerekli direktifi verdim, önümüzdeki ay içinde bu konudaki kanun değişikliği teklifini ilgili makamlara sunacağız.

MEHMET ARİF ATALAY (Adıyaman) — Kanun teklifi var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Efendim, soru sordular cevap veriyorum.

BAŞKAN — Soruya cevap veriyorlar efendim, lütfen...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Eş ve çocukları eğer hesaba katmazsanız, o sizin yaptığınız yanlış bir hesap şekli ortaya çıkar. Eş ve çocukları da hesaba katmak lazım. Çünkü, bir emekli işçinin vefatından sonra da emekli maaşı ödenmeye devam eder ailesine. (SHP sıralarından gürültüler).

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Avrupa'da da aynı şey var.

BAŞKAN — Efendim, öyle cevap veriyorlar, siz onu kıymetlendireceksiniz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — O zaman bizim söylediğimiz rakamlar çıkar. Teşekkür ederim efendim. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Sarıoğlu, buyurun efendim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın Başkanım, sayın bakandan iki sorum var.

Sayın Başkanım, Türkiye'de 1960'lardan sonra, sosyal adalet kavramı, uzun tartışmalardan sonra bu Anayasaya girdi ve bu kürsüden yaptığım bir konuşmamda Sayın Başbakanın bunu kullanmasını cesaret verici buldum; çünkü bazı düşünce yapıları buna karşı çıkıyordu. İnşallah, çok çok kullandıkları bu kavram bir gün dudaklarından yüreklerine iner.

Şimdi soruma geçiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen kısa olarak sorunuzu sorun.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın bakanımız, burada Türk işçilerinin sosyal statüsünü Avrupa ülkeleri ile mukayese ettiler ve bu konudaki bütün istatistikî bilgileri bize verdiler. Yalnız, özellikle kaçındıkları ücretler konusu oldu; yani bütün bunları mukayese ederken, Avrupa'da belli yaşlar için, belli kategoriler için alınan ücretlerle Türkiye'de alınan ücretleri mukayese etmedi ve ondan kaçındı.

Şimdi, soruyorum; Avrupa'da aktif olarak belli bir yaş için, belli bir süre çalışmış olan işçinin 15 yıl, 20 yıl gibi, aldığı ücret ile Türkiye'de bu şekilde çalışan bir işçinin aldığı ücreti bize lütfen söyleyebilir mi?

Aynı şekilde işçi emeklileri için de bunu söyleyebilir mi?

Avrupa'da maliyet içerisinde işçilerin ücretlerinin yüzde kaç olduğunu Türkiye ile mukayese ederek bize söyleyebilirler mi? Bunu da rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkanım, Sayın Sarıoğlu'nun sorduğu sualler rakamsal, kesin, net ifadeleri içerdiği için yazılı cevap vereceğim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — İşinize gelmeyince yazılı cevap. Demin bunları ezbere söylüyordunuz.

BAŞKAN — Efendim, teşekkür ederim. Yazılı cevap vereceklerini söylediler.

Değerli arkadaşlarım, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

17.7.1964 Tarihli ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Üç Ek ve İki Geçici Madde Eklenmesi ve Aynı Kanunun 60 ıncı Maddesinin (A) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile bu Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara;

a) Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5 000 gün veya,

b) Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün,

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunmak şartıyla istekleri üzerine yaşlılık aylığı bağlanır.

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde söz almış olan arkadaşlarımın isimlerini okuyorum :

Gruplar adına : Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Enver Özcan.

Şahıslar adına : Sayın İsmail Saruhan, Sayın Türkân Arıkan, Sayın Ayhan Fırat.

Şimdi ilk önce sözü gruplar adına Sayın Enver Özcan'a veriyorum.

Buyurun Sayın Özcan, süreniz 10 dakika efendim.

SHP GRUBU ADINA ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, değerli üyeler; tasarının bu maddesiyle işçi emeklilerinin yaşı 55 ve 60'a yükseltilirken, dayanak noktası olarak sayın hükümet, özellikle SSK'nın aktuarya dengesinden ve Avrupa örneklerinden hareket etmektedir. SSK'nın aktuaryal dengesini kurabilmek için bu kadar titizlikle ve alelacele tasarı hazırlayan sayın hükümet, bir başka yandan biliyoruz ki, Devletin olanaklarını ve hatta işçilerin emeklerini sermayeye ve egemen çevrelere peşkeş çekmektedir. Olayın bu yönü unutuluyor. Yine, Avrupa'dan örnekler verilirken, güzel güzel rakamlar verilirken, Sayın hükümet Avrupa'daki çalışanların ne demokratik hak ve özgürlüklerinden söz ediyor, ne çalışma koşullarından söz ediyor, ne de ücret düzeyinden söz ediyor.

Sayın üyeler, işçilerimizin demokratik hak ve özgürlüklerinin askıya alındığı, emek ücretinin alabildiğine düşük tutularak Türk insanının emeğinin yabancılara açıkça peşkeş çekildiği ülkemizde, şimdi de bu tasarıyla emeklilik yaşı yükseltilerek işçinin sömürü oranı en üst düzeye çıkarılmak istenmektedir. (SHP sıralarından alkışlar)

Ülkemizde işçilerin yaşam ve çalışma koşulları Avrupa ülkelerine oranla son derece olumsuz olduğu halde, konunun bu yönü unutularak sadece emeklilik yaşı açısından Avrupayla kıyaslamaya kalkışmak, aslında konuyu çarptırmaktır, saptırmaktır; kapitalist dış dünyaya entegre edilmeye uğraşılan Türk ekonomisinde, emeğin de sömürge zihniyetine sokulması demektir. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın üyeler, bu tasarının biraz sonra gelecek bir maddesinde, Sosyal Sigortalar Kurumundan emekli olacak kişilere emekli olduktan sonra da çalışma hakkını bahşeden bir ibare var. Ancak, ülkemizin çalışma ve beslenme koşulları bilindiğine göre, sayın hükümete soruyorum 55 - 60 yaşına kadar sömürülen, posası çıkarılan işçilerimiz bu yaştan sonra ne iş bulup da nerede çalışabileceklerdir? Zaten işleri bitmiş olacaktır, posası çıkmış olacaktır. Bu nedenle sayın hükümet, işçiyi son demlerine kadar sömürmek, sıkılmış bir limon gibi bir köşeye bırakmak ve ölüme terk etmek istiyor bu yasayla. Oldu olacak, bari bu yasaya bir fıkra ekleyip de, «Bakkallar işçilere, işçi emeklilerine ekmek bile vermezler» denseydi daha dürüst olurdu.

Sayın üyeler, bu yasa tasarısının getiriliş biçimi ve zamanlaması da dikkatinizi çekmiştir, oldukça ilginç. Bu denli önemli bir tasarının, yangından mal kaçırılır gibi kaçırılmış olması, bilemediğimiz bazı tezgâhların da işin içinde olduğu düşüncesini oluşturuyor. Aceleye, bu denli aceleye getirilen ve Sağlık Komisyonuna uğramadan getirilen bu tasarının hemen arkasından, emeklilikle ilgili bir yasa getiriliyor. Bu yasada, milletvekillerinin, Yüce Meclisin üyelerinin bu emeklilik yaşını yükselten tasarıya karşı çıkmaması için, bir yerde ağızlarımıza bir parmak bal çalınmak isteniyor. Milletvekili emekliliği ile ilgili madde olduğu için, bir yerde bizi bu tasarıyla suskunluğa zorlamak istiyor sayın hükümet. Bunu yaparken de, gerek herbirimizin, gerekse parlamentonun kamuoyunda itibarını düşürmek istiyor sayın üyeler. Sayın hükümet, zaten bundan önce çıkartmış olduğu çeşitli yasalarla parlamentonun... (ANAP sıralarından «Kızma, kızma» sesleri) Siz kızmıyorsanız bilemem; ama ben çok kızıyorum... Parlamentonun yetkilerini büyük ölçüde elinden almıştır. Zaten yetkileri elinden alınan bu parlamentonun, bu durumuyla da yetinilmek istenilmiyor, kamuoyunda parlamentonun, yani demokratik parlamenter rejimin itibarını sarsmak istiyor bu yasayla.

Değerli üyeler, bu bir tuzaktır, bu tuzağa düşmeyelim.

Sayın üyeler, biz bu yasanın en geniş boyutlarıyla kamuoyunda ve televizyonda tartışılarak çıkarılması mümkün iken, aceleye getirilmesine karşı çıkmaktayız. Sayın bakanın da ima etmeye çalıştığı gibi, bazı sosyalist ülkelerin ilkelerine bağlılık ya da bağlılık olmayan gibi komplekslerimiz yok bizim.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Anayasaya aykırı zaten.

ENVER ÖZCAN (Devamla) — Biz, demokratik evrensel ilkeleri savunuyor ve istiyoruz. (SHP sıralarından alkışlar) Ancak, öyle görülüyor ve sayın bakanın da imasından, şaşkınlığından öyle anlaşılıyor ki, sayın bakan, bu tasarıyla ve daha önce sözlerimin başında da belirttiğim kolonyalist sömürge anlayışıyla, sayın bakan sosyalist ülkeleri bilemem; ama Pinoşe anlayışı ya da koloni anlayışına bağlı o ülkelerin zihniyetini ve rejimlerini yansıtan ilkeleri getirmektedir bu tasarıyla.

Bu nedenle bu tasarının tümüne ve özellikle bu maddeye karşı olduğumuzu belirtmek ister, hepinize saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özcan.

Şahısları adına söz almış olan arkadaşlarımızdan Sayın İsmail Saruhan, buyurunuz efendim.

Sayın Saruhan, süreniz 5 dakikadır.

İSMAİL SARUHAN (Ankara) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bugün, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bir maddesini tadil etmek için müzakerelerde bulunurken sanki yüce Meclis, ilk defa bir kanun müzakere ediyormuş gibi ve yine bu yüce Mecliste Anayasaya göre millet adına yasa yapan ve yasa kaldıran ve dolayısıyla Anayasa usullerine göre bu çatı altında bulunan her milletvekilinin, uysal olmamakla itham edilmesini isabetli görmek mümkün değildir. Yine bu kürsüden bir milletvekilinin Sosyal İşler Komisyonunun görevlerini sayarken hayvan yemleri ile ilgileneceğini ifade ederek bir benzetme yapmasını ve işçilerimizi ilgilendiren bir kanunu müzakere ederken, onların meselelerinin, hayvanın meselesiyle eşdeğerde görülmesine katılamıyorum ve üzüntülerimi beyan ediyorum.

Sayın milletvekilleri, ülkemizi, iktisaden kalkınan ülkeler seviyesine çıkarmak için çalışmıyor muyuz? Bu kürsüde her gün, kalkınabilmenin çarelerini arayan, konuşan milletvekilleri değil miyiz? O halde, kalkınmış ülkelerdeki emeklilik yaş haddi ölçülerini burada ifade etmenin yadırganacak ne yönü vardır? Bunun sebebi, Anavatan Partisinin bu ülkeyi kısa zamanda Avrupa ülkelerinin düzeyine ulaştırmanın gayreti içinde olmasıdır. Bazı meseleleri Avrupa ve dünya ülkeleriyle kıyaslamak, elbetteki hükümetin en tabiî hakkıdır. Şu anda görüştüğümüz kanun tasarısında 15 yıl hizmeti olan işçi kardeşlerimizin haklarına halel gelmemektedir; ancak, yeni işe girecek olanların durumunu da hesaba katmak gerekir. Sadece iş bulmuş ve çalışabilen işçi kardeşlerimizin menfaatlerini korumak değil, aynı zamanda çalışmayan ve iş bulamayan işsiz insanlarımızın da bu ölçüler içerisinde haklarını korumak gerekmektedir. Onun için, çalışanlarımızı olduğu kadar, iş bulamayan insanlarımızın durumunu da ele almak lazımdır.

Sayın milletvekilleri, Avrupa ülkelerinde üç değişik yasa ile görev yapan bir sosyal kurumun olduğunu bilmiyorum; bilen varsa bana ifade etsin. Çalışan işçilerimizle emekli olanlar arasında bir eşitsizlik olması gerekirken, maalesef büyük farklılıklar vardır. Bağ-Kur'dan emekli olanlar niçin değişik ücret ve değişik yakacak parası almaktadır? Neden

memur emeklisi farklı, işçi emeklisi farklı para almaktadır? Bütün bu sayılanlar, değişik sosyal kurumların ekonomik güçleri ile orantılı olduğu içindir.

BAŞKAN — Sayın Saruhan, süreniz doldu, toparlayınız.

İSMAİL SARUHAN (Devamla) — O halde geliniz, bu kurumları bütünleştirelim ve çalışan her insanımızın emekli olduktan sonra veya onun yetimlerinin güvencesi, dayanağı olan bu sosyal güvenlik kurumlarımızı güçlü kılalım. Aksi takdirde, o güvencelerini emekli olduktan sonra yitirir ise, onun için emeklilik, bir şeref değil, bir eziyet olur.

BAŞKAN — Sayın Saruhan, toparlayınız, süreniz bitti efendim.

İSMAİL SARUHAN (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkan.

Arkadaşlar, 28 sene hizmeti olan bir insan olarak, emekli olduğumda ailem, «Sen, emekliliği ağzına alma» diyordu. Demek ki, Türk insanı emekli olma arzusunda değil, çok daha çalışarak, çok daha verimli olmanın gayreti içindedir.

O halde, bu Yasanın çalışan işçi kardeşlerimize ağır yük getirmediğini bildiğimize göre, sadece bazı çevrelere mesaj vermek için nutuk atılmasının isabetsizliğini bir kere daha vurguluyor, hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Saruhan.

Sayın Türkân Arıkan, buyurun efendim.

Sayın Arıkan, süreniz 5 dakikadır efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ANAP adına konuşan sayın milletvekili arkadaşımız ve sayın bakan diğer ülkelerden örnekler verdiler; ancak mukayeseleri her yönüyle yapmadıklarından, özellikle birkaç noktaya dikkat çekmek istiyorum.

O ülkelerde çalışanlar, vitamini, kalorisi göz önünde tutularak besleniyorlar; acaba Türkiye'de çalışanlar o ölçüde beslenebiliyorlar mı?

O ülkelerde çalışanlar işyerlerine özel arabalarıyla gidip geliyorlar; acaba Türkiye'de çalışanlar işyerlerine gidiş gelişleri o düzeyde midir? İstisnalar dışında, işyerlerine gidiş gelişler bir çiledir. İşçi evinden erken çıkmak zorundadır, uykusundan feda etmek zorundadır, zamanını boş yere harcamak zorundadır, psikolojik baskı altındadır.

O ülkelerde çalışanlar, her gün evlerinde ve işyerlerinde banyolarını alırlar, dinlenirler; Türkiye'de çalışanlar su bile bulamazlar; biz bile zaman zaman bulamıyoruz.

O ülkelerde çalışanlar, hafta sonunda evlerinden uzaklaşırlar, dinlenirler, eğlencelerinden geri kalmazlar; Türkiye'de hafta sonu tatilinin adını bile bilmeyen çalışanlarımız vardır, gecekondusunda eksiklerini tamamlamakla meşguldur ve TV'deki eğlenceye boyun eğmek zorundadır.

O ülkelerde işçiler, hastalandıklarında sağlık kurumlarında dörtbaşı mamur tedavi görürler; Türkiye'de hastanelerin hali malumdur. O ülkelerde genel sağlık sigortası vardır, işsizlik sigortası vardır; Türkiye'de bunlar var mıdır?

O ülkelerde çalışan kadınlar başka türlü çalışırlar; Türkiye'de çalışan kadınlarımızın hali hiç onlara benzemez.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın bakan, «Çalışanlara konut kredisi için bütçede 5 milyar ve 7,5 milyar fon ayrıldığını» belirttiler. Hükümetin, 1986 yılı programındaki rakamlara göre, sadece verilen teşviklerle işverenlere sağladığı gümrük muafiyeti, 212 milyar lira tutmaktadır. Bir tarafta 7,5 milyar, öbür tarafta 212 milyar; bir kesime ne veriyoruz, öteki kesime ne veriyoruz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada işçinin elini sıkmayan bir arkadaşınız olarak konuşmuyorum, 17 yaşından itibaren 20 yıl süre ile işçilerle haşır neşir olmuş, Türkiye'deki işçilerin durumunu, yurt dışındaki işçilerin durumunu bilen bir arkadaşınız olarak konuşuyorum. Onun için diyorum ki, geliniz 1985 yılını, «Ben yaptım, oldu» anlayışıyla bitirmeyelim. Geliniz, bu önemli tasarıyı her yönüyle inceleyerek, Türk toplum yapısına uygun bir şekilde yeni yılda ele alalım.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — Hanımefendi, komisyonda vardı, komisyonda incelemediniz mi?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Komisyonda ben yoktum efendim.

BAŞKAN — Ek 1 inci madde üzerindeki görüşmeler bitmiştir.

Bu madde üzerinde bir önerge vardır, okutup, işleme koyacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının

Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının çerçeve 1 inci maddesine bağlı Ek Madde 1'in tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İmren Aykut — İstanbul
A. Necla Tekinel — İstanbul
Ahmet Süter — İzmir
Faik Tarımcıoğlu — Bitlis
Ayhan Sakallıoğlu — Sakarya

Gerekçe : Türk aile hayatının şartlarıyla ve Türkiye gerçekleriyle bağdaşmamaktadır.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet önergeye katılıyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet önergeye katılmıyor.

İMREN AYKUT (İstanbul) — Sayın Başkan, önerge üzerinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İMREN AYKUT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bizim bu önergeyi vermekteki amacımız iki noktada toplanmaktadır. Birincisi: Burada getirilen 55 ve 60 yaş sınırının Türkiye gerçekleriyle bağdaşmadığı ve Türk aile yapısıyla da uyumlu olmadığı kanaatindeyiz; bu nedenle bu önergeyi verdik. Çünkü, şöyle küçük bir hesap yaptığınızda görülecektir ki, gerçekten bu yaş sınırları fevkalade yüksektir. 18 yaşında işe başlayan bir kadın işçiyi, bu şartlarda tam 37 yıl çalıştırmak durumundasınız. Bunun pek insaflı olmadığı ve de gerçekten bir kadının 37 yıl süreyle çalışmak mecburiyetinde bırakılmaması gerektiği kanaatindeyiz.

İkinci noktaya gelince; o da, Türkiye'nin fevkalâde süratli değişen şartları altında, 1.1.1990'dan sonraki şartları şimdiden düzenlemeyi erken bulmaktayız. Çünkü, 1.1.1990 tarihli, Altıncı Beş Yıllık Planın uygulanmaya başlayacağı bir tarihtir. Bu konunun o zamana kadar değişecek şartları gözledikten sonra Yüce Meclise sunulmasında yarar görmekteyiz.

Saygılarımla. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aykut.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ek 1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek 2 nci maddeyi okutuyorum:

EK MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 64 üncü maddesinin (a) bendindeki kadın ise, 50, erkek ise 55 yaş şartı, sigortalılık süresinin başlangıcı 1 Ocak 1990 tarihinden sonra olanlar için kadın ise 55, erkek ise 60 yaş olarak uygulanır.

BAŞKAN — Ek 2 nci madde üzerinde Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Ayhan Fırat, buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA AYHAN FIRAT (Malatya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben biraz önce sayın bakan bu kanun üzerinde burada konuşurken şunu düşündüm; sayın bakanı, acaba yabancı birisi dinleseydi ne zannederdi? Zannederdi ki, Türk işçisine bazı haklar getiriliyor; zannederdi ki, Türk işçisinin maaşları yükseltilecek; zannederdi ki, Türk işçisinin sosyal güvenlik hakları daha fazlalaştırılıyor ve iyice güvence altına alınıyor. Halbuki bu yasa, doğrudan doğruya Türk işçisini kürek mahkûmu gibi ölünceye kadar çalıştırmaktan başka hiçbir şey temin etmeyen bir yasadır. (SHP sıralarından alkışlar)

Saygıdeğer milletvekilleri, neden bu hale gelindiğini sayın bakan şöyle izah ediyor...

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — Devlet çalışmakla yükselir.

AYHAN FIRAT (Devamla) — ... diyorki: «Gelir ve gider dengesi bozulmuştur, onun düzeltilmesi lazımdır.»

Peki, sayın bakanım, SSK'nın bugün 235 veya 237 milyar veya sizin sözlerinizle 147 milyarlık varlığını devlet tahvillerinden alıp, Hazine bonosuna yatırsaydınız - bu sizin elinizde, bir kanunla yapabilirsiniz - SSK'ya 50 milyar lira kazandırmaz mıydınız, niye yapmadınız? Sayın bakan, eğer siz buraya bir yasa getirip de SSK'nın rantlarının, enflasyonun yıpratmış olduğu kiralarını günün rayiçlerine getirmek için çaba gösterseydiniz biz de sizinle birlikte olurduk, niye getirmediniz? Sonra sayın bakan, siz buraya gelip de deseydiniz ki, «Biz gelinceye kadar Türkiye'de SSK primini düşük vermek için bazı fabrikalar kapatılıyor, tekrar açılıyor, biz buna mani olmak için şöyle yaptık, bu yasayı getirdik» Niye diyemediniz?

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — Sayın bakana cevap verme, konuya gir.

BAŞKAN — Rica ederim, müdahale etmeyin.

AYHAN FIRAT (Devamla) — Ve gene sayın bakan, sizin de bildiğiniz gibi, bugün fabrikalarda SSK primi az verilmek için bazı işçiler 10 gün, 15 gün çalıştırılıyor. Gelseydiniz ve deseydiniz ki, «10 tane fabrikayı yakaladık, şu kadar ceza verdik.» Niye yakalamadınız, niye getirmediniz? Ve gene soruyorum sayın bakan size, bugün 650 bin işçi sigortasız çalışıyor, güvencesiz bir şekilde; siz bunlar için ne yaptınız, ne getirdiniz?

CÜNEYT CANVER (Adana) — Umurlarında değil.

AYHAN FIRAT (Devamla) — İşte sayın bakan, siz yalnız ve yalnız bir yasa getirdiniz; bu yasa kıdem tazminatlarını birkaç yıl geciktirerek, işverenlerin milyonlarını, milyarlarını birkaç sene daha kullanma hakkını tanıyacak; ama bilesiniz ki, Türk işçisini perişan ettiniz.

Bakın muhterem arkadaşlarım, şimdi size hükümetin çıkardığı çok değerli bir kitaptan bir cümle okuyacağım. Bu, ANAP'ın, iktidar olduktan sonra beşinci beş yıl için hazırlamış olduğu plan hedefleri; 11 inci bölüm, başlık: «Sosyal güvenlik» Beşinci Beş Yıllık Plan, sayfa 287, hedefler madde 639; bakın burada ne diyor hükümet: «Türkiye'de ortalama yaşama süresi 1980 - 1985 yılları arasında 63 yıl olduğu halde...» Demek ki, hükümet bunu tespit etmiş, ortalama ömür 63 yıl. Bunu lütfen bir tarafa yazalım, hükümetin tespitidir bu, bizim değil ve devam ediyorum hükümetin görüşlerini okumaya: «... Ortalama yaşlılık aylığı alma süresi - Türkiye için söylüyor - 20 yıl. Bugün sayın bakan 19 yıl dedi, 43 yılda veya 41 yılda emekli olanı düşünerek söylüyor; yani bakan o sözüyle de, ömrün 60 veya 63 yıl olduğunu burada ikinci defa tekrarlamış oluyor.

Bakın arkadaşlarım, Avrupa'da yaşama süresi ortalaması 70 ve daha yukarı. 70 iken, yaşlılık aylığı alma süresi İsviçre'de 9 yıl, Almanya'da 13 yıl, İngiltere'de 12 yıldır. Bakın muhterem arkadaşlarım, 13, 12, 9 yıl; dünyanın en gelişmiş üç ülkesi bunlar. Diyelim ki, bizim işçi de, onların işçileri gibi, sabahleyin arabası ile, çocuğunu kreşe bırakıp, fabrikaya gidiyor; diyelim ki, bizim işçi de akşamları bonfilesini yiyor; diyelim ki, bizim işçi de sütünü içiyor; diyelim ki, bizim işçi de senede 15 - 20 gün yaz tatilini yapıyor; diyelim ki, ayda 50 dolar alan, - asgarî ücret 28 bin lira, 50 dolar eder, - bizim işçi de onlar gibi 400 - 500 dolar alıyor... Muhterem arkadaşlarım, bizde yaşama süresini devlet 63 yıl olarak tespit etmiş mi, etmiş; üç ileri ülke de, yaşama sürelerini, 70'den sonra aylık alma sürelerini tespit etmiş mi, etmiş; ne ediyor üçünün toplamı, 33; demek ki, Avrupa'da işçi vasati 11 yıl, 70 yaşından sonra 11 yıl veya emekli olduktan sonra 11 yıl ücret alabiliyor.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi gelelim geriye, Türkiye'de, yaşı siz tespit etmişsiniz, 63; o halde 10 sene geriye gelin; niye 53 demiyorsunuz ki, bu işçi 10 sene emeklilik aylığı alsın. Avrupa'yı misal veriyorsunuz, niye bunu söyleyemiyorsunuz?

ATİLLA SIN (Muş) — Söylüyoruz.

AYHAN FIRAT (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, size soruyorum: 63 vasatî yaşın içinde kaç işçi var? Memuru, çok kazananı, bir de işçisi... Size soruyorum. Madende çalışan insan, bu 63 yaşın altında mıdır? Evet; kazma kürek sallayan, bu 63 yaşın altında mıdır? Evet; kompresör kullanan, bu 63 yaşın altında mıdır? Evet; greyder kullanan, bu 63 yaşın altında mıdır? Evet... E... insaf edin, insaf edin...

Sayın bakan diyor ki: Memur kadın, demez mi ki, «60 yaşta ben emekli olacağım, işçi 43 yaşta emekli oluyor?»

Ben şimdi sayın bakana soruyorum: Bu işçinin, masa başında oturan memurdan hiç mi farkı yok? İnsaf et, elini vicdanına koy; ona da 60 yaş getiriyorsun, buna da sayın bakan... (ANAP sıralarından gürültüler) Evinde oturan ev kadınına da 60 yaşı getiriyorsun, madende çalışan işçiye de... Bu mu eşitlik ilkesi, bu mu sosyal adalet? (ANAP sıralarından gürültüler)

Muhterem arkadaşlarım, size en son şunu söylemek istiyorum: Düşünün, elinizi vicdanınıza koyun; yüksek ücret alan bir memur emekli olmak ister mi? İstemez. Yüksek ücret alsa, çoluk çocuğunu besleyebilse, işçi emekli olmak ister mi? İstemez. İşçi niye emekli olmak istiyor? Çünkü geçinemiyor; hesap edin, 2 çocuğu varsa, 4 - 5 ekmek yese, 28 bin liranın 10 bin lirasını ekmeğe veriyor; ev kirası, elektriği, suyu, vol parası, sigarası; ne yesin bir zeytin 15 lira, insaf edin.

Muhterem arkadaşlar, ben inandığım davayı bu kürsüden müdafaa eden insanım. (ANAP sıralarından gürültüler) Ben fakirlik edebiyatı yapan insan değilim (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler) Sizin gibi, sizin gibi... Sayın Kösem, senin gibi, sesin geliyor, nereden geliyorsa...

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) — Sen yanlış yere bakıyorsun...

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayalım, karşılıklı konuşmayalım.

AYHAN FIRAT (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, bunun vebal ve günahı ANAP iktidarının boynunadır. Türk işçisini köle gibi ölünceye kadar çalıştıracaktır. Yüce Meclis kürsüsünden Türk işçisinin durumunu Türk halkına şikâyet ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Evet, teşekkür ederim Sayın Fırat.

Ek 2 nci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bir önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının çerçeve 1 inci maddesine bağlı Ek Madde 2'nin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İmren Aykut	A. Neclâ Tekinel
İstanbul	İstanbul
Ahmet Süter	Faik Tarımcıoğlu
İzmir	Bitlis

Ayhan Sakallıoğlu
Sakarya

Gerekçe: Türk aile hayatının şartlarıyla ve Türkiye gerçekleriyle bağdaşmamaktadır.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge üzerinde açıklama yapmak isteyen var mı? Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ek madde 2'yi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, saat şu anda 19.00'dur; saat 20.00'de toplanmak üzere birleşime 1 saat ara veriyorum.

Kapanma Saati : 19.00

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 20.00

BAŞKAN : Başkanvekili Sabahattin Eryurt

KÂTİP ÜYELER : Mehmet Üner (Kayseri), Arif Ağaoğlu (Adıyaman)

BAŞKAN — 54 üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

V. — KANUN, TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/733) (S. Sayısı : 390) (Devam)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunuyla ilgili tasarı üzerindeki görüşmelere, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Hükümet ve komisyon yerlerini almışlardır.

Ek 3 üncü maddeyi okutuyorum:

EK MADDE 3. — 506 sayılı Kanuna 2098 sayılı Kanunla eklenen maddeler gereğince, sigortalılık süresine ilave edilen gün sayıları, üç yıldan çok olmamak üzere, bu Kanunun ek madde 1, geçici madde 1 ve geçici madde 2'de belirtilen yaş hadlerinden indirilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Soru sormak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Ağagil'den başka, soru sormak isteyen var mı efendim?... Yok.

Sayın Nalbantoğlu'nun yazılı sorusu vardır, önce onu işleme koyup okutuyorum:

Sayın Başkan, aracılığınızla, Sayın Bakandan, ileride doğabilecek ihtilafları gidermek açısından, çerçeve 1 inci maddeye bağlı ek 3 üncü madde ile ilgili, aşağıdaki sorumun sorulmasını saygılarımla arz ederim.

1974 yılında Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne tabi olarak, bir kamu kuruluşu basımevinde, 5 seneyi aşkın hizmet eden bir kişi,

1980 yılından itibaren de SSK'ya tabi olarak çeşitli işyerlerinde, yine 5 seneyi aşkın olarak çalışmış ise;

Soru 1. SSK'ya tabi olarak görevin devam edip, ileride kurumdan emekli olmak ister ve Emekli Sandığı Genel Müdürlüğündeki hizmetinin birleştirilmesini talep eder ise, bu kanuna göre, «10 (dahil) - 5 yıl sigortalı süresi bulunanlar» grubuna girebilecek midir? Yani, işe başlangıç tarihi 1974 yılına kayacak mıdır?

Soru 2. Başlangıçtaki 5 yılı aşkın basımevi hizmeti, bu kanuna göre daha erken emekli olmasını sağlayacak mıdır? Sağlayacaksa hesaplanması nasıl olacaktır?

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Yazılı olarak cevap vereceğim.

BAŞKAN — Sayın bakan bu soruya yazılı olarak cevap verecekler.

Sayın Ağagil, buyurunuz efendim.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, bu madde ile sigortalılık süresine ilave edilen gün sayıları «üç yıldan çok olmamak üzere» demektedir. Bu tatbikatta, 1 günden 3 yıla kadar manasına mı anlaşılacaktır? Yoksa, eğer 3 yıl hakkı var ise, kesin olarak 3 yıl mı indirilecektir? Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Efendim bu madde basın - yayında ve basın işlerinde çalışan kişileri ilgilendiren bir maddedir; toplamdan 3 yıl indirilme manasındadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Efendim madde üzerinde bir önerge vardır, okutup işleme koyacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2 ek, 2 geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının Çer-

çeve 1 inci maddesine bağlı Ek Madde 3'ün tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İmren Aykut — İstanbul
Aarife Necla Tekinel — İstanbul
Ahmet Süter — İzmir
Faik Tarımcıoğlu — Bitlis
Ayhan Sakallıoğlu — Sakarya

GEREKÇE : Türk aile hayatının şarlarıyla ve Türkiye gerçekleriyle bağdaşmamaktadır.

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet katılıyorlar mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet ve komisyon katılmıyorlar.

Önergeyi açıklamak istiyor musunuz efendim?

İMREN AYKUT (İstanbul) — Hayır efendim, biraz evvel izah etmiştim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ek 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çerçeve 1 inci maddeyi, kabul edilen Ek 1, Ek 2, ve Ek 3 üncü maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için sigortalının kadın ise 20, erkek ise 25 yıldan beri sigortalı olması ve en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması şarttır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte :

A) En az 15 yıl (dahil) sigortalı süresi bulunanlara, 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesine göre istekleri halinde yaşlılık aylığı bağlanır,

B) a) 10 (dahil) - 15 yıl sigortalı süresi bulunanlara, kadın ise 41, erkek ise 46 yaşını,

b) 5 (dahil) - 10 yıl sigortalılık süresi bulunanlara, kadın ise 43, erkek ise 48 yaşını,

c) 5 yıldan az sigortalı süresi bulunanlar kadın ise 45, erkek ise 50 yaşını,

Tamamladıkları tarihten itibaren istekleri halinde yaşlılık aylığı bağlanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde grupları adına söz isteyen var mı? Yok.

Şahısları adına söz isteyen milletvekillerini okuyorum : Sayın Turan Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkanım, ben geneli üzerinde söz hakkım doğmaz diye istemiştim, gerekenleri söyledim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Vuran Arıkan, buyurun efendim, süreniz 5 dakikadır.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benim kanımca iki şey su kaldırmıyor; birisi hukuk, diğeri de süt. Sayın Bayezit'i dinlerken ben, hukuka su kattığı kanaatine vardım. Bakınız nasıl : Hakkı mükteseplerin ihlalinin bir diğer anlamı da, kanunların geriye doğru işlemesi anlamındadır. Yani, makabline teşmili meselesidir. Doktrinde asırlardır tartışılmış bir konu; hangi kanunlar makabline teşmil edilir?.. Kanunda hüküm olmasa dahi, amme intizamına taalluk eden hükümler geriye doğru işler; şahsın ehliyetine dair kanunlar geriye doğru işler; muhakeme usulüne, vazife ve salahiyete mütedair kanunlar geriye doğru işler; şahsın hak ve iktidarına müteallik kanunlar geriye doğru işler.

Kanunların geriye doğru işlemesi meselesi, parlamento için ihtiyarîdir. Bu kanunlar olmasa dahi, herhangi bir kanunda geriye doğru işletici bir hüküm getirebilir. Nitekim, 1961 Anayasasının görüşülmesi sırasında, vergi hükümlerinin düzenlenmesinde, o zaman Kurucu Meclis üyesi bulunan Prof. Dr. Bedii Necmettin Feyzioğlu bir önerge vermiş ve demiştir ki, «Vergi kanunları geriye doğru teşmil edilmesin». Zabıtları tetkik ediniz, aynen, bu ifade etmeye çalıştığım hususları, komisyon arz etmiş ve geriye doğru işletmiştir.

Bunun kamu hukukunda uygulaması da olmuştur. Onu da bizzat yaşadım. Biliyorsunuz, vergi hukukunda eskiden iki ceza vardı; birisi, kusur cezası, üç yıllık zamanaşımına tabiydi; diğeri de, kaçakçılık cezası, beş yıllık zamanaşımına tabiydi. Kanun, üç yılı kaldırdı, beş yıl yaptı ve ikisini de eşitledi. Biz, «ihti-

laf yarattı.» dedik; «Hayır, kusur cezası, bizim işlediğimiz yıllarda mademki üç yıllık süreye tabi idi; binaenaleyh, bize üç yılı tatbik edeceksiniz ve kanunu geriye doğru işletebileceksiniz» denildi. Danıştay Dava Daireleri Kurulunun bu konudaki görüşü şu oldu: «Hakkı müktesebin doğabilmesi için, o ehliyeti, yani o durumu ihraz etmiş olmanız lazım gelirdi; yani, üç yıl geçtikten sonra hakkınızda kusur cezası uygulansa idi, o zaman sizin için hakkı müktesep bahis konusu olabilirdi; ama, siz bu durumu haiz olmadığınız için, hakkı müktesebiniz de sözkonusu değildir.»

Bu tartışma yapıldığı zaman hatırıma geldi; Fransız Temyiz Mahkemesi reislerinden Fabregoute'nin Adliye Vekâleti tarafından tercüme edilen bir kitabı var; Adalet Mantığı ve Hüküm Verme Sanatı; onun dipnotları arasında nazariyeyi bulmak mümkün. Hakkı müktesepler nazariyesinde şöyle bağlıyor, diyor ki, «İki türlü hak vardır. Haklardan birisi, müktesep haklardır - söylediğimiz gibi, ihraz edilmiş olan hak - diğeri de, muntazar haklardır» diyor, beklenti olan haklar. Beklentideki haklar için, «hakkı müktesepler olamaz» deniyor.

Şimdi, bu ilkeler açısından, bugünkü yasadaki bu geçici maddeyi tetkik ettiğiniz zaman, hakkı müktesep lerin ihlal edildiğini değil, aksine, korunduğunu görüyoruz. Eğer bu geçici madde getirilmemiş olsa idi, amme intizamına taalluk eden bir kanun olduğu için, eskiler hakkında da bu uygulanacaktı; ama, bu geçici madde getirilmekle hakkı müktesep korunmuş oluyor. Ne diyor (a) fıkrasında, «En az 15 yıl hizmeti olanlar, eski hükümlere göre emekliliklerini isteyebilirler.» Hatta hükümet, bu konudaki hakkı, sadece iktisap etmiş bulunanlar için değil, beklentili olanlara da sürelerini kısaltmak suretiyle imtiyaz vermiş durumdadır. Onun için, bu hükmün, hakkı müktesep lere aykırı olduğu kanısına katılmıyor, saygılarımı arz ediyorum. (ANAP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Bu geçici madde üzerinde iki tane önerge vardır; okutup, ayrı ayrı işleme koyacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci maddesine bağlı geçici madde 1/B'nin a, b, c fıkralarında, çalışan kadınlara getirilen yaş sınırlarının tasarıdan çıkarılarak, yalnızca 20 yıllık hizmet süresi esasının muhafaza edilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İmren Aykut İstanbul	Arife Neclâ Tekinel İstanbul
Ahmet Süter İzmir	Faik Tarımcıoğlu Bitlis
İsmail Şengün Denizli	Ayhan Sakallıoğlu Sakarya

Gerekçe :

Türkiye'de ev işleri, eşin ve çocukların bakımı kadının geleneksel ve aslî görevleridir. Dolayısıyla, çalışan kadınlarımız, hem dışarıda çalışmakta hem de, tüm bu görevlerini yerine getirmekten dolayı çok yıpranmaktadırlar. Batı ülkelerinde yaşayan kadının şartlarıyla Türkiye'deki kadının şartları kıyaslanamayacağı için çalışan kadınlarda emeklilik için yaş sınırlamasının olmaması ve halen olduğu gibi hizmet süresi esasının korunması gereklidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 390 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının, ikinci çerçeve maddesi içindeki geçici 1 inci maddenin tasarı metninden çıkarılmasını, müktesep hakkı ihlal ettiği için, arz ve teklif ederiz.

Erol Ağagil Kırklareli	Turan Bayezit Kahramanmaraş
Yusuf Kazancıoğlu Trabzon	Tülay Öney İstanbul
A. Sırrı Özbek Adıyaman	E. Fahrettin Özdilek Konya
İbrahim Taşdemir Ağrı	İlhan Dinçel Malatya

BAŞKAN — Şimdi önergeleri aykırılık durumuna göre tekrar okutup, oylarınıza sunacağım.

Kırklareli Milletvekili Erol Ağagil ve arkadaşlarının önergesi :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 390 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının, ikinci çerçeve maddesi içindeki geçici birinci maddenin tasarı metninden çıkarılmasını, müktesep hakkı ihlal ettiği için, arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Bu önergeye, komisyon ve hükümet katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Önerge sahibi söz istiyor mu efendim?

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Evet efendim.

BAŞKAN — Sayın Ağagil, buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Ağagil, süreniz 5 dakikadır efendim.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz evvel konuşan Sayın Vural Arıkan'ın, hakkı mükteseplerin korunduğu ve aksine, bir de, süresi dolmamışlara dahi ilave hakkı mükteseplerin getirildiği görüşüne, karşıt olarak vereceğim örnekleri dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Bu maddenin (B) fıkrası, (a) bendi, «sigortalının kadın ise, 20; erkek ise, 25 yıldan beri sigortalı olması ve en az 5 000 gün sigorta primi ödemiş olması» hükmünün yanı sıra; «10 - 15 yıl sigortalı süresi bulunanlara, kadın ise 41, erkek ise 46 yaşını tamamladıkları tarihten itibaren yaşlılık aylığı bağlanır» hükmünü de beraberinde getiren bir maddedir.

Bu, halihazır uygulamada, kadınlar için 38, erkekler için 43 yaş olarak tatbik edilmektedir. Dolayısıyla bu madde, ilave olarak, 3 yıllık bir çalışma süresi getirmektedir. Yani, şu anda sigortalı olarak göreve devam eden insanlardan, bu kategoriye girenler, 3 yıl daha fazla çalıştırılacaklardır.

Yine, geçici 1 inci maddenin (B) fıkrası (b) bendinde «5 - 10 yıl sigortalılık süresi bulunanlara, kadın ise 43, erkek ise 48 yaşını tamamlamaları» hükmü yer almaktadır. Halbuki, geçerli olan bugünkü hükümlere göre, yaş sınırı, kadınlarda 38, erkeklerde ise, 43'tür. Burada da, 5 yıllık bir ilave çalışma süresi getirilmektedir.

Aynı maddenin (B) fıkrası (c) bendinde ise, «5 yıldan az sigortalı süresi bulunanlar kadın ise 45, erkek ise 50 yaşını» hükmü vardır. Bu da, 7 yıllık bir ilave çalışma süresi getirmektedir.

Bu insanlar, halen mevcut, yürürlükteki kanun esaslarına göre, çalışma hayatına atıldıklarına ve o şartları kabul ederek göreve başlayıp, sigortalı olduklarına göre; bunun, hakkı müktesebin korunması ve ileri gitmesi hususunda, hangi hukukî ve mantıkî bağla alakası vardır, anlayamadım.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Kalkarsa, müktesep hak kalmaz.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Efendim, onun da tasarısını getirirsiniz belki.

Efendim, müktesep hakkı, (A) fıkrasıyla getirdiğinizde, tümüne teşmil etmek mümkündür. Çünkü bunlar, müktesep haklarını bugün almışlardır. Almış olmaları lazımdır, zira çalışmaktadırlar. Öte yandan, 1990 yılına kadar sigortalı olacaklarla, 1990 yılından sonra sigortalı olacaklara ait hükümleri ihtiva eden maddeler hakkında bir şey söylemiyorum. Benim söylediklerim, halen yürürlükteki mevcut kanun statüsünde işe girmiş olan insanlar içindir.

Dolayısıyla, bu maddenin metinden çıkarılması veya Sayın Özal'ın, «hakkı müktesebin korunacağı» tarzında veya «yumuşak inişe geçildiği» şeklindeki beyanları karşısında, hiç olmazsa madde metninin, bugünden işe başlayacakları kapsamak suretiyle; ama bugüne kadar işe girmiş olanları bundan vareste tutacak tarzda yeniden düzenlenmesiyle olabilir. Sayın Başbakan bunu yaptığı takdirde, yarın inşallah bu kanunlardan sonra görüşeceğimiz YÖK tasarısıyla öğrencilere 1986 yılı için bir hediye vermeyi düşünüyorlar; çalışan işçilere de, hiç olmazsa, hediye vermeseler dahi, ellerindeki hakkı almamak suretiyle, bir üzüntü kaynağı vermemeyi sağlamış olacaklardır. Bunu yaptıkları takdirde Sayın Başbakana, yılbaşında, Kartalkaya'da iyi eğlenceler dilerim efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ağagil.

Önergeye komisyon ve hükümet katılmamışlardır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

İstanbul Milletvekili İmren Aykut ve arkadaşlarının önergesi :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci maddesine bağlı geçici madde 1/B'nin a, b, c fıkralarında, çalışan kadınlara getirilen yaş sınırlarının tasarıdan çıkarılarak, yalnızca 20 yıllık hizmet süresi esasının muhafaza edilmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergenizi izah için buyurun Sayın Aykut. (MDP sıralarından alkışlar)

Sayın Aykut süreniz 5 dakika.

İMREN AYKUT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; erkekleri kurtaramayacağımız anlaşıldığından, belki kadınları kurtarırız dedik ve bu önergemizi verdik.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de kadınların günde asgarî 16 saat çalıştıklarını kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz? Ev işlerini düşünürseniz, hepiniz evlisiniz, bu Meclisté yüzde 95 çoğunlukla evlidir ve eşlerinizin günlük yaşantısını da benden daha iyi bilmektesiniz : Sabahın hangi saatinden başlar hayat, akşamın hangi saatine kadar ne türlü çileli uğraşmalarla geçer?..

Şimdi, hal böyle olunca ve kadının ev işlerini yapmasında yardımcı hiçbir mekanizma da Türkiye'de oluşturulmamış olduğuna göre, demek ki, bazı konularda, çalışan kadınlar için daha anlayışlı bazı düzenlemelerin getirilmesi gerekiyor. Geçen günkü konuşmamda biraz espri kabul edildi; ama bu gerçektir, İsveç'teki bir uygulamayı söyledim. Çünkü, sayın hükümetimiz de hep kuzey ülkelerinden örnek veriyorlar. Bir kuzey ülkesi olan İsveç'te kadın doğum yaptığı zaman eşe de, kocasına da çocuğa baksın diye doğum izni verilmektedir diye söylemiştim. Diğer taraftan, örnek verilen bütün Avrupa ülkelerinin hepsinde kocalar, karılarının ev işlerinin aşağı yukarı yüzde 50'sini yüklenmektedirler. (ANAP sıralarından «Aaa» sesleri) Aksi takdirde, orada hayat düzeni sürmemektedir, bu gerçeği de görüyoruz. Biz de bu şartlar yok... İşte, bizde bu şartlar olmadığı içindir ki, kadın, günde 8 saat çalışmıyor, 16 saat çalışıyor, dolayısıyla fevkalade erken yıpranıyor. Bu nedenle kadında emeklilik yaşını yükseltmek yerine, tam aksine, eksiltmek gerektiği hakkaniyete uygun olacaktır. Şimdi bu konunun bir diğer haklılığı da şuradadır arkadaşlar.

Türkiye'de işsizlikten sürekli olarak yakınıyoruz; 4 milyon işsiz var diye ve işsizliği özel olarak bir Devlet Bakanlığına aktarıp buna çözümler arıyoruz. İşsizliğe çözüm ararken, bu husus da çözümlerden birisi değil midir? Çünkü etrafınıza bakınız, kadınlar emekli olduktan sonra çalışmamaktadırlar. Dolayısıyla bir yer boşalmaktadır, işsiz bekleyenler için ve çok sayıda kadının bir anda emekli olduğunu ve kadınların erken emekli olma eğiliminin erkeklere göre hakikaten daha da kuvvetli olduğunu göz önüne alırsanız, demek ki kadınlar belli bir yaşta işlerden derhal ayrılacaklar ve tekrar çalışmayacaklar. Böylece, arkadan gelen işsiz kitlelere yer açılacaktır. Şimdi ortada bu kadar aklî bir gerekçe var iken, hâlâ emekli yaşını kadınlarda yükseltmekte ısrar etmek, hakkaniyete ve akla uygun olmamaktadır. Bu nedenle, en azından bu maddede, kadınlar için yaş sınırlamasını terk edip, hizmet süresi esasıyla yetinmek, yani maddeyi bugün uygulanan şekliyle muhafaza etmek uygun olacaktır. Bu hususu dikkatlerinize sunuyor ve saygılarımı ifade ediyorum. (MDP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aykut.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Geçici 1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Geçici 1 inci madde kabul edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Sayın Başkan, redaksiyon açısından, geçici 1 inci maddeyle ilgili olarak, bir hususu belirtmek istiyordum. Maddenin (B) şıkkının (b) bölümünde «sigortalılık» olarak geçmiştir. Buna dayalı olarak, (A) şıkkındaki ve (B) şıkkının (a) ve (c) bölümündeki «sigortalı» kelimelerinin de «sigortalılık» olarak değiştirilmesi, redaksiyon açısından gerekli olmaktadır.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Komisyondan öyle çıkmadı Sayın Başkan.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Efendim, beraberliği, birliği sağlamak açısından söylüyoruz.

BAŞKAN — Redaksiyonla ilgili bir değişiklik yapıldığı için maddeyi bu şekilde kabul etmiş oluyoruz.

Geçici 2 nci maddeyi okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 2. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile bu Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31 Aralık 1989 tarihi arasında prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara;

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5 000 gün veya.

b) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün;

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunmak şartıyla istekleri üzerine yaşlılık aylığı bağlanır.

BAŞKAN — Geçici madde 2 üzerinde konuşmak isteyen var mı? Yok.

Geçici 2 nci madde üzerinde iki tane önerge vardır: geliş sırasına göre önergeleri okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci maddesine bağlı geçici 2 nci maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İmren Aykut İstanbul	Arife Neclâ Tekinel İstanbul
A. Reyhan Sakallıoğlu Sakarya	Yılmaz Altuğ Sivas

M. Arif Atalay
Adıyaman

TBMM Başkanlığına

Görüşülmekte olan 390 sıra sayılı Kanun Tasarısının, madde 2, geçici madde 2'deki metinde yazılı olan, (Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile...) ifadesini takiben «bu» sözcüğünün kaldırılmasını ve yerine «506 sayılı» sözünün eklenmesini, bu suretle daha sonraki ifadelere de açıklık getirilmesini arz ederiz.

M. Nuri Üzel Eskişehir	Onural Şeref Bozkurt Çanakkale
Yılmaz Hastürk İstanbul	Reşit Ülker İstanbul

S. Hüsamettin Konuksever
Edirne

BAŞKAN — Şimdi de önergeleri aykırılık derecesine göre okutup oylarınıza sunacağım.

İstanbul Milletvekili İmren Aykut ve arkadaşlarının önergesi :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci maddesine bağlı geçici 2 nci maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge üzerinde konuşmak istiyor musunuz?

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Aynı gerekçe Sayın Başkan, o nedenle konuşmama gerek yok.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önergeye hükümet ve komisyon katılmamıştır. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Eskişehir Milletvekili Nuri Üzel ve arkadaşlarının önergesi :

TBMM Başkanlığına

Görüşülmekte olan 390 sıra sayılı Kanun Tasarısının madde 2, Geçici Madde 2'deki metinde yazılı olan (Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile...) ifadesini takiben, bu sözcüğün kaldırılmasını ve yerine «506 sayılı» sözünün eklenmesini, bu suretle daha sonraki ifadelere de açıklık getirilmesini arz ederiz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye hükümet katılıyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılmıyorlar.

Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı?

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Üzel, konuşma süreniz 5 dakikadır.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; konuşmam 5 dakika dahi tutmayacaktır, yalnız şu hususu ifade etmek istiyorum : Bu kanun üzerinde çok geniş fikirler arz ediliyor, şöyle veya böyle, kabul edilecektir. Yalnız, hatırımda kalan bir konuyu da ifade etmek istiyorum. Meclise daha önceleri, komisyonlara kamu görevlisi olarak

geldiğimde, bir kanun tasarısının komisyonda görüşülmesi sırasında, kanunun başlığında iki kelime arasında bir virgül noksanlığı sebebiyle, o komisyonda kanun görüşülmemiş ve ilgili komisyona, o virgülün manasını tashih etmek ve yerine koymak için iade edilmişti. Eski komisyonlar bu kadar hassas bir çalışmayı göstermekteydi.

Şimdiki komisyonlar da gösteriyor, aksini söylemek istemiyorum; ama şimdi bir kanun tasarısının ifade şekli itibariyle daha iyi anlaşılabilmesi maksadıyla getirdiğimiz en küçük bir açıklığa dahi, nedense bir tahammülsüzlük, bir ret var. Bakınız, bu maddeyi Başkanlık Divanındaki kâtip arkadaşımızın okuduğu zaman dahi karıştırdık, fikren bir teşevvüşe uğradık. Bunun için bir açıklık getirmek bakımından bir tek «bu» sözcüğü üzerinde, onun yerine kaim olmak üzere, maksadı temin etmek üzere, 506 sayılı Kanuna atıf yaptığı için bunu koyuyoruz.

Şimdi, okuduğumuzda bakınız, fikirler nasıl teşevvüşe uğrayacak : «Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile, bu kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla, ilk defa bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31 Aralık 1989 tarihi arasında prim ve kesenek ödemek suretiyle ilgilenecek sigortalılara :»

Burada, «bu kanun, bu kanun» diyor da, acaba şu ilk okuduğum «bu kanun» dan arkadaşlarımız ne anlıyorlar? Bu kanun, bu görüştüğümüz kanun mu, yoksa okunduğu vakit anlaşılan 506 sayılı Kanun mu? Bu görüştüğümüz kanundan maksat, cümlede ikinci defa tekrarlanan «bu kanun» dur, ilk defa söylenen bu kanundan maksat, 506 sayılı Kanundur. Bu anlaşılmadığı takdirde, bunu sadece, yapan idare yahut komisyon bilecektir; ama bu kanun milletin kanunudur.

Açıklık getirilmesi için, önergemizin kabulü istikametinde ve «506 sayılı» lafının ilavesini takdirlerinize sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Üzel.

Önergeye komisyon ve hükümet katılmamışlardır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Geçici 2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geçici 2 nci madde kabul edilmiştir.

AYHAN FIRAT (Malatya) — Sayın Başkan, redaksiyonla ilgili...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Fırat.

AYHAN FIRAT (Malatya) — Sayın Başkanım, geçici madde 1'de fıkralar büyük harfle, bentler küçük harfle yazılmış, - kanunu çok seri hazırladıkları belli oluyor - geçici madde 2'de ise, fıkralar küçük harfle yazılmış. Kanun sistematiği bakımından, bunların eşdeğer olması lazım. Dolayısıyla, bu iki maddenin, diğer maddelerle birlikte uyumlu hale getirilmesi doğru olur.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Özü bozuk kanunun şekline bakıyorsun.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Fırat, onlar alt bentler olarak ifade ediliyor.

Yeni bir geçici 3 üncü madde eklenmesine dair önerge vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 390 sıra sayılı Kanun Tasarısına, aşağıdaki geçici 3 üncü maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

24 . 12 . 1985

İsa Vardal Zonguldak	Abdullah Çakırefe Manisa
İsmail Şengün Denizli	Feridun Şakir Öğünç İstanbul
Mustafa Kâni Bürke Denizli	A. Rıza Akaydın Çorum

GEÇİCİ MADDE 3. — Geçici madde 1'in birinci fıkrasına göre yaşlılık aylığına hak kazanmış olan sigortalılara, aynı maddenin (B) fıkrasının a, b ve c bentlerinde yazılı yaş sınırını beklemeden işten ayrılmaları halinde, kendilerine yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı bağlanması beklenilmeksizin kıdem tazminatı ödenir.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye hükümet ve komisyon katılmamıştır. Söz isteyen var mı?

İSA VARDAL (Zonguldak) — Evet efendim, söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

Sayın Vardal, süreniz 5 dakikadır.

İSA VARDAL (Zonguldak) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu önergeyi vermemdeki maksat, ileride doğabilecek bazı aksaklıkları gidermek içindi. Şimdi, sizlere 1475 sayılı İş Kanununun kıdem tazminatı ile ilgili 14 üncü maddesini okuyacağım. Bir sigortalının kıdem tazminatına hak kazanabilmesi için dört şart var. Bu şartlardan dördüncüsü, bu kanunla ilgili olduğu için, sadece onu okuyorum : «Bağlı bulundukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan, yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla ayrılıyorsa, kıdem tazminatı ödenir» deniyor.

Şimdi, geçici 1 inci maddeyi okuyalım; yani geçici 1 inci maddenin birinci fıkrasında, bir işçinin emekliliğe hak kazanabilmesi için belirtilen durum şudur : «Yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için, sigortalının kadın ise 20, erkek ise 25 yıldan beri sigortalı olması ve en az 5 bin gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması şarttır.» Genel kaide bu; yani bir kadın işçi, 18 yaşında işe girdiği takdirde, 38 yaşında emekliliğe hak kazanıyor; erkek işçi ise, 41 yaşında emekliliğe hak kazanıyor; ama aynı maddenin (b) bendinde getirilen yeni düzenlemeye göre, 38 yaşında emekliliğe hak kazanan bir kadın işçiye, emekli maaşı bağlanabilmesi için 41 yaşına kadar beklemesi gerekiyor; yani arada 3 yıl fark var.

Diyelim ki, bir kadın işçi 38 yaşında, birinci bentte gösterilen sigorta prim ödeme sayısını ve hizmet müddetini doldurdu, 3 yıl daha çalışmayacak, 39 yaşında işten ayrıldı; o zaman, İş Kanununun 14 üncü maddesinin dördüncü bendine göre, iki yıl kıdem tazminatı almama durumuna girecektir. Çünkü, işveren bu maddeyi göstererek, «Size emekli maaşı bağlanmamıştır, o nedenle kıdem tazminatını ödemiyorum» diyebilecektir. Sosyal Sigortalar Kurumu da, iki yıl erken ayrıldığı için emekli maaşını kendisine iki yıl süreyle bağlayamayacağından, işverene istediği bu belgeyi de veremeyecektir.

O nedenle, bu gibi aksaklıkların ortadan kaldırılmasına matuf bir önergedir, takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ederim. (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Vardal, teşekkür ederim.

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) — Sayın Başkan, oylamaya geçmeden önce sayın bakanımızın açıklama getirmesini istiyoruz.

BAŞKAN — Takdir sayın bakanın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkanım, zabıtlara geçmesi bakımından, bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Efendim, Sayın Vardal'ın getirdiği öneri, 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle ilgilidir. Genel konuşmam sırasında da, Sosyal Sigortalar Kurumu olarak, biz, bu belgeyi her zaman verebiliriz, bir problem yoktur, diye ifade etmiştim. Eğer, şüpheyi davet edecek bir problem varsa, gerekli düzeltmeyi de 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde hep birlikte yaparız.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, ilave etsek ne zararı var?

BAŞKAN — Efendim, önergeye komisyon ve hükümet katılmamıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2 nci maddeyi, kabul edilen geçici 1 ve geçici 2 nci maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 60 ncı maddesinin (A) fıkrasının (c) bendi Kanunun yayımı tarihinde, diğer bentleri 1.1.1990 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

3 üncü madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum :

T. B. M. M. Başkanlık Divanına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 3 üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gerekçe : Kanun Tasarısının Geçici 1 inci maddesi, 15 ve daha fazla sigortalılık süresi bulunanların kadın ise 20, erkek ise 25 yıldan beri sigortalı olması ve en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş bulunmaları şartı ile istekleri halinde yaşlılık aylığına hak kazanacaklarını öngörmektedir.

Böylece 15 ve daha fazla sigortalılık süresi bulunanların müktesep hakları korunmuş olmaktadır ve

uygulama açısından da tereddüte mahal bulunmamaktadır.

Ancak, tasarının 3 üncü maddesi ile Kanunun 60 ıncı maddesinin (A) fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırıldığı için kamuoyunda bir tartışma başlamış ve geçici 1 inci maddenin (A) fıkrasında verilen hakkın kabili tatbik olamayacağı hususu gündeme gelmiştir.

Tartışmaların devam etmemesi ve uygulayıcıların ileride farklı uygulamalara geçebilecekleri, konunun yargıya intikal edebilecek boyutları kazanmaması için açıklığa kavuşturulmuştur.

Haydar Özalp Niğde	Mustafa Kılıçaslan Sakarya
Mehmet Kaşıkçı Kayseri	Burhan Kara Giresun

A. Ata Aksu
Gaziantep

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 60 ıncı maddesinin (A) fıkrasının (a - b - c) bentleri; bu Kanunun Ek 1 inci maddesi ve Geçici 2 nci maddesi kapsamına giren sigortalılar hakkında uygulanmaz.

BAŞKAN — Komisyon, önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet, önergeye katılıyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılıyoruz efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum. Komisyon başkanı nasıl katılıyor?.. Usulen, «katılıyoruz» diyemezler. Lütfen...

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Efendim, Sayın Başkan sordu, ben de ifade ettim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Komisyon orada olmadan nasıl ifade edersiniz?

BAŞKAN — Komisyonun katılmaması icap eder; biz de katılmamış telakki edebilir miyiz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Evet.

BAŞKAN — Evet, öyle kabul ediyorlar.

Komisyonu katılmamış telakki ediyoruz, zabıtlara geçmiştir efendim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi bu değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

4 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, tasarının başlığı ile ilgili bir önerge gelmiştir, onu okutup oylarınıza sunacağım :

TBMM Başkanlık Divanına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının başlığının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«17.7.1964 Tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı».

Haydar Özalp Niğde	Mustafa Kılıçaslan Sakarya
Mehmet Kaşıkçı Kayseri	Burhan Kara Giresun

A. Ata Aksu
Gaziantep

BAŞKAN — Bu önergeye Komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Oyunun rengini belirtmek için lehte söz isteyen arkadaşımız?..

Aleyhte Sayın Sururi Baykal; buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar).

SURURİ BAYKAL (Ankara) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlarım.

İster müktesep hak deyin, dilerseniz muntazar hak deyin; bu tasarı ile, yılların ürünü olan, büyük uğraşlar sonunda elde edilen sosyal güvenlik hakları ihlal edilmektedir. İşçi hareketinin tarihi, çalışma sürelerinin kısaltılması ve sosyal güvenlik için verilen mücadelelerin tarihinden ibarettir.

Sayın milletvekilleri, tasarının ilgili asıl komisyonda müzakere edilmeden, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesiyle, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun görevleri Plan ve Bütçe Komisyonunca gasp edilmiştirr. Bu yaklaşım, görev ve yetki gaspının tipik bir örneğidir. Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun hikmeti vücudu böylece kalmamıştır. Bu yaklaşım, Meclis İçtüzüğü ile, Anayasa hükümlerine tamamen aykırıdır.

Muhterem milletvekilleri, tasarının gerekçesinde emeklilik yaşının Avrupa ülkelerinde 65, 60 olarak gösterildiğinden söz ediliyor ve Avrupa örnek gösteriliyor. Avrupa'daki işçilerin yaşam koşulları, çalışma koşulları, ücret düzeyleri, malî istikrar ve enflasyon oranları, sosyal hakları, sendikal hakları, yaşam süreleri aynı değildir.

Türkiye'de, çalışma koşulları yıpratıcı, ücretler düşük, koruyucu önlemler, sosyal haklar kısıtlı olduğu ve yaşam düzeyi yüksek olmadığı için, yeterli makine teçhizatı bulunmadığı için işçiler daha erken yıpranıyor ve daha erken ölüyorlar. Aldıkları ücretler, emeklilik maaşları, insanca yaşamaya elverişli değil. Kazançları, geride bıraktıklarının güvencesini sağlayabilecek ölçülerde değil. İşçiler, emeklilik ipini göğüsledikten sonra da, geride bıraktıkları yakınları için çalışıp, yarınlarını güvence altında tutmak isterler.

Bugün alınan ücret ve ikramiyelerle ve varlıklının lehinde işleyen konut politikasıyla, işçilerin başlarını sokacak bir konuta bütün bir hayat boyunca kavuşmaları mümkün olamamaktadır.

Emeklilik yaşını yükseltme arzusunun bir zaruretten kaynaklandığına inanmıyorum. Çünkü, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, bu çalışanlara saldırı planında öngörülen hedef ve stratejiler çizilmişti. Bu stratejiler holdinglerin ve işverenlerin hedeflerinin aynıdır. (SHP sıralarından alkışlar). Orada öngörülen hedef ve stratejiler birer birer hayata geçirilmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan müzakerelerde, hükümetin, işçilerimizin çok yaşamasından yakındığını söylemiş ve yüce Genel Kurulda, geçen sene, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığım konuşmada da tekrar etmiştim ve değerli ANAP milletvekilleri, bu teşhis ve tespitime katılmamışlardı. İşte sonuç meydanda, muhterem arkadaşlarım...

Olağanüstü dönemlerde işçi hakları belli ölçülerde kısıtlandı. O gün bile, ANAP iktidarının bugün öngördüğü bu kısıtlamalara gerek duyulmadı. Bu, tabiî, sayın ANAP iktidarının işçilere bakış açısını sergileyen yeni bir aşamadır.

Hükümet, işine gelince Avrupayı örnek göstermekte, işine gelmeyince de Avrupadan kaçmaktadır. Hani, Avrupadaki işçinin sendikalaşma özgürlüğü, hani ILO ülkeleri, hani imzamızla taahhüt altına girdiğimiz insan hakları, işçi hakları, hani bekâr ücreti diye ilan ettiğiniz, aslında geçim ücreti olması icap eden kutsal ücret, sosyal ücret, asgarî ücret?..

GÖKSEL KALAYCIOĞLU (Ankara) — Avrupada kıdem tazminatı var mı?

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Eğer Avrupayı örnek alıyorsanız, buyurun Avrupadaki işçilerin haklarının ne eksiğini, ne fazlasını; aynısını verin, buna razıyız. Çağ - dışı iktidarınızı ve modelinizi, sizleri, Avrupalı ilan etmeye hazır oluruz. (SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler).

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Bir yanda, grevin yapılmamasından, Çalışma Bakanı gibi huzur ve sükûn bulacaksınız, diğer yanda Avrupayı örnek göstereceksiniz. (SHP sıralarından alkışlar). Bir yandan, işten çıkarmayı, işverenlerin özgürlüğü olarak ele alacaksınız; diğer yandan işçilerin, feshi iptal ettirmek için mahkemeye başvurma haklarını vermeyeceksiniz!.. Bu mu Avrupa, örnek gösterdiğiniz Avrupa bu mu?

Bir yandan işsizliğin boyutlarını büyüteceksiniz, enflasyonla ciddî, tutarlı bir mücadele vermeyeceksiniz; diğer yandan Avrupada yaş ortalamasından söz edeceksiniz. Hani, Avrupa işçilerinin, hatta bizim yurt dışındaki işçilerimizin yararlandığı işsizlik sigortası, nerede?

FAHİR SABUNİŞ (Bursa) — Var, geliyor.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Daha önce reddetmiştiniz.

BAŞKAN — Devam ediniz efendim.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Eğer bu ilhamı size verdiysek, son anda bunu kabul ettiyseniz, o da bizim için bir kazançtır.

Gerekçede söylediğiniz gibi, çalışma, hayatın temel unsuru ise - ki, çalışmanın, hayatın temel unsuru olduğuna biz de inanıyoruz - hani bu çalışmanın karşılığı? Çalışma, hayatın temel unsuru ise, emek, en yüce değer ise, ona saygı gösterelim. İnsanları hayata bağlayan, yaşamı değerlendiren ve renklendiren şey - ki gerekçenizde böyle ifade ediyorsunuz - işçilerin emeğinin hakkını kesmek değil, genişletmek ve geliştirmektir. Hayatı, değerli ve anlamlı kılan, insanın, emeğinin karşılığını alması, sosyal güvenlik içinde bulunması ve geride bıraktıklarının güvence altında bulunduğunu görmesidir.

Çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmeden, insan onuruna yaraşır ekonomik ve sosyal haklar verilmeden, işsizlik giderilmeden, işsizlik sigortası kurulmadan, işçinin emeklilik yaşını yükseltmek doğru değildir.

Siz iktidar olmadan koşulları biliyordunuz; mademki başaramayacaktınız, insanlarımızı, çalışanlarımızı daha iyi koşullarda yaşatamayacaktınız, neden iktidara talip oldunuz? (SHP sıralarından alkışlar).

«Vatandaştan oy aldık, size ne oluyor?» diye buyuruyordunuz, «Biz bunları vatandaşa anlattık, vatandaştan oy istedik» diye buyuruyordunuz...

MÜNİR F. YAZICI (Manisa) — Biz iktidar olduk, siz de olun.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Bu nedenle, «millî iradedir, istediğimizi yaparız» diye buyuruyordunuz. Siz, işçilerin kazanılmış haklarını ortadan kaldıracağınızı, çalışma ve sosyal güvenlik koşullarını ağırlaştıracağınızı, işçileri sürüm sürüm süründüreceğinizi, sendikalara karşı savaş açacağınızı söylemiş miydiniz? (SHP sıralarından alkışlar).

Siz, emeklilerin çokluğundan yakınıyorsunuz; ama, halen mevcut mevzuata göre emekli olmadan hayata veda edenlerin sayısını görmezlikten geliyorsunuz.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Tribünlerde kimse yok.

BAŞKAN — Devam edin efendim, karşılıklı konuşmayınız.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Biz tribünlere hitap etmiyoruz; ama, tribünleri de dikkate alıyoruz. Tribün, halk demektir, biz halka elbetteki önem veririz. (SHP sıralarından alkışlar).

Bu tasarı ile, arkadaşlarımın buyurduğu gibi, kıdem tazminatlarını da ertelemiş bulunuyorsunuz. Kimin yararına? İşverenlerin. Kimin zararına? İşçilerin. Bu mu sosyal adalet anlayışınız?

Alınması gerekli önlemler için gelirsiniz, konuşuruz; işçilere sorar, konuşursunuz; sosyal güvenlik kuruluşları ile görüşürsünüz ve meseleyi tatlıya bağlarsınız.

Devlet tahvilleri için öngörülen yüzde 55 faiz nispetini uygular, yüzde 30'luk faizi bu meblağa çıkarırsınız, birikmiş SSK prim alacak faizlerini ve cezalarını tahsil edersiniz, sigorta kaçaklarını önlersiniz, tasarrufa özen gösterirsiniz, israf ve laçkalığı bırakırsınız, Meclis denetimi dışına kaçırdığınız fonlarla biraz desteklersiniz, hayalî ihracata ve şirket kurtarmalara ayırdığınız olanakların bir kısmını... (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar).

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) — Ne alakası var Sayın Başkan? Kusura bakmayın, bu kanunun hayalî ihracatla ne alakası var?

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Sayın meslektaşım, sizin müdahaleniz özellikle benim için talihsizlik olur.

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) — Hayalî ihracatla ne alakası var?

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Oraya ayırdığınız paradan biraz buraya vererek SSK'yı sıkıntıdan kurtarın diyorum.

BAŞKAN — Sayın Baykal, devam ediniz, karşılıklı konuşmayın efendim, bir dakikanız var.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Sayın milletvekilleri, diğer yandan, bu tasarının, milletvekilleri ile ilgili teklifle birlikte Genel Kurula getirilmesi, Meclise bir saygının ifadesi değildir.

İSMAİL SARUHAN (Ankara) — Sayın Başkan, 15 dakikadır konuşuyor.

BAŞKAN — Hayır efendim, hayır. Lütfen müdahale etmeyin. Eğer müdahale etmezseniz, bitirecek.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Bu davranış, parlamento ile işçileri karşı karşıya getirmektir, milletvekilliği saygınlığına gölge düşürmektir. Eğer, çalışanların emeklilik koşullarını iyileştirdiğiniz sırada milletvekilleri ile ilgili bir şey getirseydiniz, normaldi. İşçi hakları bu düzeyde dururken, milletvekillerine birtakım haklar getirseydiniz - ki sizler bunun çok ötesinde haklara layıksınız - yine normaldi; ama işçilerin haklarını kaybettiği bir günde, işçi kesiminde hüznün ve yasın hâkim olduğu bir günde, halkın

temsilcileri olan milletvekilleri nasıl mutlu olabilirler? (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Baykal, süreniz doldu efendim, toparlayın lütfen.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Toparlayacağım Sayın Başkan.

Topluma önderlik eden milletin vekilleri önce topluma, sonra kendilerine hizmet ederler. Milletvekilleri ile ilgili tasarı, işçilerin kazanılmış haklarına el atıldığı gün bu Meclise geliyor, İşçilerin, hüzün veren bir yılbaşı armağanı ile karşı karşıya bırakıldığı gün, milletvekilleri nasıl mutlu olabilir? Toplumun yararı ile insanların kişisel yararları bazen çatışma içine girebilir, bunlar tarihî fırsatlardır. İnsanların kendini tanımaları ve kanıtlamaları için, bu çatışma hallerinde çok önemli fırsatlar doğar; işte gün bugündür muhterem milletvekilleri.

BAŞKAN — Sayın Baykal, toparlayınız efendim, konuşma süreniz bitti efendim.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Bağlayacağım Sayın Başkanım, maalesef vakit yeterli olmuyor.

Bir arkadaşımız tribünlerden söz etmişti, aynı yaklaşımla yanıtımı verdim. Gerçekten biz tribünlere değer veriyoruz; halkımızı, çalışanlarımızı, tüm insanlarımızı dikkate alıyoruz; biz, halkımıza kulak veririz; ANAP'ın kulakları galiba, belli merkezlerin sinyallerini alıyor; bunu biliyoruz. (SHP sıralarından alkışlar).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı bana bir soru sormuştu, yüksek izninizle onu cevaplandırma hakkım var. Batı Avrupa ülkeleriyle ilgili işçi haklarını kastettim sayın bakanım. Nasıl kuşku duydunuz, hayret ediyorum; ama, eminim ki, siz, Doğu Avrupa'daki işçilerin sahip olduğu hakları da vermezsiniz, merak ediyorum. (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Baykal, lütfen toparlayın efendim.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Efendim, bu soruyu cevaplandırmam lazım.

BAŞKAN — Lütfen efendim, o sözünüzü de sürenize sığdırsaydınız, konuşma süreniz doldu. (Gürültüler).

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Bağlıyorum Sayın Başkanım. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler).

BAŞKAN — Müsaade edin, lütfen... Müsaade edin efendim.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Sayın bakana... (ANAP sıralarından «Konuşma sürenize saygılı olun» sesleri, gürültüler).

BAŞKAN — Müsaade edin, lütfen...

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Size de, kürsüye de çok saygılıyım, sorulan soruya ve sayın bakana saygılıyım, yanıt vermek istiyorum efendim. (ANAP sıralarından «Cevap ver» sesleri gürültüler).

Ben ILO ülkelerinden söz etmiştim... (ANAP sıralarından «süre geçti» sesleri).

BAŞKAN — Müsaade edin, biliyorum, biliyorum, zamanını takip ediyorum efendim.

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Ben sayın bakanıma tabiî çok gördüm. Sayın bakanımız, devlet adamı olmak zor iştir. Sayın bakanımız zamanla daha büyük bir ciddiyet içine girecektir.

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) — Bakan ciddiyetsiz mi şimdi?

SURURİ BAYKAL (Devamla) — Bu hafif soruyu ciddiyetle bağdaştırmıyorum. Aslında mizaç olarak ben, bana söylenen sözlerin on mislini, yüz mislini, bin mislini iade etmek temayülünde olan bir insanım; ama bunları bir sayın bakana yakıştırmadığım için, sadece bir hafiflik meselesi olarak yüksek dikkatlerinize arz ediyor, saygılar sunuyorum efendim. (SHP sıralarından alkışlar).

MÜMTAZ ÖZKÖK (Sakarya) — Biz de sizi muhalefetlikle bağdaştıramıyoruz beyefendi.

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarı kabul edilmiştir.

Memleketimiz ve ilgililer için hayırlı ve uğurlu olmasını dilerim.

2. — 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/731) (S. Sayısı : 391) (1)

BAŞKAN — Aldığımız karar gereğince, 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının görüşmelerine başlıyoruz.

---

(1) 391 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.

Komisyon ve hükümet yerlerini almışlardır.

Komisyon raporunun okunup okunmamasını oylarınıza sunuyorum. Komisyon raporunun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Komisyon raporunun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen arkadaşlarımızın adlarını okuyorum : Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Oltan Sungurlu, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Erol Ağagil. Şahsı adına : Sayın İhsan Tombuş.

Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Oltan Sungurlu.

Buyurun Sayın Sungurlu. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Sungurlu, süreniz 20 dakikadır.

ANAP GRUBU ADINA MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, muhtere mmilletvekilleri; görüşülmekte olan 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun bazı maddelerini değiştiren ve yeni hükümler getiren kanun tasarısı üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına görüşlerimizi bildireceğiz.

Muhterem milletvekilleri, bu kanun tasarısını tetkik ettiğimde, genelde birçok değişiklik ve yenilik getirdiğini tespit ettim. Bu mühim değişikliklerin on madde halinde olduğunu gördüm. Bunlar, bürokratik işlemleri azaltmaya matuf olan değişiklikler; daha ziyade yönetim kurulunun bazı yetkilerini genel müdürlüğe vermek suretiyle bürokratik işlemleri azaltmaya, tahsis ve emekli maaşı bağlanması mevzuunda icabında bölge müdürlüklerine dahi yetki verilmek suretiyle, çok süratli olarak netice almaya matuf değişikliklerdir. Emekli Sandığınca şu anda 5 günde tahsis işleminin yapıldığı söylenmektedir. Bu yapılacak değişikliklerle daha süratle emekli aylığı bağlanması mümkün hale getirilmek istenmektedir.

Harp malulü aylıklarına yapılmak istenen zamlar : Bu zamlar, 1 inci derecede yüzde 100, 6 ncı derecede yüzde 35 nispetinde olmaktadır.

Vatanî hizmet tertibinden maaş alanların ve harp malulü olanların tedavi ücretlerinin Emekli Sandığınca karşılanması öngörülüyor. Daha evvel bunların tedavi hizmetleri hiçbir kurum tarafından yapılmıyordu.

Mevzuatımıza yeni giren çifte vatandaşlıkla alakalı hükümler : Malumunuz, çifte vatandaşlık hükümleri kabul edilmiş, kanunlaşmış ve tatbike geçilmiştir; bununla alakalı olarak Emekli Sandığı Kanununda da değişiklik yapılması lüzumu hâsıl olmuştur.

İştirakçilerin çocukları olan öğrencilere tanınan bazı imkânlar.

Hak düşürücü süreleri kaldıran veya geçici bir süre için yeniden hak sağlayan hükümler, ki bunlar da birçok fasıldan oluşuyor.

Kesinti yüzdeleri. 1987 yılından itibaren iştirakçilerden yüzde 2 nispetinde artan ve keza kurumlarından yüzde 22'ye çıkan nispette kesintiler.

Tahsilat ve cezalara ait hükümler; yani kurum paralarının daha kolay tahsili ve tahsilde gösterilen kusurlardan dolayı olan cezalar.

Parlamenterler ile alakalı hükümler; gerek halen parlamentoda görev yapan parlamenterler ve daha ziyade emekli parlamenter ile alakalı hükümler.

Emeklilik süresiyle alakalı hükümler.

Muhterem milletvekilleri, bu kanun tasarısıyla getirilen ve yukarıda saymış olduğum 10 değişiklikten, 10 yeni hükümden 9'una, aşağı yukarı, hiçbir merci veya kurum tarafından mühim bir itiraz vukubulmamaktadır; «Şöyle olsaydı, böyle olsaydı» gibi değerlendirmelerin dışında, bu getirilen yeniliklerin hepsi olumlu karşılamaktadır; ancak 10 uncu şıkta bahsettiğim, emeklilik süresini uzatıcı hükümler veya çalışma süresini uzatıcı hükümler - ister istemez - münakaşa konusu olmaktadır. Çünkü, diğer 9 şıkta saydığım hükümler, kesintiler hariç, hiçbir mükellefiyet getirmemektedir, devamlı iyileştirici hükümlerdir, Emekli Sandığına bir yük getiren hükümlerdir veya mevzuat değişiklikleridir; ama 10 uncu şıkta saydığım hükümler (yaş süresi) menfaatle alakalı veya çalışma ile alakalı hükümdür, haklı olarak münakaşası yapılacaktır, çünkü bir mükellefiyet getirmektedir.

Şimdi, diğer hususları doğru tanzim eden tasarı bu 10 uncu şıkta yanlışlık mı yapmıştır, hataya mı düşmüştür; bunu hep birlikte değerlendireceğiz ve bu hususta da hata yapılmadığını göreceğiz.

Emeklilik süresi ile alakalı olarak bu kanun tasarısı ne getirmiştir, evvela ona bir bakalım. Bu kanun tasarısının kanunlaşıp yürürlüğe girdiği tarihten sonra Emekli Sandığı ile irtibatlı bir işe girecek kadın memur için 20 fiilî hizmet yılı ve 50 yaş, erkek memur için 25 fiilî hizmet yılı ve 55 yaş ve 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren yeni işe girecek bir kadın memur

için 20 fiilî hizmet yılı ve 55 yaş, erkek memur için ise 25 fiilî hizmet yılı ve 60 yaşını doldurmadan emekli olamayacakları esası getirilmiş bulunmaktadır. Kısaca, bugünden sonra işe girecek olan kadın memur 50, erkek memur 55, 1990' yılından sonra işe girecek olan kadın memur 55, erkek memur ise 60 yaşında emekli olacaktır.

Bu halde, üzerinde münakaşa edilecek olan, akla gelen ve bugüne kadar münakaşa edilen konular şunlardır :

Ortalama yaş. «Türkiye'de ortalama yaş haddi azdır, Avrupa'da ise ortalama yaş haddi uzundur. Türkiye'de emeklilik yaşını uzatınca -Avrupa standartlarını ölçü alamayız- emekli olan, emekli aylığını almadan, sefasını sürmeden ölecektir. Türk insanının çalışma şartları, hayat standartı Avrupa standartlarından düşüktür, zordur, daha önce yıpranmaktadır, bir an önce emekli olarak rahat etmek düşüncesindedir. İşsizlik vardır. Erken emeklilik ile istihdam imkânı yaratılacaktır, geriden gelen işsizlere iş temin edilecektir. Halbuki bu tasarı ile istihdam imkânı ortadan kaldırılmaktadır» denilmektedir. «Bugünkü iktidar, kendisinden çok zaman sonraki dönemlerde iktidarların iradesine ipotek koymaktadır, halen tatbik edilmeyecek, çok uzun yıllar sonra tatbik edilecek hükümler getirmek suretiyle, altıncı, yedinci ve hatta daha sonraki plan dönemlerine ait hükümler getirmekle o dönem iktidarlarının iradesine müdahale etmektedir» denmektedir.

Başka bir husus, «Emekli Sandığının malı durumu itibariyle böyle bir kanuna ihtiyaç yoktur» denmektedir.

Muhterem milletvekilleri, evvela bu kanun tasarısının getirdiği hükümler ilk defa ne zaman tatbik edilecek, şunu bir tespit etmeye çalışalım.

1986 yılında işe giren kadın, bugünkü hükümlere göre, 45 yaşında emekli olacağına göre ve 20 yaşında işe girdi ise, 2011 yılına kadar çalışacaktır. Eğer 25 yaşında işe girdiyse, 2006 yılına kadar çalışacaktır. Erkek ise, bundan 5 yıl sonra emekli olacaktır. Bu tasarı ile 2011 yılı 2016 yılına, 2006 yılı 2011 yılına uzatılmaktadır. Erkek için 2011 yılı 2016'ya, 2016 yılı da 2021 yılına uzatılmış bulunmaktadır. 1990 yılında işe girecek bir kadın, 20 yaşında ise ve 35 sene sonra emekli olacaksa, 2025 ve erkek 40 sene sonra emekli olacağına göre 2030 yılında emekli olacaktır. Bugünkü mevzuata göre ise kadın 2015, erkek 2020 yılında emekli olacaktır. Bunlar 20 yaş baz alınarak yapılan hesaplardır.

Demek ki, bu tasarının getirdiği en erken tatbikat -bilhassa buraya dikkat etmenizi istirham ediyorum- 2006 yılındadır ve 1986 yılında 25 yaşında işe giren kadın işçi içindir.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — İşçi mi, memur mu?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Pardon, memur içindir.

Muhterem milletvekilleri, meşhur atasözüdür, «O zamana kadar kim öle, kim kala» O gün iktidarda kim ola... Şu Meclisten kaç kişinin o tarihte hayatta olacağı söz konusudur. Bu itibarla, getirilen hükümlerin, bugün için değil, çok ileriki tarihlere matuf olduğu açıktır.

Daha önce Türkiye'de, istihdam sorununun halli için, erken emekliliği teşvik eden hükümler getirilmiştir, böyle kanunlar çıkarılmıştır. Bu bir tercih meselesidir; bu bir politik tercihtir, düşüncedir ve tatbikattır. Doğrudur veya yanlıştır. Ancak, Anavatan Partisi, gerek iktidara gelmeden önce, gerek iktidara geldikten sonra, politik tercihinin bu yolda olmadığını ifade etmiştir. Türkiye'nin 2010 yılında, 2020 yılında, 2030 yılında halen bu işsizlik şartları içerisinde bulunacağını kabul etmek zorunda değiliz. O tarihlerde Türkiye'nin işsizlik problemini hallettiğini, en azından, düşünmek ve bunu kabul etmek durumundayız. Kötü şartları, kötü durumları peşinen değerlendirmek ve ona göre tedbir almamak söz konusu değildir. Kaldıki, bu, işsizliği ortadan kaldıran bir yol da değildir muhterem milletvekilleri. Şimdi erken emekli olan, eğer çalışmıyorsa, işsizdir. Çünkü, işsiz, çalışmayan insandır; eğer çalışıyorsa, bir başka iş arayanın yerini doldurdu demektir. Bu sebeple, erken emeklilik suretiyle istihdam sorununa çare bulunduğunu, çare bulunmasının mümkün olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Diğer yandan, bu suretle de lokma bölüşülmekte ve küçülmekte, iki çalışan bir çalışmayanı, bir emekliyi finanse etmektedir.

Muhterem milletvekilleri, insanlarda çalışmak esastır; insanlar çalışmak için yaratılmışlardır, insanın sağlıklısı çalışanıdır, insan çalışıyor ise sağlıklıdır. Biz insanımızı 38, 43 veya -bugünkü kanuna göre zaten, baz, kadınlarda 45, erkeklerde 50'dir- 50 yaşında emekli maaşını alıp, hazır para yiyip oturan tembel insan olarak kabul edemeyiz. Bunu ne bizim insanımız, ne başka toplumların insanları için kabul edebiliriz; insan için kabul edilecek bir husus değildir.

Benim şahsı görüşüm, emeklilik bir hak da değildir. Emeklilik, bir sosyal teminattır; çalışamayan, ça-

lışma gücünü kaybetmiş, çalışma gücünü kaybetmesi muhtemel bir insan için toplumun bir teminatıdır. Biz çok arzu ederiz, memleketimizde genel işsizlik sigortası söz konusu olsun; çalışamayan, iş bulamayan bütün insanlarımıza bu sosyal teminat getirilmiş olsun. İnşallah yakın bir tarihte onu da görmek, onu da birlikte yaşamak şansına sahip oluruz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Bu grup görüşü mü Sayın Sungurlu?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Hayır, şahsî görüşüm olduğunu belirttim efendim. Partimizin görüşü de o istikamettedir.

Evvela, insanımız, neden, erken emeklilik ister, ona bakalım. Erken emeklilik isteyen insanımız, önce emekliliği bir sosyal teminat olarak düşünür. «Emekli olayım, emeklilik hakkımı bir kazanayım» der; bir istikbal endişesi vardır. Bir de, asıl mesele, çalıştığı işyerinden memnun değildir, işinden memnun değildir, ücreti azdır, tatminkâr değildir; «Emekli olup ikinci bir iş bulayım ve o işte çalışayım» düşüncesindedir. «Daha iyi gelir temin edeyim» düşüncesindedir. Konuyu bugünkü iktidarın veya dünkü iktidarların günahı ve vebali olarak almıyorum; bir vakıa olarak alıyorum, vakıa budur. Bizim, bizden öncekilerin ve bizden sonrakilerin mutlak hedefleri, insanlarına daha iyi hayat şartları temin etmek için çalışmaktır; bugünkü iktidarımız da bunun peşindedir.

Emekli olan bu insanlar ikinci bir iş bulabiliyorlar mı? Buluyorlar veya bulamıyorlar; ama bulmak peşinde koşuyorlar, birçokları bulamıyor. İş bulamayan insanlarımıza, «Buyurun eski işinize dönün; fakat size hiçbir ücret farkı ödemeyeceğiz, hatta terk ettiğiniz makamı, mevkii dahi vermeyeceğiz» deseniz, birçoğu koşarak görevine döner; eski ücretiyle hatta daha az bir ücretle çalışmaya razı olur. Bunun sebebi de şudur : Malesef biz toplum olarak, insanımıza boş zamanlarını değerlendirme mevzuunda gerekli eğitimi verememiş durumdayız. Şehirlerimizde emekli olan insanların boş vakitlerini geçirecek ne kendi alışkanlıkları vardır, ne de toplum olarak verebileceğimiz bazı imkânlar vardır. Bu naklse sebebiyle de, emekli olan insanların böyle sıkıntıları vardır; bunu da belirtmek istedim.

Elbetteki, çalışan insanımıza daha iyi şartlar hazırlamak zorundayız; yalnız çalışan insanımıza değil, bütün insanlarımıza daha iyi şartlar hazırlamak zorundayız; dün de hedef bu idi, bugün de budur, yarın da bu olmalıdır. Lokmayı bölüşmek, hedef değil, bir zarurettir; devamlı olarak lokmayı büyütmenin çareleri peşinde olmalıyız.

«Türkiye Avrupa standartlarında değildir; kıyas yaparken neden Avrupa'yı örnek alıyorsunuz?» denmektedir; doğrudur. Bugün Avrupa standardında değiliz, çok daha yoksuluz; ancak emeklimize Avrupa' dan çok daha uzun müddet emekli maaşı ödeyecek kadar lüks içerisindeyiz. Bu, istatistiklerle belli olan, biraz evvel huzurunuzda sayın bakanımızın da izah ettiği gibi, 19,4 sene ödenen bir maaştır; Sosyal Sigortalar Kurumunda da, Emekli Sandığında da durum aynıdır. Şu anda standartlarımız düşüktür; ancak bu demek değildir ki, Türkiye 2020 yılında, 2030 yılında da aynı şartlarda kalacaktır. En azından, hedefimiz bu değildir. Kendimizi, insanımızı istikbalden ümit kesecek şekilde düşünemeyiz, düşündüremeyiz. Aksine, istikbal için iyi düşünmek, büyük düşünmek zorundayız; 2020, 2030 yıllarında Türkiye bugün bulunduğu yerde olmayacaktır, kalmayacaktır.

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, 5 dakikanız var.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, işin en can alıcı noktasındayız. «Bu hükümet, istikbaldeki hükümetlerin, iktidarların iradesine ipotek koymaktadır» deniyor. Bu kanun hükümleri yıllarca sonra tatbik edilecektir. O günkü hükümetler o tarihte emeklilik yaşını uzatmak için bir durum ile karşı karşıya kalırlarsa, o zaman karşılarına fiilî imkânsızlıklar çıkacaktır.

Muhterem milletvekilleri, burada şu hakkı müktesep meselesini dile getireceğim.

Şimdi, bugünden bu iktidar çok sonraki yıllara ait biraz evvel söyledim, en erken tatbikat 2006 yılına ait hükümleri tanzim etmektedir ve böylesine bir riske girmektedir. Aynı tanzimi 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda da yapmaktadır.

Şimdi, deniyor ki, «Daha sonraki iktidarların iradesine ipotek koyuyorsunuz. «Şöyle ifade edeyim : Türkiye'de o tarihte buna lüzum olmadı, yani emekliliği gelen memurların fazla çalışmasına lüzum yok; Emekli Sandığının imkânları geniş, memurlara maaş ödeyebilecek durumda ve uzun çalışma ihtiyacı ortadan kalkmış. O günkü iktidarlar erken emekliliği öngören bir tasarı getirirse, elini tutan mı olacak? Hiçbir mani hal yok, getirsin. Belki de seçim yatırımı yapar; ama aksine, eğer o gün, bugünkü gibi böyle bir sıkışık durumda kalırsa ne yapar? Daha sonraki tarihleri kapsayacak kanun çıkarmak durumundadır.

Ancak burada, Anavatan İktidarı çok hassas davranmıştır. Bu kanunda, kazanılmış hakları değil, muntazar hakları, beklenilen hakları da korumuştur. Halbuki, sayın muhalefet milletvekillerinin ifade ettikleri gibi, kazanılmış hak söz konusu değildir. Bu haklar kazanılmış hak değildir. Kazanılmış olan hak memuriyettir. Emeklilik, kazanılmış bir hak değildir. Kimin için kazanılmış bir haktır? Şu anda emeklilik hakkını bizzat kazanmış olan içindir.

Muhterem milletvekilleri, şimdi bunu başka misallerle izah edeceğim; zannediyorum ki o zaman tatmin olacaksınız.

Biraz evvel bir başka arkadaşım hukuk ilmi bakımından kazanılmış haklar ile beklenilmiş hakları izah etti; fakat diyelim ki, biz doğduğumuz tarihte Pasaport Kanunu şu idi, o halde ben Türk vatandaşı oldum, ben ölünceye kadar bu kanunun her hükmünden, değiştirilmeden istifade edeceğim diyebilir miyiz?

Şimdi bakın efendim, başka misaller de vereyim : Ben tüccar oldum, Ticaret Kanunu o tarihte bu idi, ben ölünceye kadar aleyhime hüküm getiremezsiniz diyebilir miyim efendim?

RIZA ÖNER ÇAKAN (Zonguldak) — Ölünceye kadar milletvekilliğini garantilediniz mi?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Müsaade buyurun efendim.

Şimdi ben ihracatçı oldum, ben ihracatçılık yaptığım müddetçe dış ticaret rejiminde hiçbir değişiklik yapamazsınız diyebilir miyim efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Aleyhinize hiçbir şey yapmazlar; değişiklikleri hep lehinize yaparlar.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Efendim, ben misal olarak söylüyorum; kendimden bahsederken sizi kastediyorum. Demek ki emekli olmak kazanılmış hak değildir; beklenilen, muhtemel bir haktır. Bu itibarla, bu kanunda da beklenilen haklar bile korunmuştur. Müktesep hak, kazanılmış hak meselesinin -görüldüğü gibi- yanlış tefsiri söz konusudur. Emeklilik hakkını kazanmış bir kimsenin gerek o tasarıda, gerek bu tasarıda hakları korunmaktadır. Söz konusu olan, emeklilik hakkını kazanmamış olanların, beklemekte olanların, «Şu tarihte emekli olabilirim» diye düşünmekte olanların, bekleyenlerin hakkı meselesidir ki, bunu bir hak olarak da düşünmemek lazımdır.

Şimdi, bugünkü iktidar böylesine ileri bir tarih için, böylesine uzun bir zaman için hükümler getirmektedir. Şimdi düşününüz, önümüzde 1988 seçimleri var; çıkıp muhalefet diyecek ki, «Efendim, işçinin hakkı gitti?... Biraz evvel vitrinlere söylendiği gibi... 1993 seçimleri var; halen bu kanun tatbik edilmiyor; 1998 seçimleri var; halen bu kanun tatbik edilmiyor; 2003 seçimleri var; halen bu kanun tatbik edilmiyor...

Şimdi neden Anavatan iktidarı kendini rizikoya sokuyor?

Bu tasarıda sokuyor kendi iktidarı zamanında olması söz konusu olmayan öteki tasarıda sokuyor. Biz kalkıp da, Sayın Turgut Özal, 2020 yılında, 2030 yılında Başbakandır diyebilir miyiz?

Şimdi efendim, bu eşyanın tabiatına aykırı bir olay. İnşallah, Allah uzun ömürler versin, o günleri o da, içimizden birçok arkadaşlar da görürüz; ama 2020 yılında, 2030 yılında Sayın Turgut Özal Başbakandır dersek, yanlıştır; o tarihte bizler politikada oluruz dersek, yanlıştır; çünkü, birçoğumuzun hayatta olması çok uzak bir ihtimaldir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Tabiî ömür mü, siyasî ömür mü?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Efendim, tabiî ömür olarak söyledim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Siyasî ömür kaç sene?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Siyasî ömür, Anavatan Partisi için ilânihaye.

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, süreniz tamamlanmıştır, toparlayınız.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Muhterem milletvekilleri, o halde son derece takdire şayan bir durum ile karşı karşıyayız. Her iki tasarıda da, «Patronlara imkân tanımak için kendi iktidarları döneminde tatbik edilmesi söz konusu olmayan hükümler getiriliyor» dendi. Rica ederim, 2016 yılında kim patron?.. O tarihte kimler patron olacaktır ki, bu hak geciktirilecek de, ikramiye o günkü patronlara peşkeş çekilecek?

Bu kanun tasarısı, Plan ve Bütçe Komisyonundan geçtikten sonra, bütün politika hayatım boyunca karşı karşıya olduğumuz eski bir ağabeyimiz -eski bir belediye başkanı, 1960'dan önce ve sonra benim seçim bölgemden parlamenter- beni telefonla Mecliste buldu, «Sizi ve Genel Başkanınızı tebrik ederim; devlet cddiyeti budur» dedi; daha başka şeyler de söyledi; ama eskilerden rencide olanlar olur, bu nedenle söyleyemeyeceğim. Ancak, bunu söyledi. Hiç alakası yok bu arkadaşın, 70'in üzerinde yaşı var; telefon açtı,

«Tebrik ederim. Özal, ciddî devlet adamı örneğidir, biz bunu görmekten kıvanç duyuyoruz ve ümitlerimiz artmıştır» dedi; bütün polika hayatımız boyunca karşımızda olan bir ağabeyimiz (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, toparlayalım efendim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Muhterem milletvekilleri, konuşmamı bitiremedim, yalnız şunu söyleyeceğim : «Bu, lazım mıydı?» deniyor. Bugün için lazım veya değil; ama istikbalde lazım. Bugün için de lazım olan hükümleri var; bazı kesenek artırmaları. Bugün için lazım veya değil; ama -biraz evvel söylediğim gibi- yirmi - otuz sene sonraki iktidarların elinden tutan yok; ihtiyaçları yoksa, bu kanunu değiştirirler; hak tanırlar, seçim kazanırlar; ama Anavatan Partisi iktidarı, seçim kaybetme, oy kaybetme pahasına, bu kanunu çıkarıyor. Kime güveniyor? Millete güveniyor. Çünkü, bu cesareti, bu hakkı millet takdir edecektir, Türk işçisi takdir edecektir.

M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Millet cesurları seçer.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) — Elbette efendim.

Muhterem milletvekilleri, bu kanun tasarısının bugün için de hükümleri var. Emeklimize daha iyi şartlar diyoruz; neyle diyoruz? Daha iyi bir kurumla diyoruz. Emeklimize şunlar verilsin diyoruz; neyle olacaktır? Daha iyi şartlarla olacaktır.

Bakın şimdi; dün bütçe kabul edildi, bugün Türkiye çapındaki bütün emekli çekleri -650 bin emeklinin çeki- 56 katsayıya göre, bankalara postalanmış veya postalanmaktadır; hepsi hazırdır. Bu Türkiye'de büyük bir aşamadır. Bu kanunda elbette değişiklikler yapacağız, elbette yeni imkânlar getireceğiz. Emekli Sandığı, yılbaşında emeklileri güldürüyorsa, Emekli Sandığı, istikbalde, bizleri, bizim emeklilerimizi, bizim insanlarımızı daha iyi güldürecektir.

Hepinizi saygıyla selamlarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sungurlu.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Sayın Erol Ağagil; buyurun.

Sayın Ağagil, süreniz 20 dakikadır.

SHP GRUBU ADINA EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu ve buna getirilen yeni hükümler hakkındaki görüşlerimi açıklarken, önce monolog şeklinde başlayıp, bilahara da -Sayın Sungurlu'ya biraz cevap olmak kaydıyla- konuşmamı diyaloga çevireceğim efendim.

Sayın Başkan, bugün bu tasarının görüşülmesinden evvel, Anavatan Partisi milletvekillerinin oylarıyla kabul edilen tasarının ve şimdi görüşeceğimiz tasarının, Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmesi gerektiği konusuna ben de değinmek istiyorum.

Her iki tasarı da Türkiye'de mevcut iki tane sosyal güvenlik kurumun, bizatihî kendisini ve aynı zamanda o kuruma bağlı insanları ilgilendirmektedir. Biraz evvel, Sayın Sungurlu arkadaşımız da konuşmalarında bu hususları beyan ettiler.

Dikkatinizi çekerim arkadaşlar, bu komisyonun adı «sosyal komisyon» değildir, «Sosyal İşler Komisyonu»dur. Yani, «Türkiye Büyük Millet Meclisi töreh salonu bir derneğe tahsis edilsin mi?» gibi bir hususu görüşmez; çünkü o da bir sosyal olaydır. Sosyal İşler Komisyonu, Türk Milletinin sosyal işlerini görüşür. Eğer, Sosyal Sigortalar Kurumunun ve Emekli Sandığının kendisine bağlı personelin sosyal hakları -bugünkü çalışanları da kapsar şeklinde- bir Sosyal İşler Komisyonu konusu değil ise, bunların konusu, Cumhurbaşkanı davetlerinde papyon mu takılsın, kıravat mı takılsın mı olacak? Sosyal İşler Komisyonuna bunlar gitmeyecek de hangisi gidecek?

Biz, İçtüzüğün 70 inci maddesi gereğince Başkanlığa ve bilahara da 35 inci madde gereğince komisyon başkanlığına başvurduk. Komisyon başkanı, sabahleyin «Bizim yaptığımız işte usulsüzlük yoktur. İşte tüzüğün bu maddesi, Başkanlıktan gelen cevap; işte tüzüğün şu maddesi, bizim, komisyon başkanlık divanı olarak aldığımız karar» dediler.

Arkadaşlarım, Meclis Başkanlık Divanında iktidar partisi çoğunlukta; komisyonlarda da aynı şekilde; bundan normal bir şey yok. Bu varsayımla yaklaşalım ve diyelim ki, kendi iddialarına göre usulsüzlük yok; peki, isabetsizlikte mi yok? Neden o komisyona gitmiyor? İsabetli mi oldu? Böyle acele apar topar; kimin malını kimden kaçırıyoruz? Neden paldır küldür getiriliyor? Burada bütçenin tümü müzakere edilirken, yukarıda Plan ve Bütçe Komisyonu 15 saat bu tasarıyı konuşuyor. Bizi yukarıya 25 gün hapsettiniz, gece gündüz çalıştırdınız; konu aşağıya indi, bizi yine şimdi yukarıya götürüyorsunuz; asansöre döndük; bir yukarı, bir aşağı; bir yukarı, bir aşağı ve pingpong topu gibi... Arada bir, bir de rüzgâr vuruyor, gelip giderken şaşırıyoruz, mutfağa dalıyoruz.

Yani, bundan maksat ne? Bu mudur Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma şekli, düzeni? Gayemiz üzüm mü yemek, bağcıyı mı dövmek?

Tabiî, bu iş iktidar partisi milletvekilleri için biraz daha kolay; çünkü burada komisyon bir sözcü ayırıyor, komisyonun yarısı orada, yarısı burada. Bir önerge okunduktan sonra, bazen buradaki komisyon «Efendim, önerge iktidardan mı geldi, muhalefetten mi?» diye soruyor; kaldır elini, indir elini... Ama, biz size samimî olarak yardım etmeye çalıştığımız için, bizatihî çalışmak durumundayız, çalışamıyoruz; bir oraya, bir buraya koşuyoruz.

Biz, evvelki gün, Plan ve Bütçe Komisyonunda, Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile ilgili tasarı görüşülürken, «Hiç olmazsa Emekli Sandığı ile ilgili tasarı Sosyal İşler Komisyonunda görüşülsün. Aynı anda onlar da orada toplanırlar ve bize bir görüş verirler» dedik. Bu kadar mı zor bir işti bu? Hayır; ille benim dediğim olacak zihniyetini görüyorum; bunun ötesinde, ben buna bir anlam veremiyorum; çünkü bu, tasarıyı da geciktirmezdi, geciktirecek bir olay da yoktu.

Neden, böyle illa ki, 2 kere 2'nin 4 ettiği matematiksel bir şey olmayan usulle hareket edip, meseleyi ben dedim, oldu veya oylarımız daha çok, kabul ettik şeklinde getiriyoruz? Bunun burada çok örneklerini gördük. Bizim gayemiz, müspet olarak, bu işin daha doğru olmasına çalışmaktı. Siz, Plan ve Bütçe Komisyonunu, bütün komisyonların yerine çalıştırıyorsanız, o zaman öbür komisyonları lağvedin gitsin. Anayasa gereği iktidar ile muhalefet partileri arasında en fazla oran farkı Plan ve Bütçe Komisyonundadır. Öbür komisyonlarda bunun görüşülmesi halinde, ola ki, bu tasarıların kabul edilmeme tehlikesi olabilir, şeklinde düşünülüyor belki; bunlar ince hesaplar.

Geliyorum tasarı hakkındaki görüşlerimizi açıklamaya : Tasarı ile yapılması istenilen bazı teknik değişikliklerin, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu olarak yanında olduğumuzu belirtiyoruz. Bu teknik düzeydeki maddeler içerisinde, sandıkça, 5 yıllık süreyi doldurmayan, sandık mensuplarına da borç para verilmesi, emekli memurlara da borç para verilmesi gibi bazı önerilerimiz var; önergeler üzerinde sırası geldikçe daha teferruatlı bilgi arz edeceğiz ve bu hususlaki grup görüşlerimizi açıklayacağız.

Bununla beraber -dediğim gibi- teknik düzeydeki bu maddelere, kurumun daha iyi çalışmasını temin edeceği için katılıyoruz. Buradan 18 inci maddeye, o paraşütle, asansörle tepeden indirilen maddeye geliyoruz.

Malumunuz, milletvekillerini ilgilendiren bu madde, daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisine ayrı olarak ve mayıs ayında sevk edilmişti. Tasarının gerekçesine bakarsanız; o zaman hazırlanan tasarıda 18 inci madde ayrı olarak getirildikten sonra geri çekildi ve eski tasarı olarak bize getirildi; çünkü, gerekçesinde 1985 yılında yapılamayan işlerden bahsedilmektedir. Dolayısıyla bu tasarının yeni hazırlanmadığı, 1985 yılı ortalarına da atıf yaptığı için bellidir; çünkü, tetkik ettik, daha evvel mayıs ayında getirilen tasarıdır. Öyle ise ne oldu, neden böyle oldu?

Bu hususta dikkatlerinizi çekmek isterim, Plan ve Bütçe Komisyonunda önce bu tasarıyı görüştük, arkasından Sosyal Sigortalar Tasarısını görüştük, Genel Kurula geldi, sabahleyin eller kalktı, indi, kabul edildi, şimdi demokrasinin gereği sıra değişti, neden?

M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Meclis gündemine hâkimdir.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Sayın Bakanım, nedeni şudur: Sosyal Sigortalar Kanun Tasarısını kabul ederseniz ben de size elma şekeri veririm sayın milletvekilleri demek oluyor. (SHP sıralarından alkışlar) Yoksa, bunu, 31 Aralık 1985 tarihinden sonra da çıkarabilirdik, çoğunuz biletlerinizi almıştınız, muhtelif yerlerde yer ayırtmıştınız, fazla çalışmanın gereği olarak, «Efendim, acelemiz var, gideceğiz» deyip, bundan evvelki dönemlerde olduğu gibi, bunu da parlamentodan apar topar geçirtiriz düşüncesi; maksat budur. Eğer, böyle değilse, bu Meclisin daha çok çalışması söz konusu ise, bu Meclisin daha evvel tatile girme kararını Başkanlık Divan neden aldı? Kimden haber geldi, hangi kuşlardan haber ulaştı da bu karar son anda değiştirildi?

Arkadaşlarım, kimsenin kimseden herhalde gizlemesi mümkün değil, kimse de bunu anlayamayacak kadar bazı şeylerden habersiz değil; özellikle, haftanın altı gününü burada geçiriyorsanız.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) — Saptırıyorsunuz.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Biz buradayız efendim.

Dolayısıyla, emeklilerle ilgili madde gerçekten doğrudur. Eskiden görev yapmış, halen görev yapmakta olan ve gelecekte de görev yapacak olan parlamenterler arasında emeklilik açısından farklılıklar vardır; bunlar da düzeltilmelidir. Halen mevcut milletvekilleri arasında da, emeklilik açısından eşitsiz-

likler vardır, bunlar da düzeltilmelidir; bunlara katılıyoruz.

Tasarının bu maddesindeki diğer hususlara geldiğimiz zaman yasama organı üyeleri hakkındaki bu düzenlemeye Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak, rapora yazdığımız gerekçelerle; yani emekliliği belli süre boyunca ve belli koşullarla, devlete hizmet etmenin karşılığında alınan bir hak olduğu, bu temel ilkeden hareket ettiğimiz takdirde çerçeve 18 inci maddenin ek 3 üncü maddesinde, çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olduktan sonra yasama organı üyesi olanlara eşit bir emeklilik hakkı tanınmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

18 inci maddenin diğer ek maddeleriyle getirilen düzenlemeler, yukarıdan beri izah ettiğim sebeplerle belli sürede hizmet koşullarını aramaksızın borçlanmak suretiyle en yüksek düzeyde emeklilik hakkı tanınmasını öngördüğünden, temel ilkelere uygun düşmemektedir ve kabul edilmez olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca, tabiî, bundan da önemli olarak, toplumun büyük bir kesimine biraz evvel kabul ettiğiniz tasarı ile getirdiğimiz birtakım büyük yükümlülüklere karşın, çok küçük bir azınlığa büyük imkânlar tanıyan bir kanun tasarısının aynı anda getirilmesini, aynı anda kabul edilmesini, vicdan ve toplum ahlakı açısından doğru bulmamaktayız.

Biraz da Sayın Sungurlu'nun söylediklerine karşı şahsî görüşlerimi açıklamak istiyorum. Sayın Sungurlu sözlerine başladı; 10 - 15 dakika konuştu, hatta ben yerimden - belki de ayıp ettim . müdahale ettim, kendileri düzelttiler; konuşmalarında hep işçilerden bahsettiler. Demek ki, içlerinde kalmış bir üzüntü var, bir kırgınlık var. Üzülmeyin Sayın Sungurlu; biz iktidara geldiğimizde bunu düzelteceğiz ve sizi bu vicdanî istiraptan kurtaracağız.

MEHMET OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — İktidara gelmeye ümidiniz olsa böyle üzülmezdiniz.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Sayın Sungurlu, «İnsan çalışmak için yaratılmıştır, emekli olmak için değil» diyor. Çok güzel, arkadaşlarım... Milletvekili insan değil mi; 38 yaşında emekli ediyorsunuz. 41 yaşında emekli ediyorsunuz. Aydan mı geldi? Nüfus kâğıdında «İnsan, erkek, kadın» yazmıyor mu?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Milletvekilinin, diğer memurlardan farkı yok, kanunu iyi tetkik etmemişsiniz.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) — Öyle bir şey yok.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Toplumda, çalışamayacak insan için garanti demek olan emeklilik, milletvekiline gelince geçerli değil mi? Ayrı bir kanun, ayrı bir mantık, ayrı bir hukuk mu var milletvekili için?

BAŞKAN — Müsaade buyurun, hatip konuşsun, karşılıklı konuşmayalım.

EROL AĞAGİL (Devamla) — «Lokmayı bölüşmek esastır» diyorsunuz, «Lokmayı bölüşelim» diyorsunuz; anladığım kadarıyla, siz halka, vatandaşa serçe payı, kendinize aslan payı istiyorsunuz.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Sen yeme Sayın Ağagil, sen yeme.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) — Bu kanundan en çok da kendi arkadaşlarınız faylanacak. Bende arkadaşların telgrafları var.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Diyorsunuz ki, «Hakkı müktesep şöyle anlaşılmalıdır.»

Eğer, bu şekiller olmazsa, siz hakkı müktesebi, Sayın Vural Arıkan'ın anladığı gibi anlamazsanız, nasıl anlayacaksınız? Ben size - hukukçu değilim ama - şöyle bir örnek vereyim; ola ki, bir Türk vatandaşı, işlediği bir suçtan 20 sene hüküm giymiş... Arkasından bir kanun tasarısı gelmiş; bu, idamlık suç olmuş. Adamı hapisten çıkarıp, idam mı edeceksiniz, hakkı müktesep vardır diye?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Hukukçu olmadığın belli.

EROL AĞAGİL (Devamla) — Sizin verdiğiniz örneklerin de birçoğu hukukî değildi. Gerçi siz hukukçusunuz; ama mesleğiniz icabı polemiği de çok iyi biliyorsunuz.

«1993'te iktidara ipotek koyuyorsunuz, 1993'te iktidar olacakların tasarruflarına ipotek koyuyorsunuz dediniz» diyorsunuz. Biz öyle demiyoruz. Biz diyoruz ki, Altıncı Beş Yıllık Plan ortada yokken ve o zamanki doneler ortada yokken, siz neye göre bu yaş kriterlerini getiriyorsunuz; hangi hesaba dayandınız, diyoruz. Dolayısıyla, daha evvel belki anlatmakta güçlük çekilmiştir; bir kere de ben bunu hatırlatmak istedim.

«Patronun istifadesine sunulacağını söylüyorsunuz. 2016 yılında kimin patron olacağı, kimin işçi

olacağı, kimin hayatta olacağı, kimin olmayacağı belli değil» diyorsunuz.

Arkadaşlar, bundan evvel kabul ettiğimiz kanun yürürlüğe girdikten sonra, ertesi gün patron lehine çalışmaya başlayacaktır, 2016 yılında değil.

EROL BÜLENT YALÇINKAYA (Kastamonu) — Bu nereden çıktı?

EROL AĞAGİL (Devamla) — Bu duygu ve düşünceler içerisinde, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına yüce heyetinizi saygıyla selamlarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ağagil bi istirhamım olacak. Yanlış anlamadımsa «Bu kararları, bu kanun tekliflerini, tasarılarını Başkanlık Divanı getirdi» diye ifade buyurdunuz, Öyle miydi?

EROL AĞAGİL (Devamla) — Hayır efendim. Bizim yaptığımız itiraza, Başkanlık Divanının Plan ve Bütçe Komisyonuna verdiği cevap olarak arz ettim.

BAŞKAN — Yani «Başkanlık Divanı bu tasarıları Meclise getirdi» şeklinde ifade etmediniz?

EROL AĞAGİL (Devamla) — Hayır.

BAŞKAN — Peki efendim, teşekkür ederim.

Sayın İhsan Tombuş, buyurunuz.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Bakan, ben arkadaşımı kürsüye davet ettim, müsaade ederseniz, Sayın Tombuş konuşsun, sonra size söz vereyim.

Buyurun Sayın Tombuş; süreniz 10 dakika efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) — Muhterem Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; biraz evvel görüştüğümüz işçilere hitap eden Sosyal Sigortalar Kanunuyla ilgili tasarıda ve şimdi görüşmekte olduğumuz, memurlara hitap eden Emekli Sandığı Kanununda yapılan değişikliklere ait tasarıda aşağı yukarı bazı müşterek hükümler, bazı müşterek prensipler var; bunlardan biri, emeklilik süresi meselesidir. Bu emeklilik süresi meselesinde, az mı olmalı, çok mu olmalı münakaşası sürüp gidiyor.

Ben bir müşahedemi size arz etmek istiyorum. 1976 senesinde Avrupa Konseyinin, biri de Sosyal ve Sağlık Komisyonu olmak üzere 3 komisyonu, Berlin'de 3 gün süren bir toplantı yaptı; bu 3 gün süren toplantıda, o zamanki Avrupa Konseyinde bulunan 18 devletin temsilcileri olan milletvekilleri ve parlamenterler bulundu; bu toplantıda emeklilik süresi ve devletin ödediği, devlete yük olan sosyal hakların nasıl bloke edileceği, nasıl stabilize edileceği ve nasıl karşılanabileceği münakaşa edildi. Aradan 9 sene geçtiği için tefarruatını hatırlayamıyorum; ama orada konuşulanların anahatları şuydu: «Çalışmayan nüfus, çalışanların üzerinde gittikçe fazla bir yük teşkil ediyor, bunu nasıl azaltabileceğiz?» deniyordu, bu münakaşa edildi. İkincisi: «Devletin harcadığı sosyal harcamalar, gittikçe devlete daha fazla yük teşkil ediyor, gelecekte bunu nasıl karşılayabileceğiz?» deniyordu, bu münakaşa edildi. Ki, bunun konuşulduğu zaman Avrupa devletlerindeki emeklilik yaşı 60'la 65 arasında değişiyordu, o tarihte Türkiye'de de 38'le 43 yaş arasındaydı; yani arada aşağı yukarı 20 senelik bir fark vardı. 9 sene evvel Avrupa bunu münakaşa edebiliyordu da, biz bugünün münakaşasını getirdiğimiz zaman bu niye yadırganıyor, ben bunu anlayamadım?

Bence, bu kanun hakikaten çok gecikmiştir Türkiye'de; şu sebepten, bu sebepten gecikmiştir; ama daha da geciktirilmesine de imkân göremiyorum; bunun, bugünün meselesi değil, geleceğin meselesi olduğuna inanıyorum. Denir ki: Efendim, orada hayat standartları daha yüksektir, vasatî insan ömrü daha yüksektir. Arkadaşlar, hiçbir zaman arada 20 senelik bir farkı olmamalıdır. Bizim bugün getirdiğimiz kanun da, Avrupa'nın standartlarına, yaş hadlerine tetabuk etmemektedir, yine onların 5, 6, 7, sene altında kalmaktadır. O halde, bu kanunu getiren hükümetimiz, bugünü düşünmeden, yarını düşünerek getirmiştir; yarın ne olacak, onu düşünerek getirmiştir.

Bence, burada muhalefet partilerinin bunu candan desteklemeleri lazımdı, eğer kendilerinin yarın iktidar olacaklarına inanıyorlarsa.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Ne alakası var?

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) — Evet, alakasını söyleyeyim müsaade ederseniz.

Hiçbir parti, iktidar olmayacağını kabul edemez; her partinin hedefi, iktidar olmaktır. Bende, bugünkü muhalefet partilerinin de hedefinin iktidar olacağı kanaati var ve buna inanıyorum; kendileri de böyle düşünürler. O halde, bizim hükümetimizin getirdiği bu kanun, kendilerinin, ileride iktidar olduğu takdirde karşılaşacakları müşkülleri, önlerindeki dikenleri, taşları temizleyerek, onlara rahat bir yol açmaya matuftur. O halde, kendilerinin o zaman yapmak mecburiyetinde kalacakları işi biz bugün yapıyoruz, onlara hazır bir zemin hazırlıyoruz. Aksi takdirde, sosyal ödemeler, devlete çok büyük ağır-

lıklar, yükler getirecek ve emekliler, çalışan nüfusun üstüne çıkacak ve belki de bir kişi çalışacak, üç kişi hazır yiyecek. Bu durumu dünyada hiçbir devlet karşılama imkânına sahip olamaz.

Muhterem arkadaşlarım, burada bahsetmek istediğim ikinci husus milletvekillerinin emeklilik meselesidir. Türkiye'de çok-partili demokratik hayat kurulduğu günden beri, milletvekillerine getirilen avantajlar, maaşlar ve diğer hususlar devamlı münakaşa ve polemik mevzuu yapılmıştır. Öyle ki, sanki milletvekilleri daha az para alırsa veyahut da daha az para alması teklif edilirse, halk nazarında itibar kazanacaklarını zannederler.

Arkadaşlar, realist olalım; durum tamamen tersinedir. 1961 yılında ben milletvekiliydim, hatırlıyorum, Meclise ekim ayında geldik ve şubat ayına kadar maaş alamadık. Çünkü, Anayasa yeni idi ve 1 sayılı Kanun çıkmamıştı. Şubat ayında milletvekillerinin maaşlarını tespit eden 1 sayılı Kanun çıkarken, «Milletvekilleri maaşlarını artırıyor» diye kıyamet koptu. O günkü gazeteler bende var, manşetlerini gösterebilirim. Daha henüz milletvekilleri maaşlarını almıyordu ki, maaşlarını artırsınlar. Bu polemik böyle başladı ve üniversite talebelerini Meclisin önüne getirdiler, mendil açtırdılar ve milletvekillerine iane toplattılar. Milletvekillerinin ne zaman maaşlarında bir artış olsa, bunun için bir teşebbüste bulunulsa aynı kıyamet koparıldı. Bugün de aynı şeyleri görüyoruz. Milletvekillerine istisnaî olarak birtakım avantajlar tanınıyormuş, memurlardan ayrıcalık tanınıyormuş, işçilerden ayrıcalık tanınıyormuş... Arkadaşlar, milletvekili ne memurdur, ne işçidir; zaten ayrıcalığı var, Anayasa bu ayrıcalığı tanımış. O halde, biz, kendimizi, memurlarla ve işçilerle kıyas etmeyelim; onların bazı teminatları, bazı sigortaları bizde var mı? Kesinlikle yok. Eğer, bir milletvekili müzayakaya düşerse, zor duruma düşerse, milletvekilinin itibarı o zaman kaybolur.

Milletvekillerinin maaşları veya emeklilik meselelerinde en çok hassasiyet gösterenlerin birinci grubu parlamento aleyhtarı olanlar ve parlamentoyu yıpratmat isteyenlerdir. İkinci grup da, parlamenterlerin bu müzayakasından istifade etmek isteyenlerdir. Bunu böyle tespit etmemiz lazımdır. Biz, milletvekillerine bazı imtiyazlar tanıyorsak - Anayasa da tanımıştır - bu hiçbir surette bizim itibarımızı, bizim prestijimizi düşürecek meseleler değildir, aksine yükseltecek meselelerdir. Bugün burada milletvekilliğini kaybettikten sonra ne olacağım endişesinde bulunan bir milletvekili, vicdan huzuru ile görev yapamaz ve memlekete de faydalı olamaz. O bakımdan, bunları polemik mevzu yapmamak lazımdır. Bunlar, milletvekilinin ve parlamentonun itibarını sağlayacak meselelerdir.

Ben emekliyim, bu kanundan hiçbir surette istifade edecek durumda değilim. O bakımdan...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkanım, Sayın Bakanı kim meşgul ediyor efendim?...

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Bakanlar Kuruluna yeni bir üye atandığını henüz bilmiyoruz; Sayın Başkanım açıklansın da bilelim.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) — Sayın Başkan, rica ediyorum sözüm kesilmesin.

BAŞKAN — Hatibe müsaade edin.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) — Müsaade ederseniz burada bir hatip konuşurken bunun sözünün kesilmesi bilmiyorum parlamento adabına yakışır mı, yakışmaz mı? Benim sözüm bittikten sonra, bir usulsüzlük varsa, Sayın Başkanın bazı usulsüz tutumu varsa, kalkarsınız usul hakkında söz alırsınız konuşursunuz; ama ben burada konuşurken, rica ederim, benim sözlerimi hiçbir surette, hiçbir sebeple kesemezsiniz.

BAŞKAN — Efendim sizin sözünüzü kesmeye matuf değildi.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) — Evet efendim. Herhangi bir usulsüzlük varsa, ben sözümü bitirdikten sonra da söyleyebilirler.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Sayın Tombuş bu sözünüzü unutmayın.

BAŞKAN — Efendim, süreniz doluyor, lütfen toparlayın.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, bu bakımdan milletvekillerine ve parlamenterlere sağlanan bazı hakların bu şekilde değerlendirilmesini ve bunu parlamentonun veya demokratik rejimin itibarının sarsılması değil, bilakis takviyesi olarak görmenizi bilhassa istirham ediyorum.

Bu suretle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tombuş.

Sayın Bakan buyurun efendim; süreniz 20 dakikadır.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesi ile ilgili Kanun Ta-

sarısı üzerinde gerek grupları adına, gerek şahısları adına görüşlerini bildiren değerli arkadaşlarımıza teşekkür etmekle sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu konu, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülürken, bu tasarının Sosyal İşler Komisyonuna neden gönderilmediği hususu söz konusu edildi. Yapılan konuşmalar sırasında şu husus ortaya çıktı: Bugüne kadar Emekli Sandığı Kanununda yapılmış olan çeşitli değişikliklerin tamamının münhasıran Plan ve Bütçe Komisyonundan geçerek yüce Meclise geldiği, bu bakımdan Sosyal İşler Komisyonuna ayrıca gitmesine ihtiyaç bulunmadığı hususu belirtildi. Ben de bir kere daha bu hususu sizlere hatırlatmak için dile getiriyorum.

Bu konuda illa bizim dediğimiz olacak, biz ne istersek o olacak diye bir görüş içerisinde değiliz. Hazırlanmış ve huzurlarınıza getirilmiş olan bu tasarıda yürürlük tarihi 1.1.1986 olduğundan bu tasarının bu yıl içerisinde yüksek Meclisten geçirilmesinde fayda umulduğu için huzurlarınıza getirilmiş bulunmaktadır.

Huzurlarınızda bulunan tasarıda Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığının Yönetim Kurulunun teşkili ve kararlarına ilişkin maddelerde değişiklik yapılmakta olduğundan, Yönetim Kurulunun işlem ve kararlarının doğrudan doğruya bütçe, bilanço ve hesap yılı gibi malî yılbaşı ile ilgili hususları teşkil etmektedir. Yine Kanunun emeklilik kesenek ve kurum karşılıklarının artırılması ile ilgili maddelerinde bu artışın kademeli olarak 1987 ve 1988 yıllarına bırakılmış olması da malî yılbaşı ile ilgili bulunmaktadır.

Ayrıca, sandık iştirakçilerine borç para verilmesini yeniden düzenleyen 23 üncü maddenin yeni uygulamasına 1.1.1986 tarihinden itibaren başlanması da, uygulama, bütçe ve kaynak açısından zaruri görülmektedir.

Tasarının, emeklilik, malullük, dul ve yetim aylığı alanlara getirmekte olduğu yeni ve ilave malî imkânlar, hak düşürücü müracaat sürelerinin kaldırılması da 1.1.1986 tarihinden itibaren uygulamaya konulacağından, sandığın hesap ve bilançosuyla ilgili bulunmaktadır.

Ayrıca, tasarı ile getirilmekte olan ve emeklilik yaşını 1.1.1986, 1.1.1990 tarihlerinden itibaren işe girecek olanlar bakımından kademeli olarak yeniden düzenleyen hükümlerin de yılbaşından önce yürürlüğe sokulmasında zaruret olduğu düşünülmüştür.

Ayrıca, harp malullerine yapılan yüzde 35 ila yüzde 100 arasında uygulanacak zamlar ile harp malullerinin ve vatanî hizmet tertibinden aylık alacakların tedavi giderlerinin sandık tarafından karşılanmasına imkân veren hükümlerin bir an önce uygulamaya konulması, herhalde bütün arkadaşlarımızın üzerinde birleşecekleri bir hususdur.

Bu saydığım gerekçelerle kanun tasarısı hazırlanmış, komisyondan sonra yüksek huzurlarınıza getirilmiş bulunmaktadır.

Sayın Ağagil konuşmaları sırasında 5 yılını doldurmayanlara da borç para verilmesi konusunda bir temennide bulundular. Şu anda 5 yılını henüz doldurmamış sandık iştirakçisi sayısı 406 bin kişidir. Rakamı dikkatlerinize arz etmek istiyorum; 406 bin kişi. Böyle bir imkân çıktığı takdirde, bir kısmına «sen müracaat et» bir kısmına «etme» demek imkânı olmadığı için, bunların hepsinin müracaat edeceğini varsayacak olursak; bu konudaki teknik imkânsızlıklar ve bunun yanı sıra getirdiği malî porte ortadadır.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye, gerçekten genç emekliler ülkesidir. Çeşitli ülkelerdeki çalışma sürelerine şöyle bir göz atacak olursak, bu konuyu daha açık bir şekilde görmüş oluruz :

Türkiye'de 20 ilâ 25 yıl olan çalışma süresi; Almanya'da 45-50 yıl (takriben 20 sene fazla), Belçika'da 50 yıl, Danimarka'da 50 yıl, Fransa'da 45 yıl, Hollanda'da 50 yıl, İngiltere'de 45-50 yıl, İrlanda'da 50 yıl, İtalya'da ise 40 yıldır. Şüphesiz, o memleketlerle bizim memleketin çalışma şartlarında birtakım değişiklikler vardır; ama takdir edersiniz ki, o ülkelerdeki çalışma şartlarının Türkiye'ye nazaran tam bir misli daha iyi olduğunu ifade etmek, sanırım gerçeklerle tam olarak bağdaşmaz.

Bizim burada yapmış olduğumuz yaş haddi ile ilgili düzenleme, sadece bugün için değil, geleceğe yönelik birtakım tedbirleri de ihtiva etmektedir. Getirilmiş olan yaş haddi ile ilgili maddeler, bizden sonra işbaşına gelecek olan hükümetlerin işlerini önemli ölçüde kolaylaştırmış olacaktır.

Biz bu kanun tasarısının hazırlanması sırasında, mütesep haklara dokunmadan bir düzenleme yapmış bulunuyoruz. Esasen, hepinizin bildiği gibi, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yaş meselesi ele alınmış ve 50-55 yaş esası getirilmiştir. Bu tasarıda da böyle bir durum söz konusudur; 1986'dan itibaren 50-55

yaşından sonra emekli olunacaktır. 1990'lardan sonra göreve başlayacak olanlarda 55-60 yaş sınırı getirilmiş bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bu tasarıyla milletvekillerinin emeklilik durumunda da gerçekten temel bazı düzenlemeler yapılmış ve biraz evvel değerli arkadaşlarımızın ifade ettiği dengesizlikler ve eşitsizlikler ortadan kaldırılmış bulunmaktadır. Getirilen hakların şüphesiz, hizmet süresiyle sınırlı olduğu konusu izahtan varestedir. Bu konuda yapılmış olan düzenlemeler sırasında milletvekillerinin ve milletvekilliği müessesesinin bu ülkede, özellikle demokrasinin geleceği açısından son derece önemli bir yeri olduğu bilinci içerisinde hareket edilmiştir. Esasen, bildiğiniz gibi, son yıllarda milletvekillerine getirilmiş olan imkânlar, onların daha iyi çalışmasını sağlamaya yönelik imkânlardır. Eski yıllarda halkla ilişkiler binasının bulunmaması, milletvekillerinden pek çoğunu, misafirlerini çok çeşitli yerlerde kabul etmek durumuyla karşı karşıya getirmiştir. Bu konuda bizden evvelki hükümetler sırasında alınmış olan bir kararla, fevkalade yerinde bir tedbirle halkla ilişkiler binası yapılmış ve her arkadaşımız bir odaya kavuşmuş bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra, odalarla telefon irtibatı, sekreter bulundurulması, gelen telefonlara cevap verilmesi, orada bir kafeterya açılmış olması, gelen misafirlerin ağırlanmasına imkân verilmeside şüphesiz milletvekilerinin işlerini kolaylaştırmaya yönelik tedbirlerdir.

Buna ilaveten, milletvekileri için yapılmakta olan lojmanlar da inşallah 1986 yılında devreye girecek ve böylece oradan oraya taşınmak durumunda olan arkadaşlarımız, bir taraftan kira derdinden kurtulmuş, bir taraftan da huzurlu bir ortama, daha iyi çalışma şartlarının sağlanması bakımından, kavuşmuş olacaklar.

Bu bakımdan, uzun zamandır gerek şimdiye kadar milletvekilliği yapmış olanları, gerek halen yapanları, gerekse bundan sonra yapacak olanları emeklilik bakımından da belirli bir düzeye getirmek konusunda alınmış olan tedbirlerin son derece yerinde olduğu düşüncesindeyiz. Esasen 2012 sayılı Kanun ile, milletvekilleri dahil, gerek Sosyal Sigortalarda çalışanlara, gerek kamu sektöründe çalışanlara borçlanma imkânı getirilmiş bulunmaktadır. Geçmişe ait hizmetlerin 15 senesinin borçlanılması imkânı esasen vardır. Dolayısıyla, bu hak, milletvekillerine hiç yoktan, yeni baştan getirilen bir hak değildir. Aksine, bu borçlanma işinin Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı bünyesinde yapılması imkânı sağlandığı için, hem daha fazla kesenek ödenmesi şartı getirilmiştir...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — O zaman herkese verelim 15 seneyi Sayın Bakanım.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Devamla) — Hangisini?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Borçlanmayı herkese tanıyalım.

BAŞKAN — Sayın Bakan, devam edin efendim.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Devamla) — İfade ettim sayın arkadaşlarım; 2012 sayılı Kanun yürürlüktedir. Buna göre, 15 yıllık hizmetini borçlanmak isteyenler borçlanabilirler.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Yürürlükte ise, buna ne lüzum var?

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Devamla) — Milletvekilleri için de getirilen bu hak, fazladan bir hak değildir. Aksine, yapılan düzenlemelerle, sadece bugünün değil, geleceğin milletvekilleri de emeklilik bakımından statülerinin ne olacağını baştan bilecekler, ona göre bu konudaki tereddütler ortadan kalkacak ve çeşitli huzursuzluklar da bertaraf edilmiş olacaktır.

Bu bakımdan biz, milletvekillerinin rahat ve huzur içerisinde çalışmasını ve milletimize daha fazla hizmet verebilmesini sağlayacak imkânların getirilmesini zaruri görüyoruz. İnancımız odur ki, gerek bizim Meclisimiz, gerekse bundan sonra görev başına gelecek olan arkadaşlarımız böyle bir hizmete layıktırlar.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hazırlamış olduğumuz bu kanun tasarısının milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diler, saygılarımı arz ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tasarı üzerinde başkaca söz isteyen var mı? Yok.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

8.6.1949 Tarihli ve 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Aynı Kanuna 9 Ek Madde ile 16 Geçici Madde Eklenmesi ve 2.3.1970 Tarihli ve 1239 Sayılı Kanun ile 8.7.1971 Tarihli ve 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 8. — Yönetim Kurulu, Sandığın en yüksek seviyede yetkili ve sorumlu karar organıdır.

Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır :

a) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık bütçe ve kadroları inceleyip tespitlerini,

b) Genel Müdürlüğün teklifi ile bütçenin bölümleri için uygun gördüğü aktarmaları yaparak, bölümler arasındaki aktarma teklifleri ile ek ve olağanüstü ödenek tekliflerinden uygun gördüklerini,

c) Sandık gelirlerinin ve mevcutlarının işletilmesi için Genel Müdürlükçe hazırlanan yatırım planlarını inceleyip uygun gördüklerini,

ç) Genel Müdürlükçe hazırlanacak kamulaştırma tekliflerinden karara bağladıklarını,

Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayına sunmak;

d) Müteakip yılın en geç 15 Temmuzuna kadar Genel Müdürlükçe hazırlanacak bilanço ve kâr ve zarar hesaplarını inceleyip, uygun görürse onayladıktan sonra, yapılan işlere ait rapor ile birlikte yine aynı yılın en geç Temmuz ayı sonuna kadar Yüksek Denetleme Kuruluna vermek;

e) Genel Müdürlükçe hazırlanacak teklif üzerine Sandığın genel politikasını tespit etmek;

f) Kanun, tüzük ve yönetmeliklerin uygulanması ve uygulamayla ilgili prensiplerin tespiti, vazife veya harp malullükleri ile er vazife malullüklerinin, Nakdî Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Kapsamına girenlerin tespiti ile kendisinden aylık bağlanacak iştirakçiyi veyahut emekli, adi malullük, vazife veya harp malullüğü, er vazife malullüğü aylığı alanı kasten ve haksız yere öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenlere veyahut malul sayılacak hale getirenlere ya da kendisine aylık bağlatacak iştirakçiye, emekli, adi malullük, vazife ve harp malullüğü, er vazife malullüğü aylığı alana veya bunların ailesine karşı ağır bir cürüm işlediğinden veyahut bunlara karşı kanunen mükellef olduğu görevleri yerine getirmede büyük bir kusur işlediğinden dolayı ölüme bağlı bir tasarrufla mirastan iskat edilenlere ve emeklilik hakkı düşenlere aylık bağlanmaması için Genel Müdürlükçe hazırlanacak her çeşit teklifleri inceleyerek karara bağlamak;

g) Sandığın malî durumunu aralıksız denetlemek suretiyle gelirleri ile yürürlükteki aylık bağlama ve ödeme hükümleri hakkında alınması gereken tedbirleri gerekçesiyle birlikte Maliye ve Gümrük Bakanlığına bildirmek;

h) Dava açmak, icra kovuşturması yapmak, fayda görürse bunlardan feragat etmek ve Sandığın leh ve aleyhindeki dava ve takipleri sulh ve tahkim yolu ile halletmek;

i) İmza yetkisi verileceklerle bunların yetkilerinin derecesini belli etmek;

j) Genel Müdürlüğün teklifi üzerine, Sandığın sermayesinin işletilmesi yollarını bu Kanunda yazılı esaslara göre tayin etmek;

k) Fevkalade mesaisi görülen memurlara her yıl için iki aylık tutarını geçmemek üzere ikramiye verilmesi hakkında Genel Müdürlük tarafından yapılacak teklifleri karara bağlamak;

l) Genel Hükümlere göre uzman yerli ve yabancı sözleşmeli personel çalıştırılmasına karar vermek;

m) Özel Kanunlarda yer alan atama hükümleri saklı olmak kaydıyla dördüncü ve daha yukarı derecedeki Sandık personelinin, Genel Müdürlüğün teklifi üzerine atamalarını yapmak;

n) Kanun tasarı ve teklifleri hakkında Sandığın görüşlerini belirtmek ve Genel Müdürlükçe hazırlanacak tüzük tasarılarını ve yönetmelikleri inceleyerek onaylamak;

o) Gerekli görülen hallerde genel hükümlere göre, merkezde başkanlıklar, taşrada bölge müdürlüğü, şube müdürlükleri ile irtibat büroları açılmasını sağlamak üzere Genel Müdürlüğün teklifini karara bağlamak;

p) Kanun ve tüzüklerle verilecek diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Yönetim Kurulu, bu görevlerinin bir kısmını Genel Müdürlüğe devredebilir.

Emekli, adi malullük, vazife ve harp malullüğü, er vazife malullüğü, dul ve yetim aylıklarına, harp malullüğü ve sosyal yardım zamlarına, toptan ödemeye, kesenek iadesine, emeklilik ve evlenme ikramiyeleri ile ölüm yardımlarına ait tahakkuk ve ödeme işlemleri ve bunlara ilişkin düzeltme, kaldırma, iptal ve red işlemleri ile yönetmeliklerde belirtilen sair işler Genel Müdürlükçe yürütülür.»

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde söz isteyen?. Yok.

Önergede yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 1 inci madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — T. C. Emekli Sandığı Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 9. — a) Yönetim Kurulunun 8 inci madde gereğince, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayına sunulacak kararlarının birer örneği 15 gün içinde bu Bakanlığa gönderilir. Bakanlıkça kanun ve tüzük hükümlerine uygun görülmeyen kararların, gerekçesi bildirilerek düzeltilmesi istenebilir. Yönetim Kurulu isteği yerinde görürse kararını düzeltir. Aksi halde karşı görüşü ile birlikte Bakanlığa sunar. Bakanlık görüşünde ısrar ederse Yönetim Kurulu, kararını düzeltir.

b) Yönetim Kurulunun 8 inci maddenin (f) fıkrasında yazılı konularla ilgili kararlarının birer örneği 15 gün içinde Maliye ve Gümrük Bakanlığına bildirilir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı kendisine gönderilen bu kararlardan kanun ve tüzük hükümlerine uygun görmediklerinin düzeltilmesini 30 gün içinde gerekçesi ile birlikte resen Sandıktan isteyebilir.

Bakanlığın bildirimi üzerine, Yönetim Kurulu kararını düzeltmezse bu kararı dosyası ile birlikte Bakanlığa yollar. Bakanlık, görüşünde ısrar ederse bu konuda Danıştayın görüşü alınır.

İlgililer hakkında alınmış kararlar ile Genel Müdürlükçe yapılan tahsis işlemlerine ait bildirimler, ilgililerin adreslerine iadeli taahhütlü olarak gönderilir. Bunlara karşı ilgililer idarî dava açabilir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 14 üncü maddesinin (a) fıkrasının birinci bendi ile (d), (f) ve (h) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) İştirakçilerin emeklilik keseneğine esas aylık tutarları üzerinden her ay kesilecek % 12 emeklilik kesenekleri;»

«d) (a) fıkrasında yazılı % 12 emeklilik keseneğine karşılık % 22, (b, c ve ç) fıkralarında yazılı paralara eşit olarak kurumlarınca verilecek karşılıklar;»

«f) 55 inci maddeye göre bağlanacak vazife malullüğü aylıkları ile 66 ncı maddenin (ç) fıkrasına göre bağlanacak dul ve yetim aylıkları için her yıl kurum bütçelerinin aylık veya ücret bölümlerindeki ödeneklerin % 4'ü oranında verilecek ek karşılıklar;»

«h) 17 nci madde gereğince alınacak paralar;»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?. Yok.

Madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 391 sıra sayılı, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının 3 üncü maddesinin (d) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Pertev Aşçıoğlu Zonguldak	Mustafa Kemal Toğay Isparta
İsmail Üğdül Edirne	İsmail Saruhan Ankara

Hikmet Biçentürk
İçel

«d (a) fıkrasında yazılı yüzde 12 emeklilik keseneğine karşılık yüzde 20, (b, c ve ç) fıkralarında yazılı paralara eşit olarak kurumlarınca verilecek karşılıklar.»

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılamıyor, hükümet katılıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 4. — 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 17. — Kurumlar 14 üncü maddede yazılı Sanlık gelirlerinden;

a) (a, b, c, ç, d, e) fıkralarında yazılı kesenek ve karşılıkları, aylık, ücret veya tahsisatın tediyesi

gününü takip eden günden başlamak üzere 20 gün içinde,

b) (f) fıkrasında yazılı % 4'lerin tamamını, bütçelerinin yetkili makamlarca tasdik edildiği tarihleri takip eden aybaşlarından itibaren en çok (6) ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ve yıl içinde alınan ek tahsisatlara ait % 4'lerin tamamının da o yılın son gününü geçmemek üzere bunların alındığı tarihleri takip eden 2 ay içinde,

c) (g, h, i) fıkralarında yazılı olanları, tahsilleri gününü takip eden günden başlamak üzere 20 gün içinde,

ç) (j) fıkrasında yazılı olanları, ilgili maddelerinde gösterilen süreler içinde,

Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırmaya mecburdurlar.

Gelirlerin ve tahsilatın Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırılmasını müteakip, kurumlar, 14 üncü maddenin (f, g, h, i, k, l) fıkralarında ve 28 inci maddede yazılı gelirler için gelirin cinsini, miktarını, makbuzun tarih ve sayısını ve hangi banka veya posta idaresine yatırıldığını gösterir muhtasar bordroyu Sandığa gönderirler.

14 üncü maddenin (a, b, c, ç, d) fıkraları ile 34, 38 ve 39 uncu maddelerde yazılı gelirler için, kurumlarca iştirakçilerin adı, soyadı ve emeklilik sicil numaraları ile her çeşit emeklilik kesenekleri, kurum karşılıkları, hizmet borçlanmasına ait tahsilat ve bu mahiyetteki paralar ait olduğu ay sütununda gösterilmek suretiyle her takvim yılı için iki nüsha «Şahıs Emeklilik Kesenekleri İcmal Bordrosu» düzenlenir.

Bir ay içindeki fiilî ve itibarî hizmet süreleri tahakkuk ettirilerek sütununa yazılır ve yıl sonunda bu Kanunda yer alan maddelere göre bu hizmetlere ait paralar hesabedilerek ayrıca kaydolunur.

Kurumlar bu bordroların, bağlı oldukları tediye merkezinin parasal mutabakatını aldıktan sonra, birinci nüshasını en geç müteakip yılın Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya verirler. Bordroların ikinci nüshaları kurumlarca yıllar itibariyle arşivlenir.

Tediye merkezleri her kurumun aylık ödeme bordrosundaki kesinti sütunlarında gösterilen Sandık gelirlerinin aylık toplamını, her sayfası bir kuruma tahsis edilecek bir deftere Sandık gelirinin cinsine göre ayrı ayrı göstermek suretiyle her ay kaydederler.

Yıl sonlarında tediye merkezlerince, zımbalı olan bu defterin kurumlar itibariyle toplamları yapılır ve bundan da bir icmal bordrosu çıkarılır ve her yıl Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya verilir.

İcmal sütununun altında her ay gönderilen paralara ait banka veya posta makbuzlarının gün, sayı ve muhteviyatları da gösterilir.

Sandık gelirlerini tahakkuk ettirmeyen, yukarıda yazılı süreler içinde kesmeyen veya göndermeyen kurumların ve tediye merkezlerinin tahakkuk ve ödemeyle ilgili memurları ile sorumlu muhasiplerinden bu paralar % 10 fazlasıyla birlikte ve Sandığın talebi üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre mahallî maliye teşkilatınca tahsil olunur.

Şu kadar ki, kendilerinden para cezası tahsil edilecek memur ve muhasiplerin kurumları tarafından, gecikmenin mücbir sebepler dolayısıyla vaki olduğu bildirildiği ve Sandık Yönetim Kurulunca bu husus haklı görüldüğü takdirde para cezasının tahsilinden vazgeçilir.

(ç) fıkrasında yazılı süreler içerisinde yatırılmayan Sandık gelirleri ise, kurumlarından % 30 faizi ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil olunur.

Kurumların bütçelerindeki ödeneğin yetmemesi veya ödenek mevcut olduğu halde mahalline ödeme emri gönderilmemesi dolayısıyla Sandık gelirlerinin zamanında gönderilmemesi halinde bu paralar % 20 gecikme zammıyla birlikte ilgili kurumdan alınır.

Yukarıda yazılı defter ve icmal bordroları Sandıkça hazırlanır.

Sandık Genel Müdürü, kurumların bu Kanunda yazılı konularda Sandığa karşı vecibelerini yerine getirip getirmediğini, mahallî en büyük amirin tefrik edeceği bir memurla birlikte müfettişleri eliyle münferiden veya yıllık çalışma programları çerçevesinde teftiş ettirebilir.

Sandık Müfettişlerinin bu görevlerini yerine getirmek için isteyecekleri defter, kayıt, hesap ve sair belgelerin ibrazı zorunludur. Bunları vermeyenler hakkında 128 inci madde hükümleri tatbik olunur.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Sayın komisyon burada bir (ç) fıkrası var; o neyin (ç) fıkrası? Orada bir açıklık yok. Sonra bir çelişkiye meydan vermeyelim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — «17 nci maddenin (ç) fıkrasında» olacak Sayın Başkanım.

BAŞKAN — «17 nci maddenin (ç) fıkrasında» denmekle açıklanmış oldu.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 22 nci maddesinin (c) ve (d) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«c) Devlet bono ve tahvilleri ile kamu yatırımları gelir ortaklığı senetlerine;»

«d) Faiz haddi yürürlükteki mevzuata göre en yüksek seviyede olmak şartıyla vadeli ve vadesiz mevduat şeklinde millî bankalara;»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Madde hakkında verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 5 inci maddesinin (c) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«c) Devlet bono ve tahvillerine;»

Not : Gerekçesi şifahen arz edilecektir.

Erol Ağagil Kırklareli	M. Turan Bayezit Kahramanmaraş
Cahit Tutum Balıkesir	Bahriye Üçok Ordu
Ömer Necati Cengiz İstanbul	Ahmet Sırrı Özbek Adıyaman

Tülay Öney
İstanbul

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılmıyor.

Hükümet?..

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılmıyor.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Plan ve Bütçe Komisyonunda da aynı konuyu gündeme getirmiş ve acaba yanlışlıkla mı buraya kamu ortaklığı gelir senetleri ithal edildi diye düşünmüştüm; izahat verildi. Tabiî, tatmin olmadım. Meclis zabıtlarına geçmesi ve benim değerlendirmeme göre bir noktanın tescili için bu önergeyi verdik.

Arkadaşlar, biliyorsunuz kurum, parasını değerlendirmek bakımından bu kabil yerlere yatırım yapar. Devlet tahvili gayet normaldir ve zaten kamu muhasebesinin işlemesinin gereğidir; ama kamu ortaklığı senedi... Düşünelim; hep birlikte düşünelim, o kanun çıkarken ve bu gelir ortaklığı senetlerini yeni bir müessese olarak getirirken ne denmişti? «Biz, vatandaşa bu senetleri satacağız, vatandaşı tasarrufa özendireceğiz; vatandaş bunun hem faizinden istifade edecek ve hem de biz onlardan topladığımız parayla yeni yatırımlar yapacağız.» Sayın Başbakanın ve sayın bakanların deyimiyle, «Bir yatırım, diğer yatırımı doğuracak.» Mesele bu idi.

Arkadaşlar, o zaman siz, Emekli Sandığının paralarını bu gelir senetlerine niçin yatırıyorsunuz?.. Bunu yatırdığınız takdirde iki şeyi yapmış oluyorsunuz : Birincisi, vatandaşın elde etmesi gereken bir geliri, vatandaşın elinden alıyorsunuz, devlete alıyorsunuz; ikincisi, bir yatırımın, vatandaşın sermayesi bakımından, kendisini finanse ederek ikinci bir yatırımı doğurması esasını da gerçekleştirmiş olmuyorsunuz.

Bu işin, bizim açımızdan ve tahmin ederim sizin de kabul edeceğiniz bir izahı; ama bunun bir tehlikesi var. Bunun tehlikesi şu: Artık bu senetler itibar görmüyor, bunu sizler de biliyorsunuz. Bu senetleri satamadığınıza göre, korkuyoruz ki, siyasî bir baskı ile Emekli Sandığındaki, hepimizin emekli aidatlarımızın birikimi olan bu likiditelere el atacaksınız, Bunu yapacaksınız ve Emekli Sandığının aktuaryal dengesinin bozulmasına sebebiyet vereceksiniz.

Ben, hakiki amacımızın bu olduğunu zabıtlara geçirmek ve bu düzenlemenin sandık paralarının değerlendirilmesi esprisine uygun olmayan bir düzenleme olduğunu tescil ettirmek için söz aldım.

Tabiî önergemiz reddedilecektir.

Şimdiden teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

Önergeye, komisyon ve hükümet katılmamıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 23. — Sandığın her yıl, bir yıl evvelki bilançosunda görülen sermayesine göre döner sermaye olarak kullanılacak fondan; iki iştirakçinin kefaletiyle ve Sandığa tabi veya diğer sosyal güvenlik kurumlarına prim ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı en az beş yıl olan iştirakçilere, faiz haddi % 5'ten aşağı olmamak üzere borç para verilebilir.

Verilecek borcun miktarı iştirakçilerin aylık veya ücretlerinin 3 katını geçemez. Verilen borç para en çok iki yıl içinde geri alınır,

Verilen borç para, iştirakçilerin mensup oldukları kurumlar tarafından, Sandıkça gönderilen ve bir kayıt sistemi ile borç bitinceye kadar muhafaza edilecek olan mektuplardaki miktarlara göre, ilgililerin borç aldıkları ayı takip eden aybaşından itibaren aylıklarından gerekli kesinti yapılarak ad ve soyadları ile emeklilik sicil numaraları da doğru ve tam olarak kaydolunmak suretiyle düzenlenecek tahsilat bordroları ile bağlı bulundukları saymanlıklar tarafından ilgili bankalar vasıtasıyla Sandığa gönderilir.

Her ay başında yapılan borç para kesintileri toplamı saymanlıklar tarafından engeç 20 gün içinde, tahsilat bordroları ile birlikte, Sandık adına bankaya intikal ettirilir. Bankaca ekstrelerle birlikte Sandığa gönderilir. Kesilen borç para taksitlerini, bu süre içerisinde ilgili Bankalara intikal ettirmeyen saymanlıkların bu işle görevli memurlarından, Sandığın talebi üzerine, ilgili bankalara yatırılacak para miktarı üzerinden % 30 faiz, kurumlarınca tahsil edilir ve Sandığa gönderilir. Bu faizi ödemeyenlerden Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre mahallî maliye teşkilatınca tahsilat yapılır.

Borcun tamamını ödemeden emekli, adi malul, vazife veya harp malulü ve er vazife malulü olanların kendilerine, ölenlerin dul ve yetimlerine veya kanunî mirasçılarına ödenecek emekli ikramiyesinden, borç artıkları def'aten, ikramiyelerinin borç artıklarını karşılamaması halinde Sandıkça veya diğer sosyal güvenlik kuruluşlarınca bunlara ödenecek aylıklardan taksitler halinde veya yapılacak toptan ödeme veyahut sair adlarla ödenecek toplu paralardan def'aten tahsil edilir.

Sandıktan borç para almış bulunanlara kefil olmuş iştirakçilerden borcun tahsili cihetine gidilmesi hallerinde de yukarıdaki hükümler uygulanır.

Borç vermeye ait diğer hususlar yönetmelikte belirtilir.»

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Madde hakkında verilmiş iki önerge vardır, önce geliş sırasına, sonra aykırılığına göre ayrı ayrı okutup, oylatacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Halen görüşülmekte olan kanun tasarısının 6 ncı maddesiyle değişikliği istenen 23 üncü maddenin birinci paragrafının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Teklif :

Sandığın her yıl, bir evvelki bilançosunda görülen sermayesine göre döner sermaye olarak kullanılacak fondan Sandığa tabi veya diğer sosyal güvenlik kurumlarına prim ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı en az 5 yıl olan iki iştirakçinin kefaletiyle, iştirakçilere, faiz haddi yüzde 5'ten az olmamak üzere borç para verilebilir.

Erol Ağagil Kırklareli	M. Turan Bayezit Kahramanmaraş
Cahit Tutum Balıkesir	Bahriye Üçok Ordu
Ömer Necati Cengiz İstanbul	Ahmet Sırrı Özbek Adıyaman
Tülay Öney İstanbul	Ayhan Fırat Malatya

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının, 5434 sayılı Yasanın 6 ncı maddesi ile değiştirilen 23 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ederiz.

«Sandıktan maaş almakta olan emeklilere de yukarıdaki esaslara uygun olarak yönetim kurulunca saptanacak şartlarla borç verilir.»

Erol Ağagil Kırklareli	M. Turan Bayezit Kahramanmaraş
Cahit Tutum Balıkesir	Bahriye Üçok Ordu
Ömer Necati Cengiz İstanbul	Ahmet Sırrı Özbek Adıyaman

Tülay Öney
İstanbul

BAŞKAN — Şimdi, önergeleri aykırılık sırasına göre okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Halen görüşülmekte olan kanun tasarısının 6 ncı maddesiyle değişikliği istenen 23 üncü maddenin birinc paragrafının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Teklif :

Sandığın her yıl, bir evvelki bilançosunda görülen sermayesine göre döner sermaye olarak kullanılacak fondan, sandığa tabi veya diğer sosyal güvenlik kurumlarına prim ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı en az 5 yıl olan iki iştirakçinin kefaletiyle, iştirakçilere, faiz haddi yüzde 5'den az olmamak üzere borç para verilebilir.

Kırklareli Milletvekili Erol Ağagil ve arkadaşları

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Konuşmam sırasında açıkladığım gerekçelerden dolayı katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önerge sahibi konuşmak isterler mi?

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Konuşmak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gecenin bu geç saatinde vaktinizi almak maksadıyla çıkmadım. Ancak, bir konuyu dikkatlerinize sunmak isterim.

Emekli Sandığına üye olanların, bugünkü durumda maaşlarından ayda yüzde 10 kesenek kesilmektedir. Böylece, 1 yıl içinde maaşlarının yüzde 120'si kesilmiş olmaktadır. Üyelere 5 sene geçtikten sonra borç verildiğine göre, maaşının yüzde 600'ü, yani 6 katı,kurumda üyenin parası birikiyor, Bu para ya bir yerlerde, kurum tarafından yatırılarak kullanılıyor veya başkalarına borç veriliyor; ama şahsın orada 6 maaşı birikmiş oluyor. Ondan sonra da, hali hazırdaki mevcut kanuna göre, 3 maaş ikramiye verilmesi için gene bu kurum tarafından iki tane de kefil isteniyor. Halbuki üyenin kurumda birikmiş 6 maaşı kadar parası var. Ayrıca kefillerden 5 yıllık hizmet süresi zorunluluğu da aranmamaktadır. Aksine, biz diyoruz ki, kefillerin ikisinden de 5 yıllık hizmet süresi şartı aransın; ama borç alacak olan kimseden bu 5 yıllık süre şartı kaldırılsın. Dolayısıyla iki tanede 5 yıllık hizmet süresini doldurmuş kefil olduğuna göre, devletin, kurumun parasının herhangi bir şekilde batması da söz konusu değildir.

Yeni memur olmuş, kura çekmiş, Türkiye'nin herhangi bir yerine tayin olmuş bir kimseyi düşünün; ilk önce ev tutacak, eşya alacak, daireye gidip gelmesi için üzerine elbise, palto alacak, ayağına ayakkabı alacak. Dolayısıyla paraya o zaman ihtiyacı var. Zaten memuriyete ilk giren bir kimse en alt düzeyden maaş almaktadır. Eğer bunların hepsinin kurumdan bir anda borç isteyecekleri var sayılıyorsa; buda bir yönetmelikle bir düzen içine konulabilir.

Kefillerden 5 yıllık hizmet süresinin aranmayarak, borç alacak şahıstan aranmasının, adı «Borç para» olan olayın 5 yıl geçtikten sonra o şahsa verilmesinin (bunu bir nevi banka olarak kabul edersek, üyenin 100 bin lirası varsa, 50 bin liranın iki kefille verilmesi şeklinde olduğu için, kurumun asıl amacının da sosyal içerikli olduğu düşünülürse), verilecek olan paranın borç olarak değil, kendi parası olması gerekecektir. Eğer bunun adı, kanunda yazıldığı gibi «borç» ise; borç, ancak bir şahsın, kendi ihtiyacı için, kendinde olmayan parayı geçici bir süre için, muayyen şartlarda bir yerden alması demek olduğundan; biz bunu, yeni memur olanlara da tanınacak bir hak olarak, bu tasarı hazır önümüze gelmişken, konulması talebiyle getirdik.

Kabul edeceğinizi ümit eder, yüksek takdirlerinize sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ağagil.

Önergeye hükümet ve komisyon katılmamıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının, 5434 Sayılı Yasanın 6 ncı maddesi ile değiştirilen 23 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ederiz.

«Sandıktan maaş olmakta olan emeklilere de, yukarıdaki esaslara uygun olarak yönetim kurulunca saptanacak şartlarla borç verilir.»

Kırklareli Milletvekili Erol Ağagil ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?..

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, sandıktan çeşitli adlar altında emekli aylığı alanların sayısı 1 milyon 390 bin kişidir. Öncelikle teknik imkânsızlıklar, sonra da malî portesi itibariyle buna katılmak mümkün değil.

Ayrıca sandık, bir borç verme kurumu veya biriktirme sandığı değil, emekli keseneklerini değerlendirip, yaşlılık aylığı bağlayan bir kuruluştur. Bu gerekçelerle katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon, gerekçesini de belirtmek suretiyle önergeye katılmamışlardır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 25. — Sandık ihtiyacı için gayrimenkuller Yönetim Kurulu Kararı ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile satın alınabilir yaptırılabilir veya Kanunla sandığa verilen görevlerin ifası için gerekli görülen yerlerde Sandıkça kamulaştırılabilir.

22 nci maddede belirtilen gayrimenkuller de yukarıdaki fıkra hükümlerine tabidir.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 8. — 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun 64 üncü maddesinde yer alan harp malullüğü zammı gösterge tablosu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Maluliyet Derecesi	İştirakler, erbaş ve erler ile sivil görevliler için
1	300
2	260
3	220
4	180
5	150
6	130

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 9. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 65 inci maddesinin (d) fıkrasının son bendi ile aynı maddenin (e) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Şu kadarki, talip olanlar (100)'ü geçtiği takdirde Sandık Yönetim Kurulunca bu sayı yıllık bütçe imkânlarına göre artırılabilir.»

«e) Ayakta veya meskende tedavileri halinde kullanılacak ilaç ve sağlık malzemesi hakkında, bu Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen değişik Geçici 7 nci madde hükümleri uygulanır.»

BAŞKAN — 9 uncu madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 10. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 72 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 72. — Ölen iştirakçilerin, iştirakçi bulunmayan dul ve muhtaç anaları ile iştirakçi olmayan ve ölüm tarihinde muhtaç ve (65) yaşını doldurmuş bulunan babalarına Sandığa müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Muhtaç babalardan çalışarak geçimini sağlayamayacak derecede malul olanlar için yaş kaydı aranmaz.

Muhtaç olması sebebiyle aylık bağlanan babanın ölümünde aylığı, muhtaç olması şartı ile Sandığa müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren öz anaya bağlanır.

Şu kadar ki, ölüm tarihinde; evli bulunmaları dolayısıyla aylık bağlanmamış ve sonradan dul kalmış veya boşanmış muhtaç analar ile (65) yaşını doldurmamış malul ve muhtaç bulunmayan babaların, (65) yaşını doldurmaları veya malul duruma girmeleri halinde, muhtaç bulunmaları şartı ile (65) yaşını doldurmuş olmakla beraber muhtaç olmadıklarından dolayı aylık bağlanmamış bulunanların sonradan muhtaç duruma girmeleri halinde, Sandığa müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Bu Kanunun 64 üncü maddesinin (a, b, c, ç, d ve e) fıkralarında açıklanan durumlardan dolayı veya 3.11.1980 tarih ve 2330 sayılı Kanun ile bu Kanuna ek 2566 sayılı Kanun kapsamında mütalaa edilen görevler nedeniyle geride dul ve yetim bırakmadan hayatlarını kaybetmiş bulunan iştirakçilerin muhtaç baba veya analarına, ölüm tarihini takip eden aybaşından geçerli olarak aylık bağlanır.»

BAŞKAN — 10 uncu madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

10 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 11. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 74. — Ölüm tarihinde (18) yaşını, ortaöğrenim yapmakta ise (20) ve yükseköğrenim yapmakta ise (25) yaşını doldurmamış erkek çocuklara aylık bağlanır.

Ölüm tarihinde (18) yaşını doldurmuş ve öğrenci olmamaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklara, öğrenim durumlarına göre yukarıdaki bentte belirtilen yaşları geçmemek şartıyla aylık bağlanır.

Yetim aylığını almakta iken öğrenim durumlarına göre yukarıda belirtilen yaşları doldurmaları veya öğrencilik durumlarının sona ermesi nedeniyle aylıkları kesilen veyahut ortaöğrenimde (20) yaşını doldurmuş olmaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklardan, yukarıda belirtilen yaşları geçmemek şartıyla yeniden veya ilk defa öğrenci olanlara öğrenci oldukları tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra ve (20) yaşını doldurmadan önce ilk ders yılında yükseköğrenime başlayan erkek çocukların aylıkları aralıksız ödenir.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra yükseköğrenime devam edebilmek için yurt dışında yabancı dil öğreniminde geçen sürenin en çok bir yılı ile master ve lisans üstü uzmanlık öğrenimlerinde geçen sürelerin tamamı yükseköğrenimden sayılır.

Bir yükseköğrenimin bitirilmesinden sonra ikinci bir yükseköğrenimde geçen süreler ile doktora veya ikinci defa yapılan master veyahut lisans üstü uzmanlık öğreniminde geçen sürelerde aylık ödenmez.

Ölüm tarihinde iyileştirilmesi olanaksız hastalıklarının veya sakatlıklarının çalışmalarına engel olduğu sağlık kurulunca onaylanacak raporla tespit edilenlere muhtaç olmaları şartıyla, ölüm tarihindeki yaşları ne olursa olsun ölüm tarihini izleyen aybaşından, sonradan bu şekilde malul ve muhtaç duruma düştükleri anlaşılanlara, kendileri veya veli veyahut vasileri tarafından Sandığa müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Aylık almakta iken yukarıdaki bent kapsamına girdikleri aynı şekilde anlaşılanların aylıkları, yaşları dolayısıyla aylıklarının kesilmesi gereken tarihte kesilmeyerek ödenmeye devam edilir.

5 yıl ve daha fazla fiilî hizmeti bulunanların aylık bağlanan kız ve erkek çocukları hakkında da (malullük şartları hariç) bu madde hükümleri uygulanır.»

BAŞKAN — 11 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

YILMAZ ALTUĞ (Sıvas) — Soru var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

YILMAZ ALTUĞ (Sıvas) — Sayın Başkan, eğer yanlış duymadıysam, lisansüstü ikinci bir öğretim veya doktora yapıldığı takdirde maaş kesiliyor. Oysa, memleketimizde bir ilim seferberliğinin olmasını her zaman savunuyoruz. Acaba bu niçin kesiliyor?.. Yani, kesilmemesinin yerinde olacağı kanısındayım; sayın bakandan bunu rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Yazılı olarak cevap vereceğim efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

11 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 12. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 83 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 83. — Toptan ödeme, ilgililerin, fiilî ve itibarî hizmet süreleri ile borçlandıkları hizmet süreleri için ödedikleri paralara tekabül eden süreler toplamının her tam yılı ile, görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylıklarının iki katının çarpımından oluşan miktarı ifade eder. Hizmet süresi toplamında bulunan yıl kesirleri tama iblağ edilir. Tahakkuk ettirilen toptan ödeme miktarı, bir yıllık hizmet için tahakkuk ettirilecek miktardan az olamaz.»

BAŞKAN — 12 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

12 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 13. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 92. — İştirakçilerden Türk vatandaşlığından çıkarılan, Türk vatandaşlığını bırakan, yabancı memleket uyruğuna girenlerin (Türk vatandaşlığı-

nı muhafaza edenler hariç) bu Kanunla tanınan her çeşit hakları düşer.

Aylık almakta iken veya aylık bağlama hakkı doğmadan önce, tanınan her çeşit hakları bu madde uyarınca düşenler, bu durumlarının ortadan kalkması halinde, Sandığa yazılı olarak yapacakları müracaatları takip eden aybaşından itibaren ve bu Kanunda öngörülen diğer şartları da taşımaları kaydıyla bu haklardan yeniden yararlandırılırlar.

Yukarıdaki hükümler 88 inci madde kapsamına girenlerle, dul ve yetimleri hakkında da uygulanır.»

BAŞKAN — 13 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

13 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 14. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 93 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 93. — Bu Kanuna göre bağlanan aylıkları alanlardan :

a) 92 nci maddede yazılı durumlara girenlerin;

b) Evlenen dul eşlerin, ana ve kız ile erkek çocukların (harp malulleriyle evlenen kardar hariç);

c) Muhtaç durumdan çıkan ana ve babanın;

ç) 74 üncü madde hükmü uygulanmak suretiyle (18) yaşını, ortaöğrenimde ise (20) yaşını, yüksek-öğrenim yapmakta ise (25) yaşını geçmemek üzere bu öğrenimlerini bitiren erkek çocukların;

Aylıkları, bu durumlarının katî olarak belirtildiği tarihleri takip eden aybaşından itibaren kesilir.

Bunların, bu Kanun uyarınca yeniden aylığa müstehak olmaları şartıyla tekrar aylıkları bağlanır.»

BAŞKAN — 14 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

14 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 15. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 94. — Bu Kanunda belirtilen istisnalar dışında, iki yönden aylığa hak kazananların, tercih ettikleri aylıkları, Sandığa yazılı müracaatları takip eden aybaşından itibaren ödenir. Diğer aylıkları sürekli olarak kesilir.

Ancak, iki yönden aylığa aynı zamanda hak kazananlara, müstehak oldukları tarihten itibaren fazla olan aylıkları ödenir.

Tercih ettikleri aylıklarını alanlar, yeniden Sandığa yazılı olarak başvurdukları tarihi izleyen aybaşından itibaren bu isteklerinden dönebilirler.

Emekli, adî malullük, vazife malullüğü, harp malullüğü veya er vazife malullüğü aylığı almakta iken dul veya yetim aylığını tercih edenlerin ölümlerinde, dul ve yetimlerine kendi emekli, adî malullük, vazife malullüğü, harp malullüğü, er vazife malullüğü aylıkları üzerinden aylık bağlanır.

Dul ve yetim sıfatıyla toptan ödeme yapılanlara, gerek yine dul ve yetim sıfatıyla gerek kendi vazifelerinden dolayı müstehak oldukları toptan ödeme ayrıca yapılır.

Evlendiğinden dolayı aylığı kesilenlerin, kocasının ölümü sebebiyle toptan ödemeye müstehak olması, yetim aylığının ödenmesine mani olmaz.

İki cihetten aylık veya toptan ödemeye aynı zamanda müstehak duruma girenler hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.»

BAŞKAN — 15 inci madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

15 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 103 üncü maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) Aylıkları, rütbe aylıklarından az ise aradaki fark ilgili kurumlarınca ödenerek, rütbeleri aylıklarından kesenek alınır.»

BAŞKAN — 16 ncı madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

16 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 121 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Herhangi bir nedenle Sandık tarafından ilgililere istihkaklarından fazla veya yersiz olarak yapılan ödemelerin, bu hatalı işlemlerin düzeltildiği tarihten geriye doğru hesap edilecek beş yıllık tutarları tahsil edilir. Tahsilin ne şekilde yapılacağı yönetmelikle düzenlenir.»

BAŞKAN — 17 nci madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

17 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

«EK MADDE 1. — Yasama Organı Üyeliği yapanlarla dışarıdan bakanlığa atananlar bu sıfatları kazandıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren isteklerine veya yaşlarına bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilirler. Bu gibilerin söz konusu tarihte, başka sosyal güvenlik kurumları ile ilgileri bulunuyorsa bu ilgileri sona erer.

Bunların emeklilik keseneklerine ve kurum karşılıklarına birinci derecenin son kademesi ve iştirakçilere uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge esas tutulur.»

BAŞKAN — Ek madde 1 üzerinde söz isteyen?...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Söz istiyorum.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Cahit Tutum, grup adına mı söz istiyorsunuz?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Şahsım adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, değerli üyeler; madde 18 ile getirilen ek maddeler dizisine başlamış bulunuyoruz. Bu maddeler esas itibariyle parlamenterlerin emeklilik hukukunu düzenleyen maddelerdir. Tespitlerimize göre bu maddeler, bütünüyle altı çeşit ayrıcalık getirmektedir.

Bunların birincisi, ek madde 1'dir. Yasama organı üyeliğine seçildiği andan itibaren veya dışardan herhangi bir bakan, bakanlığa atandığı andan itibaren onlara, en yüksek derece ve ek gösterge üzerinden emekli keseneği kestirme hakkı tanınmaktadır. Bugün bu hak yoktur; olmadığı gibi, başka bir kamu görevlisine de tanınmış değildir. Nelerin getirildiğini iyi bilirseniz, savunmasını da ona göre yapabilirsiniz.

İkinci getirilen ayrıcalık; bu, 1'in 4'ünden ve en yüksek ek gösterge üzerinden kazanılan emeklilik keseneği kestirme hakkının, parlamento dışında da sürdürülmesi imkânıdır. İkinci hak budur.

Üçüncüsü; 15 yıla kadar, belge karşılığı, borçlanma hakkıdır.

Dördüncüsü; 15 yılda emekli olma hakkıdır.

Beşincisi; emekli olduktan sonra milletvekilliğine seçilenlerin, Emekli Sandığıyla ilişkilendirilmek suretiyle intibaklarının yapılabilmesine dairdir.

Altıncısı da; bugün kamu kesiminde, Emekli Sandığına tabi bir göreve giren, SSK veya Bağ - Kur'dan gelen herhangi bir görevlinin, en son kurumda 3,5 yıl bekleme mecburiyetini de ortadan kaldıran bir hak daha verilmektedir. Tabiî, bütün bunların sonuncusu, eski görevleri sona ermiş parlamenterlere de bu hakların teşmiliyle ilgilidir.

Şimdi, bu hakların içerisinde, bize göre, mutlaka düzeltilmesi gerekenlerin başında, başka çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olup da, milletvekilliğine seçilen kişilerin, Emekli Sandığı ile irtibatlandırılarak intibaklarının yapılması gelmektedir.

Bu, aslında zorunludur. Bugün bu imkân yoktur, yani Emekli Sandığına tabi bir hizmeten, 1 inci derecenin 1 inci kademesinden emekli olmuş olan bir kimse, eğer milletvekili olmuşsa, Emekli Sandığıyla irtibatlandırılmadığı için 1 inci derecenin 4 üncü mademesinden ve en yüksek ek göstergeden emekli aylığı alamamaktadır. Aynı şekilde, SSK'dan emekli olmuş işçi kökenli bir arkadaşımız milletvekili seçilirse, milletvekili olduktan sonra, eski statüsünü iptal ettirerek, sandıkla ilişkilendirilmesi mümkün olmadığı için, eski statüsüyle devam etmektedir. Bütün bunlar anlaşılabilir şeylerdir.

Bir tanesinde de; emekliliğini doldurmadan buradan ayrılanlar, eğer 1 inci derecenin 4 üncü kademesinden ve en yüksek ek göstergeden emekli olmak istiyorsa, yalnız sandığa tabi bir hizmette geri kalan süreyi tamamlamak suretiyle ancak bu hakka mahzar olmaktadırlar. Bunların aslında düzeltilmesi gerekir; ancak bence, daha birinci günden itibaren, en yüksek derece ve en yüksek ek göstergeyle irtibatlandırılması sanıyorumki eşitlik ilkesine aykırılıktan bir kazaya uğrayabilir; çünkü bugün istisnaî memuriyetlerde, diyelim ki bir valiyi veya bir büyükelçiyi, sıfır hizmetle bir göreve, valiliğe veya büyükelçiliğe atasanız, aylığını 1 inci derecenin 4 üncü kademesinden verseniz bile, emekliliğe esas aylığını hesaplarken normal hükümlere, genel hükümlere göre yürütürsünüz. Tabiî bu tür mukayese yaparak bir sonuca varmak belki doğru değildir; ama ben hükümetten şunu öğrenmek istiyorum: Bu getirilen en yüksek derece ve en yüksek ek göstergeyle daha birinci günden itibaren, seçildiği andan itibaren, ilişki kurulan başka bir kamu görevi var mıdır?

Değerli üyeler, bir de bu 15 yılda emekli olma da sanıyorumki ciddî bir sıkıntı yaratacaktır. Bunların çareleri vardır, bulunabilir. Binlerce kamu görevlisi çeşitli nedenlerle bu tür borçlanma isteklerini ileri sürmektedirler. Çeşitli zamanlarda çıkarılan borçlanma kanunlarıyla hakları telâfi edilememiş nice kamu personeli de bu tür borçlanma hakkından ya-

rarlanmalıdır. Eğer getiriliyorsa, eğer gücümüz varsa bunu teşmil edelim. Teşmil edemiyorsak, belge karşılığı da deseniz, bu şekilde borçlanmaların sanıyorumki hukukta bir ayrıcalık teşkil etmesini önleyemezsiniz.

Saygıdeğer üyeler, sadece ek 1 inci madde üzerindeki düşüncelerimi arz ettim. Eğer samimî olarak bir kanun tedvin etmekte isek, bu konuda sayın hükümete yönelttiğim sorunun cevabını almak istiyorum.

Teşekkür eder, saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Şahsı adına Sayın Rıfat Bayazıt, buyurun efendim.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; 18 inci madde, Emekli Sandığı Kanununa 8 tane ek madde getirmektedir. Sayın Cahit Tutum maddelerin muhtevasını teker teker izah etti, ben de bunları tekrar izah edip kıymetli zamanınızı almayacağım. Yalnız ben bunun tarihî gelişiminden de bahsetmek suretiyle bir açıklama yapacağım.

Parlamentoya gelen milletvekilleri seçkindir, seçimle gelmiştir, bunların toplumun en güzide şahısları olduğunu hepimiz biliyoruz ve bunu kıymetli hükümet de herhalde takdir eder.

Milletvekillerini yokluk içinde bırakıp; sağa sola avuç açtırmaya, iş takip ettirmeye, avukatlık yaptırmaya, doktorluk yaptırmaya - milletvekilliği sırasında - diğer ticaret işlerini atmaya kimsenin hakkı yoktur. Buna, layık olduğu hakkı vermemiz lazımdır.

1982 Anayasası hazırlandığı sırada, bu 86 ncı madde tedvin edilirken bunu kürsüde defalarca dile getirdik. Milletvekillerine maaş değil tahsisat verilsin, bu arkadaşlar Mecliste vazifelerini layıkıyla yapsınlar dedik; fakat o zaman geçmiş tarihlerden korkularak, onların reaksiyonlarının tesiri altında kalınarak bu madde bu şekilde tedvin edildi.

1924 Anayasası, 1961'e kadar devam etmişti. Bu Anayasa yürürlükten, 1950'den sonra - o zamana kadar milletvekilleri hep 2 nci derece devlet memuru maaşı alırlardı - bilhassa 1957'den sonra geniş bir maaş artırması oldu. Bunun reaksiyonu olarak, 1961 Anayasasında milletvekilleri maaşları 1 inci derece devlet memuru maaşına getirildi ve maaş artırmaları, fark artırmalarından o dönemdeki milletvekillerinin yararlanmayacağı hükmü 1961 Anayasasının o zamanki 82 nci maddesinde vurgulandı. Fakat, bu uzun sürmedi; 1971 tarihine kadar sürdü, 1971'e kadar ancak milletvekilleri buna tahammül etti. 1971 senesinde yine eski hamam eski tas oldu; yine değiştirdiler, yine milletvekillerinin maaşlarını artırmaya devam ettiler; fakat her artırış, milletvekillerinin ve bu müessesenin üzerine gölge düşürdü.

Bütün arzumuz, müessesenin üzerine gölge düşmeden bu işin bir çıkarını bulmaktır. Ne yapacaksın; bunlara tahsisat vereceksin, arabasını sağlayacaksın, lojmanını sağlayacaksın, birçok imkânlar sağlayacaksın; hatta ayrıldığı zaman, seçilmediği zaman da ona birtakım imkânlar sağlamayı düşüneceksin kanunî yollarla.

Yüksek komisyon, yüksek hükümet bunları düşünüp de alelacele bu kanunu getireceğine, bu önerilerimiz çerçevesinde bir şey getirmiş olsaydı, herhalde milletvekilleri için daha hayırlı olurdu.

Bence, maddedeki ayrıcalıklar, eşitlik prensibini bozmaktadır. Bir arkadaşımız, tek bir gün hizmet etmemiş; bu defa milletvekili olarak seçilmiş, Allah nasip ederse, ömrü olursa 5 sene burada kalacaktır. 15 senesini borçlanacak; ne üzerinden borçlanacak? «Benim filan zamanda, filan yerde işim vardı» diyecek ve borçlanacak. Borçlanmaya esas ne olacak? Tahsil durumuna göre, dört senelik üniversite mezununun ilk tayin edileceği; yani 9 uncu derecenin üzerinden borçlanma yapacak. Ya bu arkadaşımız üç senelik yüksekokul mezunuysa, ya bu arkadaşımız lise mezunuysa, ya bu arkadaşımız ilkmektep mezunuysa?.. İşte burada eşitlik biraz bozuluyor. Biz bu eşitliği sağlamak için ne yapalım? 1 inci derecenin acaba son kademesinden (emekli olacağı kademeden) mi borçlandıralım? O da tamamen eşitliği ihlal ediyor; hiç almadığı halde, 1 inci dereceden borçlandırmışsın, o da çok ağır olur.

Onun için yüksek komisyon şu geçici 8 maddeden ibaret olan 18 inci maddeyi geri alıp da adalet ve nasafet daireleri içerisinde, ilk tayin edileceği yer 15 inci derece olan bir ilkokul mezunu, ilk tayin edileceği yer 13 üncü derece olan bir lise mezununun kadrosu orası olacağı yerde kalkıp da 9 uncu dereceye veyahut 11 inci dereceye, 10 uncu dereceye, 8 inci dereceden gösterge ile borçlandırmak biraz eşitliği bozuyor, sonra da hemen 1 inci derecenin 4 üncü kademesinden ve ek göstergesi 1 200 olmak üzere de buna emekli maaşı bağlıyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, eski milletvekili arkadaşlarımız da bundan yararlansınlar; ben, yararlanmasınlar demiyorum; fakat, bunun bir usulü vardır.

Bunu kanun çerçevesi içerisinde, bu sınırlar içerisinde, enine boyuna görüşüp, konuşup aceleye getirmemek lazımdır. Bir gün evvel Plan ve Bütçe Komisyonuna hükümetten tasarı gelmiş, pazar günü biz burada çalışıyoruz, pazar günü Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmiş, bugün de yüksek huzurunuza gelmiştir. Tamamıyla incelemek imkânını dahi bulamadık.

Muhterem arkadaşlarım, eski milletvekillerine bazı imkânlar tanınması hakkında -hatırımda kaldığına göre- 1978 senesinde bir kanun çıktı. O günün Cumhurbaşkanı Sayın Korutürk, bu Kanunu Anayasa Mahkemesine götürdü, iptal davası açtı ve kanun Anayasa Mahkemesince iptal edildi. Henüz bunun üzerinden 10 sene geçmedi. Şimdi, kendimizi çıkmaza sokmayalım, acele etmeyelim; bunu komisyon alsın, enine boyuna incelesin, Anayasa Mahkemesinin kararını da incelesin, diğer mevzuatı da incelesin, biz de bir iki gün şunları inceleyelim, aceleye getirmeyelim, daha sağlıklı bir kanun çıkaralım. Geçmiş milletvekilleri, hatta ölmüş olan milletvekillerinin aileleri, çocukları da yararlansın ve bundan sonra seçilmeyecek arkadaşlarımıza da yeni imkânlar tanınsın. Biz bu müesseseye gelen, burada geceli gündüzlü hizmet yapan arkadaşlarımızın hepsinin yararlanmasını arzu ediyoruz, kimseyi kıskanmıyoruz. Yalnız, bazı mesleklerden buraya gelen arkadaşlarımız hassas olsunlar, yapmasınlar ve müessese üzerine gölge düşürmesin. Benim temennim budur. Yüksek komisyon bunu alırsa bizi memnun eder.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayazıt.

Efendim, madde üzerinde önerge vardır, okutuyorum.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu 18 inci madde ile getirilen hususlar, biraz evvel konuşan arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, alelacele hazırlanmış ve huzurlarınıza getirilmiş hususlar değildir. Bu konu üzerinde yıllardan beri çalışılmaktadır. Bugüne kadar çekilen sıkıntılar bellidir. Bu sıkıntıları bertaraf etmek amacıyla, milletvekilinin itibarı ve ekonomik bağımsızlığını sağlamak, hizmeti en iyi şekilde yapabilmesini temin etmek ve huzurunu sağlamak açısından bu düzenlemeler gerekli görülmüştür.

Hepinizin malumu olduğu gibi, parlamenterler seçildiği günden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile irtibat kurmak imkânına sahiptirler. Yalnız orada giriş derecesi yahut tahsil durumuna göre girebileceği derece vardır veya eğer devlet memuriyetinden geliyor ise, hakkı mükteseb nerede kalmışsa oraya göre bir intibak söz konusu oluyordu. Bu, 1 inci derecenin 4 üncü kademesinden katılma konusu; ilk günden itibaren daha fazla prim alınması ve borçlanma halinde işin disipline edilmesi bakımından düşünülmüştür.

15 yıl borçlanma imkânı, biraz evvelki konuşmam sırasında da ifade ettim, sadece milletvekillerine ait bir ayrıcalık değildir. 2012 sayılı Kanunun getirdiği bu imkândan herkesin yararlanma imkânı vardır. Esasen bu şekilde düşünülen prim alma halinde, 10 yıl için geçecek sürede 940 800 liradır, 15 yıllık süre için ödenmesi gereken para 1 411 200 liradır. Dolayısıyla ayda 21 280 liranın ödenmesi söz konusudur ve ayrıca bir kişi 15 yılda emekli olduğu takdirde, alabileceği para, emekli aylığının yüzde 60'ıdır. Bu kabil 15 yılda aylık ödenmesi, SSK mevzuatında da bulunmaktadır. Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Madde üzerinde değişiklik yapılmasını isteyen bir önerge vardır, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

391 sıra sayılı tasarının 18 inci maddesinin Ek madde 1 metninin en sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Enver Özcan Tokat	H. Avni Güler İstanbul
Fikri Sağlar İçel	Muhittin Yıldırım Edirne

Barış Can
Sinop

Ek fıkra :

«Ancak, milletvekili ve bakanlar, görevde bulundukları sürece ve de bu görevleri sona erdikten sonra, başka bir işte çalışıyorlar ve bunun karşılığında aldığı ücret (ya da maaş) ile Emekli Sandığından aldığı maaş, toptamı yürürlükteki milletvekilleri (ya da bakan) maaş tutarını aşıyorsa, aşan miktar kadar, emekli maaş tutarından (Emekli Sandığı yararına) kesinti yapılır.»

BAŞKAN — Efendim, önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?...

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Katılmıyoruz.

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Önerge üzerinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Önerge üzerinde konuşacaksınız, buyurun.

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; benim önergem, dikkat buyurduysanız, gerek halihazırda milletvekili olan ya da olacakların, gerekse milletvekilliği düştükten sonra, milletvekili olmayacakların malî durumunda hiçbir kötülük getirmiyor. Ben, bu önergemle, milletvekilliği düştükten sonra, milletvekillerinin mağdur durumda kalmamalarını sağlayacak hiçbir yenilik getirmiyorum, sadece şunu getiriyorum; milletvekilliği düştükten sonra, ya da bakanlığı düştükten sonra, eğer dışarıda bir işte çalışıyor ise, o aldığı maaş ile Emekli Sandığından aldığı maaşın toplamı, yürürlükteki milletvekilliği maaşlarını aşıyorsa, sadece aşan kısım, Emekli Sandığında kalsın diyorum; çünkü Emekli Sandığı, SSK gibi, biraz önce sayın hükümetin de ısrarla üzerinde durduğu aktuarya dengesi gibi, bir gayretle korunması gerekir ve bu sandık hepimizin, Emekli Sandığının kaynakları yerden fışkırmıyor. Bu sandık sağlıklı kaldığı sürece hepimiz bundan yararlanacağız.

Ben diyorum ki, milletvekilliği düştükten sonra, eğer sadece bonfile yiyorsa yesin; ama bonfilenin yanında bi de şatobriyan istiyorsa, yıllarca devlete emek vermiş, 30 - 40 yıl emek vermiş, devlet memurları cüzi miktarlarla, cüzi emekli maaşlarıyla idare ederken, ikinci bonfileyi de kasaya bırakalım, sandığa bırakalım diyorum.

Eğer, bu halisane ve sosyal adalet düşünceleriyle verdiğim önerge, Anayasanın 86 ncı maddesine aykırı ise, ki sayın bakanın düşüncesi o, sosyal adalet ilkelerini zedeleyen bu Anayasa maddesinin, değiştirilmesi inancında olduğumu belirtiyor, bu maddeye karşı olduğumu belirtiyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özcan.

Sayın milletvekilleri, önergeye hükümet ve komisyon katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Ek madde 1'i oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 2'yi okutuyorum:

«EK MADDE 2. — Ek birinci madde gereğince T. C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilenlerin, istekleri üzerine 18 yaşını doldurdukları tarihten sonra geçen çalışma sürelerinin en çok 15 yılını işyerlerinden veya bağlı bulundukları meslek kuruluşlarından veyahut vergi daireleri ile diğer resmî mercilerden alacakları belgelerle belgelemek şartıyla, 20.5.1976 tarih ve 2012 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa eklenen ek maddedeki esas ve oranlara göre borçlandırılır. Borçlanmaya, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin (A) fıkrasında yer alan gösterge tablosundaki 4 yıllık yüksekokul mezununun girebileceği derecenin ilgili kademesi esas alınır.

Bu madde gereğince borçlandırılan süreler için tahakkuk ettirilen borç miktarı ödenmeden (ölüm, malullük ve 65 yaş haddi hariç) emeklilik işlemi yapılamayacağı gibi bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında da sayılmaz.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, sorum var.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, maddede belgeden söz etmektedir. Bu belgenin niteliği belirlenmediği için, evvela işyerinden, sonra bağlı bulunduğu meslek kuruluşundan ve üçüncü derecede vergi dairelerinden söz etmekte, daha sonra da diğer resmî mercilerden alacakları belgelerden söz etmektedir.

Efendim, bu belgelerin niteliği ve geçerliliğinin koşulları nelerdir? Acaba, sayın hükümet ve komisyon, maddenin uygulanmasında hangi geçerlilik ölçütlerini ve kıstaslarını dikkate alacaklardır? Diğer resmî mercilerden kasıt nedir? İşyeri denilince, hangi kanunun kapsamına göre işyeri tarifi söz konusudur? Bu konularda aydınlatılmamı diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, buyurun.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; kanundaki bu şe-

kilde sıralama, bir tanesinin, diğerine üstünlüğünü gösteren bir sıralama değildir. Esasen, bu şekildeki sıralama, 2012 sayılı Kanundan aynen alınmış, bir sıralamadır ve bunun tatbikatı yerleşmiş durumdadır.

İşyerlerinden, yani çalıştıkları yerlerden alınacak belgeler, meslek kuruluşlarının tasdikiyle geçerli olmaktadır. Ayrıca vergi dairelerinden ve meslek kuruluşlarından alınan belgeler de bu iş için yeterli olmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Ek madde 2 hakkında bir önerge vardır, okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

MADDE 18. — Ek madde 2'nin sonuna, «18 yaşını doldurdukları tarihten sonra geçen çalışma sürelerinin en çok 15 yılını işyerlerinden veya bağlı bulundukları meslek kuruluşlarından veyahut vergi daireleri ile diğer resmî mercilerden alacakları belgelerle belgelemek şartıyla tüm sandıkla ilgilendirilenler (memurlar) için de uygulanır» ifadesinin eklenmesini arz ederiz.

Saygılarımızla,

Ayhan Fırat Malatya	Enver Özcan Tokat
Kenan Nuri Nehrozoğlu Mardin	Ali İhsan Elgin İçel
Bahriye Üçok Ordu	Hayrettin Ozansoy Diyarbakır

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?...

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet önergeye katılmamıştır.

AYHAN FIRAT (Malatya) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AYHAN FIRAT (Malatya) — Sayın Başkanım, yanlış anlamadıysam, sayın bakan, biraz önce, bu imkânım memurlar için de var olduğunu belirttiler. Şimdi bizim önergemiz; bu imkânın, Anayasanın eşitlik ilkesine de uygun olarak tüm memurlar için de geçerli olmasını temin içindir, 15 sene geriye dönüp belgeye müstenit hizmet borçlanma imkânı. Sayın bakan da biraz önce bu imkânın var olduğunu söylemişlerdi; şimdi neden katılmadıklarını anlayamadım. Lütfen bu hususta bizi aydınlatsınlar, ısrarlıyız efendim.

BAŞKAN — Efendim, şimdi hükümet ve komisyon önergeye katılmamıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

AYHAN FIRAT (Malatya) — Sayın Başkanım, sayın bakan biraz önce «Memurlar için de bu imkân var» dediler, var ise önergemi geriye alacağım.

BAŞKAN — Katılmadı, cevabını verdi.

Sayın Bakan, bir cevap arz edecek misiniz?

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — 2012 sayılı Kanundan bahsettim, 2012 sayılı Kanunda borçlanma esaslarının ne olduğu gösterilmiştir; o yetki çerçevesinde kullanılabilir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ek madde 2'yi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 3'ü okutuyorum:

«EK MADDE 3. — Çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olduktan sonra, Yasama Organı Üyeliği yapanlarla, dışarıdan bakanlığa atananlardan, T. C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmek isteyenlerin bu isteklerinin Sandık kaydına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren bu Kanunun ek 1 inci maddesi gereğince Sandık iştirakçilikleri sağlanır ve aynı tarihten itibaren sosyal güvenlik kurumlarından almakta oldukları aylıkları kesilir. Bu gibilerin (emekli aylığı almak suretiyle geçmiş süreleri hariç) yine istekleri üzerine, bu Kanunun ek 2 nci maddesi gereğince borçlandırılmaları yapılır.»

BAŞKAN — Ek 3 üncü madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

Ek üçüncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek 4 üncü maddeyi okutuyorum :

«EK MADDE 4. — Yasama Organı Üyeleri veya dışarıdan atanan bakanlardan görev süreleri sona erenlerden;

a) T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi gereken bir göreve girenlerin emekli kesenelerine, kesenekleri kendileri, karşılıkları da kurumlarınca ödenmek üzere 1 inci derecenin son kademesi ve iştirak-

çilere uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge esas alınır.

b) Diğer sosyal güvenlik kurumları ile ilgili bir görevde çalışanların istekleri üzerine, müracaatlarının T.C. Emekli Sandığı kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren kesenek ve kurum karşılıkları birinci derecenin son kademesi ve iştirakçiler için uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge üzerinden hesap edilmek şartıyla T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanır.

Bu suretle ilgileri devam edenlerin Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamı, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların keseneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek işveren hissesi ile % 18 karşılık arasındaki farkın tamamı kendilerinden, işveren hissesi de çalıştıran işyerinden tahsil edilir. Ancak bu suretle geçen süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz.»

(a) ve (b) fıkrası kapsamına girenlere istekleri üzerine Ek 5 inci maddedeki esas ve oranlara göre aylık bağlanır.

BAŞKAN — Ek 4 üncü madde üzerinde söz isteyen?... Yok,

Ek 4 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 5'i okutuyorum:

«EK MADDE 5. — Yasama Organı Üyeliği yapanlar, dışardan atanan bakanlar ile bu görevleri sona ermiş bulunanlardan;

a) 5434 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin değişik (ç), (h) ve (i) fıkraları ile 23.9.1983 tarih ve 2898 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinde belirtilen yıllar itibariyle belirlenen yaşları dolduracak olanlara, çeşitli sosyal güvenlik kurumlarına kesenek veya prim ödemek suretiyle 15 yıl veya daha fazla fiilî hizmetlerini tamamlamış veya 15 yıl veya daha fazla süreyi, bu Kanunun dışındaki hükümlere göre borçlanmış olmaları veyahut borçlandıkları sürelerle 15 yıl veya daha fazla süreyi doldumaları; 15 yıldan az, 10 yıldan fazla hizmeti olup da, bu Kanun uyarınca borçlandıkları sürelerle beraber en az 15 yıl hizmeti tamamlamaları;

b) 10 yıldan az hizmeti olup da, bu Kanunun Ek 2 nci maddesi uyarınca hizmetlerini borçlanmak suretiyle 15 yıl veya daha fazla süreyi tamamlayanlara ise, kadınların 55, erkeklerin 60 yaşını doldurmaları (ölüm ve maluliyet halleri hariç);

Şartıyla, aylık bağlanması için T.C. Emekli Sandığına yazılı müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren emekli aylığı bağlanır.

Bunlara bağlanacak aylığın hesabında, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 41 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Bunların dul ve yetimlerine bağlanacak aylıkların hesabında da bu madde uygulanır.

Bu Kanuna göre emekli aylığı bağlanmasında 2829 sayılı Kanunun 8 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — Ek madde 5 üzerinde söz isteyen?...

HÜSEYİN ŞEN (Artvin) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

Sayın Şen, süreniz 5 dakika efendim.

HÜSEYİN ŞEN (Artvin) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; efendim ek 5 inci maddeye baktığımız zaman, bana göre, hakikaten kabulü zor bir hüküm getiriyoruz. Tabiatıyla, milletvekillerinin gerek milletvekilliği süresinde, gerek ondan sonra mağdur olmamaları için onlara sosyal bir imkân getirmeye kimsenin bir diyeceği yoktur. Şurası da hiç unutulmamalıdır ki, hiç kimse milletvekili olacağım zaman daha büyük emeklilik imkânlarına sahip olacağım diye milletvekilliğine aday olmaz, kimse için bu, garanti de değildir.

Milletvekili, her ne kadar bir sosyal güvenlik kurumuna girememiş, üye olamamış da, milletvekili olduktan sonra olacak ise bu, kendi tedbirsizliğinin de bir sonucudur, bunu da kabul etmek lâzım; yani bütün hayatını milletvekilliğine veya onun getireceği imkânlara bağlamış olan bir kişinin, memlekette milleti iyi bir şekilde temsil edeceğine ben şahsen inanmıyorum.

Yıllardan beri bu ihtiyaç hissedilmiş de, buraya kanunu getirilememiş ise, zannediyorum bunun birçok sebebi vardır, bunu engelleyecek mutlaka bazı değer hükümleri de vardır. Bir kişinin milletvekili de olsa, 15 yıllık bir hizmetten sonra, ki o da borçlanmak suretiyle, 1 inci derece devlet memurunun ulaşabileceği en son kademe ve en yüksek göstergeden emekli olabilmesini anlamak mümkün değildir. Bu, hele tahsil derecesi de tabiatıyla burada ayrı ayrı ortaya konmadığına göre, hakikaten bana göre büyük bir haksızlık olacaktır.

İLHAN AŞKIN (Bursa) — Maaş en üst dereceden alan bir kişi olarak mı konuşuyorsun?

HÜSEYİN ŞEN (Devamla) — Efendim, ikinci bir hususa, daha önemli bir hususa geliyorum,

Şimdi burada zannediyorum geçmişteki milletvekillerine atıf yapılarak; (b) fıkrasında şöyle denilmiş; «10 yıldan az hizmeti olup da, bu Kanunun ek 2 nci maddesi uyarınca hizmetlerini borçlanmak suretiyle 15 yıl veya daha fazla süreyi tamamlayanlara ise, kadınların 55, erkeklerin 60 yaşını doldurmaları (ölüm ve maluliyet halleri hariç)»;

Bakıyoruz, en arkada 1983 yılında milletvekili olmuş olanlara ise, aynı şekilde onların da 10 yıldan az hizmetleri var ise borçlanmak suretiyle 15 yıllarını tamamlıyorlarsa, kadınlar için 45, erkekler için 50 yaşını getiriyor. Peki bu 10 yıllık farkı hangi, hakla, hangi adalet anlayışı ile yaratıyoruz? Ben buna inanamıyorum. Bu bakımdan daha fazla konuşmak istemiyorum.

Sayın komisyonun bu maddeyi mutlaka geri almasını, hiç olmazsa bu dönem milletvekillerinin; kendilerini koruyucu şekilde bu kanunu çıkardıkları, şeklindeki ithamlara maruz kalınmamasını saygı ile arz ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şen.

Ek madde 5'i oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Soru var Sayın Başkanım.

BAŞKAN —Soru varsa, buyurun. (ANAP sıralarından «Oylamaya geçildi» sesleri)

Hayır, hayır oylatmadım... Rica ederim, kabul edenler dedim ve ondan sonra kestim, oylamayı bitirmedim. Lütfen... Görmedim.

Sorunuzu sormak için buyurun Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, demin bir soru soruldu. Aynı soruyu ben de soruyorum ve sayın hükümetten bu sorunun cevabını istiyorum.

İkinci sorum da şudur : Bu şekilde hiç fiilî hizmeti olmadığı halde, 15 yıl borçlanarak emekli olan bir kamu görevlisi var mıdır Emekli Sandığı statüsüne tabi olarak, maluller ve sakatlar hariç, bunun dışında acaba 15 yılda emekli olan var mı? Açıkça bunu soruyor ve cveap istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — 1953 yılından evvel bunun uygulamaları vardır; ama daha detaylı olarak yazılı cevap verelim.

BAŞKAN — Yazılı olarak bilgi sunacaklar.

Ek madde 5'i oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 6'yı okutuyorum :

«Ek Madde 6. — a) Bu Kanunla ek ve değişikliklerinde emeklilik kesenekleri ile kurum kesenek karşılıklarına bağlı olarak tespit edilmiş oranlar, 5434 sayılı Kanunun değişik 14 üncü maddesinin (a) ve (d) fıkralarında gösterilen oranlar esas alınarak yükseltilmiş sayılır.

b) «Emekli, Adi Malullük veya Vazife Malullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla, Bunların Kanunen Bakmakla Yükümlü Bulundukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük» ile «Vazife Malullerinin Nevileriyle Dereceleri Hakkında Nizamname» ve «Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük» hariç bu Kanunda geçen diğer «tüzük» deyimleri «yönetmelik» olarak değiştirilmiştir.»

BAŞKAN — Ek madde 6 üzerinde söz isteyen? Yok.

Ek madde 6'yı oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 7'yi okutuyorum :

«EK MADDE 7. — T. C. Emekli Sandığı Kanununun uygulanmasından doğan Sandık alacakları on yıllık zamanaşımına tabidir.»

BAŞKAN — Ek madde 7 üzerinde söz isteyen? Yok.

Ek madde 7'yi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 8'i okutuyorum :

«EK MADDE 8. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa bu Kanunun yürürlük tarihini takip eden aybaşından itibaren prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirileceklerden kadın iştirakçilere 20 fiilî hizmet yılını ve (50) yaşını, erkek iştirakçilere 25 fiilî hizmet yılını ve (55) yaşını, 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren ilgilendirilecek kadın iştirakçilere 20 fiilî hizmet yılını 55 yaşını, erkek iştirakçilere 25 fiilî hizmet yılını 60 yaşını doldurduklarında, istekleri üzerine T. C. Emekli Sandığınca emekli aylığı bağlanır.»

BAŞKAN — Ek madde 8 üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Sayın Bakan, sayın komisyon; sizden bir hususu tavzih etmenizi rica ediyorum.

Dördüncü satırda, «25 fiilî hizmet yılını ve 55 yaşını...» tabiri var, altındaki satırda, yani 5 inci

satırda «20 fiilî hizmet yılını (55) yaşını...» diyor. «ve» olmayacak mı orada?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — «Ve» olacak efendim.

BAŞKAN — «Ve» olacak, oraya «ve» kelimesini ilave ediyoruz, redaksiyon olarak.

Bu düzeltme ile ek madde 8'i oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde 9'u okutuyorum :

«EK MADDE 9. — Türk Vatandaşlarıyla evlenmiş yabancı uyruklu karılara, Türkiye'de ikamet ettikleri sürece, mütekabiliyet esası da dikkate alınarak, değişik 68 inci maddedeki oranlara göre aylık bağlanır.»

BAŞKAN — Ek madde 9 üzerinde söz isteyen?

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, buradaki «karılar» tabiri yerine daha başka bir tabir kullanılamaz mı?

BAŞKAN — «Karı, koca» tabiri Medenî Kanunumuzda da vardır.

Söz isteyen? Yok.

Ek madde 9'u oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi kabul edilmiş bulunan Ek 1, Ek 2, Ek 3, Ek 4, Ek 5, Ek 6, Ek 7, Ek 8, Ek 9 uncu maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19 uncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 19 — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa 2.3.1970 tarihli ve 1239 sayılı Kanunla eklenen Ek - 1 inci maddeye aşağıdaki bent eklenmiştir.

«Yukarıdaki hükümler, 22.6.1956 tarih ve 6741 sayılı Kanunla 53 üncü maddeye eklenen bent gereğince malullük aylığı alanlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da uygulanır.»

BAŞKAN — 19 uncu madde üzerinde söz isteyen?. Yok.

19 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 20. — T. C. Emekli Sandığı Kanununa 8.7.1971 tarih ve 1425 sayılı Kanun ile eklenen değişik Geçici 7 nci maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«15.6.1978 tarih ve 2150 sayılı Kanun hükümlerine göre Vatanî Hizmet Tertibinden aylık bağlanmış olanların yalnız kendileri yukarıdaki hükümlerden faydalandırılırlar.»

BAŞKAN — 20 inci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

20 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 21. — Yasama Organı Üyeleri ile dışardan atanan Bakanlara ilişkin olarak 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerinde ve diğer kanunlarda yer alan bu Kanuna aykırı hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — 21 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

21 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 22. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 1. — Sandık Yönetim Kurulunca bu Kanunun yayımı tarihine kadar verilmiş kararların ilgililere tebliğine devam edilir.

İlgililer bu kararlar üzerine, Sandık aleyhine idarî dava açabilirler.

Sandık Yönetim Kurulunca verilmiş kararların daha önce tebliğ edilmiş olması nedeniyle idarî dava açma süreleri işlemeye başlamış bulunanların bu süreleri kesilmeyeceği gibi bu Kanun, idarî dava açma süreleri geçmiş olanlara da yeni bir hak vermez.»

BAŞKAN — Geçici madde 1 üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Geçici madde 1'i oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 2'yi okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 2. — 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen 14 üncü maddesinin (a) fıkrasında belirtilen emeklilik keseneği 1986 yılı için % 10, 1987 yılı için % 11, (d) fıkrasında belirtilen kurum karşılığı ise 1986 yılı için % 18, 1987 yılı için % 20 olarak uygulanır. Bu oranlar belirtilen yıllarda emeklilik keseneği ve kurum karşılığı mahiyetindeki diğer oranlar hakkında da aynen uygulanır.

(f) fıkrasında belirtilen ek karşılık ise 1986 yılı için % 2, 1987 yılı için % 3 olarak uygulanır.

BAŞKAN — Geçici 2 nci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

Madde hakkında bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 391 sıra sayılı 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının 22 nci maddesinin geçici madde 2 nin aşağıdaki şekilde düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Pertev Aşçıoğlu Zonguldak	Mustafa Kemal Toğay Isparta
İsmail Üğdül Edirne	Hikmet Bicentürk İçel
İsmail Saruhan Ankara	

Madde 22. —

Geçici madde 2. — 5434 sayılı Kanunun bu kanunla değiştirilen 14 üncü maddesinin (a) fıkrasında belirtilen emeklilik keseneği 1986 yılı için yüzde 10, 1987 ve 1988 yılları için yüzde 11, (d) fıkrasında belirtilen kurum karşılığı ise 1986 yılı için yüzde 18, 1987 ve 1988 yılları için yüzde 19 olarak uygulanır. Bu oranlar, belirtilen yıllarda emeklilik keseneği ve kurum karşılığı mahiyetindeki diğer oranlar hakkında da aynen uygulanır.

(f) fıkrasında belirtilen ek karşılık ise 1986 yılı için yüzde 2, 1987 yılı için yüzde 3 olarak uygulanır.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — 3 üncü madde ile paralellik sağlaması açısından katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye, komisyon katılmıyor, hükümet katılıyor.

Önergeyi oylarınıza sunacağım : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 2 nci maddeyi bu değişik şekliyle oylarınıza sunacağım : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 3 üncü maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 3. — Aylık bağlanması için gerekli süreleri geçirmeleri nedeniyle aylık bağlanmamış ana ve babalardan, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra yapacakları yazılı müracaatı takip eden aybaşından itibaren bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak müstehak olmaları şartıyla aylık bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

BAŞKAN — Geçici 3 üncü madde üzerinde konuşmak isteyen? Yok.

Geçici 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 4 üncü maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 4. — 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik (74) üncü maddesinin değişiklikten önceki iki, üç ve dokuzuncu bentlerinde yazılı durumda olup da süresi içinde müracaat etmeyenlerle diğer veya aynı bir yüksekokula başlamayanlardan aylık bağlanmamış erkek çocuklara, bu Kanundaki şartları taşımaları halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatı takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.»

BAŞKAN — Geçici 4 üncü madde üzerinde söz isteyen? Yok.

Geçici 4 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 5 inci maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 5. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, Türk Vatandaşlığını kaybetmeleri veya Hükümetten izin almaksızın yabancı memlekette vazife kabul etmeleri nedeniyle aylık bağlanamayanlarla emekli, dul ve yetim aylıkları kesimlerin, yeniden Türk Vatandaşlığını kazanmaları şartıyla bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak, müstehak olmaları halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren aylıkları yeniden veya iadeten bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

BAŞKAN — Geçici 5 inci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

Geçici 5 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 6 ncı maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 6. — İki cihetten aylığa müstehak olanlardan aylıklarından birini tercih için aranan süreleri geçirenlere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatı takip eden aybaşından itibaren, bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak, müstehak olmaları şartıyla, tercih ettikleri aylıkları bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

BAŞKAN — Geçici 6 ncı madde üzerinde söz almak isteyen? Yok.

Geçici 6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 7 nci maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 7. — Bu Kanunun 19 uncu maddesi ile 1239 sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesine eklenen bent gereğince; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 6741 sayılı Kanun hükümlerine göre malullük aylığı bağlanmış olup da ölenlerin dul ve yetimlerinin müracaatları üzerine kendilerine maddedeki şartları taşımaları kaydıyla müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren dul ve yetim aylığı bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

BAŞKAN — Geçici 7 nci madde üzerinde söz almak isteyen? Yok.

Geçici 7 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 8 inci maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 8. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 5434 sayılı Kanunun 17 nci maddesi uyarınca tarh ve tahakkuk etmiş ve tahsil edilmemiş bulunan % 10 gecikme zamları silinir ve bu devreye ait kurumlarca Sandığa ödenmesi gereken kesenek ve karşılıkları ile % 2 ek karşılıkları, Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar yatırmamış bulunanların bu paraları, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde yatırmaları şartıyla % 30 gecikme zammı tahakkuk ettirilmez.

Bu sürede yatırılmadığı takdirde 17 nci maddenin bu Kanunla değişik hükümlerine göre işlem yapılır.»

BAŞKAN — Geçici 8 inci madde üzerinde söz almak isteyen? Yok.

Geçici 8 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 9 uncu maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 9. — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki çeşitli hükümlere göre 10 yıllık aylıkları defaten ödenmiş olanlarla, sonradan ölenlerin dul ve yetimlerine bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak, müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

BAŞKAN — Geçici 9 uncu madde üzerinde söz almak isteyen? Yok.

Geçici 9 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 10 uncu maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 10. — 5434 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinde belirtilen süreler içerisinde müracaat edememiş olmaları sebebiyle aylık bağlanamamış bulunanlarla bunların dul ve yetimlerine vazife malullüklerinin 5434 sayılı Kanunun ilgili maddesine göre tevsik edilmesi ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde T. C. Emekli Sandığına müracaat etmeleri halinde, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ödenmez.»

BAŞKAN — Geçici 10 uncu madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Geçici 10 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 11 inci maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 11. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yasama Organı Üyelikleriyle, açıktan tayin edildikleri Bakanlıkları devam edenlerin;

a) T. C. Emekli Sandığı ile iştirakçi olarak ilgilendirilmekte olanlardan, 1 inci derecenin 4 üncü kademesine gelmemiş bulunanların, emeklilik kesenklerine esas tutulacak derece, kademe ve ek göstergeleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren Ek-1 inci maddede yer alan esaslara göre tespit edilir.

b) Henüz T. C. Emekli Sandığı ile iştirakçi olarak ilgilendirilmemiş olanlarla, diğer sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgileri devam edenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren T. C. Emekli Sandığı ile Ek-1 inci madde esaslarına göre iştirakçi olarak ilgilendirilirler. Bunlardan hiç bir sosyal güvenlik kurumuyla ilgilendirilmemiş bulunanların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, bu görevlerde geçen süreleri için ödenmesi gereken emeklilik kesenekleri adlarına bor çkaydedilerek, kurum karşılıkları T.B. M.M.'den tahsil olunur.

Yukarıdaki fıkralarda sayılanlardan isteyenler hakkında bu Kanunun Ek-2 nci maddesi gereğince borçlandırma işlemi yapılır.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı?

Buyurun Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, bu maddeye gelinceye kadar düzenlenmiş olan aslî hü-

kümler halen parlamentoda olanlara uygulanmasıyla ilgili. Burada benim görebildiğim çelişki, geçici 11 inci madde ile ek 5 arasındadır. Ek madde 5'in (b) bendinde, «10 yıldan az hizmeti olup da, bu Kanunun Ek 2 nci maddesi uyarınca hizmetlerini borçlanmak suretiyle 15 yıl veya daha fazla süreyi tamamlayanlara ise, kadınların 55, erkeklerin 60 yaşını doldurmaları» demektedir, bu şart getirilmektedir.

Halihazırda bu durumda olanlar için, 11 inci madde herhangi bir şart getirmiyor, normal yaş şartı dışında, burada getirilen özel yaş şartı dışında, normal yaş şartı uygulanıyor. Bu iki şeyi nasıl telif edeceğiz? Bu şekliyle kabul edilemez bir madde.

İkinci sorum; ek geçici madde 11'in (a) fıkrasında, «1 inci derecenin 4 üncü kademesine gelmemiş bulunanların» diyor. Diyelim ki, 5 inci derecede veya 6 ncı derecede bir arkadaşımız, ne olacak?.. «Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren Ek - 1 inci maddede yer alan esaslara göre tespit edilir» diyor. Yani, otomatik olarak 1 inci derecenin 4 üncü kademesine getirilecek. Peki, emekli keseneği kesilmeyecek mi, geriye dönerek bir ödeme yapılmayacak mı? Yani, diyelim ki, 6 ncı derecede olan bir kimse paraşütle atlayarak veya 5 inci derecedeki bir kimse paraşütle atlayarak 1'in 4'üne oturacak; ne olacak, ne kadar süre sonra, emeklilik keseneğide kesilerek, emekliliğe hak kazanacak? Emekli keseneği 1 inci derecenin 4 üncü kademesinden hiç kesilmeden hemen emekli olabilecek mi efendim? Bunu soruyorum. Bu niteliği ile de bu madde kabul edilemez.

Arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Bakan, cevap vermeden önce bir dakikanızı rica edeyim efendim.

Muhterem arkadaşlarım, çalışma süremizin dolmasına çok az zaman kalmıştır, ancak kanun müzakeratının bitmesi için de 4 veya 5 maddemiz kalmıştır. Bu sebeple, kanun tasarısının bitimine kadar sürenin uzatılmasını tasviplerinize sunacağım : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, geçici 11 inci madde, ek 5 ve ek 12 ile beraber mütalaa edildiği takdirde bir çelişki olmadığı görülür.

Arz ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Geçici 11 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum :

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Ben emekli keseneğini sordum Sayın Başkan, cevap vermiyorlar. Bu nasıl intibak ettirilecek?

BAŞKAN — Cevabı böyle veriyorlar efendim. Oylamaya geçtik.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Millî irade tecelli etmiştir.

BAŞKAN — Geçici 12 nci maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 12. — Bu Kanunun yürürlüğünden önce Yasama Organı Üyelikleri veya Bakanlığı sona erenlerden;

a) Halen T. C. Emekli Sandığı ile ilgili bir görevde bulunanların, emeklilik keseneklerine esas tutulacak derece ve kademeleri ile ek göstergeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren 1 inci derecenin son kedemesi ve iştirakçilere uygulanmakta olan en yüksek ek göstergeye yükseltilerek, kesenekleri kendilerinden, karşılıkları da kurumlarından alınır.

b) Diğer sosyal güvenlik kurumları ile ilgili bir görevde çalışanların istekleri üzerine, müracaatlarının T. C. Emekli Sandığı kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren kesenek ve kurum karşılıkları birinci derecenin son kademesi ve iştirakçiler için uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge üzerinden hesap edilmek şartıyla T. C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanır. Diğer sosyal güvenlik kurumları ile olan ilgileri aynı tarihten itibaren kesilir.

Bu suretle ilgileri devam edenlerın Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamı, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların keseneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek işveren hissesi ile % 18 karşılık arasındaki farkın tamamı kendilerinden, işveren hissesi de çalıştıran işyerinden tahsil edilir. Ancak bu suretle geçen süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz.»

(a) ve (b) fıkrası kapsamına girenlere istekleri üzerine Ek 5 inci maddedeki esas ve oranlara göre aylık bağlanır.

c) T. C. Emekli Sandığı dışında, diğer sosyal güvenlik kurumlarından emekli olmuş bulunanlardan halen hayatta olanların, istekleri üzerine, sandığa yaptıkları müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren bu Kanun esaslarına göre iştirakçilikleri sağ-

lanır. Aynı tarihten itibaren de almakta oldukları emekli aylıkları kesilir.

Yukarıdaki fıkralarda sayılanlardan isteyenler hakkında bu Kanunun Ek 2 nci maddesi gereğince borçlandırma işlemi yapılır.

Bu gibiler için; hak kazandıkları ve istekte bulundukları takdirde ek 5 inci madde esaslarına göre emeklilik işlemi uygulanır.

d) T. C. Emekli Sandığından emekli olanlarla, ölenlerin kendilerine veya dul ve yetimlerine bağlanmış olan emekli, dul ve yetim aylıkları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren, bu Kanunla getirilen ve aylık bağlanmasına esas tutulan derece, kademe ve ek göstergeleri ile aylık bağlama oranları esas alınmak suretiyle yükseltilir.

e) Ölümleri sebebiyle dul ve yetimlerine diğer sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıklar Sandığa yazılı müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren (d) fıkrasındaki hükümlere göre düzeltilerek sandıkça ödenir. Bunların diğer sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıkları aynı tarihten itibaren kesilir.

BAŞKAN — Geçici 12 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Buyurun Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, 12 nci maddede şu çelişkiler ortaya çıkacaktır; acaba yanılıyor muyum, sayın hükümet, bu konuda bizi tenvir ederler mi?

Efendim, aynı üniversite kürsüsünde iki kişi var; bunlardan bir tanesi eski parlamenter. Şimdi, bu iki kişiden bir tanesi, farklı bir emekli ek göstergesinden emekli keseneği kestirecek, öbürü ise, üniversite öğretim üyelerine tanınmış olan en yüksek ek gösterge - normal olarak onlara öngörülmüş olan - üzerinden emekli keseneği kestirecek. Şimdi, bütün dairelerde veya işyerlerinde, eski parlamenter doktor ve meslektaşı eski parlamenter profesör ve parlamenter olmayan profesör gibi ikilikler olacak; bu ikiliği nasıl kabul ediyorlar, bu nasıl bir uygulamadır, nasıl olacak bu, buna kim tahammül edebilir? Lütfen, bu konuda açıklama getirsinler.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Emekli Sandığı Kanununun 15 inci maddesinin (h) fıkrası, bu hususların cevabını teşkil etmektedir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Nedir, cevap nedir Sayın Bakanım? Şifreyle cevap vermeyin, lütfen adil olalım; şifreyle konuşmuyoruz biz.

BAŞKAN — Sayın Tutum...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Böyle müzakere olmaz efendim.

BAŞKAN — Olur veya olmaz Sayın Tutum; bu kadar cevap veriyorlar.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Eğer bizi hırçınlığa itmek istiyorlarsa, biz de konuşuruz. «Filan maddesi cevap veriyor» diyor; böyle cevap olmaz. Lütfen ikaz buyurun Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Cevabını o şekilde veriyorlar; «Şu şekilde cevap veriniz» diye, ben kendilerine nasıl söyleyebilirim. Sizin arzu ettiğiniz şekilde cevap vermeye mecbur değildir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Ama müzakerelerin yolunda cereyan etmesinden sorumlusunuz Sayın Başkanım; «Böyle cevap olmaz» diyebilirsiniz.

BAŞKAN — O kadar cevap veriyorlar.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Biz şifre ile sormuyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — O kadar cevap veriyor Sayın Tutum.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Sayın Bakan cevap veriyorlar; buyurun.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu konuda bir maddeye bakarak meseleyi çözmek mümkün değildir. Emekli Sandığı Kanununda, diğer kanunlarda olduğu gibi, her madde, hemen hemen, başka birkaç madde ile iltisaklıdır. Bu bakımdan, konunun tamamına tam olarak vâkıf olmadan cevap vermek, takdir edersiniz ki, mümkün değildir.

Şimdi, biraz evvel belirtmiş olduğum 15 inci maddenin (h) fıkrasını okuyorum: «Kazanılmış hak aylık derecelerinden en çok 3 aşağı dereceye kadar olan kadrolara atanan veya seçilenlerin, aylıkları genel hükümlere göre tespit edilmekle beraber, emeklilik keseneklerine ve kurum karşılıklarına, kazanılmış aylık hak derece ve kademeleri esas alınır. Bunlar, kesenek ödedikleri derecelerin son kademesine kadar kademe ilerlemesinden yararlanırlar; ancak atandıkları veya seçildikleri tarihlerdeki derece ve kademeleriyle, ilerledikleri kademe tutarları arasındaki farklara ait artış farklarının, kesenek ve kurum karşılıklarının tamamı ilgililerin aylıklarından kesilir.»

Arz ederim efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Cevap değil bu; ikilik devam edecek mi?

BAŞKAN — Sayın Erel, buyurun sorunuzu sorun efendim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, an önce yasalaşmış bulunan 390 sıra sayılı Kanun tasarısıyla, hükümetimiz yaş haddini yükselterek, mevcut çalışan işçilerin, emeklerinden ve deneyimlerinden yararlanmanın daha yerinde ve geçerli olacağını savunmuş ve bu yasa tasarısı da, iktidar partisine mensup arkadaşlarımızın oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Şu anda mevcut, müzakeresi yapılan bu yasa tasarısı kanunlaştığı takdirde, daha önce yasama organı üyeliği veya bakanlık yapmış olanlardan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile ilişkili bir dairede çalışanlar bu kanunun cazibesinden, faydasından yararlanarak - yani, alacağı maaş daha yüksek olduğu takdirde - mevcut işlerini bırakabileceklerdir...

BAŞKAN — Efendim, sualinizi sorun lütfen.

SALİM EREL (Konya) — Bu arkadaşların işlerini bırakması ile devletimizin kaybı ne olacaktır? Bir taraftan, işçilerimizin yaş haddini...

BAŞKAN — Sualinizi sordunuz «Ne olacaktır?» dediniz, sordunuz; tamam efendim.

SALİM EREL (Konya) — Bu durum, devlet için bir kayıp olacak mıdır, olmayacak mıdır?

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erel.

Sayın Bakan, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI KÂZIM OKSAY (Bolu) — Olmayacaktır Sayın Başkan.

BAŞKAN — Geçici 12 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 13 üncü maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 13. — Çeşitli sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmetleri toplamı veya bu kurumlardan birine tabi olarak geçen hizmetleri, 10 yıldan az olup da, bu Kanunun ek 2 nci maddesi uyarınca hizmetlerinin bir kısmını veya tamamını borçlanmak suretiyle en az 15 yıl fiilî hizmeti olan yasama organı üyeleriyle dışardan atanan bakanlardan;

a) 1983 yılında seçilen ve bakanlığa atananlarla daha önceki yıllarda bu görevleri sona erenlerden, kadın ise 45, erkek ise 50 yaşını,

b) 1988 yılında seçilen veya bakanlığa atananlardan kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını,

c) 1993 yılında seçilen veya bakanlığa atananlardan kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını,

Doldıranlara istekleri üzerine ek 5 inci madde esaslarına göre aylık bağlanır.

Maluliyet ve ölüm nedenlerinden dolayı aylık bağlanması halinde yukarıdaki fıkralarda sözü edilen yaşlar aranmaz.

Yasama dönemleri tamamlanmadan seçimlerin erken yapılması halinde yukarıdaki fıkralarda yer alan yaşlar yeni seçim tarihlerine göre aranır.

Ara seçimlerde seçilenlerle seçim dönemi arasında bakanlığa atananlarda ise, seçildikleri veya atandıkları seçim döneminde uygulanan yaşlar aranır.

BAŞKAN — Geçici 13 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Geçici 13 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 14 üncü maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 14. — Bu Kanunun yürürlük tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı iştirakçisi bulunanlar, 8.5.1985 tarih ve 3201 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce yurt dışında ev kadını olarak geçen sürelerini, sözü edilen Kanunun 4 üncü maddesinin 2, 3, 4 ve 5 inci fıkraları uyarınca borçlanabilirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 15 inci maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 15. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kurumlarda Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına tabi olarak çalışanlardan, sözleşmeli personel statüsüne geçenlerle, daha önce bu statüye geçmiş olanlardan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yazı ile müracaat edenlerin, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren Sandıkla ilgileri devam ettirilir. Bunların emeklilik kesenekleri; emeklilik keseneğine esas aylıkları üzerinden % 15 olarak kesilir, kurumları da % 18 karşılık öderler.»

Kesenek ve karşılık yüzdelerinin artması halinde, bu maddedeki yüzdeler de aynı miktarda artırılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Geçici 15 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 16 ncı maddeyi okutuyorum :

«GEÇİCİ MADDE 16. — Geçici 15 inci madde uyarınca iştirakçi olarak Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile ilgilendirilenlerden her ne sebeple olursa olsun, görevlerinden ayrılarak, diğer sosyal gü-

venlik kurumları ile ilgili bir görevde çalışanların istekleri üzerine, müracaatlarının Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren, emekli keseneğine esas aylıkları üzerinden geçici 15 inci maddedeki kesenek ve karşılık toplamı üzerinden hesap edilmek ve her yıl bir kademe her üç yılda bir derece yükseltilmek ve tamamı kendilerinden tahsil edilmek şartıyla Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanır.

Bu suretle ilgileri devam edenlerin Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamı, Sosyal Sigortalar Kurumu veya 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi kurumlar ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların keseneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna veya 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi kurumların emekli sandıklarına ödenecek işveren hissesi ile % 18 karşılık arasındaki farkın tamamı kendilerinden, işveren hissesi de çalıştıran işyerinden tahsil edilir.

Kesenek ve karşılık yüzdelerinin artması halinde, bu maddedeki yüzdeler de aynı miktarda artırılır.

Ancak bu suretle geçen süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmayacağı gibi, emekli keseneğine esas aylıkları da, tahsil durumları itibariyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan yükselebilecekleri azamî derece ve kademeyi geçemez.»

BAŞKAN — Geçici 16 ncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Geçici 16 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22 nci maddeyi, kabul edilmiş bulunan geçici 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 23. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 24. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

24 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın komisyondan bir ricamız var; sahife 28'de ek madde 8'de demin bir «ve» kelimesini ilave ettik, «ve 55 yaş» dedik; o satırın sonunda... «fiilî hizmet yılını ve 60 yaşını» olması lazım, oraya da bir «ve» kelimesinin ilavesi gerekmektedir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALAATTİN FIRAT (Muş) — Sayın Başkanım, virgül (,) veya «ve» olması gerekir, o bakımdan katılıyoruz.

BAŞKAN — Peki efendim.

Tasarının tümü üzerinde oyunun rengini belirtmek isteyen var mı?

Sayın Tutum, lehte mi aleyhte mi?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Aleyhte.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizin dikkatini çektiği gibi, aslında bugün müzakeresini yaptığımız kanunun asıl renkli hükümleri, biraz evvel ekspres hızıyla geçen hükümlerdir; bunu kimse inkâr edemez. Bundan önce geçen teknik nitelikteki hükümler, aslında, bir kinini yutturmak için etrafını şekerle bezemek gibi, oldukça olumlu birçok hükümlerdir. Bu da bellidir.

Saygıdeğer üyeler, bizim, devlet olarak bir sosyal politikamızın, sosyal güvenlik politikamızın olmadığını gösteren çok güzel örneği şu anda hep birlikte sergiliyoruz. Nedir bu? Türkiye'deki mevcut mevzuat içerisinde en hurdahaş olanı, en biçare olanı, Emekli Sandığı mevzuatıdır ve hepinizin de bildiği gibi, genel gerekçede de ifade edildiği gibi, 199 kez değişmiştir, bu değişiklik de 200 üncü oluyor; «Hayırlı olsun» diyeceğiz. Ancak, şunu da söyleyelim; Türkiye'de emekli mevzuatı, emekli hukuku dediğimiz zaman, artık devlet olarak, belki onurlu bakamayacağımız, bu derece kötü bir mirası alıp, ondan yepyeni bir sosyal hukuk yaratmak zorunluluğunu da hep birlikte hissetmeliyiz.

Benim sormak istediğim hususlar şunlardır :

1. Acaba hükümet, emekliliğe esas aylık kavramını açıklığa kavuşturarak, bugün emekli olanı büyük ölçüde açlığa mahkum eden bu mevzuat sakatlığını düzeltmeyi göze alabilmiş midir? Hayır. Neden göze alamamıştır? Ekspres hızıyla çıkardığı kanun hükmünde kararnamelerle, 17 çeşit ödeme rejimini personel hukukuna musallat etmiş ve bunun adına da sayın hükümet «reform» demiştir.

Eğer biraz dikkat ederseniz, bir taraftan iş güçlüğü, iş riski ve eleman temininde güçlük zammı, yine aynı mülahazalarla, özel hizmet tazminatı ve ni-

hayet çeşitli meslek mensuplarına getirilen ödemeler, asıl ödemelerin bir katını aşmıştır. Bu, görülmemiş bir uygulamadır ve bunlar emekliliğe esas sayılmamaktadır. Yıllarca mücadelesini verip, sadece ek göstergeleri emekliliğe saydırabildik. Oysa bugün, eğitim ve öğretim tazminatı, emniyet mensupları tazminatı, hâkim ve savcılar ödeneği, mülkî idare tazminatı, üniversite öğretim elemanlarının ödenekleri, özel hizmet tazminatı, iş güçlüğü, iş riski ve eleman temininde güçlük zamlarının hiçbirisi emekliliğe esas sayılmamaktadır.

Hükümetin yapacağı iş; emekli hukukunda birinci nokta, evvela memuru insanca yaşanır bir emekliliğe kavuşturabilmesi için, aktif vazifede iken almakta olduğu aylığa yakın derecede bir aylığı vermeyi göze almasıdır. Bugün emeklinin aldığı, yüzde 70 - 80 arasındaki oran hiçbir şey ifade etmiyor; çünkü hesaplama, çıplak maaş üzerinden yapılmaktadır. Böyle bir emeklilik mevzuatı, elbetteki hükümeti palyatif bazı tedbirleri arka arkaya bu yüce Meclise getirerek, çözüm aramaya iter.

İkinci nokta; sanıyorum ki hükümetin ek sosyal sigorta olanaklarını düşünmesi zamanının geldiğidir. Hükümet, eğer bugünkü sistem içinde yürütemiyorsa, acaba sosyal politikasında ne gibi tedbirleri düşünmektedir; bunu açıklamak ve bunun çarelerini bulmak zorundadır.

Üçüncü nokta; sosyal güvenlik kuruluşları arasında farklılıkların nasıl giderileceği konusunda ciddî bir çalışma içine girmelidir; bunu da maalesef göremiyoruz.

Nihayet, yıllardan beri bir türlü çözüme kavuşturulamayan fiilî hizmet zammı müessesesine ne yapacaktır hükümet? Bizim 29 adet, kamu personeli, kamu hizmetlileri için teklif ettiğimiz fiilî hizmet zamları, maalesef komisyonlarda bekletilmektedir. Neden? Hükümet, bu konuda bir politika üretecek ve komisyonlara bilgi verecek ve dolayısıyla bu teklifler ona göre bir işlem görecek. Nerede, hani fiilî hizmet zamlarıyla ilgili hükümet politikası?

Saygıdeğer üyeler, gördüğünüz gibi, hükümetin sosyal politika anlayışı, işte böyle gecenin bu vaktinde, belli amaçlarla birtakım hükümleri alelacele olupbittiye getirerek geçirmek şeklinde tezahür etmektedir; hepiniz buna tanık oldunuz.

Saygıdeğer üyeler, bu nedenle bu tür oldubittilere karşı tavrımız gayet açıktır ve bu nedenle oyumun kırmızı olacağını arz eder, hepinize saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; memleketimiz ve ilgililer için hayırlı olmasını diliyorum.

Çalışma süremiz dolmuştur. Gündemdeki konuları sırasıyla görüşmek için, 25 Aralık 1985 Çarşamba günü; yani bugün saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 00.20

IV. — SORULAR VE CEVAPLAR (Devam)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Bursa-Mustafakemalpaşa İlçesi Tepecik Kasabasındaki Hazine arazilerine ilişkin Başbakandan sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in yazılı cevabı (7/783)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bursa-Mustafakemalpaşa İlçesi Tepecik Kasabası hudutları dahilinde bulunan Hazine adına tescilli gayrimenkullerle ilgili olarak aşağıdaki soru önergemin ilgili bakanlıklar adına Sayın Başbakan Turgut Özal tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygılarımla arz ederim.

Davut Abacıgil
Balıkesir

Bursa İli Mustafakemalpaşa İlçesi Tepecik Kasabası hudutları dahilinde Girdap, Papulok mevkilerinde bulunan 1 253 parsel sayılı 34 300 metre miktarında Hazine adına tescilli gayrimenkuller Bursa Toprak İskân Müdürlüğüne izafeten Mustafakemalpaşa Mal Müdürlüğünce ecrimisil suretiyle kiraya verilmekte, kiracılar adına tahakkuk ettirilen ecrimisil-

ler de 2886 sayılı Devlet İhale Yasasının 75 inci maddesi gereğince tahsil edilmektedir.

Ancak kiralarını muntazaman ödeyen topraksız çiftçi köylülerden alınarak başka ihtiyaç sahiplerine verileceğinden bahisle icarlarında bulunan gayrimenkullerin Mal Müdürlüğüne terk ve teslimi için tebligatlar yapılmaktadır.

a) Anayasamızın 44 üncü maddesinde, «topraksız olan veya yeterli toprağı bulunmayan, çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak için gerekli tedbirleri alır» denildiğine göre, bu Hazine arazilerinin çiftçilere değeri mukabilinde satılarak toprak sahibi yapılmaları için ne düşünülmektedir?

b) Ecrimisil sistemine devam olunacaksa, hiç toprağı bulunmayan ihtiyaç sahibi çiftçilerin belediye ve mahalle muhtarlıkları vasıtasıyla tespit olunarak ilk etapta bunlara verilmesi,

c) Ecrimisillerini ödeyerek çiftçilik yapanların ellerinden topraklarının alınmaması,

ç) Hiç toprağı olmayanlardan arta kalan toprak bulunduğu takdirde yeter derecede toprağı olmayan çiftçilere de bu hakkın tanınması,

d) Köyde oturmayan ve çiftçilikle iştigal etmeyen kimselere de kira ile toprak verilmemesi,

e) Mustafakemalpaşa Mal Müdürlüğünde Hazineye ait bu gayrimenkulerin kiraya verilme işleriyle görevlendirilen ve bitaraf hareket etmediği anlaşılan memurdan bu görevin alınarak yerine daha ehliyetli ve bitaraflığını muhafaza edebilen bir memurun verilmesi,

Hususlarında düşünce ve görüşleriniz nedir?

TC
Maliye ve Gümrük Bakanlığı 23 . 12 . 1985
Millî Emlâk Genel Müdürlüğü
Sayı : Mile 4/3 Şb. Md. 3361-22907/47435

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Başbakanlığa muhatap 28.11.1985 gün ve 7/783-4900/18711 sayılı yazıları.

b) Başbakanlığın Bakanlığımıza muhatap 3.12.1985 gün ve 106-1263/06857 sayılı yazıları.

Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği yazılı soru önergesine Sayın Başbakanımızca kendileri adına Bakanlığımızca cevap verilmesi emredilmiştir.

Soru önergesinde belirtilen hususlar aşağıda sırasıyla cevaplandırılmıştır.

1. Soru önergesinde sözü edilen Bursa İli, Mustafakemalpaşa İlçesi Tepecik Kasabası hudutları içerisinde bulunan Hazine adına kayıtlı kültür topraklarının Bursa Toprak İskân Müdürlüğüne izafeten Malmüdürlüğünce ecrimisil suretiyle kiraya verilmesi, mümkün değildir. Çünkü ecrimisil idarenin bilgisi dışında üçüncü şahıslarca işgal edilen yerler için işgalciden alınan işgal tazminatı olup, yürürlükteki mevzuata göre, işgalde olduğu tespit edilen yerin, bir taraftan geçmiş dönemdeki kullanım bedeli olan ecrimisil alınırken diğer taraftan da, işgale son verilerek hak sahibi olanlara kiralama yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Kiralama yapıldıktan sonra da sözleşme şartlarını ihlâl etmeyen kişilerden bu yerlerin sözleşme süresi içerisinde geri alınması söz konusu olmayıp,. kira süresi sonunda kiracılık şartlarını koruyanlara bu yerler tekrar kiralanabilir.

Öte yandan anılan yerler kültür arazisi vasfında olup, Bursa Toprak İskân Müdürlüğünün bir ilişkisi bulunmamaktadır.

2. a) Anayasamızın 44 üncü maddesi hükmünün yerine getirilmesi amacıyla 22.11.1984 tarihinde 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu çıkarılmış, bu Kanun 1.12.1985 tarihli 18592 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Kanunun 3 üncü maddesine göre Tarım Reformu Uygulama Alanların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmesi gerekmekte olup, önergede sözü edilen Bursa İli, Mustafakemalpaşa İlçesi, henüz 3038 sayılı Kanunun uygulama alanı olarak belirlenmemiştir.

Uygulama alanı olarak belirlenmeyen yörelerdeki Hazine adına kayıtlı kültür topraklarının çiftçilere satılması söz konusu olmayıp, Bakanlıklararası bir Komisyonca kabul edilen ve 26.6.1980 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 106 Sıra Sayılı Genelge uyarınca muhtaç çiftçilere kiraya verilmek suretiyle idaresine devam edilmektedir.

b) Ecrimisil Hazine adına kayıtlı taşınmaz malları idarenin bilgisi dışında işgal eden kişilerden geçmiş dönemdeki kullanıma karşılık alınan işgal tazminatıdır. Bu nedenle, ecrimisil sürekli bir idare şekli olmayıp, Hazine arazilerinin tespiti yapıldıktan sonra, bu yerlerin en kısa sürede 106 Sıra Sayılı Genelge uyarınca kiralanması gerekmektedir.

c) Ecrimisil ödeyerek çiftçilik yapanların muhtaç çiftçi olmaları halinde bu çiftçilere, eğer o yöre-

de yeteri kadar kültür arazisi varsa, 106 Sıra Sayılı Genelgede belirtilen normlar dahilinde arazi kiralanmaktadır.

Tespitler sırasında bu normlar üzerinde Hazine arazisi işgal ettiği anlaşılan muhtaç çiftçilerden fazla olan arazi miktarı, muhtaç çiftçilik vasıflarını taşımayanlardan da tamamı, muhtaç çiftçilere kiralanmak üzere geri alınmaktadır.

Öte yandan muhtaç çiftçi sayısının dağıtılacak araziye göre fazla olması durumunda verimliliği olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde bir aileye verilecek arazi miktarı, anılan genelgede belirtilen normlar küçültülmek suretiyle belirlenmektedir.

ç) Yukarıda sözü edilen genelgede belirtilen normlar dahilinde hiç toprağı olmayan çiftçilere dağıtım yapıldıktan sonra Hazine arazisi kaldığı takdirde bu araziler az topraklı çiftçilere verilmektedir. Anılan Genelgenin 10 ve 11 inci maddeleri bu hususu düzenlemiş bulunmaktadır.

d) Hazine arazisinin bulunduğu köyde oturmayanlarla (eğer o köyde oturan topraksız veya az topraklı çiftçilerin tamamına normlar dahilinde arazi dağıtıldıktan sonra artan arazi yoksa) bilfiil çiftçilikle iştigal etmeyen kimselere kira ile arazi verilmesi anılan 106 Sıra Sayılı Genelge uyarınca mümkün olmamaktadır.

e) Soru önergesinde belirtilen Bursa İli, Mustafakemalpaşa İlçesi Tepecik Kasabası hudutları içindeki Hazine'ye ait Kültür topraklarının kiralanması işlemleri Millî Emlâk Kontrolörleri vasıtasıyla incelettirilmiş olup, bu inceleme sonucunda;

— Anılan kasaba hudutları içinde 11 parçada toplam 210 106 m² Hazine arazisi olduğu, bunlardan mülkiyeti ihtilaflı olması nedeniyle 1319 parseldeki 31 706 m²'lik tarla ile yüzölçümü çok küçük olan 2717 parseldeki 700 m²'lik tarla dışındakilerin tamamının 106 Sıra Sayılı Genelge uyarınca muhtaç çiftçilere kiralama yoluna gidildiği,

— 18.12.1984 tarihli «Muhtaç Çiftçi Tespit Komisyonu» kararı ile aynı kasabadan 69 kişinin muhtaç çiftçi olduğunun saptanması üzerine arazi miktarının azlığı nedeniyle bunlardan 9 kişiye yapılan puanlamaya göre öncelik verildiği, 4 parçada 43 650 m²'lik tarlanın 5'er dekardan fazla olmamak üzere kiralandığı ve yerlerinin kura ile belirlendiği, önergede sözü edilen 1253 No.'lu parselin de bu grupta yer aldığı,

— Daha sonra 6.11.1985 tarihinde Tepecik Belediyesinden teslim alınan 5 parçada 134 050 m²'lik arazilerin de muhtaç çiftçi olarak belirlenipte daha önce arazi verilemeyen 60 kişi arasında 2-2,5 dekar olarak dağıtıldığı,

— Muhtaç çiftçi olarak tespit edilen 69 kişiden bazılarının çiftçilikle iştigal etmediklerinin belirlendiği,

— Kiralama sırasında yapılan bazı usul hatalarının görevlilerin taraflı davranışlarından değil, konuya yeterince vakıf olmadıklarından ve bu tür işlemleri ilk defa yapmalarından kaynaklandığı,

tespit edilmiştir.

Çiftçilikle iştigal etmediği halde «Toprağa Muhtaç Çiftçi» olarak tespit edilerek arazi kiralananların kira âkitlerinin feshi ile bunlardan alınacak arazilerin diğer toprağa muhtaç çiftçilere verilmesi için Bursa Valiliğine talimat verilmiştir.

Diğer taraftan kiralamalar sırasında tarafgir davranmadığı anlaşılan Millî Emlak Memurunun görev yerinin değiştirilmesine şimdilik gerek görülmemiş, ancak kiralama konularında daha titiz bir şekilde işlem yapılmasının temini için Valilik uyarılmıştır.

Arz olunur.

Ahmet Kurtcebe Alptemoçin
Maliye ve Gümrük Bakanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

54 ÜNCÜ BİRLEŞİM

24 . 12 . 1985 Salı

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Meclis Soruşturması Önergesi (9/331)

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «yıldızlar savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/503) (1)

2. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, DESİYAB'ın ortak olduğu işçi şirketlerinin durumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/504) (1)

3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Adana - İncirlik Ortak Savunma Tesislerinde meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/505) (1)

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Katma Değer Vergisinin fiyatlar üzerindeki etkisine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/506) (1)

5. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507) (1)

6. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Hükümet üyelerinin dış ülkelere yaptığı gezilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/508) (1)

7. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, son yurt dışı seyahatlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/509) (1)

8. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, yurdumuzda yatırım yapacak A.B.D.'li işadamlarının can ve mal güvenliklerini sağlamak üzere bir anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/511) (1)

9. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, bazı firma ve kuruluşların ertelenen ve yatırılmayan vergi borçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/513) (1)

10. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, dış ülkelere yapılan gezilerin sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/411)

11. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul İli Haliç sahillerinde istimlak edilen arsaların bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/413)

12. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, haklarındaki sıkıyönetim kararları kaldırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/514) (1)

13. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, güvenlik soruşturmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/515) (1)

14. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Suudi Arabistan Hükümetinin Hatay doğumlu vatandaşlarımıza uyguladığı vize engellemesine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/424)

15. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, uygulamaya konulan yatırım projelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/426)

16. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son A.B.D. seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518) (1)

17. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul, Ankara ve İzmir belediyelerine atanan üst düzey yöneticilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/432)

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

18. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, Hükümetin para politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/433)

19. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, banker ve bankerzedelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/434)

20. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Akaryakıt Tüketim Fonundan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına ayrılan paya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/519) (1)

21. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, tütün ve sigaradan Devlet tekelinin kaldırılacağına dair beyanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/437)

22. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır Şehir Merkezi ile Dicle Üniversitesi arasındaki yolun kısaltılmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/453)

23. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Çorum İline bağlanması düşünülen yeni demiryoluna ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/456)

24. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, ıslah edilen yerli cins inek ve koyunlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471)

25. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, tahmil ve tahliye için İskenderun Limanına yanaşan bazı yük gemilerine öncelik tanındığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/473)

26. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, besi hayvanlarının sayısına ve besicilere kullandırılan krediye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/475)

27. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, salgın hayvan hastalıklarına karşı alınan önlemlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/476)

28. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, mahsulünü piyasa fiyatına satan çiftçilerin taban fiyatı üzerinden fatura düzenlemeye mecbur bırakıldığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/477)

29. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, yurt dışından ithal edilen tohumlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/478)

30. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Sivas İlindeki Deliktaş Tüneli inşaatının iptal edilme nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/479)

31. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/480)

32. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara İlindeki Sıhhiye - Tandoğan yolu projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/485)

33. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara'daki belediyelerin yol yapım ve tamir çalışmalarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/486)

34. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Yükseköğretim Kurulu'nun sorumluluğuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/488)

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, dış ülkelerdeki bölücü ve yıkıcı faaliyetlere karşı Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünce alınan tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/489)

36. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, gençlerin işsizlik sorununa karşı alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/492)

37. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, zeytin sineği ile mücadeleye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/493)

38. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, müteahhitlere ve kamulaştırma nedeniyle taşınmaz mal sahiplerine yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/494)

39. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enflasyonun durdurulamayış nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/495)

40. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Yunanistan, Bulgaristan ve A.B.D. ile ülkemiz arasındaki bazı sorunlara ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/496)

41. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, bazı şirketlere uygulanan müeyyidelerin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca kaldırılma nedenine ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/500)

42. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karakolundaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501)

43. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, Sıkıyönetim Kanunu gereğince haklarında dava açılan işçi ve memurlardan beraat edenlerin görevlerine iade edilmemesinin nedenlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/502)

44. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, İstanbul - Gaziosmanpaşa İlçesi Merkez Mahallesinde Belediyece istimlak edilen sahaya ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/520)

45. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Muğla Emniyet Müdürlüğünde bir vatandaşımıza işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/521)

46. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Almanya'da öğrenci olan ve pasaportunu kaybeden bir vatandaşımıza yeniden pasaport verilmemesinin nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/522)

47. — Edirne Milletvekili Seyit Hüsamettin Konuksever'in, Manyas Gölünden kanal açarak yapılan sulamaya ve sonuçlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/523)

48. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Tarım - İş Sendikası Şube Başkanının, Diyarbakır Bölge Ziraî Araştırma Enstitüsü Müessese Müdürü tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/524)

49. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın, bir kamu görevlisinin laiklik aleyhinde konuşma yaptığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/525)

50. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Zonguldak Kömür Üretim Bölgesindeki işçi ve üretim açığına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/526)

51. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, Banaz Orman Bölge Şefine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/528)

52. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kadın memurlara ve bazı sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/529)

53. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, üreticilerin kredi sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/530)

54. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İline götürülecek olan ulaşım ve iletişim hizmetlerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/531)

55. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İli köylerine götürülecek olan hizmetlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/532)

56. — Manisa Milletvekili İsmet Turhangil'in, Manisa İline yeni bir PTT binası yapılıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/533)

57. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, Kuşadası - Davutlar Bucağına müfettiş gönderilmeyiş nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/534)

58. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, işyerlerindeki kurşun zehirlenmesi olaylarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/535)

59. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, dizel motor ithaline ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/536)

60. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, Best Sigara Fabrikasında işlenecek tütünlerin üretimine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/537)

61. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Çorum - Osmancık karayolunun trafiğe açılmasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/538)

62. — Kayseri Milletvekili Muzaffer Yıldırım'ın, Kayseri ilinin hava kirliliği için alınacak tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/539)

63. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, bazı ürünlerin 1974-1985 yıllarındaki taban fiyatlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/540)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Elazığ Milletvekili Mehmet Özdemir ve 7 Arkadaşının, Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar ve 12 Arkadaşının, İçel Milletvekili

Durmuş Fikri Sağlar ve 38 Arkadaşının, Kars Milletvekili Aziz Kaygısız ve 8 Arkadaşının, Elazığ Milletvekili Mehmet Özdemir ve 8 Arkadaşının Aynı Konuda Kanun Teklifleri ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/729, 2/148, 2/218, 2/221, 2/268, 2/284) (S. Sayısı : 384) (Dağıtma tarihi : 11.12.1985)

2. — Şanlıurfa Milletvekili Osman Doğan'ın, Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Teklifi ile Gaziantep Milletvekili Mustafa Rüştü Taşar ve 19 Arkadaşının, Devlet Memurlarının Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/212, 2/239) (S. Sayısı : 331 ve 331'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri : 30.5.1985; 4.11.1985)

3. — Konya Milletvekili Haydar Koyuncu'nun, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun ile Türk Ceza Kanununun 264 üncü Maddesinde Yer Alan Ateşli Silahlar, Patlayıcı Maddeler, Bıçaklar ve Benzeri Aletlerin Teslimi Hakkındaki 2305 sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/214) (S. Sayısı : 385) (Dağıtma tarihi : 11.12.1985)

4. — 17.7.1964 Tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/724) (S. Sayısı : 386) (Dağıtma tarihi : 11.12.1985)

5. — 9.7.1945 Tarihli ve 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 11 inci Maddesinin (G) Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/710) (S. Sayısı : 387) (Dağıtma tarihi : 11.12.1985)

6. — 2.9.1971 Tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/730) (S. Sayısı : 388) (Dağıtma tarihi : 11.12.1985)

7. — Antalya Milletvekili Ali Dizdaroğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Nevşehir Milletvekili Turan Öztürk ve 31 arkadaşının aynı mahiyetteki Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/102, 2/230) (S. Sayısı : 82, 82'ye 1 inci ve 2 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 25.6.1984; 9.10.1984; 7.6.1985)

8. — Adana Milletvekili Nuri Korkmaz ve 29 Arkadaşının, 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun, 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun ve 353 Sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/202) (S. Sayısı : 365) (Dağıtma tarihi : 25.11.1985)

9. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın, 15 Temmuz 1950 Tarihli ve 5682 Sayılı Pasaport Kanununun 25.2.1981 Tarih ve 2418, 7.11.1984 Tarih ve 3073 Sayılı Kanunlarla Değişik 22 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet ve İçişleri Komisyonları Raporları (2/236) (S. Sayısı : 383) (Dağıtma tarihi : 5.12.1985)

Dönem : 17 Yasama Yılı : 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 390

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/733)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K. K. Gn. Md. 18/101-
1963/02373

20.12.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 19.12.1985 tarihinde kararlaştırılan «506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNUNA İKİ EK İKİ GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE VE BİR FIKRANIN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASINA DAİR KANUN TASARISI GENEL GEREKÇESİ

Emeklilik yaşı ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle birlikte, Avrupa ülkelerinde genellikle erkekler için 65, kadınlar için 60 yaş olarak tespit edilmiştir. Bu yaş sınırı Avrupa'nın kuzeyine çıkıldıkça yükselme, güneye Akdeniz kıyılarına inildikçe düşme eğilimi göstermektedir.

Gelişmiş ülkelerde, çalışma; hayatın temel unsuru olarak görülmekte, insanları hayata daha çok bağlayıcı, yaşamı değerlendirici ve renklendirici bir unsur olarak mütalaa edilmektedir. Bu sebeple hemen hemen herkes çalışma gücünün elverdiği ölçüde iş görmeye gayret etmekte emekliliği, zamanı gelinceye kadar düşünmemektedir.

Oysa ülkemizde, çalışma hayatının en verimli devresinde olanlar dahi seneler öncesinden emeklilik hesabı yapmakta, günü gelince hemen müracaatta bulunmaktadır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Başta gelen unsurlardan biri hiç şüphesiz sosyal sigorta kanunlarının erken emekliliği öngören hükümleridir.

Bugün emeklilik yaşı, sigorta programlarının finansmanında önemli bir rol oynamaktadır. Olması gerektiğinden daha küçük bir emeklilik yaşı, prim maliyetlerinin yükselmesine sebep teşkil ettiği gibi ülke ekonomisine de menfî etkileri olmaktadır.

506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (A) fıkrasının (c) bendine göre, yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için sigortalının; kadın ise 20, erkek ise 25 yıldan beri sigortalı bulunması ve bu süre içinde en az 5 000 gün (13 yıl, 20 gün) sigorta primi ödemiş olması gerekmektedir.

Sigortalılık süresi, sigortalı işe ilk defa girildiği tarih ile, kendisine yaşlılık aylığı bağlanması için sigortalının Kuruma müracaat tarihi arasındaki sürenin tamamıdır. Bu süreye her ne sebeple olursa olsun sigortalı işte çalışılmayan süreler de dahildir.

Buna karşılık Bağ-Kur'da 25 tam yıl sigorta primi ödemiş bulunmak yeterli olmamakta, kadınlar için 50, erkekler için 55 yaşın ikmali gerekmektedir.

Diğer bir sosyal güvenlik kuruluşu olan T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre gereken hizmet sürelerini değişik yıllarda tamamlayanlara değişik yaş şartı getirilmiştir. Mesela; emeklilik için gereken hizmet sürelerini 1984 ve daha önceki yıllarda dolduran kadın iştirakçiler 38, erkek iştirakçiler 43 yaşını doldurmadıkça, 1988 yılında dolduran kadın iştirakçiler 44, erkek iştirakçiler 49 yaşını ikmal etmedikçe, emekli olamayacaklardır. Bu tasarı ile sosyal güvenlik kanunları arasında norm beraberliği sağlanmaktadır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa işe giren kadınlarda 50, erkeklerde 55 yaşını, 1.1.1990 tarihinden sonra ilk defa işe giren kadınlarda 55, erkeklerde 60 yaşını tamamlama şartı aranması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Sosyal Sigortalar Kanununa ek maddeler eklenmektedir.

Ek Madde 1. — Kanunla kurulmuş bulunan Sosyal Güvenlik kurumları; Sosyal Sigortalar Kurumu, T.C. Emekli Sandığı, Bağ-Kur ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20 nci maddesine tabi bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar ile bunların teşkil ettikleri birlik personeli sosyal sigorta sandıkları ile sosyal güvenlik kanunları veya statüleri gereği çalışmalarından dolayı ilk defa 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren sigorta primi veya kesenek ödemek suretiyle ilgilenen sigortalıların istekleri halinde yaşlılık aylığından faydalanabilme şartları düzenlenmektedir.

Ancak; kadın ise 55 yaşını doldurmuş, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olmaları yanında en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olması,

Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olması,

gerekmektedir.

Yaşlılık aylığı bakımından özel istisnaları düzenleyen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 60 ncı maddesinin (A) fıkrası hükmünün bu madde kapsamına girenler hakkında uygulanmaması öngörülmektedir.

Ek Madde 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 64 üncü maddesinin (a) bendinde tespit edilen kadınlar için 50, erkekler için 55 yaş şartı, Ek 1 inci maddede yapılan düzenlemeye paralel olarak, sigortalılık başlangıç süresi 1 Ocak 1990 tarihinden sonra olan sigortalılar için kadın ise 55, erkek ise 60 yaşına yükseltilmektedir.

Madde 2. — 506 sayılı Kanuna geçici maddeler eklenmektedir.

Geçici Madde 1. — Yaşlılık aylığına hak kazanmada öngörülen kademeli sistem hükme bağlanmaktadır.

Bu hükme göre, sigortalının iki anaşarttan biri olan kadın ise 20 yıl, erkek ise 25 yıl sigortalı olması ve en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması esası yanında diğer şart olan yaş unsurunda yıllara göre kademeli bir uygulama öngörülmektedir.

Kademeli yaş sınırları, 1986 ve daha önceki yıllar için kadın ise 39, erkek ise 44, 1987 yılı için kadın ise 41, erkek ise 46, 1988 yılı için kadın ise 43, erkek ise 48, 1989 yılı için kadın ise 45, erkek ise 50 yaş olarak tespit edilmektedir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kanunla kurulmuş bulunan sosyal güvenlik kurumları ile 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa sigortalanan sigortalılar; yaşlılık aylığından istekleri halinde faydalanma durumunda bu maddede tespit edilen şartlara tabi olacaklardır.

Madde hükmünde genel yaşlılık şartları düzenlenmiştir. Özel yaşlılık şartlarını düzenleyen 506 sayılı Kanunun değişik 60 ncı maddesinin (B/a-b, C/a-b, D/a-b, E, F, G, H) bentleri ve fıkra hükümlerine bir kısıtlama getirilmemiştir.

Geçici Madde 2. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31 Aralık 1989 tarihleri arasında sigorta primi veya kesenek ödemek suretiyle sigortalı olanların yaşlılık aylığına hak kazanma şartları düzenlenmektedir.

Belirtilen tarihler arasında sigortalılıkları başlayan sigortalılardan, kadın olanların 50 yaşını, erkek olanların 55 yaşını doldurmuş bulunmaları ve en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması veya kadın olanların 50 yaşını, erkek olanların 55 yaşını doldurmuş bulunmaları ve 15 yıldan beri sigortalı olmaları ve en az 3 600 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olmaları şartlarını yerine getirmeleri halinde yaşlılık aylığı bağlanabilme imkânı sağlanmaktadır.

Madde 3. — Kanunla yapılan düzenlemeye paralel olarak değişik 60 ncı maddenin (A) fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 4, 5. — Yürürlük ve Yürütme hükümleridir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu *22.12.1985*
Esas No. : 1/733
Karar No. : 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen «17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkranın Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı», Komisyonumuzun 22 Aralık 1985 tarihinde yaptığı 33 üncü Birleşimde, ilgili Hükümet temsilcisinin de iştiraki ile görüşülüp incelendi.

Bilindiği gibi, çalışma; gelişmiş ülkelerde, hayatın temel unsuru olarak görülmekte, insanları hayata daha çok bağlayıcı, yaşamı değerlendirici ve renklendirici bir unsur olarak mütalaa edilmektedir. Bunun neticesi olarak da hemen hemen herkes çalışma gücünün elverdiği ölçüde, iş görmeye gayret etmekte ve emekliliği ancak zamanı geldiğinde düşünmektedir.

Memleketimizde ise durum hemen hemen bunun tam tersidir. Çalışma hayatının en verimli devresinde olanlar dahi, seneler öncesinden emeklilik hesabı yapmakta ve günü geldiğinde hiç beklemeden emekliliklerini istemektedirler. Bu tutuma, hiç şüphesiz yürürlükteki Sosyal Sigortalar Kanununun erken emekliliğe imkân tanıyan hükümleri de yardımcı olmaktadır.

Emeklilik yaşının sigorta programlarının finansmanında oynadığı önemli rol gözönüne alınırsa, olması gerekenden küçük bir emeklilik yaşının, prim maliyetlerinin yükselmesine yol açacağı yanında ülke ekonomisi üzerinde de menfi etki yapacağı bir gerçektir. Kaldı ki; diğer sosyal güvenlik kuruluşlarınca öngörülen emeklilik yaşı gözönüne alındığında, söz konusu emeklilik yaşı ile Sosyal Sigortalar Kurumunun belirlediği emeklilik yaşı arasında büyük fark bulunduğu gözlenmektedir. Tasarı ile bu fark ortadan kaldırılmak istenmekte, ayrıca çalışma hayatının veriminin daha da artırılması amaçlanmaktadır.

Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının Çerçeve 1 inci maddesine bağlı Ek Madde 1 ve Ek Madde 2 aynen kabul edilmiş, Ayrıca Çerçeve 1 inci maddeye, 2098 sayılı Kanunla Basın ve Basım işlerinde çalışanlara tanınan müktesep hakların zarara uğramamasını sağlamak amacıyla yeni Ek Madde 3 eklenmiş,

Tasarının Çerçeve 2 nci maddesine bağlı Geçici Madde 1 yeniden düzenlenerek, Geçici Madde 2 ise aynen kabul edilmiştir.

Tasarının Çerçeve 3 üncü maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 4 ve 5 inci maddeleri aynen kabul edilmiş, Çerçeve 1 inci Maddeye yeni bir ek madde eklenmesi nedeniyle tasarının başlığı «17.7.1964 Tarihli ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Üç Ek ve İki Geçici Madde Eklenmesi ve Aynı Kanunun 60 ıncı Maddesinin (A) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı» şeklinde değiştirilmiş, ayrıca kabul edilen bir önerge ile, Sosyal içerikli bu tasarı kapsamının geniş bir kitleyi ilgilendirmesi nedeniyle, İçtüzüğün 53 üncü maddesi uyarınca Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip Üye
Cengiz Tuncer	*Alaattin Fırat*	*Kadir Demir*
Kayseri	Muş	Konya
A. Akgün Albayrak	*Abdurrahman Demirtaş*	*Rıza Tekin*
Adana	Hatay	Siirt
Hazım Kutay	*M. Fenni İslimyeli*	*Hakkı Artukaslan*
Ankara	Balıkesir	Bingöl
	Tasarı müktesep hakları ihlal ettiğinden muhalifim	
A. Şamil Kazokoğlu	*İlhan Aşkın*	*M. Memduh Gökçen*
Bolu	Bursa	Bursa
Ünal Akkaya	*Şeyhmus Bahçeci*	*Metin Yaman*
Çorum	Diyarbakır	Erzincan
	Karşı oy yazım eklidir.	
İlhan Aras	*Togay Gemalmaz*	*Yaşar Albayrak*
Erzurum	Erzurum	İstanbul
M. Oltan Sungurlu	*İbrahim Fevzi Yaman*	*Halil Orhan Ergüder*
Gümüşhane	Isparta	İstanbul
Tülay Öney	*Özdemir Pehlivanoğlu*	*M. Turan Bayezit*
İstanbul	İzmir	Kahramanmaraş
Muhalefet şerhim eklidir.		Karşı oy yazım eklidir.
İbrahim Özbıyık	*Erol Ağagil*	*Mehmet Budak*
Kayseri	Kırklareli	Kırşehir
	Karşı oy yazım eklidir.	

İsmet Ergül Kırşehir	*Saffet Sert* Konya	*Ayhan Fırat* Malatya Karşı oy yazım eklidir.
Fehmi Mermerçioğlu Rize İmzada bulunamadı	*Enver Özcan* Tokat Karşı oy yazım eklidir.	*İsa Vardal* Zonguldak Karşı oy yazım eklidir.

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kurumuna İki Ek ve İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısının:

1. 1 ve 2 nci madde içindeki geçici 2 nci maddesine 6 nci Beş Yıllık Plan Dönemine giren bir zaman dilimini kapsaması nedeni ile sağlıklı bir değerlendirmeye dayanmadığı.

2. 2 nci madde içindeki geçici 1 inci maddesine kazanılmış hakları ortadan kaldırması nedeni ile muhalifiz.

22.12.1985

Turan Bayezit Kahramanmaraş Milletvekili	*Erol Ağagil* Kırklareli Milletvekili	*Ayhan Fırat* Malatya Milletvekili
Şeyhmus Bahçeci Diyarbakır Milletvekili	*İsa Vardal* Zonguldak Milletvekili	*Tülay Öney* İstanbul Milletvekili

KARŞI OY YAZISI

İçişlerimizin demokratik hak ve özgürlüklerinin askıya alındığı, emek ücretinin alabildiğince düşük tutularak Türk insanının emeğinin yabancılara açıkça peşkeş çekildiği ülkemizde, şimdi de bu tasarıyla emeklilik yaşı yükseltilerek işçinin sömürü oranı en üst düzeye çıkarılmak istenmektedir.

Ülkemizde işçilerin yaşam ve çalışma koşulları (ücret, güvenlik, çalışma saati v.b.) Avrupa ülkelerine oranla son derece olumsuz olduğu halde konunun bu yönünü unutarak sadece emeklilik yaşı açısından Avrupayla kıyaslamak, aslında konuyu saptırmak; kapitalist dış dünyaya entegre edilmeye uğraşılan Türk ekonomisinde emeğin de sömürge zihniyetine sunulması demektir.

«Sigorta emeklilerinin de, emekli olduktan sonra başka bir işte çalışabilmesi» yönündeki vaadler, bu gerçeği kamufle etmeye yönelik, aslında (55 ve 60 yıl ağır koşullarda çalışmış bir kişinin artık hiçbir takati kalmamış olacağı için) hiçbir geçerliliği olmayan bir kılıftır.

Bu asıl gerekçelerle, tasarının tümüne karşıyım.

Enver Özcan
Tokat Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa İki Ek, İki Geçici Madde Eklenmesine ve Bir Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile bu Kanunun Geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren pirim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara;

a) Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5 000 gün veya,

b) Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün,

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları pirimi ödemiş bulunmak şartıyla istekleri üzerine yaşlılık aylığı bağlanır.

EK MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 64 üncü maddesinin (a) bendindeki kadın ise 50, erkek ise 55 yaş şartı, sigortalılık süresinin başlangıcı 1 Ocak 1990 tarihinden sonra olanlar için kadın ise 55, erkek ise 60 yaş olarak uygulanır.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için, sigortalının kadın ise 20, erkek ise 25 yıldan beri sigortalı olması ve en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları pirimi ödemiş bulunması şart olup, anılan sigortalılık süresi ve pirim ödeme şartını;

a) 1986 ve daha önceki yıllarda yerine getiren kadın sigortalılara 39, erkek sigortalılara 44 yaşını,

b) 1987 yılında yerine getiren kadın sigortalılara 41, erkek sigortalılara 46 yaşını,

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

17.7.1964 Tarihli ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Üç Ek ve İki Geçici Madde Eklenmesi ve Aynı Kanunun 60 ıncı Maddesinin (A) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile bu Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara;

a) Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5 000 gün veya,

b) Kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün,

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunmak şartıyla istekleri üzerine yaşlılık aylığı bağlanır.

EK MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 64 üncü maddesinin (a) bendindeki kadın ise 50, erkek ise 55 yaş şartı, sigortalılık süresinin başlangıcı 1 Ocak 1990 tarihinden sonra olanlar için kadın ise 55, erkek ise 60 yaş olarak uygulanır.

EK MADDE 3. — 506 sayılı Kanuna 2098 sayılı Kanunla eklenen maddeler gereğince, sigortalılık süresine ilave edilen gün sayıları, üç yıldan çok olmamak üzere, bu Kanunun ek madde 1, geçici madde 1 ve geçici madde 2'de belirtilen yaş hadlerinden indirilir.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için sigortalının kadın ise 20, erkek ise 25 yıldan beri sigortalı olması ve en az 5 000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması şarttır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte :

A) En az 15 yıl (dahil) sigortalı süresi bulunanlara, 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesine göre istekleri halinde yaşlılık aylığı bağlanır.

(Hükümetin Teklifi)

c) 1988 yılında yerine getiren kadın sigortalılara 43, erkek sigortalılara 48 yaşını,

d) 1989 ve daha sonraki yıllarda yerine getiren kadın sigortalılara 45, erkek sigortalılara 50 yaşını,

Tamamladıkları tarihten itibaren istekleri halinde yaşlılık aylığı bağlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile bu Kanunun Geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31 Aralık 1989 tarihi arasında prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara;

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5 000 gün veya,

b) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün;

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunmak şartıyla istekleri üzerine yaşlılık aylığı bağlanır.

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 60 ncı maddesinin (A) fıkrasının (c) bendi Kanunun yayımı tarihinde, diğer bentleri 1.1.1990 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

B) a) 10 (dahil) - 15 yıl sigortalı süresi bulunanlara, kadın ise 41, erkek ise 46 yaşını,

b) 5 (dahil) - 10 yıl sigortalılık süresi bulunanlara, kadın ise 43, erkek ise 48 yaşını,

c) 5 yıldan az sigortalı süresi bulunanlar kadın ise 45, erkek ise 50 yaşını,

Tamamladıkları tarihten itibaren istekleri halinde yaşlılık aylığı bağlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile bu Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31 Aralık 1989 tarihi arasında prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara;

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5 000 gün veya,

b) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3 600 gün;

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunmak şartıyla istekleri üzerine yaşlılık aylığı bağlanır.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)
MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

19.12.1985

Başbakan
T. Özal

Devlet Bak. Başbakan Yrd. *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *M. V. Dinçerler*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı *A. Karaevli*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Milli Savunma Bakanı *Z. Yavuztürk*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı *M. Emiroğlu*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 391

5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu İle Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/731)

TC
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K.K. Gn. Md.
18/101-1898/02434

20.12.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 19.12.1985 tarihinde kararlaştırılan «5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1101, 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Çağımızın, sosyal güvenlik ve sosyal refah anlayışının bugün ulaşmış olduğu düzey kuşkusuz geçen çağın klasik anlayışının çok ötesindedir.

Bugün, dünya devletlerinin ikili veya daha fazla iş gücü ve sosyal güvenlik anlaşmaları yapmak suretiyle çalışma ve sosyal güvenliğin uygulama alanını genişletmiş olmaları, sosyal güvenlik sistemlerini yönlendirmekte en etkin rol oynayan sosyal politikaya birtakım yeni özellikler kazandırmış olup, sosyal güvenlik anlayışı hem grupların hemde fertlerin her türlü ihtiyaçlarını karşılayabilme yönünde gelişmeler kaydetmiştir.

Bu düşünceden hareketle, ülkemizin sosyal ve eko nomik gelişmelerine uygun olarak ve emekliliğin ülkemiz gerçeklerine cevap verecek şekilde gelişmesini teminen 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa zaman içerisinde, 1.1.1950 tarihinden itibaren kademeli olarak emekli, dul ve yetimler ve sandık iştirakçileri lehine değişik düzenlemeler getirilmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemeler yapılırken prim esası ön plana alınmış ve Sandığın gelir ve giderini dengeleyici unsurlar mümkün olduğu kadar gözönünde tutulmuştur. Bu itibarla emekli, dul ve yetimler lehine hükümler getirilirken Sandık gelirlerinin büyük bölümünü teşkil eden kesenek ve karşılık oranlarının da zamanla yükseltilmesi durumunda kalınmıştır.

T.C. Emekli Sandığı Kanunu 1.1.1950 tarihinden bu yana 110 defa doğrudan doğruya, 89 defa da diğer kanunlarda yer alan hükümlerle dolaylı olarak değişikliğe uğramıştır. Bunun sonucunda özellikle Sandığın işleyişi ve çalışması konusunda bazı zorluklar, gelir ve gider durumunda dengesizlikler ortaya çıkmıştır. Ayrıca, emekli, dul ve yetimlere yönelik bazı konularda da istenen hizmet düzeyinin gerisinde kalınmıştır.

Tasarının madde gerekçelerinde ayrıntılı olarak belirtildiği gibi, Sandığın işleyiş ve çalışmasında kolaylık sağlayacak, Sandığın gelir ve gider dengesini olumlu yönde etkileyecek, emekli, dul ve yetimlere günün şartlarına uygun imkânlar sağlayacak şekilde T.C. Emekli Sandığı Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılması gerekli görülmüştür.

Millî iradeyi temsil etmekte olan Yasama Organı Üyeleri, Devletin bütün kanunlarını yapmak ve Hükümeti denetlemek gibi en üst seviyede Anayasal görevler ifa etmektedir.

Yasama Organı Üyeliğine seçilenler hizmetin icabı olarak kendi meslekleriyle olan münasebetlerini kesmekte veya tasfiye etmektedirler. Bu görevlerinin sonunda da mesleklerinden kopmakta ve çoğu zaman yeniden iş kurma imkânı bulamamaktadırlar.

Tasarı ile Yasama Organı Üyelerinin istikbal endişesi olmadan rahat hizmet vermeleri için sosyal güvenliklerinin sağlanması öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun, Yönetim Kurulunun yetki ve görevlerini belirleyen 8 inci maddesi, günün şartlarına göre yeniden düzenlenmektedir.

Yönetim Kurulunun genel olarak görev ve yetkilerinde bir değişiklik olmamakla birlikte, Sandığın kuruluşundan bu yana geçen 35 yıllık süre içerisinde, özellikle emekli, dul ve yetimlere yönelik işlemler büyük ölçüde artmıştır. Sandık tarafından yapılan işlemlerin daha kısa süre içinde tamamlanabilmesi amacıyla emekli, adi malullük, vazife ve harp malullüğü, dul ve yetim aylıkları, sosyal yardım zamları, toptan ödeme, kesenek iadesi, ikramiye ödenmesi gibi Sandığın mutad işlemlerinin Yönetim Kurulunun kararını gerektiren işlerden ayrılarak Genel Müdürlükçe yürütülmesi sağlanmıştır. Bununla birlikte emekli, dul ve yetimler için özellik taşıyan işlemlerin karar mercii yine Yönetim Kurulu olacaktır.

Yönetim Kuruluna, 2451 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usulüne İlişkin Kanuna paralel olarak dördüncü ve daha yukarı derecedeki Sandık personelinin Genel Müdürlüğün teklifi üzerine atamalarını yapma yetkisi verilmiştir.

Madde 2. — Bu madde ile T.C. Emekli Sandığı Kanununun 9 uncu maddesi yeniden düzenlenmiş, Yönetim Kurulunca alınan ve onaya sunulacak olan kararların 15 gün içerisinde Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderileceği belirtilmiştir. Yine emekli dul ve yetimler hakkında alınan kararların da 15 gün içerisinde Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderileceği açıklanarak bu kararlara itiraz edilmesi halinde yapılacak olan işlem açıklanmış ve Danıştay'dan konuya ilişkin istişari görüş alınması yolları belirtilmiştir.

Emekli, dul ve yetimler hakkında alınan kararların ilgililerin adreslerine posta ile iadeli taahhütlü olarak gönderileceği ve bunlara karşı ilgililer tarafından idarî dava açılabileceği açıklanmıştır.

Madde 3. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 14 üncü maddesinde emeklilik kesenekleri ile kurum karşılıklarının artırılabilmesi için ilgili fıkralarında değişiklik yapılmaktadır.

Bilindiği üzere, prim esasına dayalı sigorta prensiplerine göre kurulmuş bulunan T.C. Emekli Sandığının en önemli gelirini, iştirakçilerin emeklilik keseneğine esas tutulan aylık ve ek göstergeleri tutarı üzerinden alınmakta olan emeklilik kesenekleri ile bunların kurumlarca ödenen kurum karşılıkları toplamı teşkil etmektedir.

Sandığın hizmetlerindeki genişlemeye paralel olarak emekli ,dul ve yetim aylığı alanların sayısı fazlalaştıkça zaman zaman kesenek ve karşılık oranlarının da artırılması zorunluluğu duyulmuştur. Nitekim Sandığın kurulduğu 1.1.1950 tarihinde tespit edilen % 5 kesenek ve % 5 kurum karşılığı oranı, bugün sırası ile % 10 ve % 18 oranlarına ulaşmıştır.

Sandığın iştirakçi sayısı ile emekli, dul ve yetim sayısının birbirine olan nisbeti bugün için Sandık gelirleriyle giderlerini dengeleyici olmaktan çıktığından bu oranların artırılması zorunlu bulunmaktadır. Bu yapılırken iştirakçileri korumak amacı ile kesenek lerde % 2, kurum karşılıklarında ise % 4 nisbetinde artırım öngörülmüştür. Ayrıca bu oranların birdenbire yükseltilmesi yerine tedrici bir artış getirilmiştir. Buna göre mad-

de, tasarının geçici 2 nci maddesi ile birlikte mütalaa edildiğinden söz konusu oranlar 1986 yılında artırılmayacak, 1987 yılında % 11 ile % 20'ye, 1988 yılından itibaren de % 12 ve % 22'ye yükseltilerek uygulanacaktır. Keza % 2 ek karşılıkları da % 4'e yükseltilmektedir.

Madde 4. — Bu madde ile T.C. Emekli Sandığı Kanununun, emekli kesenekleri ile kurum karşılıklarının kesildikten sonra Sandığa gönderilme şeklini belirleyen 17 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Sandığın bilgisayar kullanmak suretiyle şahıs hesap'arını tutması ve daha verimli hizmet görmesi amaçlandığından 17 nci maddede sayılan gelirlerin T.C. Emekli Sandığına gönderilmesi için gerekli belgelerin şeklinin, düzenleniş biçiminin ve gönderilme usul ve zamanının günün şartlarına göre yeniden tespit edilmesi gerekli görülmüştür.

Öte yandan Sandık gelirlerinin kanunî süreler içerisinde gönderilmemesi halinde halen uygulanmakta olan % 10 gecikme zamları ile % 5 faizler, 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerine uygun hale getirilmiştir.

Madde 5. — Sandığın gelir ve gider fazlasının yatırılması ve işletilmesi ile ilgili 22 nci maddenin (c) ve (d) fıkraları günün şartlarına göre yeniden düzenlenmektedir.

(c) Fıkrasına «amortisman ve kredi tahvili» yerine «kamu yatırımları gelir ortaklığı senetlerine» ibaresi,

(d) fıkrasına ise «vadeli ve vadesiz mevduat şeklinde Millî Bankalara» ibaresi yerine «faiz haddi yürürlükteki mevzuata göre en yüksek seviyede olmak şartıyla vadeli ve vadesiz mevduat şeklinde Millî Bankalara» ibaresi konulmak suretiyle, plasman gelirlerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Madde 6. — 5434 sayılı Kanunun, iştirakçilere yardım maksadıyla borç para verilmesini öngören 23 üncü maddesi bu konuda daha etkili bir hizmet vermek amacı ile yeniden düzenlenmektedir.

Borç para alabilmek için, iştirakçilerin 5 yıl veya daha fazla fiilî hizmetinin bulunması gerekmektedir.

Maddede aranan 5 yıllık sürenin hesabına, Sandığa tabi olarak geçen süreler, varsa fiilî hizmet süresi zamları, diğer sosyal güvenlik kurumlarına prim ödemek suretiyle geçen süreler, Sandığa yapılmış hizmet borçlanmaları için tahakkuk eden paranın tamamı ödenmemiş olsa dahi borçlanılan hizmet süreleri (diğer sosyal güvenlik kurumlarına borçlanılmış hizmetler için tahakkuk eden paranın tamamının ödenmiş olması şarttır.), dahil edilecektir.

Kefil olacak iki iştirakçinin fiilî hizmetlerinin 5 yıl olması şartı aranmayacaktır.

Verilecek borcun miktarı, iştirakçilerin aylık veya ücretlerinin 3 katını geçmemek üzere ve alınacak faiz haddi de % 5 ten aşağı olmamak üzere maddede öngörülen yönetmelikle düzenlenecektir.

Maddede ayrıca, Sandıktan borç para alanlardan borçlarının tamamını ödemeden görevlerinden ayrılanların borçlarının ne şekilde tahsil edileceğine yer verilmiştir.

Ölüm tarihinde aylığa müstehak dul ve yetim bırakmayanların borçları, mirasçılarına ödenecek ikramiyeden mahsup edilecek, borç bakiyesi kalırsa aranmayacaktır.

Sandıktan borç aldıkları paraların tamamını ödemeden iştirakçilikleri son bulanların borçlarının tahsili için kefillerine müracaat edebilecek ve borçlunun açıkça muvafakatı veya kefillerce alınmış icra talimatı olmadıkça, sandık, borcu kefillerden tahsil etmeye devam edecektir.

Madde 7. — Sandık Kanununun gayrimenkul iktisabı ile ilgili 25 inci maddesi değiştirilmektedir.

Böylece Sandığa, çalışma konuları ile ilgili olmak veya 22 nci maddede sayılan yatırımlarda kullanılmak üzere, Yönetim Kurulu Kararı ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı alınarak satın alma, yaptırma veya kamulaştırma suretiyle gayrimenkul iktisabında kolaylık sağlanmaktadır.

Madde 8. — Bu madde ile 5434 sayılı T.C. Emeklili Sandığı Kanununun 64 üncü maddesinde yer alan harp malullüğü gösterge tablosunda değişiklik yapılarak harp malullerinin malî durumlarının iyileştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu değişiklik yapılırken maluliyet dereceleri göz önünde bulundurularak 6 ncı dereceli malulle e % 30 luk bir artış öngörülürken 1 inci derecede malul olan harp malulüne % 100'lük bir artış getirilmektedir.

Madde 9. — Bu madde ile T.C. Emekli Sandığı Kanununun 65 inci maddesinde yer alan ve harp malullerinin çocuklarından başarılı olanların Devlete ait yatılı ortaöğrenim kurumlarında parasız okutturulması ama-

cıyla belirlenen 100 kişilik kontenjan 200'e çıkartılarak daha fazla sayıda öğrenci okutturulması sağlanmak istenilmektedir.

Diğer taraftan aynı maddenin (e) fıkrası değiştirilerek harp malullerinden ayakta veya meskende tedavi edilenlerin kullanacakları ilaç ve sağlık malzemesi hakkında 8.7.1971 tarih ve 1425 sayılı Kanunun değişik geçici 7 nci maddesinin üçüncü bendinde yer alan ve T.C. Emekli Sandığından emekli, dul ve yetim aylığı alanların muayene ve tedavilerinde hayatî önem taşıyan hastalıklar hariç olmak üzere alınan % 10 ilaç bedeline katılma payına paralel olarak, harp malullerininde ilaç ve sağlık malzemesine % 10 oranında katılması amaçlanmaktadır. Bunlardan, halen maliyet bedeli üzerinden alınan ilaç bedelinin % 10 oranında alınmasıyla yetinilecektir.

Madde 10. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun baba ve analara bazı şartların tahakkuku halinde aylık bağlanmasını öngören 72 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Ana ve babalar için hak düşürücü süre olan bir yıllık müracaat süresi maddeden çıkartılarak zamanında müracaat edememeleri nedeniyle mağduriyetleri önlenmekte, maddede sadece ana ve babaya aylık bağlanma şartlarına yer verilmektedir.

Madde uyarınca, öncelikle hayatta olan babaya, müstehak olması şartıyla aylık bağlanacak, babanın hayatta olması ve aylığa müstehak bulunamaması hallerinde ana da aylığa müstehak olmayacaktır.

Ancak, ana ve baba boşanmış ise her ikisine de müstehak olmaları şartıyla aylık bağlanabilecek, aylık bağlanan babanın ölümünde; ölüm tarihini takip eden aybaşından itibaren, muhtaç olması şartıyla anaya da aylık bağlanacaktır.

Öte yandan, maddenin son fıkrası ile 64 üncü maddenin (a, b, c, ç, d ve e) fıkralarında açıklanan durumlardan dolayı veya 3.11.1980 tarih ve 2330 sayılı Kanun ile bu Kanuna ek 2566 sayılı Kanun kapsamında mütalaa edilen görevler nedeniyle geride dul ve yetim bırakmadan hayatlarını kaybeden iştirakçilerin baba ve annelerine muhtaç olmaları şartıyla aylık bağlanabilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11. — 5434 sayılı Kanunun erkek çocuklara aylık bağlanması şartlarını düzenleyen 74 üncü maddesi günün şartlarına göre yeniden düzenlenmiştir.

Üniversite giriş sınavları nedeniyle meydana gelebilecek hak kayıplarını önleyici bir şekilde madde tedvin edilmiş ve bunların aylıklarının bağlanabilmesi için bir müracaat süresi öngörülmemiştir.

Maddenin dördüncü bendinde sayılanlar için fıkradaki şartlarla öğrenime başlamaları halinde tatil devreleri ara verme sayılmayacaktır.

Beşinci bentde yükseköğrenim ile yükseköğrenimden sonra yapılan lisans üstü öğrenimde de aylık ödenmesi öngörülmektedir.

Altıncı bentde, yetim aylığı ödenmeyecek olan öğrenimler belirtilmiştir.

Ölüm tarihinde, maddedeki yaşları doldurmuş olmaları nedeniyle aylık bağlanamamış erkek çocuklara, iyileştirilmesi imkânsız hastalığa yakalanmaları veya sakatlıklarının çalışmalarına engel olması halinde malul olduklarının anlaşılması ve muhtaç olmaları şartıyla aylık bağlanacaktır.

Madde 12. — Sandık Kanununun; yaş haddinden, malulen veya sicil yolu ile emekli olanların kendilerine, ölenlerin dul ve yetimlerine, hizmetlerinin aylık bağlanmasını gerektiren süreleri doldurmaması halinde toptan ödeme yapılmasına ilişkin 83 üncü maddesi değiştirilmektedir.

Maddenin eski halinde, ilgililerden alınan emekli keseneği, kurum karşılığı ve bu adla tahsil edilen paraların % 4 mürekkep faizi hesaplanmak suretiyle kendilerine ödenmesi hükme bağlanmıştır.

Buradaki % 4 mürekkep faiz, bugün için bir anlam taşımamakta ve ilgililere ödenecek meblağın tespitinde oldukça uzun ve karışık hesaplar yapılmasını gerektirmektedir.

Maddede yapılan değişiklikle, ilgililere ödenecek meblağın tespitinde bu defa ilgililerin fiilî ve itibarî hizmet süreleri ile borçlandıkları hizmet süreleri için ödedikleri paralara tekabül eden süreler esas alınmak suretiyle toplam hizmet süreleri tespit edilerek, bu sürelerin her tam yılı için görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylıklarının iki katı esas tutulmak suretiyle toptan ödeme daha kolay ve basit hale getirilmekte ve yıl kesirlerinin yıla iblağı öngörülmektedir.

Madde 13. — 5434 sayılı Kanunda emeklilik haklarının düşmesini belirleyen 92 nci madde yeniden düzenlenmektedir.

Yapılan değişikliğin birinci nedeni, Vatandaşlık Kanununda yapılmış olan son düzenlemelerin maddeye yansıtılması, ikinci nedeni ise «hükümetten izin almaksızın yabancı memlekette vazife kabul edenlerin» maddenin bugünkü hükmünden çıkarılmasıdır.

Bilindiği üzere, memleketimiz ile çeşitli ülkeler arasında son yirmi yıl içerisinde Sosyal Güvenlik Anlaşmaları tesis edilmiştir.

Hükümetlerimiz Türk Vatandaşlarına yabancı memleketlerde, şahısları ile ilgili özel bir izin almadan çalışabilmeleri konusunda genel müsaade vermiştir, Dolayısıyla bu halin emeklilik hakkının düşmesini gerektirmemesi tabiîdir.

Ayrıca, maddenin ikinci fıkrası ile bu gibilerin emeklilik haklarının düşmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde emeklilik haklarının iadesi de öngörülmektedir.

Maddenin son bendinde Sandık iştirakçiliğinden ayrılmış olanlarla (88 inci madde kapsamına girenler) dul ve yetimler hakkında da aynı paralelde işlem yapılması sağlanmaktadır.

Madde 14. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun bağlanan aylıkların kesilmesi ile ilgili 93 üncü maddesi, değiştirilmekte olan 72 ve 74 üncü maddelere paralel olarak yeniden düzenlenmektedir.

Madde 15. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun iki cihetten aylık veya toptan ödemeye hak kazananların istihkaklarını düzenleyen 94 üncü maddesi, bu maddedeki hak düşürücü müracaat süreleri ilgili bentlerden çıkartılarak hak sahiplerinin lehine yeniden düzenlenmekte, toptan ödemeyle ilgili hükümler ise aynen muhafaza edilmektedir.

İki cihetten aylığa hak kazananlar, genel olarak bu aylıklardan fazla olanını alacaklar, ancak isterlerse az olan aylığı da tercih edebileceklerdir.

Tercih hakkının kullanılması bir süreye tabi tutulmadığından ilgililer tercih haklarını istedikleri zaman ve istedikleri kadar kullanabileceklerdir.

Keza maddede, kendi aylıklarından vazgeçip dul ve yetim aylıklarını alanların ölümlerinde, kendi emekli, adî malullük, vazife malullüğü, harp malullüğü, er vazife malullüğü aylıkları üzerinden dul ve yetimlerine aylık bağlanmasına da yer verilmiştir.

Bu maddenin uygulanmasında tercih edilen aylığa da müstehak olmak gerekmektedir,

Madde 16. — T.C. Emekli Sandığından emekli, adî malullük veya vazife malullüğü aylığı almakta iken talim, manevra, seferberlik veya harp için silah altına alınarak birkaç aylık kısa sürelerle Orduya celp edilenlerin bu kısa süre için emekli aylıklarının kesilmesi ve bu hizmetlerinin bitiminde yeniden aylık bağlanması bir takım işlemleri gerektirdiği gibi hem Sandığa hem de ilgililere bazı külfetler getirmektedir.

Bu nedenle, bu gibilerin emekli aylıklarının kesilmemesi, kurumlarınca görev aylıkları ile emekli aylıkları arasındaki farkın kendilerine ödenmesini sağlamak amacıyla 5434 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin (a) fıkrası yeniden düzenlenmiş ve bu suretle işlemler azaltılmıştır.

Madde 17. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 121 inci maddesine bir bent eklenerek herhangi bir nedenle Sandıktan aylık alanlara fazla veya yersiz ödenen aylıkların, hatalı işlemin düzeltildiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içerisinde tahsil edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 18. — Bu madde ile T.C. Emekli Sandığı Kanununa yedi ek madde eklenmektedir.

Ek Madde 1. — Bu madde ile, Yasama Organı Üyeliğine seçilenlerle, dışardan Bakanlığa atananların seçim veya atama tarihini takip eden aybaşından itibaren isteklerine ve yaşlarına bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri ve kesenek ile kurum karşılıklarının hesabında birinci derecenin son kademesi ve en yüksek iştirakçi ek göstergesinin dikkate alınması öngörülmektedir.

Ek Madde 2. — Ek 1 inci madde gereğince T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilenlerin istekleri üzerine 18 yaşından sonra geçen sürelerinin en çok 15 yılının borçlandırılması amaçlanmaktadır.

Bu borçlanmaya, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin (A) fıkrasında yer alan gösterge tablosundaki 4 yıllık yükseokokul mezununun girebileceği derecenin ilgili kademesi esas alınacaktır.

Ek Madde 3. — Çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olduktan sonra, Yasama Organı Üyeliğine seçilenlerle, dışardan Bakanlığa atananlardan T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmek isteyenlerin, istekleri halinde Ek 2 nci madde gereğince borçlandırılmaları sağlanmaktadır,

Ek Madde 4. — Yasama Organı Üyelikleri veya dışardan atanan Bakanlardan görev süreleri sona erenlerden;

a) T.C. Emekli Sandığı ile ilgili bir göreve girenlerin kesenek ve karşılıklarının birinci derecenin son kademesi ve en yüksek iştirakçi ek göstergesi üzerinden kesilmesi,

b) Diğer sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgilendirilmeleri gerekli bir görevde çalışanların Sandıkla ilgilenmeleri ve kesenek ve kurum karşılıklarının birinci derecenin son kademesi ve iştirakçiler için uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge üzerinden hesap edilmek suretiyle kesilmesi, ancak, Bağ-Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamının, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların kesneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek işveren hissesi ile, % 18 kurum karşılığı tutarı arasındaki farkın tamamının kendileri tarafından ödenmesi,

Öngörülmektedir.

Ek Madde 5. — Yasama Organı Üyeleri, dışardan atanan Bakanlar ile bu görevleri sona ermiş bulunanlardan bu Kanunda öngörülen yaşları doldurmuş olanlara, 15 fiilî hizmet yılını tamamlamaları veya bu süreyi borçlanmaları halinde, % 60 üzerinden Sandıkça aylık bağlanması sağlanmaktadır.

Bunların dul ve yetimlerine bağlanacak aylıkların hesabında da bu hükümler uygulanacaktır.

Ek Madde 6. — Maddenin (a) fıkrası ile 5434 sayılı Kanunun çeşitli maddelerinde kesenek ve kurum karşılıkları esas alınarak belirlenmiş oranların, kesenek ve kurum karşılıklarında değişme olduğu durumlarda tek tek bu değişikliğe uygun hale getirilmesi yerine genel bir düzenleme ile bu oranların da kendiliğinden değişmesi sağlanmaktadır.

(b) fıkrasında ise 5434 sayılı Kanunda öngörülen tüzüklerden yine bu fıkrada sayılanların dışında kalanlar, değişen şartlara ve doğacak ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde daha kolay ve çabuk değiştirilebilmek amacıyla yönetmeliğe çevrilmektedir.

Ek Madde 7. — Bu madde ile T.C. Emekli Sandığı Kanununun uygulanması sebebiyle tahakkuk edecek Sandık alacaklarının 10 yıllık zaman aşımına tabi tutulacağı belirtilmektedir.

Ek Madde 8. — T.C. Emekli Sandığının ileri yıllarda Aktüaryal dengesini temin etmek ve erken emekliliği önlemek üzere; T.C. Emekli Sandığı Kanununda istekle emekli olmak için, kadın iştirakçiler için 45, erkek iştirakçiler için 50 olan yaş hadleri, fiilî hizmet şartı değiştirilmeksizin, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra emeklilikle ilgili görevleri başlayacaklar için 5 yıl daha uzatılmak suretiyle kadın iştirakçiler için 50, erkek iştirakçiler için 55 yaşa, 1.1.1990 tarihinden itibaren de 55 ve 60 yaşa çıkarılmaktadır. Bu hükmün halen görevde bulunanlara bir etkisi olmayacaktır.

Madde 19. — İştirakçi iken ölenlerden fiilî hizmet süresi 10 yılı doldurmadığından dul ve yetimlerine aylık bağlanamayanların hizmet sürelerinin 5 yılı doldurması halinde bazı şartlarla dul ve yetimlerine aylık bağlanmasını öngören T.C. Emekli Sandığı Kanununa 2.3.1970 tarihli ve 1239 sayılı Kanunla eklenen 1 inci maddeye, aynı durumda bulunan kişilerin dul ve yetimleri de dahil edilmek suretiyle benzer durumda bulunanlar arasında eşitlik sağlanmaktadır.

Durumu 22.6.1956 tarihli ve 6741 sayılı Kanunla 53 üncü maddeye eklenen bent şümulüne girenlerden (iştirakçilerden başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek derecede malul olanlar) hizmet süreleri 5 yıldan çok 10 yıldan az olup, kendilerine kaydı hayat şartıyla aylık bağlananların ölümleri halinde dul ve yetimleri, 1239 sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesi kapsamında iseler, bunlara da aynı şartlarla dul ve yetim aylığı bağlanacaktır.

Madde 20. — Bu madde ile T.C. Emekli Sandığı Kanununa 8.7.1971 tarih ve 1524 sayılı Kanunla eklenen değişik geçici 7 nci maddeye bir bent eklenerek 15.6.1978 tarih ve 2150 sayılı Kanun hükümlerine göre Vatanî Hizmet Tertibinden aylık alanların yalnız kendilerinin Sandıktan emekli, dul ve yetim aylığı alanlar gibi tedavilerinin yapılarak masraflarının Sandıkça karşılanması öngörülmektedir.

Madde 21. — Yasama Organı Üyeleri ile dışarıdan Bakanlığa atanlanların sosyal güvenlik hakları çeşitli kanunlarla düzenlenmiş olup, dağınık durumda olan bu kanunlar tek bir kanun halinde toplanarak yeniden düzenleme yapıldığından, gerek 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerinde gerekse diğer kanunlarda yer alan bu Kanuna aykırı hükümler yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 22. — Bu madde ile 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa 16 geçici madde eklenmektedir.

Geçici Madde 1. — 5434 sayılı Kanunun 8 inci maddesi gereğince Yönetim Kurulunun, tasarının kanunlaşmasından önce vermiş olduğu kararların ilgililere tebliği ve bu kararlar aleyhine dava açma sürelerinin işleyişi belirlenmektedir.

Geçici Madde 2. — Tasarıyla değiştirilen T.C. Emekli Sandığı Kanununun 14 üncü maddesi gereğince emekli kesenekleri % 12, kurum karşılıkları da % 22'ye çıkartılmakla birlikte bu oranların uygulanmasına hemen geçilmek istenmediğinden bu madde ile 1985 yılı için eski oranların, 1986 yılı için kesenek oranının % 11, kurum karşılıklarının % 20 olarak uygulanması, asıl maddedeki oranlara ise tam olarak 1.1.1987 tarihinden itibaren geçilmesi sağlanmaktadır.

Keza, % 2 ek karşılıkların 1986 yılında % 2, 1987 yılında % 3, 1988 yılında % 4 olarak uygulanması sağlanmaktadır.

Geçici Madde 3. — Bu tasarıyla değiştirilmekte olan 72 nci maddede, ana ve babalara yetim aylığı bağlanması için öngörülen müracaat süreleri kaldırılmış olduğundan, bu tasarının kanunlaşacağı tarihten önce müracaat sürelerini geçirmeleri nedeniyle kendilerine aylık bağlanamamış olanlara, maddedeki ve Sandık Kanununun ilgili maddelerindeki şartları taşımaları halinde müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren yetim aylığı bağlanması sağlanmaktadır.

Ancak bunlara geçmiş süreler için aylık veya emeklilik ikramiyesi ödenmesi sözkonusu olmayacaktır.

Geçici Madde 4. — 5434 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin (iki), (üç) ve (dokuz) uncu bentlerinde yapılan değişiklik üzerine bu bentlerde yazılı şartları taşıyanlara aylık bağlanabilmesi için başvuru hakkı tanınmaktadır.

Geçici Madde 5. — Tasarıda yer alan T.C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 92 nci maddesi hükmüne göre evvelce Türk Vatandaşlığını kaybetmeleri veya Hükümetten izin almaksızın yabancı memlekette vazife kabul etmeleri nedeniyle aylık bağlanamayanlarla, bağlanmış aylıkları bu nedenlerle kesilenlerin halen Türk vatandaşlığında bulunmaları halinde 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun diğer şartlarını da taşımaları şartıyla bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatları takip eden aybaşından itibaren aylıklarının bağlanması sağlanmaktadır.

Bunlara da geçmiş süreler için aylık ve emekli ikramiyesi ödenmeyecektir.

Geçici Madde 6. — Sandık Kanununun iki cihetten aylığa hak kazanma durumunu belirleyen 94 üncü maddesinde öngörülen süre içinde aylık tercih haklarını kullanamadıkları için bu haklarını kullanamayanlara yeni bir tercih kullanma hakkı tanınmaktadır. Bunlara da bu Kanunun yürürlüğe gireceği tarihten sonra yapacakları müracaatı takip eden aybaşından itibaren yeni uygulama yapılacak, geçmiş süreler için bir imkân tanınmayacaktır.

Geçici Madde 7. — 1239 sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesine eklenen bent gereğince kendilerine 6741 sayılı Kanun uyarınca kaydı hayat şartıyla malullük aylığı bağlanmış olup da bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ölmüş olanların dul ve yetimlerine de bu ek fıkranın uygulanması sağlanmaktadır.

Müracaat eden dul ve yetimlere, maddedeki ve Sandık Kanunundaki şartları taşımaları halinde müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanacak, ancak geçmiş süreler için bir ödeme yapılmayacaktır.

Geçici Madde 8. — 5434 sayılı Kanun uyarınca Sandığa yatırılması gerektiği halde yatırılmamış bulunan kesenek, kurum karşılığı ve % 2 oranındaki ek karşılıkların, bu Kanunun yürürlüğe gireceği tarihten itibaren üç ay içinde ödenmesi halinde, bu alacaklara uygulanacak gecikme zammı % 30'a yükseltilmeyeceği gibi, tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmemiş bulunan % 10 gecikme zamları da silinecektir.

Ancak, söz konusu ödemeler bu süre içinde yapılmadığı takdirde 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik 17 nci maddesine göre gecikme zammı uygulanacaktır.

Geçici Madde 9. — 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1.1.1950 tarihinden önce bağlanmış bulunan bir kısım aylıklar bütçe kanunları veya özel kanunlarında yer alan hükümlere göre 10 yıllık peşin tutarları verilmek suretiyle kesilmiş bulunmaktadır. Bu gibilerden bir kısım mütekait, zevce ana ve kız çocuklara 25.6.1958 tarih ve 7134 sayılı Kanunla eklenen 5434 sayılı Kanunun geçici 104 üncü maddesi gereğince sonradan aylık bağlanma hakkı verildiği halde, erkek çocuklara o tarihte aylık bağlama imkânı bulunmadığından bu hak verilmemiştir. Bu defa malul ve muhtaç olmaları halinde erkek yetimlere de 2.3.1970 tarih ve 1239 sayılı Kanunla yetim aylığı bağlanması imkânı tanındığından buna paralel olarak 10 yıllık aylıkları def'aten ödenmiş olanlarla ilgili bir geçici düzenleme yapılmaktadır.

Geçici Madde 10. — Bu madde ile 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 49 uncu maddesinde belirtilen süreler içerisinde müracaat edememiş olmaları nedeniyle aylık bağlanamamış bulunan iştirakçilerden vazife malulü olanlarla yedek ve gönüllü erler ile Yedek Subay Okulu öğrencilerine veya bunların dul ve yetimlerine vazife malullüklerini tevsik etmeleri şartıyla aylık bağlanabilmesi için yeniden 1 yıllık müracaat süresi verilmiştir. Ancak bu durumda olup da aylık bağlananlara geçmiş süreler için aylık ödenmeyecektir.

Geçici Madde 11. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yasama Organı Üyelikleriyle, açıktan tayin edildikleri Bakanlıkları devam edenlerden;

a) T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olanların emekli kesenek ve karşılıklarının Ek 1 inci maddede yer alan esaslara göre hesap edilmesi,

b) T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olmayanların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Sandıkla ilgilendirilmeleri ve istekleri halinde borçlandırılmaları, öngörülmektedir.

Geçici Madde 12. — Bu Kanunun yürürlüğünden önce Yasama Organı Üyelikleri veya Bakanlığı sona erenlerden;

a) Halen T.C. Emekli Sandığı ile ilgili bir görevde bulunanların kesenek ve karşılıkları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren Ek 1 inci maddede yer alan esaslara göre hesap edilerek keseneklerinin kendilerince ödenmesi, kurum karşılıklarının da kurumlarından tahsil edilmesi,

b) Diğer sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgilendirilmeleri gerekli bir görevde çalışanların Sandıkla ilgilenmeleri ve kesenek ve kurum karşılıklarının birinci derecenin son kademesi ve iştirakçiler için uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge üzerinden hesap edilmek suretiyle kesilmesi, ancak, Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamının, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların keseneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek işveren hissesi ile, % 18 kurum karşılığı tutarı arasındaki farkın tamamının kendileri taarfından ödenmesi,

Öngörülmektedir.

c) T.C. Emekli Sandığı dışında, diğer sosyal güvenlik kurumlarından emekli olmuş bulunanlardan halen hayatta olanların, istekleri üzerine, Sandığa yapacakları müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren, bu Kanun esaslarına göre iştirakçiliklerinin sağlanması, aynı tarihten itibarende almakta olduğu emekli aylıklarının kesilmesi ve (b) ve (c) fıkralarında sayılanlardan isteyenler hakkında Ek 2 nci madde esaslarına göre borçlanmalarının yapılması ve hak kazandıkları ve istekte bulunmaları halinde Ek 5 inci maddedeki esaslara göre emeklilik işlemlerinin yapılması,

d) T.C. Emekli Sandığından emekli olanlarla, ölenlerin kendilerine veya dul ve yetimlerine bağlanmış olan emekli, dul ve yetim aylıklarının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren, bu kanunla getirilen ve aylık bağlanmasına esas tutulan derece, kademe ve ek göstergeleri ile aylık bağlama oranları esas alınmak suretiyle yükseltilmesi,

e) Ölümleri sebebiyle dul ve yetimlerine diğer sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıkların Sandığa yazılı müracaatları takip eden aybaşından itibaren (d) fıkrasındaki hükümlere göre düzeltilerek Sandıkça ödenmesi, bunların diğer sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıklarının aynı tarihten itibaren kesilmesi ve bu fıkra uyarınca düzeltilecek aylıklarda 10 yıldan az hizmet sürelerinin 10 yıla iblağ edilmesi,

Amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 13. — Yasama Organı Üyeleri ile dışardan atanan bakanlar için emeklilikte yeni yaş hadleri tespit edilmektedir.

10 yıldan az hizmeti bulunanlardan bu Kanunla 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa eklenen Ek 2 nci madde uyarınca borçlandıkları hizmetlerle beraber 15 yıl veya daha fazla hizmeti dolduran Yasama Organı Üyeleriyle dışardan atanan bakanlardan,

a) 1983 yılında veya daha önceki yıllarda seçilen veya atanan kadınlara 45, erkeklere 50,

b) 1988 yılında seçilen veya bakanlığa atanan kadınlara 50, erkeklere 55,

c) 1993 yılında seçilen veya bakanlığa atanan kadınlara 55, erkeklere 60,

Yaşını doldurduklarında aylık bağlanacaktır.

Geçiçi Madde 14. — Yurt dışında ev kadını olarak bulunanlardan yurda döndükten sonra T.C. Emekli Sandığı ile ilgili göreve girenlerin, bu suretle geçen sürelerini borçlanma imkânı getirilmektedir.

Geçici Madde 15. — 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kurumlarda (KİT'lerde) bu Kanun yürürlük tarihinde, Sandığa tabi olarak çalışanlardan sözleşmeli çalışacakların T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanmaktadır.

Geçici Madde 16. — KİT'lerde sözleşmeli çalışanlardan Sandıkla ilgilendirilenlerin Sosyal Sigortalar Kurumu veya BAĞ - KUR'a tabi görevlere geçmeleri halinde de isterlerse Sandıkla ilgilerini sürdürebilme imkânı getirilmiştir. Ancak BAĞ - KUR ile ilgili olması gerekenler kesenek ve karşılık toplamının tamamını kendilerinin ödemesi, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilenmeleri gerekenlerin ise pirim farklarının tamamını ödemeleri öngörülmektedir.

Madde 23. — Yürürlük maddesi olup bu Kanunun yürürlüğe gireceği tarihi belirlemektedir.

Madde 24. — Yürütme maddesi olup bu Kanunun Bakanlar Kurulunca yürütüleceği belirtilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/731
Karar No. : 110

22 . 12 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 20.12.1985 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı gün Komisyonumuza havale edilen «5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 sayılı kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 22.12.1985 tarihli 33 üncü birleşiminde Hükümet Temsilcilerinin de katılmalarıyla incelendi ve görüşüldü.

Bilindiği gibi, ülkemizin sosyal ve ekonomik gelişmelerine uygun olarak ve emekliliğin ülkemiz gerçeklerine cevap verecek şekilde gelişmesini teminen 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa, zaman içerisinde, 1.1.1950 tarihinden itibaren kademeli olarak emekli, dul ve yetimler ve sandık iştirakçileri lehine değişik düzenlemeler getirilmiş bulunmaktadır.

T. C. Emekli Sandığı Kanunu 1.1.1950 tarihinden bu yana 110 defa doğrudan doğruya, 85 defa da diğer Kanunlarda yer alan hükümlerle dolaylı olarak değişikliğe uğramıştır. Bunun sonucunda özellikle Sandığın işleyişi ve çalışması konusunda bazı zorluklar, gelir ve gider durumunda dengesizlikler ortaya çıkmıştır. Ayrıca, emekli, dul ve yetimlere yönelik bazı konularda da istenen hizmet düzeyinin gerisinde kalınmıştır.

Tasarı ile; çağımızın, sosyal güvenlik ve sosyal refah anlayışının bugün ulaşmış olduğu düzey doğrultusunda; Sandığın işleyiş ve çalışmasında kolaylık sağlanması, sandığın gelir ve gider dengesinin olumlu yönde etkilenmesi, emekli, dul ve yetimlere günün şartlarına uygun imkânlar sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca, millî iradeyi temsil etmek, kanun yapmak ve hükümeti denetlemek gibi en üst seviyede Anayasal görevleri ifa eden Yasama Organı üyelerinin emeklilikleri ile ilgili iyileştirmeler getirilmesi öngörülmüştür.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, tasarının kapsamı hakkında Hükümet adına geniş açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra söz alan üyeler tasarıyı genellikle olumlu bulmuşlar, olumsuz gördükleri yönleri ile ilgili eleştiri ve temennilerini dile getirmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda Hükümet temsilcilerine sorular sorarak açıklayıcı bilgi istemişlerdir. Hükümet adına yapılan açıklamalar ve sorulan sorulara verilen cevaplar dinlendikten sonra tasarının tümü benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 8 inci maddesinin değiştirilmesini öngören çerçeve 1 inci maddesinin (l) fıkrasında yer alan «Genel hükümlere göre» ibaresinden sonra «uzman» ibaresi eklenmiş ve çerçeve 1 inci madde yapılan bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Aynı kanunun 17 nci maddesinin değiştirilmesini öngören çerçeve 4 üncü maddenin (ç) fıkrasının 5 inci bendinde yer alan «Bir ay içindeki» ibaresinden sonra «fiilî ve» ibaresi eklenmiş ve çerçeve 4 üncü madde yapılan bu düzenleme ile kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 5 ve 6 ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 25 inci maddesinin değiştirilmesini öngören çerçeve 7 nci maddesine; kamulaştırmanın ancak Sandığa verilen görevlerin ifası için olabileceğinin açıklıkla belirlenmesi bakımından, maddede yer alan «yaptırılabilir veya» ibaresinden sonra «Kanunla Sandığa verilen görevlerin ifası için» ibaresi eklenerek çerçeve 7 nci madde yapılan bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 9 uncu maddesiyle düzenlenmek istenen, 5434 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (d) fıkrasının son bendinde yer alan; Devlete ait yatılı ortaöğrenim okul ve müesseselerinde parasız okumaya ta-

lip olanların sayısının, Sandık Yönetim Kurulunca yıllık bütçe imkânlarına göre artırılabilmesini teminen, adı geçen maddenin başlığı ve ona bağlı olarak birinci fıkrası yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının çerçeve 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 121 inci maddesine bir fıkra eklenmesini öngören çerçeve 17 nci madde de yer alan «düzeltildiği tarihten» ibaresinden sonra «geriye doğru hesap edilecek beş yıllık tutarları tahsil edilir. Tahsilin ne şekilde yapılacağı yönetmelikle düzenlenir.» şeklinde bir ibare eklenerek çerçeve 17 nci madde yapılan bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Aynı kanuna çerçeve 18 inci madde ile eklenen Ek Madde 1, Ek Madde 2, Ek Madde 3, Ek Madde 4, Ek Madde 5, Ek Madde 6, Ek Madde 7 ve Ek Madde 8 aynen kabul edilmiştir.

Türk uyruklu olmayan karılara aylık bağlanmasını öngören «Türk vatandaşlarıyla evlenmiş yabancı uyruklu karılara, Türkiye'de ikâmet ettikleri sürece, mütekabiliyet esası da dikkate alınarak, değişik 68 inci maddedeki oranlara göre aylık bağlanır.» şeklinde yeni bir madde Ek Madde 9 olarak çerçeve 18 inci maddeye eklenmiştir.

Tasarının çerçeve 19 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 20 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan «yalnız kendileri de» ibaresindeki «de» kelimesi kaldırılmış ve madde bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 21 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 22 nci maddesine bağlı Geçici Madde 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri aynen,

Geçici Madde 2'nin ikinci fıkrasında yer alan «1987 yılı için % 3, olarak uygulanır.» ibaresi «1986 yılı için % 2, 1987 yılı için % 3, olarak uygulanır.» şeklinde yeniden düzenlenerek kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 23 ve 24 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı kanun tekniğine uygunluğunu sağlamak amacıyla, «8.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Aynı Kanuna 9 Ek Madde ile 16 Geçici Madde Eklenmesi ve 2.3.1970 tarihli ve 1239 sayılı Kanun ile 8.7.1971 tarihli ve 1425 sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Kabul edilen bir önerge ile, sosyal içerikli bu tasarı kapsamının geniş bir kitleyi ilgilendirmesi nedeniyle, İçtüzüğün 53 üncü maddesi uyarınca Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip Üye
Cengiz Tuncer	*Alaattin Fırat*	*Kadir Demir*
Kayseri	Muş	Konya
A. Akgün Albayrak	*Abdurrahman Demirtaş*	*Rıza Tekin*
Adana	Hatay	Siirt
Hazım Kutay	M. Fenni İslimyeli	*Hakkı Artukarslan*
Ankara	Balıkesir	Bingöl
	İmzada bulunamadı	
A. Şamil Kazokoğlu	*İlhan Aşkın*	*M. Memduh Gökçen*
Bolu	Bursa	Bursa
Ünal Akkaya	*Şeyhmus Bahçeci*	*Metin Yaman*
Çorum	Karşı yazım eklidir.	Erzincan
	Diyarbakır	

İlhan Aras
Erzurum

Togay Gemalmaz
Erzurum

Yaşar Albayrak
İstanbul

M. Oltan Sungurlu
Gümüşhane

İbrahim Fevzi Yaman
Isparta

Halil Orhan Ergüder
İstanbul

Tülay Öney
İstanbul
Karşı yazım eklidir.

Özdemir Pehlivanoğlu
İzmir

M. Turan Bayezit
Muhalefetim ekli.
Kahramanmaraş

İbrahim Özbıyık
Kayseri

Erol Ağagil
Karşı oy yazım eklidir.
Kırklareli

Mehmet Budak
Kırşehir

İsmet Ergül
Kırşehir

Safet Sert
Konya

Ayhan Fırat
Malatya
İmzada bulunamadı.

Fehmi Memişoğlu
Rize
İmzada bulunamadı

Enver Özcan
Karşı oy yazım eklidir.
Tokat

İsa Vardal
Karşı oy yazım eklidir
Zonguldak

KARŞI OY

Kanunun 18 inci maddesi, yasama organı üyeliği yapanlarla, dışarıdan atanan bakanların emeklilik hakkını düzenlemektedir.

Kanımızca emeklilik «belli süre boyunca ve belirli koşullarla devlete hizmet etmenin» karşılığında alınan bir haktır. Bu temel ilkeden hareket ettiğimiz takdirde 18 inci maddenin Ek 3 üncü maddesinde, çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olduktan sonra yasama organı üyesi olanlara, eşit bir emeklilik hakkı tanınmasının uygun olduğunu düşünmekteyiz.

18 inci maddenin, diğer ek maddeleriyle getirilen düzenlemeler, yukarıda belirtilen «belli süre ve hizmet koşullarını» aramaksızın «borçlanma» suretiyle en yüksek düzeyde emeklilik hakkı tanınmasını öngördüğünden, temel ilkelere uygun düşmemektedir.

Bu açıdan 18 inci maddenin, ilgili ek maddelerindeki düzenlemelere katılamadığımızı arz ederiz.

Ayrıca 18 inci maddenin Ek 8 inci maddesinde emeklilik yaş sınırının yükseltilmesi öngörülmektedir. İstihdam sorununun çok ağır olduğu ve çalışma koşullarının son derece zor olduğu ülkemizde bu yükseltmenin de doğru olmadığı kanısını taşımaktayız.

Tülay Öney İstanbul	*Şeyhmus Bahçeci* Diyarbakır	*Erol Ağagil* Kırklareli
Turan Bayezit Kahramanmaraş	*Enver Özcan* Tokat	*İsa Vardal* Zonguldak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 8. — Yönetim Kurulu, Sandığın en yüksek seviyede yetkili ve sorumlu karar organıdır.

Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık bütçe ve kadroları inceleyip tespitlerini,

b) Genel Müdürlüğün teklifi ile bütçenin bölümleri için uygun gördüğü aktarmaları yaparak, bölümler arasındaki aktarma teklifleri ile ek ve olağanüstü ödenek tekliflerinden uygun gördüklerini,

c) Sandık gelirlerinin ve mevcutlarının işletilmesi için Genel Müdürlükçe hazırlanan yatırım planlarını inceleyip uygun gördüklerini,

ç) Genel Müdürlükçe hazırlanacak kamulaştırma tekliflerinden karara bağladıklarını,

Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayına sunmak;

d) Müteakip yılın en geç 15 Temmuzuna kadar Genel Müdürlükçe hazırlanacak bilanço ve kâr ve zarar hesaplarını inceleyip, uygun görürse onayladıktan sonra, yapılan işlere ait rapor ile birlikte yine aynı yılın en geç Temmuz ayı sonuna kadar Yüksek Denetleme Kuruluna vermek;

e) Genel Müdürlükçe hazırlanacak teklif üzerine Sandığın genel politikasını tespit etmek;

f) Kanun, tüzük ve yönetmeliklerin uygulanması ve uygulamayla ilgili prensiplerin tespiti, vazife veya harp malullükleri ile er vazife malullüklerinin, Nakdî Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamına girenlerin tespiti ile kendisinden aylık bağlanacak iştirakçiyi veyahut emekli, adî malullük, vazife veya harp malullüğü, er vazife malullüğü aylığı alanı kasten ve haksız yere öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenlere veyahut malul sayılacak hale getirenlere ya da kendisine aylık mağlatacak iştirakçiye, emekli, adî malullük, vazife ve harp malullüğü, er vazife malullüğü aylığı alana veya bunların ailesine karşı ağır bir cürüm işlediğinden veyahut bunlara karşı kanunen mükellef olduğu görevleri yerine getirmede büyük bir kusur işlediğinden dolayı ölüme bağlı bir tasarrufla mirastan iskat edilenlere ve emeklilik hakkı düşenlere aylık bağlanmaması için Genel Müdürlükçe hazırlanacak her çeşit teklifleri inceleyerek karara bağlamak;

g) Sandığın malî durumunu aralıksız denetlemek suretiyle gelirleri ile yürürlükteki aylık bağlama ve ödeme hükümleri hakkında alınması gereken tedbirleri gerekçesiyle birlikte Maliye ve Gümrük Bakanlığına bildirmek;

h) Dava açmak, icra kovuşturması yapmak, fayda görürse bunlardan feragat etmek ve Sandığın leh ve aleyhindeki dava ve takipleri sulh ve tahkim yolu ile halletmek;

i) İmza yetkisi verileceklerle bunların yetkilerinin derecesini belli etmek;

j) Genel Müdürlüğün teklifi üzerine, Sandığın sermayesinin işletilmesi yollarını bu Kanunda yazılı esaslara göre tayin etmek;

k) Fevkalade mesaisi görülen memurlara her yıl için iki aylık tutarını geçmemek üzere ikramiye verilmesi hakkında Genel Müdürlük tarafından yapılacak teklifleri karara bağlamak;

l) Genel hükümlere göre yerli ve yabancı sözleşmeli personel çalıştırılmasına karar vermek;

m) Özel kanunlarda yer alan atama hükümleri saklı olmak kaydıyla dördüncü ve daha yukarı derecedeki Sandık personelinin, Genel Müdürlüğün teklifi üzerine atamalarını yapmak;

n) Kanun tasarı ve teklifleri hakkında Sandığın görüşlerini belirtmek ve Genel Müdürlükçe hazırlanacak tüzük tasarılarını ve yönetmelikleri inceleyerek onaylamak;

o) Gerekli görülen hallerde genel hükümlere göre, merkezde başkanlıklar, taşrada bölge müdürlüğü, şube müdürlükleri ile irtibat büroları açılmasını sağlamak üzere Genel Müdürlüğün teklifini karara bağlamak;

p) Kanun ve tüzüklerle verilecek diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak;

Yönetim Kurulu, bu görevlerinin bir kısmını Genel Müdürlüğe devredebilir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

8.6.1949 Tarihli ve 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Aynı Kanuna 9 Ek Madde ile 16 Geçici Madde Eklenmesi ve 2.3.1970 Tarihli ve 1239 Sayılı Kanun ile 8.7.1971 Tarihli ve 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 8. — Yönetim Kurulu, Sandığın en yüksek seviyede yetkili ve sorumlu karar organıdır.

Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır :

a) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık bütçe ve kadroları inceleyip tespitlerini,

b) Genel Müdürlüğün teklifi ile bütçenin bölümleri için uygun gördüğü aktarmaları yaparak, bölümler arasındaki aktarma teklifleri ile ek ve olağanüstü ödenek tekliflerinden uygun gördüklerini,

c) Sandık gelirlerinin ve mevcutlarının işletilmesi için Genel Müdürlükçe hazırlanan yatırım planlarını inceleyip uygun gördüklerini,

ç) Genel Müdürlükçe hazırlanacak kamulaştırma tekliflerinden karara bağladıklarını,

Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayına sunmak;

d) Müteakip yılın en geç 15 Temmuzuna kadar Genel Müdürlükçe hazırlanacak bilanço ve kâr ve zarar hesaplarını inceleyip, uygun görürse onayladıktan sonra, yapılan işlere ait rapor ile birlikte yine aynı yılın en geç Temmuz ayı sonuna kadar Yüksek Denetleme Kuruluna vermek;

e) Genel Müdürlükçe hazırlanacak teklif üzerine Sandığın genel politikasını tespit etmek;

f) Kanun, tüzük ve yönetmeliklerin uygulanması ve uygulamayla ilgili prensiplerin tespiti, vazife veya harp malullükleri ile er vazife malullüklerinin, Nakdî Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Kapsamına girenlerin tespiti ile kendisinden aylık bağlanacak iştirakçiyi veyahut emekli, adi malullük, vazife veya harp malullüğü, er vazife malullüğü aylığı alanı kasten ve haksız yere öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenlere veyahut malul sayılacak hale getirenlere ya da kendisine aylık bağlatacak iştirakçiye, emekli, adi malullük, vazife ve harp malullüğü, er vazife malullüğü aylığı alana veya bunların ailesine karşı ağır bir cürüm işlediğinden veyahut bunlara karşı kanunen mükellef olduğu görevleri yerine getirmede büyük bir kusur işlediğinden dolayı ölüme bağlı bir tasarrufla mirastan iskat edilenlere ve emeklilik hakkı düşenlere aylık bağlanmaması için Genel Müdürlükçe hazırlanacak her çeşit teklifleri inceleyerek karara bağlamak;

g) Sandığın malî durumunu aralıksız denetlemek suretiyle gelirleri ile yürürlükteki aylık bağlama ve ödeme hükümleri hakkında alınması gereken tedbirleri gerekçesiyle birlikte Maliye ve Gümrük Bakanlığına bildirmek;

h) Dava açmak, icra kovuşturması yapmak, fayda görürse bunlardan feragat etmek ve Sandığın leh ve aleyhindeki dava ve takipleri sulh ve tahkim yolu ile halletmek;

i) İmza yetkisi verilecekler ile bunların yetkilerinin derecesini belli etmek;

j) Genel Müdürlüğün teklifi üzerine, Sandığın sermayesinin işletilmesi yollarını bu Kanunda yazılı esaslara göre tayin etmek;

k) Fevkalâde mesaisi görülen memurlara her yıl için iki aylık tutarını geçmemek üzere ikramiye verilmesi hakkında Genel Müdürlük tarafından yapılacak teklifleri karara bağlamak;

l) Genel Hükümlere göre uzman yerli ve yabancı sözleşmeli personel çalıştırılmasına karar vermek;

m) Özel Kanunlarda yer alan atama hükümleri saklı olmak kaydıyla dördüncü ve daha yukarı derecedeki Sandık personelinin, Genel Müdürlüğün teklifi üzerine atamalarını yapmak;

n) Kanun tasarı ve teklifleri hakkında Sandığın görüşlerini belirtmek ve Genel Müdürlükçe hazırlanacak tüzük tasarılarını ve yönetmelikleri inceleyerek onaylamak;

o) Gerekli görülen hallerde genel hükümlere göre, merkezde başkanlıklar, taşrada bölge müdürlüğü, şube müdürlükleri ile irtibat büroları açılmasını sağlamak üzere Genel Müdürlüğün teklifini karara bağlamak;

p) Kanun ve tüzüklerle verilecek diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak;

Yönetim Kurulu, bu görevlerinin bir kısmını Genel Müdürlüğe devredebilir.

(Hükümetin Teklifi)

Emekli, adî malullük, vazife ve harp malullüğü, er vazife malullüğü, dul ve yetim aylıklarına, harp malullüğü ve sosyal yardım zamlarına, toptan ödemeye, kesenek iadesine, emeklilik ve evlenme ikramiyeleri ile ölüm yardımlarına ait tahakkuk ve ödeme işlemleri ve bunlara ilişkin düzeltme, kaldırma, iptal ve ret işlemleri ile yönetmeliklerde belirtilen sair işler Genel Müdürlükçe yürütülür.»

MADDE 2. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 9. — a) Yönetim Kurulunun 8 inci madde gereğince, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayına sunulacak kararlarının birer örneği 15 gün içinde bu Bakanlığa gönderilir. Bakanlıkça kanun ve tüzük hükümlerine uygun görülmeyen kararların, gerekçesi bildirilerek düzeltilmesi istenebilir. Yönetim Kurulu isteği yerinde görürse kararını düzeltir. Aksi halde karşı görüşü ile birlikte Bakanlığa sunar. Bakanlık görüşünde ısrar ederse Yönetim Kurulu, kararını düzeltir.

b) Yönetim Kurulunun 8 inci maddenin (f) fıkrasında yazılı konularla ilgili kararlarının birer örneği 15 gün içinde Maliye ve Gümrük Bakanlığına bildirilir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı kendisine gönderilen bu kararlardan kanun ve tüzük hükümlerine uygun görmediklerinin düzeltilmesini 30 gün içinde gerekçesi ile birlikte resen Sandıktan isteyebilir.

Bakanlığın bildirimi üzerine, Yönetim Kurulu kararını düzeltmezse bu kararı dosyası ile birlikte Bakanlığa yollar. Bakanlık, görüşünde ısrar ederse bu konuda Danıştayın görüşü alınır.

İlgililer hakkında alınmış kararlar ile Genel Müdürlükçe yapılan tahsis işlemlerine ait bildirimler, ilgililerin adreslerine iadeli taahhütlü olarak gönderilir. Bunlara karşı ilgililer idarî dava açabilir.»

MADDE 3. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 14 üncü maddesinin (a) fıkrasının birinci bendi ile (d), (f) ve (h) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) İştirakçilerin emeklilik keseneğine esas aylık tutarları üzerinden her ay kesilecek % 12 emeklilik kesenekleri;»

«d) (a) fıkrasında yazılı % 12 emeklilik keseneğine karşılık % 22, (b, c ve ç) fıkralarında yazılı paralara eşit olarak kurumlarınca verilecek karşılıklar;»

«f) 55 inci maddeye göre bağlanacak vazife malullüğü aylıkları ile 66 ncı maddenin (ç) fıkrasına göre bağlanacak dul ve yetim aylıkları için her yıl kurum bütçelerinin aylık veya ücret bölümlerindeki ödeneklerin % 4'ü oranında verilecek ek karşılıklar;»

«h) 17 nci madde gereğince alınacak paralar;»

MADDE 4. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 17. — Kurumlar 14 üncü maddede yazılı Sandık gelirlerinden;

a) (a, b, c, ç, d, e) fıkralarında yazılı kesenek ve karşılıkları, aylık, ücret veya tahsisatın tediyesi gününü takip eden günden başlamak üzere 20 gün içinde,

b) (f) fıkrasında yazılı % 4'lerin tamamını, bütçelerinin yetkili makamlarca tasdik edildiği tarihleri takip eden aybaşlarından itibaren en çok (6) ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ve yıl içinde alınan ek tahsisatlara ait % 4'lerin tamamının da o yılın son gününü geçmemek üzere bunların alındığı tarihleri takip eden (2) ay içinde,

c) (g, h, i) fıkralarında yazılı olanları, tahsilleri gününü takip eden günden başlamak üzere 20 gün içinde,

ç) (j) fıkrasında yazılı olanları, ilgili maddelerinde gösterilen süreler içinde,

Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırmaya mecburdurlar.

Gelirlerin ve tahsilatın Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırılmasını müteakip, kurumlar, 14 üncü maddenin (f, g, h, i, k, l) fıkralarında ve 28 inci maddede yazılı gelirler için gelirin cinsini, miktarını, makbuzun tarih ve sayısını ve hangi banka veya posta idaresine yatırıldığını gösterir muhtasar bordroyu Sandığa gönderirler.

14 üncü maddenin (a, b, c, ç, d) fıkraları ile 34, 38 ve 39 uncu maddelerde yazılı gelirler için, kurumlarca iştirakçilerin adı, soyadı ve emeklilik sicil numaraları ile her çeşit emeklilik kesenekleri, kurum karşı-

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Emekli, adi malullük, vazife ve harp malullüğü, er vazife malullüğü, dul ve yetim aylıklarına, harp malullüğü ve sosyal yardım zamlarına, toptan ödemeye, kesenek iadesine, emeklilik ve evlenme ikramiyeleri ile ölüm yardımlarına ait tahakkuk ve ödeme işlemleri ve bunlara ilişkin düzeltme, kaldırma, iptal ve red işlemleri ile yönetmeliklerde belirtilen sair işler Genel Müdürlükçe yürütülür.»

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 17. — Kurumlar 14 üncü maddede yazılı Sandık gelirlerinden;

a) (a, b, c, ç, d, e) fıkralarında yazılı kesenek ve karşılıkları, aylık, ücret veya tahsisatın tediyesi gününü takip eden günden başlamak üzere 20 gün içinde,

b) (f) fıkrasında yazılı % 4'lerin tamamını, bütçelerinin yetkili makamlarca tasdik edildiği tarihleri takip eden aybaşlarından itibaren en çok (6) ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ve yıl içinde alınan ek tahsisatlara ait % 4 lerin tamamının da o yılın son gününü geçmemek üzere bunların alındığı tarihleri takip eden 2 ay içinde,

c) (g, h, i) fıkralarında yazılı olanları, tahsilleri gününü takip eden günden başlamak üzere 20 gün içinde,

ç) (j) fıkrasında yazılı olanları, ilgili maddelerinde gösterilen süreler içinde,

Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırmaya mecburdurlar.

Gelirlerin ve tahsilatın Sandığa veya Sandık adına postaya veya bankaya yatırılmasını müteakip, kurumlar, 14 üncü maddenin (f, g, h, i, k, l) fıkralarında ve 28 inci maddede yazılı gelirler için gelirin cinsini, miktarını, makbuzun tarih ve sayısını ve hangi banka veya posta idaresine yatırıldığını gösterir muhtasar bordroyu Sandığa gönderirler.

14 üncü maddenin (a, b, c, ç, d) fıkraları ile 34, 38 ve 39 uncu maddelerde yazılı gelirler için, kurumlarca iştirakçilerin adı, soyadı ve emeklilik sicil numaraları ile her çeşit emeklilik kesenekleri, kurum karşılıkları,

lıkları, hizmet borçlanmasına ait tahsilat ve bu mahiyetteki paralar ait olduğu ay sütununda gösterilmek suretiyle her takvim yılı için iki nüsha «Şahıs Emeklilik Kesenekleri İcmal Bordrosu» düzenlenir.

Bir ay içindeki itibarî hizmet süreleri tahakkuk ettirilerek sütununa yazılır ve yıl sonunda bu Kanunda yer alan maddelere göre bu hizmetlere ait paralar hesabedilerek ayrıca kaydolunur.

Kurumlar bu bordroların, bağlı oldukları tediye merkezinin parasal mutabakatını aldıktan sonra, birinci nüshasını en geç müteakip yılın Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya verirler. Bordroların ikinci nüshaları kurumlarca yıllar itibariyle arşivlenir.

Tediye merkezleri her kurumun aylık ödeme bordrosundaki kesinti sütunlarında gösterilen Sandık gelirlerinin aylık toplamını, her sayfası bir kuruma tahsis edilecek bir deftere Sandık gelirinin cinsine göre ayrı ayrı göstermek suretiyle her ay kaydederler.

Yıl sonlarında tediye merkezlerince, zımbalı olan bu defterin kurumlar itibariyle toplamları yapılır ve bundan da bir icmal bordrosu çıkarılır ve her yıl Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya verilir.

İcmal sütununun altında her ay gönderilen paralara ait banka veya posta makbuzlarının gün, sayı ve muhteviyatları da gösterilir.

Sandık gelirlerini tahakkuk ettirmeyen, yukarıda yazılı süreler içinde kesmeyen veya göndermeyen kurumların ve tediye merkezlerinin tahakkuk ve ödemeyle ilgili memurları ile sorumlu muhasiplerinden bu paralar % 10 fazlasıyla birlikte ve Sandığın talebi üzerine Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre mahallî maliye teşkilatınca tahsil olunur.

Şu kadar ki, kendilerinden para cezası tahsil edilecek memur ve muhasiplerin kurumları tarafından, gecikmenin mücbir sebepler dolayısıyla vaki olduğu bildirildiği ve Sandık Yönetim Kurulunca bu husus haklı görüldüğü takdirde para cezasının tahsilinden vazgeçilir.

(ç) fıkrasında yazılı süreler içerisinde yatırılmayan Sandık gelirleri ise, kurumlarından % 30 faizi ile birlikte Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil olunur.

Kurumların bütçelerindeki ödeneğin yetmemesi veya ödenek mevcut olduğu halde mahalline ödeme emri gönderilmemesi dolayısıyla Sandık gelirlerinin zamanında gönderilmemesi halinde bu paralar % 20 gecikme zammıyla birlikte ilgili kurumdan alınır.

Yukarıda yazılı defter ve icmal bordroları Sandıkça hazırlanır.

Sandık Genel Müdürü, kurumların bu Kanunda yazılı konularda Sandığa karşı vecibelerini yerine getirip getirmediğini, mahallî en büyük amirin tefrik edeceği bir memurla birlikte müfettişleri eliyle münferiden veya yıllık çalışma programları çerçevesinde teftiş ettirebilir.

Sandık müfettişlerinin bu görevlerini yerine getirmek için isteyecekleri defter, kayıt, hesap vesair belgelerin ibrazı zorunludur. Bunları vermeyenler hakkında 128 inci madde hükümleri tatbik olunur.»

MADDE 5. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 22 nci maddesinin (c) ve (d) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«c) Devlet bono ve tahvilleri ile kamu yatırımları gelir ortaklığı senetlerine;»

«d) Faiz haddi yürürlükteki mevzuata göre en yüksek seviyede olmak şartıyla vadeli ve vadesiz mevduat şeklinde millî bankalara;»

MADDE 6. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 23. — Sandığın her yıl, bir yıl evvelki bilançosunda görülen sermayesine göre döner sermaye olarak kullanılacak fondan; iki iştirakçinin kefaletiyle ve Sandığa tabi veya diğer sosyal güvenlik kurumlarına prim ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı enaz beş yıl olan iştirakçilere, faiz haddi % 5'ten aşağı olmamak üzere borç para verilebilir.

Verilecek borcun miktarı iştirakçilerin aylık veya ücretlerinin 3 katını geçemez. Verilen borç para en çok iki yıl içinde geri alınır.

hizmet borçlanmasına ait tahsilat ve bu mahiyetteki paralar ait olduğu ay sütununda gösterilmek suretiyle her takvim yılı için iki nüsha «Şahıs Emeklilik Kesenekleri İcmal Bordrosu» düzenlenir.

Bir ay içindeki fiilî ve itibarî hizmet süreleri tahakkuk ettirilerek sütununa yazılır ve yıl sonunda bu Kanunda yer alan maddelere göre bu hizmetlere ait paralar hesabedilerek ayrıca kaydolunur.

Kurumlar bu bordroların, bağlı oldukları tediye merkezinin parasal mutabakatını aldıktan sonra, birinci nüshasını en geç müteakip yılın Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya verirler. Bordroların ikinci nüshaları kurumlarca yıllar itibariyle arşivlenir.

Tediye merkezleri her kurumun aylık ödeme bordrosundaki kesinti sütunlarında gösterilen Sandık gelirlerinin aylık toplamını, her sayfası bir kuruma tahsis edilecek bir deftere Sandık gelirinin cinsine göre ayrı ayrı göstermek suretiyle her ay kaydederler.

Yıl sonlarında tediye merkezlerince, zımbalı olan bu defterin kurumlar itibariyle toplamları yapılır ve bundan da bir icmal bordrosu çıkarılır ve her yıl Ocak ayı sonuna kadar Sandığa veya Sandık adına postaya verilir.

İcmal sütununun altında her ay gönderilen paralara ait banka veya posta makbuzlarının gün, sayı ve muhteviyatları da gösterilir.

Sandık gelirlerini tahakkuk ettirmeyen, yukarıda yazılı süreler içinde kesmeyen veya göndermeyen kurumların ve tediye merkezlerinin tahakkuk ve ödemeyle ilgili memurları ile sorumlu muhasiplerinden bu paralar % 10 fazlasıyla birlikte ve Sandığın talebi üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre mahallî maliye teşkilatınca tahsil olunur.

Şu kadar ki, kendilerinden para cezası tahsil edilecek memur ve muhasiplerin kurumları tarafından, gecikmenin mücbir sebepler dolayısıyla vaki olduğu bildirildiği ve Sandık Yönetim Kurulunca bu husus haklı görüldüğü takdirde para cezasının tahsilinden vazgeçilir.

(ç) fıkrasında yazılı süreler içerisinde yatırılmayan Sandık gelirleri ise, kurumlarından % 30 faizi ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil olunur.

Kurumların bütçelerindeki ödeneğin yetmemesi veya ödenek mevcut olduğu halde mahallîne ödeme emri gönderilmemesi dolayısıyla Sandık gelirlerinin zamanında gönderilmemesi halinde bu paralar % 20 gecikme zammıyla birlikte ilgili kurumdan alınır.

Yukarıda yazılı defter ve icmal bordroları Sandıkça hazırlanır.

Sandık Genel Müdürü, kurumların bu Kanunda yazılı konularda Sandığa karşı vecibelerini yerine getirip getirmediğini, mahallî en büyük amirin tefrik edeceği bir memurla birlikte müfettişleri eliyle münferiden veya yıllık çalışma programları çerçevesinde teftiş ettirebilir.

Sandık Müfettişlerinin bu görevlerini yerine getirmek için isteyecekleri defter, kayıt, hesap ve sair belgelerin ibrazı zorunludur. Bunları vermeyenler hakkında 128 inci madde hükümleri tatbik olunur.»

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

Verilen borç para, iştirakçilerin mensup oldukları kurumlar tarafından, Sandıkça gönderilen ve bir kayıt sistemi ile borç bitinceye kadar muhafaza edilecek olan mektuplardaki miktarlara göre, ilgililerin borç aldıkları ayı takip eden aybaşından itibaren aylıklarından gerekli kesinti yapılarak ad ve soyadları ile emeklilik sicil numaraları da doğru ve tam olarak kaydolunmak suretiyle düzenlenecek tahsilat bordroları ile bağlı bulundukları saymanlıklar tarafından ilgili bankalar vasıtasıyla Sandığa gönderilir.

Her ay başında yapılan borç para kesintileri toplamı saymanlıklar tarafından engeç 20 gün içinde, tahsilat bordroları ile birlikte, Sandık adına bankaya intikal ettirilir. Bankaca ekstrelerle birlikte Sandığa gönderilir. Kesilen borç para taksitlerini, bu süre içerisinde ilgili Bankalara intikal ettirmeyen saymanlıkların bu işle görevli memurlarından, Sandığın talebi üzerine, ilgili bankalara yatırılacak para miktarı üzerinden % 30 faiz, kurumlarınca tahsil edilir ve Sandığa gönderilir. Bu faizi ödemeyenlerden Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre malhallî maliye teşkilatınca tahsilat yapılır.

Borcun tamamını ödemeden emekli, adi malul, vazife veya harp malulü ve er vazife malulü olanların kendilerine, ölenlerin dul ve yetimlerine veya kanunî mirasçılarına ödenecek emekli ikramiyesinden, borç artıkları def'aten ikramiyelerinin borç artıklarını karşılamaması halinde Sandıkça veya diğer sosyal güvenlik kuruluşlarınca bunlara ödenecek aylıklardan taksitler halinde veya yapılacak toptan ödeme veyahut sair adlarla ödenecek toplu paralardan def'aten tahsil edilir.

Sandıktan borç para almış bulunanlara kefil olmuş iştirakçilerden borcun tahsili cihetine gidilmesi hallerinde de yukarıdaki hükümler uygulanır.

Borç vermeye ait diğer hususlar yönetmelikte belirtilir.»

MADDE 7. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 25. — Sandık ihtiyacı için gayrimenkuller Yönetim Kurulu Kararı ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile satın alınabilir, yaptırılabilir veya gerekli görülen yerlerde Sandıkça kamulaştırılabilir.

22 nci maddede belirtilen gayrimenkuller de yukarıdaki fıkra hükümlerine tabidir.

MADDE 8. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 64 üncü maddesinde yer alan harp malullüğü zammı gösterge tablosu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Malullyet Derecesi	İştirakçiler, erbaş ve erler ile sivil görevliler için
1	300
2	260
3	220
4	180
5	150
6	130

MADDE 9. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 65 inci maddesinin (d) fıkrasının son bendinde yer alan (100 sayısı (200) olarak, aynı maddenin (e) fıkrası ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«e) Ayakta veya meskende tedavileri halinde kullanılacak ilaç ve sağlık malzemesi hakkında, bu Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen değişik geçici 7 nci madde hükümleri uygulanır.»

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 7. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 25. — Sandık ihtiyacı için gayrimenkuller Yönetim Kurulu Kararı ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile satın alınabilir, yaptırılabilir veya Kanunla sandığa verilen görevlerin ifası için gerekli görülen yerlerde Sandıkça kamulaştırılabilir.

22 nci maddede belirtilen gayrimenkuller de yukarıdaki fıkra hükümlerine tabidir.

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 65 inci maddesinin (d) fıkrasının son bendi ile aynı maddenin (e) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Şu kadarki, talip olanlar (100)'ü geçtiği takdirde Sandık Yönetim Kurulunca bu sayı yıllık bütçe imkânlarına göre artırılabilir.»

«e) Ayakta veya meskende tedavileri halinde kullanılacak ilaç ve sağlık malzemesi hakkında, bu Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen değişik Geçici 7 nci madde hükümleri uygulanır.»

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 10. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 72 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 72. — Ölen iştirakçilerin, iştirakçi bulunmayan dul ve muhtaç anaları ile iştirakçi olmayan ve ölüm tarihinde muhtaç ve (65) yaşını doldurmuş bulunan babalarına Sandığa müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Muhtaç babalardan çalışarak geçimini sağlayamayacak derecede malul olanlar için yaş kaydı aranmaz.

Muhtaç olması sebebiyle aylık bağlanan babanın ölümünde aylığı, muhtaç olması şartı ile Sandığa müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren öz anaya bağlanır.

Şu kadar ki, ölüm tarihinde; evli bulunmaları dolayısıyla aylık bağlanmamış ve sonradan dul kalmış veya boşanmış muhtaç analar ile (65) yaşını doldurmamış malül ve muhtaç bulunmayan babaların, (65) yaşını doldurmaları veya malül duruma girmeleri halinde, muhtaç bulunmaları şartı ile (65) yaşını doldurmuş olmakla beraber muhtaç olmadıklarından dolayı aylık bağlanmamış bulunanların sonradan muhtaç duruma girmeleri halinde, Sandığa müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Bu Kanunun 64 üncü maddesinin (a, b, c, ç, d ve e) fıkralarında açıklanan durumlardan dolayı veya 3.11.1980 tarih ve 2330 sayılı Kanun ile bu Kanuna ek 2566 sayılı Kanun kapsamında mütalaa edilen görevler nedeniyle geride dul ve yetim bırakmadan hayatlarını kaybetmiş bulunan iştirakçilerin muhtaç baba veya analarına, ölüm tarihini takip eden aybaşından geçerli olarak aylık bağlanır»

MADDE 11. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 74. — Ölüm tarihinde (18) yaşını, orta öğrenim yapmakta ise (20) ve yükseköğrenim yapmakta ise (25) yaşını doldurmamış erkek çocuklara aylık bağlanır.

Ölüm tarihinde (18) yaşını doldurmuş ve öğrenci olmamaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklara, öğrenim durumlarına göre yukarıdaki bentde belirtilen yaşları geçmemek şartıyla aylık bağlanır.

Yetim aylığını almakta iken öğrenim durumlarına göre yukarıda belirtilen yaşları doldurmaları veya öğrencilik durumlarının sona ermesi nedeniyle aylıkları kesilen veyahut ortaöğrenimde (20) yaşını doldurmuş olmaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklardan, yukarıda belirtilen yaşları geçmemek şartıyla yeniden veya ilk defa öğrenci olanlara öğrenci oldukları tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra ve (20) yaşını doldurmadan önce ilk ders yılında yükseköğrenime başlayan erkek çocukların aylıkları aralıksız ödenir.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra yükseköğrenime devam edebilmek için yurt dışında yabancı dil öğreniminde geçen sürenin en çok bir yılı ile master ve lisans üstü uzmanlık öğrenimlerinde geçen sürelerin tamamı yükseköğrenimden sayılır.

Bir yükseköğrenimin bitirilmesinden sonra ikinci bir yükseköğrenimde geçen süreler ile doktora veya ikinci defa yapılan master veyahut lisans üstü uzmanlık öğreniminde geçen sürelerde aylık ödenmez.

Ölüm tarihinde iyileştirilmesi olanaksız hastalıklarının veya sakatlıklarının çalışmalarına engel olduğu sağlık kurulunca onaylanacak raporla tespit edilenlere muhtaç olmaları şartıyla, ölüm tarihindeki yaşları ne olursa olsun ölüm tarihini izleyen aybaşından, sonradan bu şekilde malul ve muhtaç duruma düştükleri anlaşılanlara, kendileri veya veli veyahut vasileri tarafından Sandığa müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Aylık almakta iken yukarıdaki bent kapsamına girdikleri aynı şekilde anlaşılanların aylıkları, yaşları dolayısıyla aylıklarının kesilmesi gereken tarihte kesilmeyerek ödenmeye devam edilir.

5 yıl ve daha fazla fiilî hizmeti bulunanların aylık bağlanan kız ve erkek çocukları hakkında da (malullük şartları hariç) bu madde hükümleri uygulanır.»

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 12. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 83 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 83. — Toptan ödeme, ilgililerin, fiilî ve itibarî hizmet süreleri ile borçlandıkları hizmet süreleri için ödedikleri paralara tekabül eden süreler toplamının her tam yılı ile, görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylıklarının iki katının çarpımından oluşan miktarı ifade eder. Hizmet süresi toplamında bulunan yıl kesirleri tama iblağ edilir. Tahakkuk ettirilen toptan ödeme miktarı, bir yıllık hizmet için tahakkuk ettirilecek miktardan az olamaz.»

MADDE 13. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 92. — İştirakçilerden Türk vatandaşlığından çıkarılan, Türk vatandaşlığını bırakan, yabancı memleket uyruğuna girenlerin (Türk vatandaşlığını muhafaza edenler hariç) bu Kanunla tanınan her çeşit hakları düşer.

Aylık almakta iken veya aylık bağlama hakkı doğmadan önce, tanınan her çeşit hakları bu madde uyarınca düşenler, bu durumlarının ortadan kalkması halinde, Sandığa yazılı olarak yapacakları müracaatları takip eden aybaşından itibaren ve bu Kanunda öngörülen diğer şartları da taşımaları kaydıyla bu haklardan yeniden yararlandırılırlar.

Yukarıdaki hükümler 88 inci madde kapsamına girenlerle, dul ve yetimleri hakkında da uygulanır.»

MADDE 14. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 93 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 93. — Bu Kanuna göre bağlanan aylıkları alanlardan :

a) 92 nci maddede yazılı durumlara girenlerin;

b) Evlenen dul eşlerin, ana ve kız ile erkek çocukların (harp malulleriyle evlenen karılar hariç);

c) Muhtaç durumdan çıkan ana ve babanın;

ç) 74 üncü madde hükmü uygulanmak suretiyle (18) yaşını, ortaöğrenimde ise (20) yaşını, yükseköğrenim yapmakta ise (25) yaşını geçmemek üzere bu öğrenimlerini bitiren erkek çocukların;

Aylıkları, bu durumlarının katî olarak belirtildiği tarihleri takip eden aybaşından itibaren kesilir.

Bunların, bu Kanun uyarınca yeniden aylığa müstehak olmaları şartıyla tekrar aylıkları bağlanır.»

MADDE 15. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 94. — Bu Kanunda belirtilen istisnalar dışında, iki yönden aylığa hak kazananların, tercih ettikleri aylıkları, Sandığa yazılı müracaatları takip eden aybaşından itibaren ödenir. Diğer aylıkları sürekli olarak kesilir.

Ancak, iki yönden aylığa aynı zamanda hak kazananlara, müstehak oldukları tarihten itibaren fazla olan aylıkları ödenir.

Tercih ettikleri aylıklarını alanlar; yeniden Sandığa bağlı olarak başvurdukları tarihi izleyen aybaşından itibaren bu isteklerinden dönebilirler.

Emekli, adî malullük, vazife malullüğü, harp malullüğü veya er vazife malullüğü aylığı almakta iken dul veya yetim aylığını tercih edenlerin ölümlerinde, dul ve yetimlerine kendi emekli, adî malullük, vazife malullüğü, harp malullüğü, er vazife malullüğü aylıkları üzerinden aylık bağlanır.

Dul ve yetim sıfatıyla toptan ödeme yapılanlara, gerek yine dul ve yetim sıfatıyla gerek kendi vazifelerinden dolayı müstehak oldukları toptan ödeme ayrıca yapılır.

Evlendiğinden dolayı aylığı kesilenlerin, kocasının ölümü sebebiyle toptan ödemeye müstehak olması, yetim aylığının ödenmesine mani olmaz.

İki cihetten aylık veya toptan ödemeye aynı zamanda müstehak duruma girenler hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.»

MADDE 16. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 103 üncü maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) Aylıkları, rütbe aylıklarından az ise aradaki fark ilgili kurumlarınca ödenerek, rütbeleri aylıklarından kesenek alınır.»

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 17. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 121 inci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

«Herhangi bir nedenle Sandık tarafından ilgililere istihkaklarından fazla veya yersiz olarak yapılan ödemelerin, bu hatalı işlemlerin düzeltildiği tarihten itibaren geçmiş son beş yıl içinde tutarları tahsil edilir.»

MADDE 18. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

«EK MADDE 1. — Yasama Organı Üyeliği yapanlarla dışarıdan bakanlığa atananlar bu sıfatları kazandıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren isteklerine veya yaşlarına bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilirler. Bu gibilerin sözkonusu tarihte, başka sosyal güvenlik kurumları ile ilgileri bulunuyorsa bu ilgileri sona erer.

Bunların emeklilik keseneklerine ve kurum karşılıklarına birinci derecenin son kademesi ve iştirakçilere uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge esas tutulur.»

«EK MADDE 2. — Ek birinci madde gereğince T. C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilenlerin, istekleri üzerine 18 yaşını doldurdukları tarihten sonra geçen çalışma sürelerinin en çok 15 yılını işyerlerinden veya bağlı bulundukları meslek kuruluşlarından veyahut vergi dairelerı ile diğer resmî mercilerden alacakları belgelerle belgelemek şartıyla, 20.5.1976 tarih ve 2012 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa eklenen ek maddedeki esas ve oranlara göre borçlandırılır. Borçlanmaya, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin (A) fıkrasında yer alan gösterge tablosundaki 4 yıllık yüksekokul mezununun girebileceği derecenin ilgili kademesi esas alınır.

Bu madde gereğince borçlandırılan süreler için tahakkuk ettirilen borç miktarı ödenmeden (ölüm, malullük ve 65 yaş haddi hariç) emeklilik işlemi yapılamayacağı gibi bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında da sayılmaz.»

«EK MADDE 3. — Çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olduktan sonra, Yasama Organı Üyeliği yapanlarla, dışarıdan bakanlığa atananlardan, T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmek isteyenlerin bu isteklerinin Sandık kaydına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren bu Kanunun ek 1 inci maddesi gereğince Sandık iştirakçilikleri sağlanır ve aynı tarihten itibaren sosyal güvenlik kurumlarından almakta oldukları aylıkları kesilir. Bu gibilerin (emekli aylığı almak suretiyle geçmiş süreleri hariç) yine istekleri üzerine, bu Kanunun ek 2 nci maddesi gereğince borçlandırılmaları yapılır.»

«EK MADDE 4. — Yasama Organı Üyeleri veya dışarıdan atanan bakanlardan görev süreleri sona erenlerden;

a) T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi gereken bir göreve girenlerin emekli keseneklerine, kesenekleri kendileri, karşılıkları da kurumlarınca ödenmek üzere 1 inci derecenin son kademesi ve iştirakçilere uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge esas alınır.

b) Diğer sosyal güvenlik kurumları ile ilgili bir görevde çalışanların istekleri üzerine, müracaatlarının T.C. Emekli Sandığı kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren kesenek ve kurum karşılıkları birinci derecenin son kademesi ve iştirakçiler için uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge üzerinden hesap edilmesi şartıyla T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanır.

Bu suretle ilgileri devam edenlerin Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamı, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların keseneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek işveren hissesi ile % 18 karşılık arasındaki farkın tamamı kendilerinden, işveren hissesi de çalıştıran işyerinden tahsil edilir. Ancak bu suretle geçen süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz.»

(a) ve (b) fırası kapsamına girenlere istekleri üzerine Ek 5 inci maddedeki esas ve oranlara göre aylık bağlanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 17. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 121 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Herhangi bir nedenle Sandık tarafından ilgililere istihkaklarından fazla veya yersiz olarak yapılan ödemelerin, bu hatalı işlemlerin düzeltildiği tarihten geriye doğru hesap edilecek beş yıllık tutarları tahsil edilir. Tahsilin ne şekilde yapılacağı yönetmelikle düzenlenir.»

MADDE 18. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki Ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Tasarının Ek 1 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 2. — Tasarının Ek 2 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 3. — Tasarının Ek 3 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 4. — Tasarının Ek 4 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

«EK MADDE 5. — Yasama Organı Üyeliği yapanlar, dışardan atanan Bakanlar ile bu görevleri sona ermiş bulunanlardan;

a) 5434 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin değişik (ç), (h) ve (i) fıkraları ile 23.9.1983 tarih ve 2898 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinde belirtilen yıllar itibariyle belirlenen yaşları dolduracak olanlara, çeşitli sosyal güvenlik kurumlarına kesenek veya pirim ödemek suretiyle 15 yıl veya daha fazla fiilî hizmetlerini tamamlamış veya 15 yıl veya daha fazla süreyi, bu Kanunun dışındaki hükümlere göre borçlanmış olmaları veyahut borçlandıkları sürelerle 15 yıl veya daha fazla süreyi doldurmaları; 15 yıldan az, 10 yıldan fazla hizmeti olup da, bu Kanun uyarınca borçlandıkları sürelerle beraber en az 15 yıl hizmeti tamamlamaları;

b) 10 yıldan az hizmeti olup da, bu Kanunun Ek 2 nci maddesi uyarınca hizmetlerini borçlanmak suretiyle 15 yıl veya daha fazla süreyi tamamlayanlara ise kadınların 55, erkeklerin 60 yaşını doldurmaları (ölüm ve maluliyet halleri hariç);

Şartıyla, aylık bağlanması için T.C. Emekli Sandığına yazılı müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren emekli aylığı bağlanır.

Bunlara bağlanacak aylığın hesabında, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 41 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Bunların dul ve yetimlerine bağlanacak aylıkların hesabında da bu madde uygulanır.

Bu Kanuna göre emekli aylığı bağlanmasında 2829 sayılı Kanunun 8 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.

«EK MADDE 6. — a) Bu Kanunla ek ve değişikliklerinde emeklilik kesenekleri ile kurum kesenek karşılıklarına bağlı olarak tespit edilmiş oranlar, 5434 sayılı Kanunun değişik 14 üncü maddesinin (a) ve (d) fıkralarında gösterilen oranlar esas alınarak yükseltilmiş sayılır.

b) «Emekli, Adi Malullük veya Vazife Malullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla, Bunların Kanunen Bakmakla Yükümlü Bulundukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük» ile «Vazife Malullerinin Nevileriyle Dereceleri Hakkında Nizamname» ve «Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük» hariç bu Kanunda geçen diğer «tüzük» deyimleri «yönetmelik» olarak değiştirilmiştir.»

«EK MADDE 7. — T.C. Emekli Sandığı Kanununun uygulanmasından doğan Sandık alacakları on yıllık zamanaşımına tabidir.»

«EK MADDE 8. — Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa bu Kanunun yürürlük tarihini takip eden aybaşından itibaren pirim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirileceklerden kadın iştirakçilere 20 fiilî hizmet yılını ve (50) yaşını, erkek iştirakçilere 25 fiilî hizmet yılını ve (55) yaşını, 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren ilgilendirilecek kadın iştirakçilere 20 fiilî hizmet yılını 55 yaşını, erkek iştirakçilere 25 fiilî hizmet yılını 60 yaşını doldurduklarında, istekleri üzerine T.C. Emekli Sandığınca emekli aylığı bağlanır.»

MADDE 19. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa 2.3.1970 tarihli ve 1239 sayılı Kanunla eklenen Ek - 1 inci maddeye aşağıdaki bent eklenmiştir.

«Yukarıdaki hükümler, 22.6.1956 tarih ve 6741 sayılı Kanunla 53 üncü maddeye eklenen bent gereğince malullük aylığı alanlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da uygulanır»

MADDE 20. — T.C. Emekli Sandığı Kanununa 8.7.1971 tarih ve 1425 sayılı Kanun ile eklenilen değişik geçici 7 nci maddeye aşağıdaki bent eklenmiştir.

«15.6.1978 tarih ve 2150 sayılı Kanun hükümlerine göre Vatanî Hizmet Tertibinden aylık bağlanmış olanların yalnız kendileri de yukarıdaki hükümlerden faydalandırılırlar.»

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

EK MADDE 5. — Tasarının Ek 5 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 6. — Tasarının Ek 6 ncı maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 7. — Tasarının Ek 7 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 8. — Tasarının Ek 8 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

«EK MADDE 9. — Türk Vatandaşlarıyla evlenmiş yabancı uyruklu karılara, Türkiye'de ikâmet ettikleri sürece, mütekabiliyet esası da dikkate alınarak, değişik 68 inci maddedeki oranlara göre aylık bağlanır.»

MADDE 19. — Tasarının 19 uncu maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — T. C. Emekli Sandığı Kanununa 8.7.1971 tarih ve 1425 sayılı Kanun ile eklenilen değişik Geçici 7 nci maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«15.6.1978 tarih ve 2150 sayılı Kanun hükümlerine göre Vatanî Hizmet Tertibinden aylık bağlanmış olanların yalnız kendileri yukarıdaki hükümlerden faydalandırılırlar.»

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 21. — Yasama Organı Üyeleri ile dışardan atanan Bakanlara ilişkin olarak 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerinde ve diğer kanunlarda yer alan bu Kanuna aykırı hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 22. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 1. — Sandık Yönetim Kurulunca bu Kanunun yayımı tarihine kadar verilmiş kararların ilgililere tebliğine devam edilir.

İlgililer bu kararlar üzerine, Sandık aleyhine idarî dava açabilirler.

Sandık Yönetim Kurulunca verilmiş kararların daha önce tebliğ edilmiş olması nedeniyle idarî dava açma süreleri işlemeye başlamış bulunanların bu süreleri kesilmeyeceği gibi bu Kanun, idarî dava açma süreleri geçmiş olanlara da yeni bir hak vermez.»

«GEÇİCİ MADDE 2. — 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen 14 üncü maddesinin (a) fıkrasında belirtilen emeklilik keseneği 1986 yılı için % 10, 1987 yılı için % 11, (d) fıkrasında belirtilen kurum karşılığı ise 1986 yılı için % 18, 1987 yılı için % 20 olarak uygulanır. Bu oranlar, belirtilen yıllarda emeklilik keseneği ve kurum karşılığı mahiyetindeki diğer oranlar hakkında da aynen uygulanır.

(f) fıkrasında belirtilen ek karşılık ise 1987 yılı için % 3, olarak uygulanır.»

«GEÇİCİ MADDE 3. — Aylık bağlanması için gerekli süreleri geçirmeleri nedeniyle aylık bağlanamamış ana ve babalardan, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra yapacakları yazılı müracaatı takip eden aybaşından itibaren bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak müstehak olmaları şartıyla aylık bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

«GEÇİCİ MADDE 4. — 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik (74) üncü maddesinin değişiklikten önceki iki, üç ve dokuzuncu bentlerinde yazılı durumda olup da süresi içinde müracaat etmeyenlerle diğer veya aynı bir yüksekokula başlamayanlardan aylık bağlanmamış erkek çocuklara, bu Kanundaki şartları taşımaları halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatı takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.»

«GEÇİCİ MADDE 5. — Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce, Türk Vatandaşlığını kaybetmeleri veya Hükümetten izin almaksızın yabancı memlekette vazife kabul etmeleri nedeniyle aylık bağlanamayanlarla emekli, dul ve yetim aylıkları kesilenlerin, yeniden Türk Vatandaşlığını kazanmaları şartıyla bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak, müstehak olmaları halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren aylıkları yeniden veya iadeten bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

«GEÇİCİ MADDE 6. — İki cihetten aylığa müstehak olanlardan aylıklardan birinin tercih için aranan süreleri geçirenlere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapacakları müracaatı takip eden aybaşından itibaren, bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak, müstehak olmaları şartıyla, tercih ettikleri aylıkları bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

«GEÇİCİ MADDE 7. — Bu Kanunun 19 uncu maddesi ile 1239 sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesine eklenen bent gereğince; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 6741 sayılı Kanun hükümlerine göre malullük aylığı bağlanmış olup da ölenlerin dul ve yetimlerinin müracaatları üzerine kendilerine maddedeki şartları taşımaları kaydıyla müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren dul ve yetim aylığı bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

«GEÇİCİ MADDE 8. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 5434 sayılı Kanunun 17 nci maddesi uyarınca tarh ve tahakkuk etmiş ve tahsil edilmemiş bulunan % 10 gecikme zamları silinir ve bu devreye ait kurumlarca Sandığa ödenmesi gereken kesenek ve karşılıkları ile % 2 ek karşılıkları, Bu Kanunun yü-

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir,

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen 14 üncü maddesinin (a) fıkrasında belirtilen emeklilik keseneği 1986 yılı için % 10, 1987 yılı için % 11, (d) fıkrasında belirtilen kurum karşılığı ise 1986 yılı için % 18, 1987 yılı için % 20 olarak uygulanır. Bu oranlar belirtilen yıllarda emeklilik keseneği ve kurum karşılığı mahiyetindeki diğer oranlar hakkında da aynen uygulanır.

(f) fıkrasında belirtilen ek karşılık ise 1986 yılı için % 2, 1987 yılı için % 3, olarak uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Tasarının Geçici 3 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Tasarının Geçici 4 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Tasarının Geçici 5 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Tasarının Geçici 6 ncı maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Tasarının Geçici 7 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Tasarının Geçici 8 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

rürlük tarihine kadar yatırmamış bulunanların bu paraları, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde yatırmaları şartıyla % 30 gecikme zammı tahakkuk ettirilmez.

Bu sürede yatırılmadığı takdirde 17 nci maddenin bu Kanunla değişik hükümlerine göre işlem yapılır.»

«GEÇİCİ MADDE 9. — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki çeşitli hükümlere göre 10 yıllık aylıkları def'aten ödenmiş olanlarla, sonradan ölenlerin dul ve yetimlerine, bu Kanunun diğer hükümleri de dikkate alınarak, müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ve emeklilik ikramiyesi ödenmez.»

«GEÇİCİ MADDE 10. — 5434 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinde belirtilen süreler içerisinde müracaat edememiş olmaları sebebiyle aylık bağlanamamış bulunanlarla bunların dul ve yetimlerine vazife malullüklerinin 5434 sayılı Kanunun ilgili maddesine göre tevsil edilmesi ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde T.C. Emekli Sandığına müracaat etmeleri halinde, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık ödenmez.»

«GEÇİCİ MADDE 11. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yasama Organı Üyelikleriyle, açıktan tayin edildikleri Bakanlıkları devam edenlerin;

a) T.C. Emekli Sandığı ile iştirakçi olarak ilgilendirilmekte olanlardan, 1 inci derecenin 4 üncü kademesine gelmemiş bulunanların, emeklilik kesenklerine esas tutulacak derece, kademe ve ek göstergeleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren Ek-1 inci maddede yer alan esaslara göre tespit edilir.

b) Henüz T.C. Emekli Sandığı ile iştirakçi olarak ilgilendirilmemiş olanlarla, diğer sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgileri devam edenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren T.C. Emekli Sandığı ile Ek-1 inci madde esaslarına göre iştirakçi olarak ilgilendirilirler. Bunlardan hiç bir sosyal güvenlik kurumuyla ilgilendirilmemiş bulunanların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, bu görevlerde geçen süreleri için ödenmesi gereken emeklilik kesenekleri adlarına borç kaydedilerek, kurum karşılıkları T.B.M.M.'den tahsil olunur.

Yukarıdaki fıkralarda sayılanlardan isteyenler hakkında bu Kanunun Ek-2 nci maddesi gereğince borçlandırma işlemi yapılır.»

«GEÇİCİ MADDE 12. — Bu Kanunun yürürlüğünden önce Yasama Organı Üyelikleri veya Bakanlığı sona erenlerden;

a) Halen T.C. Emekli Sandığı ile ilgili bir görevde bulunanların, emeklilik kesenklerine esas tutulacak derece ve kademeleri ile ek göstergeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren 1 inci derecenin son kademesi ve iştirakçilere uygulanmakta olan en yüksek ek göstergeye yükseltilerek, kesenekleri kendilerinden, karşılıkları da kurumlarından alınır.

b) Diğer sosyal güvenlik kurumları ile ilgili bir görevde çalışanların istekleri üzerine, müracaatlarının T.C. Emekli Sandığı kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren kesenek ve kurum karşılıkları birinci derecenin son kademesi ve iştirakçiler için uygulanmakta olan en yüksek ek gösterge üzerinden hesap edilmek şartıyla T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanır. Diğer sosyal güvenlik kurumları ile olan ilgileri aynı tarihten itibaren kesilir.

Bu suretle ilgileri devam edenlerin Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamı, Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların kesenklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenecek işveren hissesi ile % 18 karşılık arasındaki farkın tamamı kendilerinden, işveren hissesi de çalıştıran işyerinden tahsil edilir. Ancak bu suretle geçen süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz.»

(a) ve (b) fıkrası kapsamına girenlere istekleri üzerine Ek 5 inci maddedeki esas ve oranlara göre aylık bağlanır.

c) T.C. Emekli Sandığı dışında, diğer sosyal güvenlik kurumlarından emekli olmuş bulunanlardan halen hayatta olanların, istekleri üzerine, sandığa yaptıkları müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren bu Ka-

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

GEÇİCİ MADDE 9. — Tasarının Geçici 9 uncu maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. — Tasarının Geçici 10 uncu maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 11. — Tasarının Geçici 11 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 12. — Tasarının Geçici 12 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

nun esaslarına göre iştirakçilikleri sağlanır. Aynı tarihten itibaren de almakta oldukları emekli aylıkları kesilir.

Yukarıdaki fıkralarda sayılanlardan isteyenler hakkında bu Kanunun Ek 2 nci maddesi gereğince borçlandırma işlemi yapılır.

Bu gibiler için; hak kazandıkları ve istekte bulundukları takdirde Ek 5 inci madde esaslarına göre emeklilik işlemi uygulanır.

d) T.C. Emekli Sandığından emekli olanlarla, ölenlerin kendilerine veya dul ve yetimlerine bağlanmış olan emekli, dul ve yetim aylıkları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren, bu Kanunla getirilen ve aylık bağlanmasına esas tutulan derece, kademe ve ek göstergeleri ile aylık bağlama oranları esas alınmak suretiyle yükseltilir.

e) Ölümleri sebebiyle dul ve yetimlerine diğer sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıklar Sandığa yazılı müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren (d) fıkrasındaki hükümlere göre düzeltilerek sandıkça ödenir. Bunların diğer sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıkları aynı tarihten itibaren kesilir.

«GEÇİCİ MADDE 13. — Çeşitli sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmetleri toplamı veya bu kurumlardan birine tabi olarak geçen hizmetleri, 10 yıldan az olup da, bu Kanunun ek 2 nci maddesi uyarınca hizmetlerinin bir kısmını veya tamamını borçlanmak suretiyle en az 15 yıl fiilî hizmeti olan yasama organı üyeleriyle dışardan atanan bakanlardan;

a) 1983 yılında seçilen ve bakanlığa atananlarla daha önceki yıllarda bu görevleri sona erenlerden, kadın ise 45, erkek ise 50 yaşını,

b) 1988 yılında seçilen veya bakanlığa atananlardan kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını,

c) 1993 yılında seçilen veya bakanlığa atananlardan kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını,

dolduranlara istekleri üzerine ek 5 inci madde esaslarına göre aylık bağlanır.

Malüliyet ve ölüm nedenlerinden dolayı aylık bağlanması halinde yukarıdaki fıkralarda sözü edilen yaşlar aranmaz.

Yasama dönemleri tamamlanmadan seçimlerin erken yapılması halinde yukarıdaki fıkralarda yer alan yaşlar yeni seçim tarihlerine göre aranır.

Ara seçimlerde seçilenlerle seçim dönemi arasında bakanlığa atananlarda ise, seçildikleri veya atandıkları seçim döneminde uygulanan yaşlar aranır.

«GEÇİCİ MADDE 14. — Bu Kanunun yürürlük tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı iştirakçisi bulunanlar, 8.5.1985 tarih ve 3201 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce yurt dışında ev kadını olarak geçen sürelerini, sözü edilen Kanunun 4 üncü maddesinin 2, 3, 4 ve 5 inci fıkraları uyarınca borçlanabilirler.

«GEÇİCİ MADDE 15. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kurumlarda Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına tabi olarak çalışanlardan, sözleşmeli personel statüsüne geçenlerle, daha önce bu statüye geçmiş olanlardan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yazı ile müracaat edenlerin, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren Sandıkla ilgileri devam ettirilir. Bunların emeklilik kesenekleri; emeklilik keseneğine esas aylıkları üzerinden % 15 olarak kesilir, kurumları da % 18 karşılık öderler.»

Kesenek ve karşılık yüzdelerinin artması halinde, bu maddedeki yüzdeler de aynı miktarda artırılır.

«GEÇİCİ MADDE 16. — Geçici 15 inci madde uyarınca iştirakçi olarak Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile ilgilendirilenlerden her ne sebeple olursa olsun, görevlerinden ayrılarak, diğer sosyal güvenlik kurumları ile ilgili bir görevde çalışanların istekleri üzerine, müracaatlarının Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren, emekli keseneğine esas aylıkları üzerinden geçici 15 inci maddedeki kesenek ve karşılık toplamı üzerinden hesap edilmek ve her yıl bir kademe her üç yılda bir derece yükseltilmek ve tamamı kendilerinden tahsil edilmek şartıyla Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile ilgilendirilmeleri sağlanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

GEÇİCİ MADDE 13. — Tasarının Geçici 13 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 14. — Tasarının Geçici 14 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 15. — Tasarının Geçici 15 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 16. — Tasarının Geçici 16 ncı maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

Bu suretle ilgileri devam edenlerin Bağ - Kur ile ilgilendirilmeleri gereken işlerde çalışanların kesenek ve karşılıklarının tamamı, Sosyal Sigortalar Kurumu veya 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi kurumlar ile ilgilendirilmeleri gereken görevlerde çalışanların keseneklerinin tamamı ile, Sosyal Sigortalar Kurumuna veya 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi kurumların emekli sandıklarına ödenecek işveren hissesi ile % 18 karşılık arasındaki farkın tamamı kendilerinden, işveren hissesi de çalıştıran işyerinden tahsil edilir.

Kesenek ve karşılık yüzdelerinin artması halinde, bu maddedeki yüzdeler de aynı miktarda artırılır.

Ancak bu suretle geçen süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmayacağı gibi, emekli keseneğine esas aylıkları da, tahsil durumları itibariyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan yükselebilecekleri azamî derece ve kademeyi geçemez.»

MADDE 23. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 24. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

19 . 12 . 1985

Başbakan
T. Özal

Devlet Bak. Başbakan Yrd. *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *M. V. Dinçerler*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı *A. Karaevli*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Millî Savunma Bakanı *Z. Yavuztürk*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı *M. Emiroğlu*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kay. Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 23. — Tasarının 23 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Tasarının 24 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.